

การพัฒนาหน่วยการเรียนรู้รายวิชาประวัติศาสตร์ตามแนวคิดการเรียนรู้บนความท้าทายเพื่อ
ส่งเสริมทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์

DEVELOPMENT OF A HISTORY INSTRUCTIONAL UNIT BASED ON CHALLENGE-
BASED LEARNING TO PROMOTE HISTORICAL THINKING SKILLS

กวีติ เกตุรัตน์มาลี

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

2567

การพัฒนาหน่วยการเรียนรู้รายวิชาประวัติศาสตร์ตามแนวทางการเรียนรู้บนความท้าทายเพื่อ
ส่งเสริมทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์

ปริญญานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศึกษา
คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ปีการศึกษา 2567
ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

DEVELOPMENT OF A HISTORY INSTRUCTIONAL UNIT BASED ON CHALLENGE-
BASED LEARNING TO PROMOTE HISTORICAL THINKING SKILLS

KIRATI KETRATTANAMALEE

An Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of MASTER OF EDUCATION
(Social Studies Education)

Faculty of Social Sciences, Srinakharinwirot University

2024

Copyright of Srinakharinwirot University

ปริญญานิพนธ์

เรื่อง

การพัฒนาหน่วยการเรียนรู้รายวิชาประวัติศาสตร์ตามแนวคิดการเรียนรู้บนความท้าทายเพื่อ

ส่งเสริมทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์

ของ

กীরติ เกตุรัตน์มาลี

ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้นับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศึกษา

ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

(รองศาสตราจารย์ นายแพทย์ฉัตรชัย เอกปัญญาสกุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

คณะกรรมการสอบปากเปล่าปริญญานิพนธ์

..... ที่ปรึกษาหลัก ..... ประธาน
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศุภณัฐ พานา) (ศาสตราจารย์ ดร.สิริวรรณ ศรีพหล)

..... ที่ปรึกษาร่วม ..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณัฐพร ไทยจงรักษ์) (รองศาสตราจารย์ ดร.จาวรรณ ขำเพชร)

ชื่อเรื่อง	การพัฒนาหน่วยการเรียนรู้รายวิชาประวัติศาสตร์ตามแนวคิดการเรียนรู้บนความท้าทายเพื่อส่งเสริมทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์
ผู้วิจัย	กীরติ เกตุรัตนมาลี
ปริญญา	การศึกษามหาบัณฑิต
ปีการศึกษา	2567
อาจารย์ที่ปรึกษา	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ศุภณัฐ พานา
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ญัฐพร ไทยจงรักษ์

การวิจัยนี้มีความมุ่งหมายเพื่อ 1) พัฒนาหน่วยการเรียนรู้รายวิชาประวัติศาสตร์ตามแนวคิดการเรียนรู้บนความท้าทายเพื่อส่งเสริมทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์และ 2) เพื่อเปรียบเทียบทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ก่อนและหลังการจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดการเรียนรู้บนความท้าทาย เป็นการวิจัยเชิงพัฒนา โดยมีกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 30 คน ในปีการศึกษา 2567 ซึ่งผู้วิจัยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง โดยมีขั้นตอนการวิจัย 2 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 การพัฒนาหน่วยการเรียนรู้รายวิชาประวัติศาสตร์ตามแนวคิดการเรียนรู้บนความท้าทายเพื่อส่งเสริมทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ และขั้นตอนที่ 2 การเปรียบเทียบทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ก่อนและหลังการจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดการเรียนรู้บนความท้าทาย มีเครื่องมือที่ใช้วัดและประเมินผลประกอบด้วย แผนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้บนความท้าทาย แบบทดสอบคู่ขนานวัดทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ ชุดที่ 1 (ก่อนเรียน) และชุดที่ 2 (หลังเรียน) และแบบประเมินแบบวัดทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ จากนั้นนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์โดยการวิเคราะห์เนื้อหา และเปรียบเทียบทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ของนักเรียนก่อนและหลังการทดลองโดยใช้ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ t-test dependent ผลการวิจัยพบว่า 1) การพัฒนาหน่วยการเรียนรู้รายวิชาประวัติศาสตร์ตามแนวคิดการเรียนรู้บนความท้าทายเพื่อส่งเสริมทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ ประกอบด้วยหลักการของการเรียนรู้ แนวทางในการพัฒนาหน่วยการเรียนรู้ และขั้นตอนของการพัฒนาหน่วยการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน ได้แก่ (1) ความคิดจุดประกาย (2) คำถามที่จำเป็น (3) ความท้าทาย (4) การแก้ปัญหา (5) การประเมินผล ตลอดจนการวัดและประเมินผลทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ 2) นักเรียนที่เรียนด้วยแนวคิดการเรียนรู้บนความท้าทายมีทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งแสดงให้เห็นถึงทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ของนักเรียนที่เป็นไปในทางที่ดีขึ้น

คำสำคัญ : ทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์, การเรียนรู้บนความท้าทาย, การพัฒนาหน่วยการเรียนรู้รายวิชาประวัติศาสตร์

Title	DEVELOPMENT OF A HISTORY INSTRUCTIONAL UNIT BASED ON CHALLENGE-BASED LEARNING TO PROMOTE HISTORICAL THINKING SKILLS
Author	KIRATI KETRATTANAMALEE
Degree	MASTER OF EDUCATION
Academic Year	2024
Thesis Advisor	Assistant Professor Doctor Supanut Pana
Co Advisor	Assistant Professor Doctor Nathaporn Thaijongrak

This research aimed to: (1) develop a history instructional unit based on challenge-based learning to promote historical thinking skills; and (2) compare students' historical thinking skills before and after participating in challenge-based learning activities. The study employed a developmental research design. The sample consisted of 30 Grade 9 students in the 2024 academic year, selected through purposive sampling. The research was conducted in two phases: Phase 1 involved the development of the history instructional unit using the challenge-based learning approach to enhance historical thinking skills; Phase 2 focused on comparing students' historical thinking skills before and after instruction. The research instruments included a challenge-based learning lesson plan, two parallel sets of historical thinking skills tests—pre-test (Set 1) and post-test (Set 2)—and a historical thinking skills evaluation form. The data were analyzed using content analysis, along with statistical methods including means, standard deviation, and a dependent t-test. The findings revealed that: 1) the development of the instructional unit consisted of learning principles, instructional design guidelines, and five key stages: (1) Big Idea, (2) Essential Questions, (3) The Challenge, (4) Solution, and (5) Assessment, along with the measurement and evaluation of historical thinking skills; and 2) students who participated in the challenge-based learning unit showed a statistically significant improvement in their historical thinking skills at the .05 level, indicating the effectiveness of the approach.

Keyword : Historical Thinking Skills, Challenge-Based Learning, History Instructional Unit Development

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยความอนุเคราะห์และการสนับสนุนจากผู้ที่เกี่ยวข้องต่างๆ อันดับแรก ข้าพเจ้าขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศุภณัฐ พานา อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณัฐพร ไทยจงรักษ์ อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม เป็นอย่างสูง ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ คำแนะนำ และ ข้อเสนอแนะอันทรงคุณค่าในการดำเนินการวิจัย ตั้งแต่ขั้นตอนการวางแผน ศึกษาข้อมูล วิเคราะห์ผล ตลอดจนกระบวนการเรียบเรียงและปรับปรุงวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ให้สมบูรณ์ ทั้งสองท่านได้เสียสละเวลาอันมีค่า ในการให้คำปรึกษาด้วยความเอาใจใส่ อดทน และให้กำลังใจมาโดยตลอด ซึ่งมีส่วนสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนางานวิจัยให้มีความถูกต้องและสมบูรณ์ ข้าพเจ้ารู้สึกซาบซึ้งและสำนึกในพระคุณเป็นอย่างยิ่ง

ข้าพเจ้าขอกราบขอบพระคุณ เซอร์เซเลสตินา กิจเจริญ เป็นอย่างสูง ที่ได้มอบโอกาสอันทรงคุณค่าแก่ข้าพเจ้าในการศึกษาต่อ ด้วยการสนับสนุนด้านทุนการศึกษาเป็นจำนวนเงิน 100,000 บาท ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยให้ข้าพเจ้าสามารถมุ่งมั่นทุ่มเทให้กับการศึกษาและการทำวิจัยได้อย่างเต็มที่ นอกจากการสนับสนุนด้านทุนทรัพย์แล้ว ท่านยังเป็นแรงบันดาลใจและเป็นผู้มอบกำลังใจให้ข้าพเจ้ามาโดยตลอด ซึ่งเป็นแรงผลักดันสำคัญที่ทำให้ข้าพเจ้าสามารถฟันฝ่าอุปสรรคต่าง ๆ และมุ่งมั่นสู่ความสำเร็จทางการศึกษา ข้าพเจ้ารู้สึกซาบซึ้งและสำนึกในพระคุณของท่านเป็นอย่างยิ่ง และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด ทั้งต่อตนเอง สังคม และประเทศชาติต่อไป

ข้าพเจ้าขอกราบขอบพระคุณ ผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่าน ที่สละเวลาอันมีค่าในการตรวจสอบและให้ข้อเสนอแนะเพื่อพัฒนาเครื่องมือวิจัย คำแนะนำของท่านช่วยปรับปรุงให้เครื่องมือมีความถูกต้อง แม่นยำ และเหมาะสมต่อการทดลอง อันเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้การวิจัยมีประสิทธิภาพและน่าเชื่อถือยิ่งขึ้น

ข้าพเจ้าขอกราบขอบพระคุณ คณาจารย์ทุกท่านในสาขาวิชาสังคมศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ที่ได้ให้ความรู้ แนวทาง และข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการดำเนินการวิจัย ตั้งแต่ขั้นตอนการศึกษาข้อมูล การวิเคราะห์ ตลอดจนกระบวนการเรียบเรียงผลการวิจัย อันเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้งานวิจัยฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้อย่างสมบูรณ์

ข้าพเจ้าขอกราบขอบพระคุณ บิดา นายธเนศ เกตุรัตนมาลี และมารดา นางประนอม เกตุรัตนมาลี ผู้เป็นแรงผลักดันที่สำคัญยิ่งของข้าพเจ้า ท่านทั้งสองได้มอบความรัก ความห่วงใย มอบกำลังใจ ซึ่งช่วยให้ข้าพเจ้ามีความมุ่งมั่นในการศึกษา และสามารถก้าวข้ามอุปสรรคต่าง ๆ ไปได้จนกระทั่งบรรลุเป้าหมายทางการศึกษาในครั้งนี้

สุดท้ายนี้ ข้าพเจ้าขอขอบพระคุณ เพื่อนร่วมวิจัยทุกคน ที่ให้กำลังใจ ช่วยเหลือ และแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ซึ่งมีส่วนสำคัญต่อการพัฒนางานวิจัย ข้าพเจ้าหวังว่าวิทยานิพนธ์นี้จะเป็นประโยชน์ต่อการเรียนและการพัฒนาทางวิชาการต่อไป

กิริติ เกตุรัตนมาลี

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ	ช
สารบัญตาราง.....	ญ
สารบัญรูปภาพ	ฎ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง	1
ความมุ่งหมายของงานวิจัย.....	4
ความสำคัญของงานวิจัย	4
ขอบเขตของการวิจัย	5
ประชากรที่ใช้ในวิจัย.....	5
กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในวิจัย.....	5
ขอบเขตเนื้อหาในวิจัย.....	5
ตัวแปรที่ศึกษา	6
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	6
กรอบแนวคิดการวิจัย	9
สมมติฐานการวิจัย.....	9
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	10
1.การพัฒนาหน่วยการเรียนรู้รายวิชาประวัติศาสตร์.....	11
1.1 ความหมายของการพัฒนาหน่วยการเรียนรู้.....	11

1.2 องค์ประกอบของหน่วยการเรียนรู้.....	12
1.3 แนวทางการพัฒนาหน่วยการเรียนรู้รายวิชาประวัติศาสตร์.....	14
2. แนวคิดการเรียนรู้บนความท้าทาย (Challenge based learning).....	16
2.1 แนวคิดการเรียนรู้บนความท้าทาย.....	16
2.2 องค์ประกอบของการจัดการเรียนรู้บนความท้าทาย	18
3.ทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์.....	20
3.1 ความหมายของทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์.....	20
3.2 องค์ประกอบของทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์.....	21
3.3 การวัดและประเมินทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์.....	24
3.4 ความสอดคล้องของแนวคิดการเรียนรู้บนความท้าทายกับทักษะการคิดทาง ประวัติศาสตร์.....	26
4.งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	28
4.1 งานวิจัยที่เกี่ยวกับการส่งเสริมทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์	28
4.2 งานวิจัยที่เกี่ยวกับแนวคิดการเรียนรู้บนความท้าทาย.....	30
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	33
ขั้นตอนที่ 1 การพัฒนาหน่วยการเรียนรู้รายวิชาประวัติศาสตร์ตามแนวคิดการเรียนรู้บนความ ท้าทายเพื่อส่งเสริมทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์	34
ขั้นตอนที่ 2 การเปรียบเทียบทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ก่อนและหลังการ จัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้บนความท้าทาย	44
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	56
ตอนที่ 1 ผลการพัฒนาหน่วยการเรียนรู้รายวิชาประวัติศาสตร์ตามแนวคิดการเรียนรู้บนความ ท้าทายเพื่อส่งเสริมทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์	56
ตอนที่ 2 ผลการเปรียบเทียบทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ก่อนและหลังการจัดการเรียนการรู้ ตามแนวคิดการเรียนรู้บนความท้าทาย	68

บทที่ 5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	69
สรุปผลการศึกษา.....	69
อภิปรายผล	71
ข้อเสนอแนะการวิจัย	90
บรรณานุกรม	91
ภาคผนวก.....	96
ภาคผนวก ก รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ.....	97
ภาคผนวก ข ตารางค่า IOC ของแบบทดสอบวัดทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์.....	99
ภาคผนวก ค ตัวอย่างแบบทดสอบวัดทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์.....	106
ภาคผนวก ง ตารางค่า IOC ของเกณฑ์การประเมินแบบทดสอบวัดทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์.....	112
ภาคผนวก จ เกณฑ์การประเมินแบบทดสอบวัดทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์.....	114
ภาคผนวก ฉ ตารางค่า IOC ของแผนการจัดการเรียนรู้.....	121
ภาคผนวก ช ตัวอย่างแผนการจัดการเรียนรู้.....	128
ประวัติผู้เขียน.....	140

สารบัญตาราง

หน้า

ตาราง 1 องค์ประกอบย่อยของทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ที่ผู้วิจัยสังเคราะห์.....	36
ตาราง 2 การตรวจให้คะแนนแบบทดสอบวัดทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ตามคำแนะนำของ ผู้ทรงคุณวุฒิ.....	48
ตาราง 4 แนวทางการวิเคราะห์ข้อมูลตามความมุ่งหมายของงานวิจัย	55
ตาราง 5 ค่ามัชฌิมเลขคณิต ($\bar{x}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และค่าที (t-test dependent) ของคะแนนทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ก่อนและหลังการทดลองของนักเรียนกลุ่มทดลอง (จำนวน 30 คน)	68
ตาราง 6 ค่า IOC ของแบบทดสอบวัดทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ ชุดที่ 1	100
ตาราง 7 ค่า IOC ของแบบทดสอบวัดทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ ชุดที่ 2	103
ตาราง 8 ค่า IOC ของเกณฑ์การประเมินแบบทดสอบวัดทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์.....	113
ตาราง 9 ค่า IOC ของแผนการจัดการเรียนรู้.....	122

สารบัญรูปภาพ

	หน้า
ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย	9
ภาพประกอบ 2 ความสัมพันธ์ระหว่างแนวคิดการเรียนรู้บนความท้าทายกับทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์	27
ภาพประกอบ 3 สรุปวิธีการดำเนินการวิจัย	34
ภาพประกอบ 4 ลักษณะของเนื้อหาที่สอดคล้อง หน่วยที่ 1	39
ภาพประกอบ 5 ลักษณะของเนื้อหาที่สอดคล้อง หน่วยที่ 2	40
ภาพประกอบ 6 ลักษณะของเนื้อหาที่สอดคล้อง หน่วยที่ 3	40
ภาพประกอบ 7 ลักษณะของเนื้อหาที่สอดคล้อง หน่วยที่ 4	41
ภาพประกอบ 8 การออกแบบคำอธิบายรายที่นำไปสู่การพัฒนาหน่วยการเรียนรู้รายวิชาประวัติศาสตร์	57
ภาพประกอบ 9 หน่วยที่ 1 ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศสมัยรัตนโกสินทร์	58
ภาพประกอบ 10 หน่วยที่ 2 สังคมไทยสมัยรัตนโกสินทร์	59
ภาพประกอบ 11 หน่วยที่ 3 การปกครองสมัยรัตนโกสินทร์	59
ภาพประกอบ 12 หน่วยที่ 4 เศรษฐกิจไทยสมัยรัตนโกสินทร์	60
ภาพประกอบ 13 การพัฒนาหน่วยการเรียนรู้รายวิชาประวัติศาสตร์ตามแนวคิดการเรียนรู้บนความท้าทายเพื่อส่งเสริมทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์	61

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ประวัติศาสตร์เป็นวิชาที่ว่าด้วยการศึกษาเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับการกระทำของมนุษย์ในอดีต เป็นการศึกษาเหตุการณ์สำคัญที่เกิดขึ้นในช่วงเวลาต่างๆ ซึ่งส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตของมนุษย์ในยุคสมัยต่อมา Daniels (1972) ให้นิยามของประวัติศาสตร์ไว้ว่า ประวัติศาสตร์คือความทรงจำว่าด้วยประสบการณ์ของมนุษย์ การศึกษาประวัติศาสตร์เป็นพื้นฐานในการทำความเข้าใจเหตุการณ์หรือเรื่องราวต่างๆ ที่เกิดขึ้นในอดีตได้อย่างรอบด้านและลึกซึ้ง จากนิยามดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่า การศึกษาประวัติศาสตร์เป็นสิ่งที่มีความสำคัญ เพราะจะช่วยให้ผู้ศึกษาประวัติศาสตร์มีความเข้าใจในเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ต่างๆ ซึ่งเกิดขึ้นภายใต้เงื่อนไขของสภาพแวดล้อมที่แตกต่างกัน โดยอาศัยการทำความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ เช่น ความรู้แนวคิด ทศนคติ รวมถึงบริบททางการเมือง เศรษฐกิจ สังคม ผ่านทางการศึกษา วิเคราะห์ ประเมิน และการตีความหลักฐานทางประวัติศาสตร์ เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่ใกล้เคียงกับความเป็นจริงมากที่สุด สิ่งนี้ถือเป็นความท้าทายในการศึกษาประวัติศาสตร์ (ศุภณัฐ พานา, 2560) เพราะฉะนั้นผู้ศึกษาประวัติศาสตร์ควรมีทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ (historical thinking skill) เนื่องจากเป็นทักษะการคิดที่สำคัญที่ช่วยให้สามารถศึกษาประวัติศาสตร์ได้อย่างเป็นระบบ

ในการจัดการเรียนรู้รายวิชาประวัติศาสตร์ มีความจำเป็นที่จะต้องพัฒนาให้นักเรียนเกิดทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ ซึ่งประกอบด้วย ปัจจัยสำคัญหลากหลายประการ ได้แก่ (1) ระบุประเด็นสำคัญทางประวัติศาสตร์ (2) ใช้หลักฐานขั้นต้นหรือหลักฐานที่มีความน่าเชื่อถือ (3) ระบุความต่อเนื่องและการเปลี่ยนแปลง (4) วิเคราะห์เหตุผลของเหตุการณ์ (5) ตีความมุมมองทางประวัติศาสตร์ และ (6) เข้าใจมิติทางจริยธรรมของการตีความทางประวัติศาสตร์ (Seixas, 2017) ซึ่งองค์ประกอบต่างๆ ของทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ถือเป็นปัจจัยสำคัญที่พัฒนานักเรียนให้เกิดกระบวนการคิด สามารถทำความเข้าใจ วิเคราะห์ ตีความ หลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่มีความซับซ้อนได้อย่างเป็นระบบ สามารถเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ต่างๆ ทั้งในแง่ของมิติเวลา สถานที่ และบุคคล ทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ถือเป็นทักษะทางปัญญาที่โดดเด่น ที่มีความเกี่ยวเนื่องกับศักยภาพในการดำเนินกิจกรรมที่เน้นการพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีเหตุผลและรอบด้าน พร้อมทั้งการมีส่วนร่วมอย่างมีวิจารณญาณจากแหล่งข้อมูลทางประวัติศาสตร์ (ชัยรัตน์ ไตศิลา, 2555) การใช้ทักษะทางประวัติศาสตร์จะช่วยแยกแยะสาระสำคัญทางประวัติศาสตร์ออกจากข้อเท็จจริงที่ไม่มีนัยสำคัญ ซึ่งกระบวนการนี้ไม่สามารถ

มองเห็นได้ แต่สามารถรู้สึกได้เมื่อมีอยู่ โดยปกติหลักฐานหรือข้อมูลทางประวัติศาสตร์ที่เก็บรวบรวมมักจะมีข้อขัดแย้ง จำเป็นต้องอาศัยการวิเคราะห์ที่ดีความ เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อเท็จจริงทางประวัติศาสตร์ (Talin, 2015) นอกจากนี้ทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ถือเป็นพื้นฐานเบื้องต้นสำหรับการทำความเข้าใจในประวัติศาสตร์ เช่น เหตุการณ์สำคัญ หลักฐานหรือข้อมูลที่สามารถนำมายืนยันข้อเท็จจริง และกระบวนการศึกษาเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อเท็จจริงของเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ต่างๆ ซึ่งแสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่างเหตุการณ์ในอดีตกับบริบทในปัจจุบัน (วงเดือน นาราสะจ, 2549)

อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณาถึงบริบทของการจัดการเรียนการสอนประวัติศาสตร์ในประเทศไทย พบว่า ครูส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับรูปแบบวิธีสอนที่เน้นการท่องจำ ทำให้ลักษณะของการบริหารจัดการชั้นเรียนเน้นไปที่การบรรยาย โดยไม่ได้มุ่งเน้นให้นักเรียนเกิดทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ รวมถึงความสามารถในการคิด วิเคราะห์ อีกทั้งเนื้อหาบทเรียนวิชาประวัติศาสตร์ยังถูกมองว่ามีเนื้อหาเป็นจำนวนมาก เป็นผลให้การจัดการเรียนรู้รายวิชาประวัติศาสตร์ในโรงเรียนขาดการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ที่ครบถ้วนไป ด้วย เช่น ทักษะกระบวนการคิด การสืบค้นความรู้ และการตั้งคำถาม นอกจากนี้ปัญหาของการจัดการเรียนการสอนประวัติศาสตร์อีกประการหนึ่งคือ ความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนว่าวิชาต่างๆ ในกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม รวมถึงวิชาประวัติศาสตร์นั้น ครูคนใดก็สามารถสอนได้ เพราะเป็นวิชาที่เน้นการท่องจำ (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2558) ซึ่งสอดคล้องกับ Grant Wiggins (2015) อ้างถึงใน กิตติศักดิ์ ลักษณะ (2559) ที่กล่าวว่า ครูผู้สอนวิชาประวัติศาสตร์มักเน้นการถ่ายทอดความรู้ผ่านการบรรยายมากกว่าวิชาอื่น จากปัญหาที่กล่าวมาข้างต้น ถือเป็นอุปสรรคต่อการจัดการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ของประเทศไทยในปัจจุบัน ซึ่งการสอนประวัติศาสตร์ควรพัฒนาให้นักเรียนรู้จักการคิดวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ และเน้นการพัฒนามโนทัศน์ (Concept) ต่างๆ เช่น เหตุปัจจัย การเปลี่ยนแปลง การจัดการความขัดแย้ง วิฤตการณ์ ทัศนคตินิยม อคติทางประวัติศาสตร์ เป็นต้น ซึ่งมโนทัศน์เหล่านี้จะช่วยให้ นักเรียนสามารถทำความเข้าใจประวัติศาสตร์ได้อย่างแท้จริง (สิริวรรณ ศรีพล, 2552) ทั้งนี้เพื่อเป็นพื้นฐานไปสู่การทำความเข้าใจในความเปลี่ยนแปลงของโลก ก้าวทันต่อสถานการณ์ของโลกในยุคปัจจุบัน และมุ่งเน้นให้นักเรียนมีจิตสำนึกในการมีส่วนร่วมแก้ไข ปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นในสังคมในฐานะพลเมืองโลก เมื่อพิจารณาถึงกลุ่มตัวอย่างที่ใช้การวิจัยในครั้งนี้ซึ่งเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 พบว่า นักเรียนช่วงวัยนี้เป็นช่วงวัยที่สมควรได้รับการพัฒนาและฝึกฝนทักษะที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการทางความคิดเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากช่วงวัยตั้งแต่ 11 ปีขึ้นไป เป็นช่วงวัยที่เริ่มมีการพัฒนากระบวนการคิดอย่างมีเหตุมีผล และสามารถเข้าใจสิ่งต่างๆ

ที่เป็นนามธรรมได้ (Piaget, 1969) อ้างถึงโน (เกษมศรี อัครศรีพงษ์ธร, 2557) เพราะฉะนั้นการพัฒนาหน่วยการเรียนรู้รายวิชาประวัติศาสตร์เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนเกิดทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์จึงเป็นสิ่งที่มีความสำคัญ โดยการใช้เทคนิคหรือแนวคิดการจัดการเรียนรู้ที่ยึดนักเรียนเป็นสำคัญ จะกระตุ้นให้นักเรียนตั้งคำถาม และวิเคราะห์ ซึ่งเป็นพื้นฐานในการทำความเข้าใจชีวิตของตนเองได้ดีขึ้น (Seixas & Peck, 2004) และสามารถศึกษาเรื่องราวที่เกิดขึ้นในอดีตได้อย่างมีเหตุมีผลผ่านทางการศึกษาหลักฐานทางประวัติศาสตร์ต่างๆ ที่มีความน่าเชื่อถือและนำไปสู่การส่งเสริมทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ให้แก่นักเรียน (Kaya Yilmaz, 2008)

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ พบว่า แนวคิดการเรียนรู้บนความท้าทาย (Challenge Based Learning) ซึ่งถูกพัฒนาโดยบริษัทแอปเปิ้ล (Apple Inc.) ใน พ.ศ.2551 ภายใต้โครงการความร่วมมือที่เรียกว่า “Apple Classrooms of Tomorrow-Today” (ACOT) สามารถนำมาใช้ในการพัฒนาหน่วยการเรียนรู้รายวิชาประวัติศาสตร์เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ได้ เนื่องจากแนวคิดการเรียนรู้บนความท้าทายเป็นการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ที่เปิดโอกาสให้นักเรียนคิดวิเคราะห์ ผ่านทางการออกแบบการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้นักเรียนลงมือปฏิบัติจริง โดยแนวคิดการเรียนรู้บนความท้าทายประกอบด้วยองค์ประกอบต่างๆ ได้แก่ (1) ความคิดจุดประกาย (2) คำถามที่จำเป็น (3) ความท้าทาย (4) การแก้ไขปัญหา และ (5) การประเมินผล (Nichols & Cator, 2008) นอกจากนี้แนวคิดการสอนแบบท้าทายเป็นฐานยังเป็นแนวคิดการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ที่เหมาะสำหรับการนำไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนรู้ในทุกช่วงวัย (Apple Inc, 2008) ซึ่งสอดคล้องกับ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษากระทรวงศึกษาธิการ (2564) ที่กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้ในยุคปัจจุบันควรมีเป้าหมายและบริบท นักเรียนควรได้รับความช่วยเหลือเพื่อให้เข้าใจเป้าหมายของสิ่งที่เรียน ผ่านการวางกรอบการเรียนรู้ด้วยคำถามที่เกี่ยวข้อง ความท้าทายที่สำคัญ และการประยุกต์ใช้องค์ความรู้อย่างแท้จริง

ผู้วิจัยจึงนำแนวคิดการเรียนรู้บนความท้าทายมาใช้ในการพัฒนาหน่วยการเรียนรู้รายวิชาประวัติศาสตร์เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ เนื่องจากแนวคิดการเรียนรู้บนความท้าทาย เป็นการสอนที่ส่งเสริมให้นักเรียนเกิดกระบวนการคิดวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ ผ่านทางการลงมือปฏิบัติภายใต้สถานการณ์ความท้าทายที่ถูกสอดแทรกลงในการจัดการเรียนรู้ และสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ที่มีความสอดคล้องกับสภาพจริง ทำให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างนักเรียนและครูผ่านการลงมือปฏิบัติ (เสกสรร สุขเสนา & วสวัตต์ วงศ์พันธุ์เศรษฐ์, 2563) โดยการวิจัยครั้งนี้

นี้ผู้วิจัยได้นำเนื้อหาที่มีความเกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์เชิงพื้นที่มาใช้เป็นประเด็นในการพัฒนาหน่วยการเรียนรู้รายวิชาประวัติศาสตร์เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ ซึ่งพิจารณาจากบริบทของโรงเรียนและพื้นที่ที่ดำเนินการวิจัยครั้งนี้ ที่มีลักษณะเป็นสังคมที่มีความเป็นพหุวัฒนธรรม การพัฒนาหน่วยการเรียนรู้รายวิชาประวัติศาสตร์เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์โดยใช้แนวคิดการเรียนรู้บนความท้าทาย จะทำให้นักเรียนเกิดการตั้งคำถามสำคัญเกี่ยวกับท้องถิ่นที่ตนอาศัยอยู่ นำไปสู่การเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจในประวัติศาสตร์เชิงพื้นที่ และสร้างจิตสำนึกให้นักเรียนรู้จักยอมรับในความแตกต่างทาง เชื้อชาติ ศาสนา และวัฒนธรรม มีแนวทางในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นที่มีความแตกต่างอย่างสันติในฐานะพลเมืองโลก สามารถตรวจสอบและประเมินข้อมูลทางประวัติศาสตร์อย่างมีวิจารณญาณ โดยอาศัยการสืบค้นข้อมูลต่างๆ จากหลักฐานทางประวัติศาสตร์ และใช้เหตุผลเพื่อวิเคราะห์ สังเคราะห์ ตีความเนื้อหา โลกทัศน์ ประเด็นมุมมอง และการรับรู้ข้อเท็จจริงทางประวัติศาสตร์ต่างๆ ได้อย่างเป็นระบบ

ความมุ่งหมายของงานวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดแนวทางการศึกษาวิจัย ดังนี้

1. เพื่อพัฒนาหน่วยการเรียนรู้รายวิชาประวัติศาสตร์ตามแนวคิดการเรียนรู้บนความท้าทายเพื่อส่งเสริมทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์
2. เพื่อเปรียบเทียบทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ก่อนและหลังการจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดการเรียนรู้บนความท้าทาย

ความสำคัญของงานวิจัย

1. นักเรียนเกิดการพัฒนาทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ ซึ่งเป็นกระบวนการคิดที่สำคัญและเต็มเปี่ยมไปด้วยการคิดอย่างอย่างมีวิจารณญาณ เป็นแนวทางต่อยอดไปสู่การทำความเข้าใจวิเคราะห์ ตีความ เหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ต่างๆ ที่เกิดขึ้น ได้อย่างเป็นระบบ
2. แนวคิดการเรียนรู้บนความท้าทายเป็นแนวทางการเรียนรู้เชิงรุกที่เหมาะสมสำหรับการพัฒนาหน่วยการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ โดยเน้นให้นักเรียนลงมือปฏิบัติจริง ระดมความคิด อภิปราย และฝึกการคิดวิเคราะห์ ส่งเสริมทักษะทางประวัติศาสตร์และทักษะสำคัญในศตวรรษที่ 21 สำหรับนักเรียนทุกช่วงวัย (Apple Inc, 2008)
3. ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม และครูกลุ่มสาระฯ อื่นสามารถนำแนวคิดการเรียนรู้บนความท้าทาย ไปใช้กับเนื้อหาบทเรียนต่างๆ และใช้ในการพัฒนาหน่วยการเรียนรู้ตามรายวิชาที่ตนเองสอนได้ เนื่องจากแนวคิดการเรียนรู้บนความท้าทาย เป็น

แนวคิดการเรียนรู้ที่มีความยืดหยุ่น สามารถนำไปปรับประยุกต์ให้สอดคล้องกับเนื้อหาความรู้ และบริบทของนักเรียน

4.การพัฒนาหน่วยการเรียนรู้ประวัติศาสตร์เชิงพื้นที่ของจังหวัดตราด โดยบูรณาการเนื้อหาสังคมไทยสมัยรัตนโกสินทร์กับบริบทชุมชนรอบโรงเรียน ซึ่งเป็นสังคมพหุวัฒนธรรม ช่วยส่งเสริมให้นักเรียน ครู และผู้ปกครองได้เรียนรู้ร่วมกันผ่านแนวคิดการเรียนรู้บนความท้าทาย นักเรียนสามารถตั้งคำถามเกี่ยวกับท้องถิ่น สร้างความเข้าใจประวัติศาสตร์เชิงพื้นที่ในบริบทของจังหวัดตราด นำไปสู่การยอมรับความหลากหลายและอยู่ร่วมกันอย่างสันติในฐานะพลเมืองโลก

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยนี้จัดอยู่ในประเภทการวิจัยและพัฒนา (Research and Development: R&D) โดยเป็นการพัฒนาหน่วยการเรียนรู้รายวิชาประวัติศาสตร์ตามแนวคิดการเรียนรู้บนความท้าทาย เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ โดยกำหนดขอบเขตของการวิจัย ไว้ดังนี้

ประชากรที่ใช้ในวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่มัธยมศึกษาจันทบุรี ตราด ประกอบด้วย 39 โรงเรียน เนื่องจากโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่มัธยมศึกษาจันทบุรี ตราด แต่ละโรงเรียนตั้งอยู่ในเขตพื้นที่ของแต่ละอำเภอทั้งในจังหวัดจันทบุรีและตราด ลักษณะของกลุ่มประชากรจึงมีความหลากหลายตามในแต่ละบริบทของพื้นที่ที่สถานศึกษาตั้งอยู่

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ซึ่งเป็นโรงเรียนที่ตั้งอยู่บริเวณตำบลวังกระแจะ อำเภอเมืองตราด จังหวัดตราด โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยพิจารณาจากบริบทของโรงเรียนและชุมชนโดยรอบที่มีลักษณะเป็นสังคมพหุวัฒนธรรม ซึ่งสอดคล้องกับขอบเขตด้านเนื้อหาของการวิจัยในครั้งนี้

ขอบเขตเนื้อหาในวิจัย

เนื้อหาที่นำมาใช้ในการดำเนินการวิจัย เป็นเนื้อหาในรายวิชาประวัติศาสตร์ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เกี่ยวข้องกับพัฒนาการทางประวัติศาสตร์ด้านต่างๆ ในสมัยรัตนโกสินทร์ โดยอาศัยกรณีศึกษาประวัติศาสตร์เชิงพื้นที่ที่เกี่ยวข้องกับบริบทของจังหวัดตราด ได้แก่ 1) ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศสมัยรัตนโกสินทร์ 2) สังคมไทยสมัยรัตนโกสินทร์ 3) การปกครองสมัยรัตนโกสินทร์ และ 4) เศรษฐกิจไทยสมัยรัตนโกสินทร์

โดยเกณฑ์ที่ใช้ในการเลือกเนื้อหาในการจัดการเรียนรู้ คือ (1) สาระเนื้อหาที่สอดคล้องกับประเด็นในสาระที่ 4 สาระประวัติศาสตร์ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ตามกรอบแนวทางของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และหลักสูตรสถานศึกษา (2) เป็นเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับนักเรียนและบริบทของชุมชนที่นักเรียนอาศัยอยู่ (3) เป็นประเด็นที่เกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์เชิงพื้นที่ ที่ส่งเสริมให้นักเรียนเกิดความท้าทายและตั้งคำถาม (4) เป็นประเด็นที่มีหลักฐานทางประวัติศาสตร์เพื่อใช้ในการศึกษามากเพียงพอ

ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา มีดังนี้

1. ตัวแปรอิสระ คือ การพัฒนาหน่วยการเรียนรู้รายวิชาประวัติศาสตร์ตามแนวคิดการเรียนรู้บนความท้าทาย
2. ตัวแปรตาม คือ ทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. **ทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์** หมายถึง หมายถึง ความสามารถของนักเรียนในการคิดวิเคราะห์ อธิบาย และสืบค้นข้อมูลจากหลักฐานทางประวัติศาสตร์ โดยสามารถแสดงออกผ่านการทำแบบทดสอบ ชิ้นงานในหน่วยการเรียนรู้ แบบประเมินชิ้นงาน และแบบสังเกตพฤติกรรมในชั้นเรียน ซึ่งสะท้อนถึงความเข้าใจ ความสามารถในการใช้เหตุผลเชิงประวัติศาสตร์ และการเชื่อมโยงเหตุการณ์ต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ มีองค์ประกอบสำคัญหลายประการ ดังนี้

1. ระบุประเด็นสำคัญทางประวัติศาสตร์ (Establish historical significance)
  - 1.1 กำหนดประเด็นทางประวัติศาสตร์ที่ต้องการศึกษา
  - 1.2 อธิบายได้ว่าเพราะเหตุใดจึงเลือกศึกษาเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์

ต่างๆ

2. **ใช้หลักฐานชั้นต้นหรือหลักฐานที่มีความน่าเชื่อถือ** (Use primary source evidence)

- 2.1 ระบุแหล่งที่มาของเอกสารทางประวัติศาสตร์
- 2.2 ตีความมุมมองหรือเหตุผลในการสร้างหลักฐานทางประวัติศาสตร์โดยอาศัยการวิเคราะห์หลักฐานทางประวัติศาสตร์

2.3 สืบค้นข้อมูลทางประวัติศาสตร์ที่น่าเชื่อถือจากแหล่งข้อมูลที่หลากหลาย

3. ระบุความต่อเนื่องและการเปลี่ยนแปลง (Identify continuity and change)

3.1 อ่านและทำความเข้าใจถึงบริบททางประวัติศาสตร์ตามแต่ละช่วงเวลา

3.2 อธิบายความต่อเนื่องและการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์

4. วิเคราะห์เหตุผลของเหตุการณ์ (Analyze cause and consequence)

4.1 จัดลำดับความสำคัญเกี่ยวกับสาเหตุ ปัจจัยต่างๆ ที่นำไปสู่การเกิดเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์

4.2 วิเคราะห์และอธิบายสาเหตุ และผลกระทบของเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์

5. ตีความมุมมองทางประวัติศาสตร์ (Take historical perspectives)

5.1 วิเคราะห์ ตีความ มุมมองของเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ที่หลากหลาย ซึ่งเกิดขึ้นจากเหตุปัจจัยที่แตกต่างกัน

5.2 คำนึงถึงมุมมองทางประวัติศาสตร์ที่มีหลากหลาย

6. เข้าใจมิติทางจริยธรรมของการตีความทางประวัติศาสตร์ (Understand the ethical dimension of historical interpretations)

6.1 ทำความเข้าใจเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ในมุมมองที่แตกต่างกันโดยปราศจากอคติ

6.2 วิเคราะห์ผลกระทบของเหตุการณ์ต่างๆ เพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางในการจัดการความขัดแย้ง และอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างสันติในฐานะพลเมืองโลก

2.การพัฒนาหน่วยการเรียนรู้รายวิชาประวัติศาสตร์ตามแนวคิดการเรียนรู้บนความท้าทาย หมายถึง กระบวนการออกแบบหน่วยการเรียนรู้รายวิชาประวัติศาสตร์ที่มุ่งเน้นให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ผ่านการเผชิญโจทย์หรือสถานการณ์ที่ท้าทาย โดยให้นักเรียนฝึกตั้งคำถาม สำรวจข้อมูล ลงมือปฏิบัติ วิเคราะห์ แลกเปลี่ยนความคิดเห็น และร่วมกันหาทางแก้ไขปัญหา ร่วมกับเพื่อน ครู หรือแหล่งเรียนรู้อื่นๆ ทั้งภายในและภายนอกห้องเรียน กระบวนการนี้เน้นการเชื่อมโยงเนื้อหากับบริบทจริงของนักเรียน เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ การทำงานเป็นทีม การสื่อสาร และการใช้วิจารณญาณอย่างมีเหตุผล ซึ่งเป็นทักษะสำคัญในศตวรรษที่ 21 ประกอบไปด้วยขั้นตอนต่างๆ ได้แก่

1.ความคิดจุดประกาย (Big Idea) ครูกำหนดประเด็นคำถามที่มีความสัมพันธ์และเชื่อมโยงกับเนื้อหาบทเรียน เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็น อภิปราย อย่างมีเหตุผล

2.คำถามที่จำเป็น (Essential Question) นักเรียนและครูร่วมกันพูดคุย และตั้งประเด็นคำถามที่เกิดขึ้นจากแนวความคิดจุดประกาย (Big Idea) ซึ่งนักเรียนจะตกผลึกความคิดสำคัญเกี่ยวกับเนื้อหาบทเรียน จากนั้นครูเปิดโอกาสให้นักเรียนระดมความคิด สรุป และอภิปรายร่วมกัน

3.ความท้าทาย (The Challenge) นักเรียนระดมความคิด และร่วมกันค้นหาคำตอบจากประเด็นคำถามที่กำหนด ซึ่งครูกระตุ้นให้นักเรียนเกิดความสนใจและพยายามในการสร้างสรรค์วิธีการแก้ไขปัญหา โดยแบ่งออกเป็นขั้นตอนย่อย ๆ ได้แก่

3.1 คำถามนำทาง (Guiding question) นักเรียนตั้งคำถามนำทาง เพื่อเป็นแนวทางสู่การปฏิบัติเพื่อค้นคว้าหาคำตอบ

3.2 กิจกรรมนำทาง (Guiding activities) ครูกำหนดบทเรียน สถานการณ์จำลอง เกม หรือรูปแบบกิจกรรม ที่ช่วยให้นักเรียนสามารถตอบคำถามนำทางได้

3.3 แหล่งเรียนรู้ นำทาง (Guiding resources) นักเรียนนำเสนอแหล่งเรียนรู้ที่สามารถเข้าถึงได้และเป็นตัวช่วยในการตอบคำถามของนักเรียน เช่น แหล่งข้อมูลจากหลักฐานทางประวัติศาสตร์ต่างๆ

4.การแก้ปัญหา (Solution) หรือการลงมือปฏิบัติ (Taking Act) นักเรียนร่วมกันไตร่ตรองร่วมกันอภิปรายแลกเปลี่ยนข้อมูลความรู้ที่ได้จากการค้นคว้า อย่างรอบคอบ และมีความชัดเจน

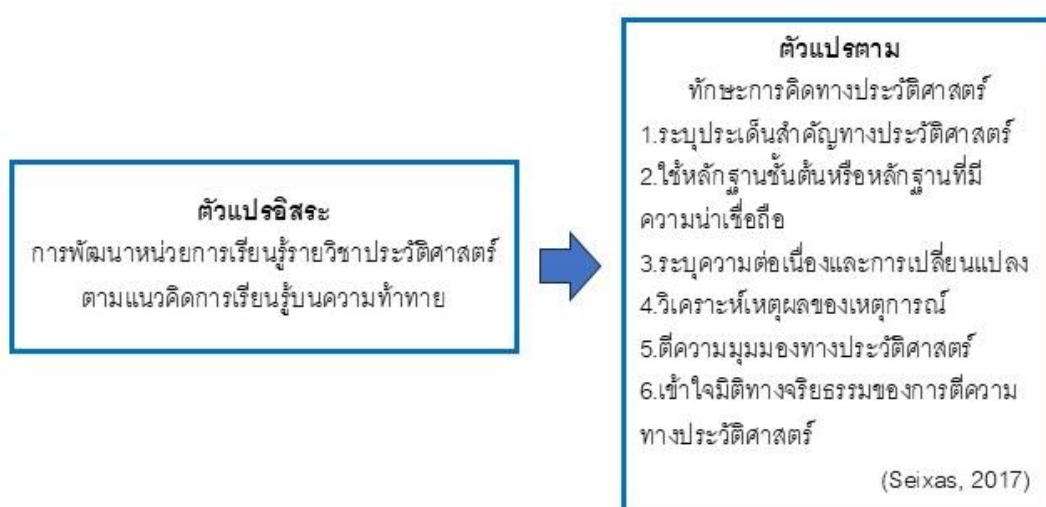
5.การประเมินผล (Assessment) แบ่งออกเป็นขั้นตอนย่อย ๆ ได้แก่

5.1 เผยแพร่ตัวอย่างผลงานนักเรียน (Publishing: student samples) นักเรียนเผยแพร่ผลงาน ในรูปแบบต่างๆ เช่น สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อออนไลน์ บัณฑิต นิตรรศการ ฯลฯ

5.2 เผยแพร่สิ่งที่สังเกตจากนักเรียน (Publishing: student observation) ครูเผยแพร่ตัวอย่างผลงานของนักเรียน ในรูปแบบต่างๆ เช่น สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อออนไลน์ บัณฑิต นิตรรศการ ฯลฯ

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัย เรื่อง การพัฒนาหน่วยการเรียนรู้รายวิชาประวัติศาสตร์ตามแนวคิดการเรียนรู้บนความท้าทายเพื่อส่งเสริมทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ มีกรอบแนวคิดที่นำมาใช้ในการวิจัย ได้แก่ การพัฒนาหน่วยการเรียนรู้รายวิชาประวัติศาสตร์ตามแนวคิดการเรียนรู้บนความท้าทาย และทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ โดยสามารถแสดงให้เห็นภาพของกรอบแนวคิดการวิจัย ได้ดังนี้

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

สมมติฐานการวิจัย

ผู้วิจัยได้ตั้งสมมติฐานการวิจัยไว้ดังนี้

1. ทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ของนักเรียนกลุ่มทดลองที่เรียนด้วยแนวคิดการเรียนรู้บนความท้าทายหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ระดับ .05

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยเรื่อง การพัฒนาหน่วยการเรียนรู้รายวิชาประวัติศาสตร์ตามแนวคิดการเรียนรู้บนความท้าทายเพื่อส่งเสริมทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ ผู้วิจัยได้ดำเนินการทบทวนแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในด้านต่างๆ ดังนี้

1.การพัฒนาหน่วยการเรียนรู้รายวิชาประวัติศาสตร์

1.1 ความหมายของการพัฒนาหน่วยการเรียนรู้

1.2 องค์ประกอบของหน่วยการเรียนรู้

1.3 แนวทางการพัฒนาหน่วยการเรียนรู้รายวิชาประวัติศาสตร์

2.แนวคิดการเรียนรู้บนความท้าทาย (Challenge based learning)

2.1 แนวคิดการเรียนรู้บนความท้าทาย

2.2 องค์ประกอบของการจัดการเรียนรู้บนความท้าทาย

3.ทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ (Historical Thinking Skill)

3.1 ความหมายของทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์

3.2 องค์ประกอบของทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์

3.3 การวัดและประเมินทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์

3.4 ความสอดคล้องของการพัฒนาหน่วยการเรียนรู้รายวิชาประวัติศาสตร์ตามแนวคิดการเรียนรู้บนความท้าทายกับการส่งเสริมทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์

4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

4.1 งานวิจัยเกี่ยวกับการส่งเสริมทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์

4.2 งานวิจัยเกี่ยวกับแนวคิดการจัดการเรียนรู้บนความท้าทาย

1.การพัฒนาหน่วยการเรียนรู้รายวิชาประวัติศาสตร์

การพัฒนาหน่วยการเรียนรู้รายวิชาประวัติศาสตร์ที่บูรณาการบริบทท้องถิ่นเข้ากับเนื้อหาการเรียนรู้ ถือเป็นแนวทางสำคัญในการเชื่อมโยงองค์ความรู้กับชีวิตจริงของนักเรียน ช่วยกระตุ้นความสนใจ สร้างแรงจูงใจในการเรียนรู้ และส่งเสริมการตระหนักรู้ในคุณค่าทางประวัติศาสตร์ของท้องถิ่น เพื่อให้การพัฒนาหน่วยการเรียนรู้มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับแนวคิดทางการศึกษา ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหน่วยการเรียนรู้รายวิชาประวัติศาสตร์ เพื่อเป็นแนวทางในการออกแบบหน่วยการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ โดยแบ่งประเด็นสำคัญต่างๆ ดังนี้

1.1 ความหมายของการพัฒนาหน่วยการเรียนรู้

กระทรวงศึกษาธิการ (2551) และทิศนา ขัมมณี (2554) กล่าวว่า การพัฒนาหน่วยการเรียนรู้ คือ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อให้นักเรียนเกิดความเข้าใจอย่างเป็นองค์รวม ถือเป็นแนวทางสำคัญในการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ซึ่งจะช่วยให้นักเรียนสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างมีประสิทธิภาพ หน่วยการเรียนรู้ที่ออกแบบโดยใช้มาตรฐานการเรียนรู้ และตัวชี้วัดเป็นเป้าหมาย ถือเป็นขั้นตอนสำคัญที่สุดของการใช้หลักสูตรสถานศึกษา เนื่องจากเป็นการเชื่อมโยงมาตรฐานการเรียนรู้ และตัวชี้วัดเข้าสู่กระบวนการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียนอย่างเป็นระบบ เพื่อมุ่งเน้นการพัฒนานักเรียนให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ และทักษะอย่างแท้จริง

เฉลิม มลิลลา นิติเขตต์ปรีชา (2559) กล่าวว่า การพัฒนาหน่วยการเรียนรู้ คือ การนำกลุ่มวิชา กลุ่มเนื้อหาวิชา หรือหัวข้อย่อย (subtopic) ที่มีความเกี่ยวข้องกันมารวมไว้ในหน่วยเดียว และวางแผนเป็นรูปแบบของหน่วยการเรียนการสอน (Instructional Unit) โดยหน่วยหนึ่งจะประกอบด้วยเนื้อหาและประสบการณ์ กิจกรรมการเรียนรู้ และสื่อโสตทัศนต่างๆ เพื่อใช้ในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการลงมือปฏิบัติจริง และการทำงานร่วมกันเป็นทีม เพื่อให้นักเรียนได้ค้นหาความรู้หรือแนวทางการแก้ปัญหาด้วยตนเอง โดยมีครูทำหน้าที่เป็นผู้อำนวยการความสะดวกและให้คำแนะนำตลอดกระบวนการเรียนรู้

กิตติศักดิ์ ลักษณะ (2560) กล่าวว่า การพัฒนาหน่วยการเรียนรู้ คือ หลักสูตรที่ผู้สอนจัดทำขึ้นเพื่อใช้เป็นแผนหรือแนวทางในการจัดการเรียนรู้และการประเมินผล ภายในช่วงเวลาที่เกิดขึ้นกว่าหนึ่งชั่วโมง โดยอาศัยการนำความรู้และมโนทัศน์หลักมาเรียบเรียงเป็นหัวข้อ (Topics) หรือประเด็น (Themes) ที่ทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และการประเมินผลอย่างเป็นระบบ

กล่าวโดยสรุป การพัฒนาหน่วยการเรียนรู้ หมายถึง กระบวนการออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้ที่มีโครงสร้างชัดเจน โดยเชื่อมโยงองค์ความรู้ มโนทัศน์หลัก และเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกันเข้ากับบริบทของท้องถิ่น อันเป็นการใช้สถานการณ์จริงรอบตัวเป็นศูนย์กลางของกิจกรรมการเรียนรู้ ผ่านการลงมือปฏิบัติและการทำงานร่วมกัน เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนเกิดกระบวนการคิดวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ และสอดคล้องกับเป้าหมายของการพัฒนาทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้บูรณาการบริบทของท้องถิ่นที่มีลักษณะพหุวัฒนธรรมเข้าไปในเนื้อหาหลักของหน่วยการเรียนรู้รายวิชาประวัติศาสตร์ โดยออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ภายใต้กรอบแนวคิดการเรียนรู้บนความท้าทาย ซึ่งเป็นแนวทางที่เน้นการมีส่วนร่วมของผู้เรียนในการเผชิญปัญหาจริง ตั้งคำถาม แสวงหาความรู้ และสร้างแนวทางในการแก้ไขปัญหาทางประวัติศาสตร์อย่างเป็นระบบ ทั้งนี้ เพื่อส่งเสริมการพัฒนาทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ของนักเรียนในเชิงลึก รอบด้าน และสอดคล้องกับบริบทของชุมชนที่นักเรียนอาศัยอยู่

1.2 องค์ประกอบของหน่วยการเรียนรู้

รุจิรุ ภูสวระ (2545) กล่าวว่า หน่วยการเรียนรู้ไม่ควรถูกมองว่าเป็นเพียงหัวข้อของเนื้อหาเท่านั้น แต่เป็นองค์ประกอบสำคัญที่สะท้อนกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่มีระบบ แม้ว่ารูปแบบของหน่วยการเรียนรู้จะมีการปรับเปลี่ยนไปตามบริบทและแนวทางการสอน แต่โดยทั่วไป หน่วยการเรียนรู้จะประกอบด้วยองค์ประกอบหลัก ดังนี้

1. หัวเรื่องหรือชื่อหน่วย
2. ปรัชญาหรือแนวคิดพื้นฐานที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้
3. จุดมุ่งหมายและวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้
4. ขอบข่ายเนื้อหาที่ครอบคลุมในหน่วย
5. กิจกรรมการเรียนรู้ที่ออกแบบมาเพื่อให้ผู้เรียนสามารถบรรลุตามวัตถุประสงค์
6. วิธีการประเมินผลเพื่อสะท้อนความเข้าใจและพัฒนาการของผู้เรียนตลอดกระบวนการเรียนรู้ในหน่วยนั้น ๆ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ (2553) กล่าวถึงองค์ประกอบของหน่วยการเรียนรู้ว่าประกอบด้วยองค์ประกอบหลัก ดังนี้

1. ชื่อหน่วยการเรียนรู้ โดยต้องสะท้อนสาระสำคัญหรือความคิดรวบยอดของหน่วยการเรียนรู้ โดยมีลักษณะน่าสนใจ เชื่อมโยงกับชีวิตประจำวัน เหมาะสมกับวัย ความสนใจ และศักยภาพของนักเรียน และสอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด

2.มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด โดยต้องมีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกัน และสามารถนำไปจัดกิจกรรมการเรียนรู้ร่วมกันได้ ซึ่งอาจอยู่ในกลุ่มสาระเดียวกันหรือต่างกลุ่มสาระก็ได้ โดยบางตัวชี้วัดอาจต้องจัดกิจกรรมซ้ำเพื่อพัฒนาให้เกิดความชำนาญ

3.สาระสำคัญ/ความคิดรวบยอด ซึ่งได้มาจากการวิเคราะห์แก่นความรู้ของมาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด รวมถึงเนื้อหาที่ผู้เรียนจะได้รับ จากกิจกรรมการเรียนรู้

4.สาระการเรียนรู้ ซึ่งประกอบด้วยสาระการเรียนรู้แกนกลางและท้องถิ่นที่นำมาใช้ในการจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด

5.สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน โดยวิเคราะห์จากหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 เพื่อกำหนดกิจกรรมที่ส่งเสริมทักษะตามธรรมชาติของแต่ละวิชา

6.คุณลักษณะอันพึงประสงค์ โดยวิเคราะห์จากหลักสูตร จุดเน้นของเขตพื้นที่ สถานศึกษา และกลุ่มสาระการเรียนรู้ เพื่อบูรณาการเข้ากับกิจกรรมในหน่วยการเรียนรู้

7.ชิ้นงาน/ภาระงาน ต้องสะท้อนความสามารถของผู้เรียนที่เกิดจากทักษะตามมาตรฐาน/ตัวชี้วัด ผ่านกิจกรรมที่หลากหลาย

8.การวัดและประเมินผล โดยประเมินระหว่างและหลังการจัดกิจกรรม โดยเชื่อมโยงกับตัวชี้วัด และให้ผู้สอนกับผู้เรียนร่วมกันสร้างเกณฑ์ประเมิน

9.กิจกรรมการเรียนรู้ โดยกำหนดวิธีการจัดการเรียนรู้ที่มุ่งพัฒนาทักษะ กระบวนการเรียนรู้ และสร้างชิ้นงานตามมาตรฐานที่กำหนด

10.เวลาเรียน/จำนวนชั่วโมง โดยต้องกำหนดให้เหมาะสมกับกิจกรรมและเนื้อหาในหน่วย ต้องสอดคล้องกับโครงสร้างรายวิชา

จากข้อมูลข้างต้น สรุปได้ว่า หน่วยการเรียนรู้เป็นองค์ประกอบสำคัญที่แสดงถึงกระบวนการจัดการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ ไม่ใช่เพียงแค่การกำหนดหัวข้อของเนื้อหาเท่านั้น แต่ควรมีโครงสร้างที่ชัดเจน ครอบคลุมทั้งชื่อหน่วย จุดมุ่งหมาย เนื้อหา กิจกรรมการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล รวมถึงชิ้นงานที่สะท้อนผลลัพธ์การเรียนรู้ อีกทั้งควรสอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด สมรรถนะ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน สำหรับการจัดหน่วยการเรียนรู้ที่บูรณาการบริบทท้องถิ่น ควรมุ่งเน้นการเชื่อมโยงเนื้อหาเข้ากับชีวิตจริงของผู้เรียนในบริบทของประวัติศาสตร์เชิงพื้นที่ เพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจในประวัติศาสตร์และของท้องถิ่นหรือชุมชนของตนเองอย่างมีความหมาย

1.3 แนวทางการพัฒนาหน่วยการเรียนรู้รายวิชาประวัติศาสตร์

นาตยา ปิลันธนาพันธ์ (2546) กล่าวถึง หน่วยการเรียนรู้ที่มีคุณภาพควรมีลักษณะสำคัญ 2 ประการ ดังนี้

1.สร้างความท้าทายและเชื่อมโยงกับชีวิตจริงของผู้เรียน

หน่วยการเรียนรู้ควรมีความน่าสนใจ กระตุ้นความอยากรู้อยากเห็น และสอดคล้องกับประสบการณ์ของนักเรียน ช่วยให้นักเรียนเข้าถึงเนื้อหาได้ง่าย เรียนรู้ด้วยความสนุกสนานและมีความหมาย โดยเน้นกิจกรรมที่หลากหลาย ไม่เน้นการท่องจำหรือทำแบบฝึกหัดซ้ำๆ แต่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ใช้ความรู้ในสถานการณ์จริง

2.ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ

หน่วยการเรียนรู้ควรเชื่อมต่อการวางแผนการเรียนรู้ที่บูรณาการทั้งภายในกลุ่มสาระเดียวกัน หรือข้ามกลุ่มสาระวิชา สามารถแบ่งออกเป็นหัวข้อย่อยและบทเรียนย่อยได้ตามลำดับ โดยแต่ละหน่วยควรสะท้อนผลลัพธ์การเรียนรู้ที่ครอบคลุม มีความลุ่มลึก และสร้างองค์ความรู้ที่กว้างขวาง และหลากหลายให้แก่ผู้เรียน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2553) เสนอแนวทางการพัฒนาหน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการไว้ 2 วิธีหลัก ได้แก่

วิธีที่ 1 เริ่มจากการกำหนดประเด็นหรือหัวข้อเรื่องที่ที่น่าสนใจ เหมาะสมกับวัย และสอดคล้องกับเนื้อหาและเหตุการณ์ปัจจุบัน แล้วจึงวิเคราะห์และเลือกมาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัดจากกลุ่มสาระต่าง ๆ ที่เชื่อมโยงกับหัวเรื่อนั้น จากนั้นพัฒนาหน่วยการเรียนรู้ให้ครบทุกองค์ประกอบ ได้แก่ มาตรฐาน/ตัวชี้วัด สาระสำคัญ สาระการเรียนรู้ สมรรถนะ คุณลักษณะอันพึงประสงค์ ภาระงาน การประเมินผล สื่อและกิจกรรมการเรียนรู้ และทำการประเมินหน่วยก่อนนำไปใช้จริง

วิธีที่ 2 เริ่มจากการวิเคราะห์และจัดกลุ่มมาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัดจากกลุ่มสาระที่สัมพันธ์กัน แล้วจึงกำหนดหัวข้อเรื่องตามความเหมาะสม จากนั้นดำเนินการพัฒนาหน่วยการเรียนรู้ตามขั้นตอนเช่นเดียวกับวิธีที่ 1 ได้แก่ การจัดองค์ประกอบหน่วย การสร้างเครื่องมือ การประเมิน และการนำไปใช้ในการจัดการเรียนรู้

สรุปได้ว่า หน่วยการเรียนรู้ที่มีคุณภาพควรมีความน่าสนใจ ท้าทาย เชื่อมโยงกับชีวิตจริงของนักเรียน และส่งเสริมการเรียนรู้แบบบูรณาการที่ลึกซึ้งและหลากหลาย ทั้งนี้สามารถออกแบบได้โดยเริ่มจากการกำหนดหัวข้อเรื่องที่เชื่อมโยงกับประเด็นสำคัญ หรือเริ่มจากการวิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้แล้วจึงกำหนดหัวข้อเรื่องก็ได้ ซึ่งแนวทางดังกล่าวสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนา

หน่วยการเรียนรู้รายวิชาประวัติศาสตร์ที่บูรณาการบริบทท้องถิ่น เพื่อส่งเสริมความเข้าใจทางประวัติศาสตร์อย่างมีความหมายและสัมพันธ์กับบริบทของท้องถิ่น

จากแนวคิดและข้อมูลที่ได้ศึกษาข้างต้น ผู้วิจัยได้นำมาประมวลและพัฒนาเป็นแนวทางในการจัดทำหน่วยการเรียนรู้รายวิชาประวัติศาสตร์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการออกแบบหน่วยการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ที่สอดคล้องกับบริบทของท้องถิ่น ควบคู่กับการพัฒนาทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ของผู้เรียน ทั้งนี้ แนวทางในการออกแบบหน่วยการเรียนรู้ประกอบด้วยขั้นตอนสำคัญที่เชื่อมโยงกับสาระการเรียนรู้ มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด บริบทท้องถิ่น และกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นความท้าทาย การมีส่วนร่วม และการนำความรู้ไปใช้ในชีวิตจริง โดยผู้วิจัยมีแนวทางในการออกแบบหน่วยการเรียนรู้ ดังนี้

กระทรวงศึกษาธิการ (2551) กล่าวว่า ในการสอนประวัติศาสตร์ควรมุ่งเน้นให้นักเรียนเข้าใจความเปลี่ยนแปลงและการพัฒนาของโลก ผ่านการศึกษาประเทศไทยในเชิงเปรียบเทียบกับประเทศในภูมิภาคต่างๆ ทั่วโลก เพื่อส่งเสริมการพัฒนาแนวคิดในการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข อีกทั้งยังต้องเสริมสร้างทักษะที่จำเป็นในการเป็นนักคิดที่มีวิจารณญาณ และสามารถวิเคราะห์เหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ต่างๆ ได้อย่างมีระเบียบและเป็นระบบ

จากแนวคิดดังกล่าวนำไปสู่แนวทางการออกแบบหน่วยการเรียนรู้รายวิชาประวัติศาสตร์ที่มุ่งเน้นการบูรณาการสาระทางประวัติศาสตร์กับบริบทของสังคม โดยมุ่งส่งเสริมให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ผ่านกิจกรรมที่หลากหลาย เช่น การตั้งคำถาม การวิเคราะห์หลักฐาน การอภิปรายประเด็นทางประวัติศาสตร์ และการนำเสนอแนวทางการแก้ไขปัญหาในฐานะพลเมืองโลก ซึ่งสอดคล้องกับเป้าหมายของการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

สิริวรรณ ศรีพหล (2552) และสำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2554) กล่าวว่า สิ่งที่สำคัญในการจัดการเรียนการสอนประวัติศาสตร์ คือ การมุ่งเน้นให้นักเรียนคิดวิเคราะห์ เกี่ยวกับข้อเท็จจริงทางประวัติศาสตร์ที่เกิดขึ้นในอดีตอย่างเป็นระบบ ผ่านทางกิจกรรมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นการคิดวิเคราะห์ และการพัฒนามโนทัศน์ (Concept) ที่สำคัญต่างๆ ให้นักเรียน

จากแนวคิดดังกล่าวนำไปสู่แนวทางการออกแบบหน่วยการเรียนรู้รายวิชาประวัติศาสตร์ที่มุ่งเน้นการสร้างเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์ทางประวัติศาสตร์ผ่านการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย เช่น การวิเคราะห์หลักฐาน การอภิปรายเชิงเหตุผล การตั้งสมมติฐานเกี่ยวกับเหตุการณ์ในอดีต และการสังเคราะห์ข้อมูลอย่างเป็นระบบ โดยครูทำหน้าที่เป็นผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้และส่งเสริมการพัฒนามโนทัศน์สำคัญที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาในแต่ละหน่วย

กนก จันทรา (2560) และวิภาดา พินลา (2560) กล่าวว่า การศึกษาประวัติศาสตร์ไม่ใช่เรื่องของการท่องจำ แต่การศึกษาประวัติศาสตร์เป็นเรื่องของการตั้งคำถาม ซึ่งนำไปสู่การสร้างองค์ความรู้ใหม่ให้กับนักเรียน ครูในศตวรรษที่ 21 จำเป็นต้องปรับเปลี่ยนแนวทางในการสอน โดยกระตุ้นให้นักเรียนมีความสนใจในการศึกษาเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ของมนุษยชาติทั้งในอดีตและปัจจุบัน และออกแบบกิจกรรมการสอนที่ส่งเสริมให้นักเรียนเกิดความคิดเชิงวิพากษ์ ในขณะเดียวกันครูต้องส่งเสริมให้นักเรียนปรับเปลี่ยนบทบาทในการเรียนรู้เช่นกัน โดยฝึกให้นักเรียนกำหนดเป้าหมาย ตั้งคำถาม เสาะแสวงหาความรู้ และคิดหาคำตอบหรือแนวทางการแก้ไขปัญหา ด้วยวิธีการต่างๆ

จากแนวคิดดังกล่าวนำไปสู่แนวทางการออกแบบหน่วยการเรียนรู้รายวิชาประวัติศาสตร์ที่มุ่งเน้นการพัฒนาทักษะการคิดอย่างเป็นระบบ โดยส่งเสริมให้นักเรียนมีบทบาทสำคัญในการกำหนดเป้าหมาย ตั้งคำถาม วิเคราะห์ข้อมูล และแสวงหาแนวทางในการแก้ไขปัญหา ผ่านกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง กิจกรรมการเรียนรู้ควรเชื่อมโยงเนื้อหาเกี่ยวกับบริบททางสังคมและเหตุการณ์ร่วมสมัย เพื่อพัฒนาความสามารถในการวิเคราะห์หลักฐาน อภิปรายอย่างมีเหตุผล และสร้างมโนทัศน์สำคัญที่นำไปสู่ความเข้าใจดีต่ออย่างลึกซึ้ง ทั้งยังส่งเสริมการประยุกต์ใช้ความรู้ในการดำรงชีวิตในฐานะพลเมืองที่มีวิจรรณญาณและความรับผิดชอบต่อสังคม

2. แนวคิดการเรียนรู้บนความท้าทาย (Challenge based learning)

แนวคิดการเรียนรู้บนพื้นฐานของความท้าทาย (Challenge-Based Learning) เป็นแนวทางการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ที่มุ่งเน้นการมีส่วนร่วมของนักเรียนอย่างแท้จริง โดยเปิดโอกาสให้นักเรียนได้อภิปราย แลกเปลี่ยนความคิดเห็น และมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา ซึ่งส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ การคิดอย่างมีวิจรรณญาณ ตลอดจนทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่น จากการศึกษาวรรณกรรมและเอกสารที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดดังกล่าว ผู้วิจัยสามารถสังเคราะห์องค์ประกอบสำคัญของแนวคิดการเรียนรู้บนความท้าทายได้เป็นประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

2.1 แนวคิดการเรียนรู้บนความท้าทาย

2.1.1 ความหมายของแนวคิดการเรียนรู้บนความท้าทาย

Apple Inc (2008) กล่าวว่า การเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้บนความท้าทาย (Challenge-Based Learning) เป็นแนวทางการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้นักเรียนใช้เทคโนโลยีในชีวิตประจำวันในการแก้ไขปัญหาจากสถานการณ์จริงในโลกภายนอก โดยเน้นการทำงานร่วมกัน

และการลงมือปฏิบัติจริง นักเรียนจะมีโอกาสทำงานร่วมกับเพื่อนร่วมชั้น ครูผู้สอน และผู้เชี่ยวชาญในสาขาต่างๆ เพื่อส่งเสริมกระบวนการพัฒนาความรู้และทักษะอย่างลึกซึ้ง และสามารถนำความรู้ที่ได้ไปใช้ในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

L. F. Johnson, Smith, Smythe, and Varon (2009) กล่าวว่า แนวคิดการเรียนรู้บนความท้าทายคือแนวทางส่งเสริมให้นักเรียนเกิดทักษะการคิดขั้นสูง จัดเป็นประสบการณ์การเรียนรู้แบบร่วมมือที่ผสมผสานการทำงานเป็นทีม ตลอดจนการใช้วิจารณญาณไตร่ตรองเพื่อการแก้ไขปัญหาในโลกแห่งความเป็นจริง ซึ่งครูและนักเรียนจะมีบทบาทในการเรียนรู้เกี่ยวกับประเด็นปัญหาสำคัญที่ถูกกำหนดขึ้น และมีบทบาทในการนำเสนอวิธีแก้ไขปัญหาต่างๆ

จากข้อมูลข้างต้นสรุปได้ว่า การเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้บนความท้าทายเป็นแนวคิดการเรียนรู้เชิงรุกที่เน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้ ซึ่งส่งเสริมให้นักเรียนเกิดการพัฒนาทักษะการคิดขั้นสูง เช่น การแก้ไขปัญหา การคิดวิเคราะห์ การทำงานร่วมกันเป็นทีม และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ สอดคล้องกับ L. Johnson and Adams (2011) ที่ระบุว่าครูร้อยละ 90 ในประเทศสหรัฐอเมริการายงานว่าหลังจากการประยุกต์ใช้แนวคิดการเรียนรู้บนความท้าทาย ในการจัดการสอนส่งผลให้ทักษะด้านต่างๆ ได้แก่ ภาวะผู้นำ การคิดสร้างสรรค์ การรู้เท่าทันสื่อ การแก้ปัญหา การคิดเชิงวิพากษ์ ของนักเรียนพัฒนาขึ้นอย่างมาก

2.1.2 หลักการของการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้บนความท้าทาย

Nichols, Cator, and Torres (2016) กล่าวถึง หลักการของการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้บนความท้าทายว่าเป็นการสร้างกรอบประสบการณ์ และกระตุ้นการเรียนรู้ของนักเรียน โดยมีหลักการที่สำคัญของการจัดการเรียนรู้ ดังนี้

1. เป็นแนวคิดการเรียนรู้ที่มีความยืดหยุ่น สามารถนำไปปรับใช้เป็นแนวทางการสอนหรือบูรณาการกับแนวทางการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 แนวทางอื่นๆ ได้

2. เป็นแนวทางการสอนที่สามารถปรับให้เข้ากับเนื้อหาขอบบทเรียน และบริบทของนักเรียนรวมถึงพัฒนาการตามช่วงวัยของนักเรียนได้ตามความเหมาะสม โดยมีจุดเน้นที่สำคัญคือการยัดนักเรียนเป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้ เน้นให้นักเรียนลงมือปฏิบัติจริงในกระบวนการเรียนรู้

3. เป็นแนวทางการสอนที่เปิดกว้างให้นักเรียนระดมความคิด อภิปราย แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับสมาชิกในชั้นเรียน ผ่านการใช้คำถามสำคัญที่สามารถกระตุ้นการคิดของนักเรียน รวมถึงเป็นแนวทางการสอนที่สนับสนุนให้นักเรียนทุกคนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ ผ่านการปฏิบัติกิจกรรมรวมกันเป็นกลุ่ม

4.เป็นแนวทางการสอนที่ลุ่มลึก สนับสนุนให้นักเรียนทำความเข้าใจเนื้อหาบทเรียนอย่างลึกซึ้ง สร้างความสัมพันธ์ระหว่างเนื้อหาวิชากับแนวคิดที่สำคัญผ่านทางการลงมือปฏิบัติ ทำให้การเรียนรู้ของนักเรียนเป็นการเรียนรู้ที่มีความหมาย และสอดคล้องกับแนวทางการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะสำคัญในศตวรรษที่ 21

5.เป็นแนวทางการสอนที่เปิดโอกาสให้นักเรียนสืบค้นข้อมูลจากแหล่งข้อมูลที่หลากหลายเพื่อนำมาใช้ในการเรียนรู้

6.เป็นแนวทางการสอนที่ทำให้สามารถสะท้อนผลการเรียนรู้ รวมถึงความเข้าใจในเนื้อหาการเรียนได้อย่างต่อเนื่อง ผ่านทางการสะท้อนผลความเข้าใจระหว่างสมาชิกในชั้นเรียน และการที่ครูให้ผลสะท้อนกลับเพื่อให้นักเรียนนำไปใช้เป็นแนวทางการพัฒนาการเรียนรู้ของตนเอง

2.1.3 บทบาทของนักเรียนและครูในการจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดการเรียนรู้บนความท้าทาย

Nichols, Cator, & Torres (2016) อ้างถึงใน เสกสรรค์ สุขเสนา & วสวัตดี วงศ์พันธุ์เศรษฐ์ (2563) กล่าวถึง บทบาทของนักเรียนและครูในการจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดการเรียนรู้บนความท้าทาย ไว้ดังนี้

บทบาทของนักเรียน

- 1.เป็นผู้มีส่วนร่วมกับครูในการค้นพบปัญหา
- 2.มีความสามารถในการเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย
- 3.นักเรียนต้องมีความสนใจในปัญหา
- 4.มีปฏิสัมพันธ์ที่ดี สามารถทำงานร่วมกับสมาชิกในชั้นเรียนได้

บทบาทของครู

- 1.เป็นผู้อำนวยความสะดวกการเรียนรู้ ที่แนะนำให้นักเรียนเข้าถึงแหล่งข้อมูลที่สำคัญ
- 2.จัดเตรียมสภาพแวดล้อมในการเรียนที่มีความสอดคล้องกับสภาพจริงตามบริบทของนักเรียน
- 3.ร่วมเรียนรู้ไปพร้อมกับนักเรียน
- 4.เปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงความรู้อย่างเต็มศักยภาพ

2.2 องค์ประกอบของการจัดการเรียนรู้บนความท้าทาย

Apple Inc (2009) อ้างถึงใน เสกสรรค์ สุขเสนา and วสวัตดี วงศ์พันธุ์เศรษฐ์ (2563) ได้เสนอแนวคิดการจัดการเรียนรู้บนความท้าทาย โดยอธิบายถึงองค์ประกอบหลัก (key components) ว่าประกอบไปด้วยขั้นตอนต่างๆ ได้แก่

1.ความคิดจุดประกาย (Big Idea) เป็นแนวคิดกว้างๆ โดยครูสามารถสำรวจได้จากวิธีการที่หลากหลาย แนวคิดนี้จะต้องมีความสัมพันธ์และเชื่อมโยงกับเนื้อหาบทเรียน

2.คำถามที่จำเป็น (Essential Question) คำถามที่จำเป็นเป็นคำถามที่เกิดขึ้นจากความจุดประกาย (Big Idea) ซึ่งการถามด้วยคำถามที่จำเป็นจะช่วยให้ นักเรียนสามารถทำความเข้าใจบริบทในวงกว้าง และตกลึกความคิดสำคัญเกี่ยวกับเนื้อหาบทเรียน และคำถามนี้จะเป็นตัวกำหนดว่าอะไรเป็นสิ่งสำคัญในการที่จะเรียนรู้เกี่ยวกับความคิดหลัก

3.ความท้าทาย (The Challenge) คือการเปลี่ยนคำถามที่จำเป็นไปสู่การลงมือปฏิบัติ โดยครูจะเป็นเสมือนผู้อำนวยการเรียนรู้ เพื่อกระตุ้นให้นักเรียนเกิดความสนใจและพยายามในการสร้างสรรค์วิธีการแก้ไขปัญหา ที่นำไปสู่การลงมือปฏิบัติที่ชัดเจน โดยขั้นตอนนี้จะแบ่งออกเป็นขั้นตอนย่อย ๆ ได้แก่

3.1 คำถามนำทาง (Guiding question) ถูกสร้างขึ้นโดยนักเรียนโดยคำถามนำทางจะแสดงให้เห็นถึงความรู้ที่นักเรียนจำเป็นต้องค้นหา เพื่อให้เกิดความท้าทาย

3.2 กิจกรรมนำทาง (Guiding activities) อาจเป็นบทเรียน สถานการณ์จำลอง เกม หรือรูปแบบกิจกรรมอื่น ที่ช่วยให้นักเรียนสามารถตอบคำถามนำทางได้และนำไปสู่การพัฒนาการแก้ไขปัญหาที่แปลกใหม่และตรงกับสภาพความเป็นจริง

3.3 แหล่งเรียนรู้นำทาง (Guiding resources) นักเรียนสามารถเข้าถึงแหล่งเรียนรู้เพื่อสนับสนุนกิจกรรมนำทางและยังเป็นตัวช่วยให้นักเรียนสามารถพัฒนาวิธีการแก้ไขปัญหา ยกตัวอย่างเช่น พอดแคสต์ เว็บไซต์ วิดีทัศน์ ฐานข้อมูล ผู้เชี่ยวชาญ เป็นต้น

4.การแก้ปัญหา (Solution) หรือการลงมือปฏิบัติ (Taking Act) การแก้ปัญหาแต่ละขั้นตอนนักเรียนต้องไตร่ตรองอย่างรอบคอบ เป็นรูปธรรม ชัดเจน ลงมือปฏิบัติได้จริง และสามารถนำเสนอเผยแพร่สู่ภายนอกได้

5.การประเมินผล (Assessment) การแก้ปัญหาต้องสามารถถูกประเมินผลได้ ซึ่งเชื่อมโยงกับความท้าทาย มีความถูกต้องด้านเนื้อหา สื่อสารได้อย่างชัดเจน ประโยชน์ที่ได้จากการปฏิบัติ นำไปสู่การพัฒนาทักษะในศตวรรษที่ 21

5.1 เผยแพร่ตัวอย่างผลงานนักเรียน (Publishing: student samples) นักเรียนเผยแพร่ผลงาน อาจจะอยู่ในรูปแบบ สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อออนไลน์ บ่ายนิตเทศ นิทรรศการ ฯลฯ

5.2 เผยแพร่สิ่งที่สังเกตจากนักเรียน (Publishing: student observation) ครูเผยแพร่ตัวอย่างผลงานของนักเรียน อาจจะอยู่ในรูปแบบ สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อออนไลน์ บ่ายนิตเทศ นิทรรศการ ฯลฯ

3. ทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์

3.1 ความหมายของทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์

Wineburg (1999) Pellegrino (2007) และ Colby (2007) กล่าวถึง ทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ไว้ว่า เป็นแนวทางที่มีลักษณะเฉพาะทางที่ไม่ได้เป็นเพียงแค่การนำเสนอเรื่องราวจากอดีต แต่เป็นกระบวนการซึ่งนักเรียนใช้ความรู้ในการวิเคราะห์และตรวจสอบเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ โดยอาศัยหลักฐานทางประวัติศาสตร์ โดยใช้ความมีเหตุมีผลเพื่อตีความเนื้อหา ประเด็นมุมมอง โลกทัศน์ และการรับรู้ข้อเท็จจริงของประวัติศาสตร์

Colby (2007) และ Lévesque (2008) กล่าวถึง ทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ไว้ว่า เป็นทักษะการเรียนรู้ที่ประกอบด้วยกระบวนการและมโนทัศน์ ในแง่ของกระบวนการจะมีการวิเคราะห์ อธิบาย และตรวจสอบข้อเท็จจริงของประวัติศาสตร์ผ่านการวิเคราะห์หลักฐาน ส่วนในแง่ของมโนทัศน์จะเกี่ยวข้องกับการพัฒนาการคิดที่สำคัญต่าง ๆ เช่น หลักฐาน ความต่อเนื่อง ความเปลี่ยนแปลง เหตุผลของเหตุการณ์ การจัดการความขัดแย้ง เป็นต้น

VanSledright (2004) Puteh (2010) และ Pellicchia (2015) กล่าวถึง ทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ไว้ว่า เป็นความสามารถในการใช้ความคิดเพื่อสืบสอบเรื่องราวในอดีต โดยอาศัยการตีความ การวิเคราะห์เพื่อพิจารณาความน่าเชื่อถือของหลักฐานทางประวัติศาสตร์ รวมถึงการทำความเข้าใจในบริบททางสังคม ซึ่งการคิดทางประวัติศาสตร์เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติกิจกรรมที่เต็มไปด้วยความมีส่วนร่วมอย่างมีวิจารณญาณ โดยอาศัยการสืบค้นข้อมูล จากหลักฐานทางประวัติศาสตร์ต่างๆ

ชัยรัตน์ โตศิลา (2555) และศุภณัฐ พานา (2560) กล่าวถึง ทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ไว้ว่า เป็นทักษะที่ใช้ความสามารถในการคิดเชิงวิพากษ์และวิเคราะห์อย่างมีเหตุผลในการประเมินข้อมูลและหลักฐานทางประวัติศาสตร์ เพื่อทำการอธิบาย วิเคราะห์ และวิพากษ์เหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ โดยอ้างอิงจากแหล่งข้อมูลที่มีความเชื่อถือในการสนับสนุนการวิเคราะห์ทางประวัติศาสตร์ ซึ่งช่วยให้สามารถสามารถพัฒนาความเข้าใจที่ลึกซึ้งเกี่ยวกับเหตุการณ์ในอดีตได้อย่างชัดเจนและมีวิจารณญาณ

จากนิยามของทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ที่กล่าวถึงข้างต้นสามารถกล่าวได้ว่า ทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ เป็นทักษะสำคัญที่เกี่ยวข้องกับ การพัฒนากระบวนการคิด วิเคราะห์ วิพากษ์ ตีความ นอกจากนี้ทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ยังเป็นการใช้ความสามารถทางการคิดเพื่อสืบสอบและค้นหาข้อเท็จจริงจากหลักฐานทางประวัติศาสตร์ ซึ่งทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์เป็นแนวทางในการศึกษาประวัติศาสตร์อย่างมีเหตุมีผล

3.2 องค์ประกอบของทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์

จากการศึกษาเกี่ยวกับองค์ประกอบของทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ พบว่ามี นักวิชาการ และหน่วยงานทางการศึกษาประวัติศาสตร์ ได้กำหนดองค์ประกอบของทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ไว้ ดังนี้

National Center for History in the Schools (1996) อ้างถึงใน กิตติศักดิ์ ลักษณะ (2559) หรือ NCHS ได้กำหนดองค์ประกอบซึ่งเป็นมาตรฐานของทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ สำหรับนักเรียนในระดับประถมศึกษา และมัธยมศึกษา โดยแบ่งองค์ประกอบต่าง ๆ ออกเป็น 5 มาตรฐาน ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

1. การจัดลำดับเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ตามช่วงเวลา (chronological thinking)
2. ความเข้าใจเกี่ยวกับพัฒนาการทางสังคมและเหตุการณ์ในอดีต (historical comprehension)
3. การพิจารณาเชิงลึกและการอธิบายความหมายของเหตุการณ์ในอดีต (historical analysis and interpretation)
4. ทักษะในการสืบค้นและวิเคราะห์ข้อมูลทางประวัติศาสตร์อย่างเป็นระบบ (historical research capabilities)
5. การพิจารณาและประเมินข้อมูลเพื่อตัดสินใจเกี่ยวกับประเด็นทางประวัติศาสตร์ (historical issue, analysis and decision making)

Lévesque (2008) ได้จำแนกทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์โดยแบ่งออกเป็น 5 องค์ประกอบ ดังนี้

1. คุณค่าทางประวัติศาสตร์ (historical significance)
2. ลำดับพัฒนาการและความเปลี่ยนแปลง (continuity and change)
3. ความรุ่งเรืองและความเสื่อมถอย (progress and decline)
4. หลักฐาน (evidence)
5. ความรู้สึกร่วมกันคิดทางประวัติศาสตร์ (historical empathy)

Seixas (2017) ศาสตราจารย์และประธานฝ่ายวิจัยของแคนาดา ภาควิชา การศึกษาและการพัฒนาหลักสูตร มหาวิทยาลัยบริติชโคลัมเบีย ได้กล่าวถึงทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ โดยจำแนกออกเป็น 6 องค์ประกอบ ดังนี้

1. ระบุประเด็นสำคัญทางประวัติศาสตร์ (Establish historical significance) การระบุประเด็นสำคัญทางประวัติศาสตร์ โดยเป็นการพิจารณาว่าเหตุการณ์ใดที่เราควรเลือกที่จะนำมาศึกษา และเพราะเหตุใดเราจึงให้ความสนใจในการศึกษาเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์เหล่านั้น เนื่องจากเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์มีเป็นจำนวนมาก ผู้ศึกษาประวัติศาสตร์จึงไม่สามารถจดจำหรือศึกษาทุกเรื่องราวได้ เป็นหน้าที่ของผู้ศึกษาประวัติศาสตร์ที่จะต้องอธิบายว่าเพราะเหตุใดเหตุการณ์ที่เลือกศึกษาจึงมีความสำคัญ และมีหลักเกณฑ์ใดในการตัดสินใจว่าเหตุการณ์นั้นเป็นเหตุการณ์ที่มีความสำคัญ จากการพิจารณาในองค์ประกอบนี้ นักเรียนควรมีความสามารถ ดังนี้

1.1 กำหนดประเด็นทางประวัติศาสตร์ที่ต้องการศึกษา

1.2 อธิบายได้ว่าเพราะเหตุใดจึงเลือกศึกษาเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ต่างๆ

2. ใช้หลักฐานชั้นต้นหรือหลักฐานที่มีความน่าเชื่อถือ (Use primary source evidence) โดยการศึกษาประวัติศาสตร์ควรเลือกใช้หลักฐานจากแหล่งที่มาที่น่าเชื่อถือ เช่น จดหมาย เอกสาร บันทึก บันทึกประจำวัน ภาพวาด ฯ หลักฐานทางประวัติศาสตร์ต่างๆ ถือเป็นสิ่งสำคัญเพราะเป็นแหล่งข้อมูลเบื้องต้นที่สามารถเปิดเผยความลับของชีวิตในอดีตได้ การศึกษาประวัติศาสตร์สามารถเลือกที่จะเรียนรู้เรื่องราวจากแหล่งข้อมูลเหล่านี้ เพื่อนำมาวิเคราะห์ ตีความ หรือสนับสนุนมุมมองในการศึกษาเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ต่างๆ การใช้หลักฐานที่มีความน่าเชื่อถือจึงถือเป็นสิ่งที่มีความสำคัญ จากการพิจารณาในองค์ประกอบนี้ นักเรียนควรมีความสามารถ ดังนี้

2.1 ระบุแหล่งที่มาของเอกสารทางประวัติศาสตร์

2.2 ตีความมุมมองหรือเหตุผลในการสร้างหลักฐานทางประวัติศาสตร์ โดยอาศัยการวิเคราะห์หลักฐานทางประวัติศาสตร์

2.3 สืบค้นข้อมูลทางประวัติศาสตร์ที่น่าเชื่อถือจากแหล่งข้อมูลที่หลากหลาย

3. ระบุความต่อเนื่องและการเปลี่ยนแปลง (Identify continuity and change) เป็นการทำความเข้าใจบริบทของเหตุการณ์ต่างๆ เพื่ออธิบายเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทางประวัติศาสตร์ในแง่มุมต่างๆ เช่น สังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจ การเมืองการปกครอง ตามแต่ละช่วงเวลา และอธิบายถึงความต่อเนื่องของเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ที่มีความเปลี่ยนแปลงไป จากการพิจารณาในองค์ประกอบนี้ นักเรียนควรมีความสามารถ ดังนี้

3.1 อ่านและทำความเข้าใจถึงบริบททางประวัติศาสตร์ตามแต่ละช่วงเวลา

3.2 อธิบายความต่อเนื่องและการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์

4.วิเคราะห์เหตุผลของเหตุการณ์ (Analyze cause and consequence)

ผู้ศึกษาประวัติศาสตร์ควรทำความเข้าใจสาเหตุของเหตุการณ์ต่าง ๆ ว่าทำไมจึงเกิดเหตุการณ์ต่างๆ ขึ้น มีสาเหตุมาจากปัจจัยใดบ้าง เพราะการวิเคราะห์ถึงสาเหตุของการเกิดเหตุการณ์ใดเหตุการณ์หนึ่ง อาจจะมีหลายสาเหตุ ซึ่งเกี่ยวข้องกับปัจจัยต่าง ๆ เช่น อุดมการณ์ แรงจูงใจ การกระทำ และเหตุการณ์ในระยะสั้น การรู้จักจัดลำดับความสำคัญของสาเหตุ และการวิเคราะห์ถึงผลกระทบของเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ต่างๆ ว่าเป็นอย่างไร จากการพิจารณาในองค์ประกอบนี้ นักเรียนควรมีความสามารถ ดังนี้

4.1 จัดลำดับความสำคัญเกี่ยวกับสาเหตุ ปัจจัยต่างๆ ที่นำไปสู่การเกิดเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์

4.2 วิเคราะห์และอธิบายสาเหตุ และผลกระทบของเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์

5.ตีความมุมมองทางประวัติศาสตร์ (Take historical perspectives)

เป็นการทำความเข้าใจบริบททางสังคมและวัฒนธรรม รวมถึงการสะท้อนเหตุการณ์ในอดีต และการศึกษาความคิดและการกระทำของผู้คนในช่วงเวลาต่างๆ ถือเป็นความท้าทายที่สำคัญสำหรับนักเรียน และเป็นปัจจัยสำคัญในการศึกษาประวัติศาสตร์ให้ลึกซึ้ง โดยมุมมองทางประวัติศาสตร์ที่หลากหลายเป็นกุญแจในการทำความเข้าใจเหตุการณ์ต่างๆ ในอดีตอย่างครอบคลุมและมีวิจรรณญาณ จากการพิจารณาในองค์ประกอบนี้ นักเรียนควรมีความสามารถ ดังนี้

5.1 วิเคราะห์ ตีความ มุมมองของเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ที่หลากหลาย ซึ่งเกิดขึ้นจากเหตุปัจจัยที่แตกต่างกัน

5.2 คำนึงถึงมุมมองทางประวัติศาสตร์ที่มีหลากหลาย

6.เข้าใจมิติทางจริยธรรมของการตีความทางประวัติศาสตร์

(Understand the ethical dimension of historical interpretations) คือการไม่นำเอาอารมณ์ความรู้สึก และความคิดเห็นของตนมาใช้กับข้อเท็จจริงทางประวัติศาสตร์ แต่ในการศึกษาประวัติศาสตร์มีจุดมุ่งหมายเพื่อที่จะเรียนรู้บางสิ่งบางอย่างจากในอดีต ที่ช่วยให้เราเผชิญกับ

สถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคมโลกยุคปัจจุบัน จากการพิจารณาในองค์ประกอบนี้ นักเรียนควรมีความสามารถ ดังนี้

6.1 ทำความเข้าใจเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ในมุมมองที่แตกต่างกัน โดยปราศจากอคติ

6.2 วิเคราะห์ผลกระทบของเหตุการณ์ต่างๆ เพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางในการจัดการความขัดแย้ง และอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างสันติในฐานะพลเมืองโลก

จากการศึกษาองค์ประกอบของทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ พบว่า มีนักวิชาการและหน่วยงานทางด้านประวัติศาสตร์ได้กำหนดองค์ประกอบของทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ไว้ค่อนข้างหลากหลาย แต่มีลักษณะร่วมที่คล้ายกันคือเป็นการมุ่งพัฒนาให้นักเรียนเกิดมโนทัศน์ทางประวัติศาสตร์ที่สำคัญต่างๆ เช่น หลักฐาน ความเปลี่ยนแปลง เหตุปัจจัย เป็นต้น รวมถึงการพัฒนาให้นักเรียนสามารถศึกษาประวัติศาสตร์ได้อย่างเป็นระบบ โดยรู้จักเลือกใช้หลักฐานทางประวัติศาสตร์ต่างๆ ที่มีความน่าเชื่อถือ การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยนำแนวทางการพัฒนาทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ตามรูปแบบของ Seixas (2017) มาใช้ในการดำเนินการวิจัย เนื่องจากองค์ประกอบต่างๆ มีความสอดคล้องและนำมาประยุกต์ใช้กับการพัฒนาหน่วยการเรียนรู้รายวิชาประวัติศาสตร์ตามแนวคิดการเรียนรู้บนความท้าทาย ซึ่งผู้วิจัยได้แสดงให้เห็นถึงความสอดคล้องของการพัฒนาหน่วยการเรียนรู้รายวิชาประวัติศาสตร์ตามแนวคิดการเรียนรู้บนความท้าทายกับการส่งเสริมทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ ในภาพประกอบที่ 2

3.3 การวัดและประเมินทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์

Seixas and Colyer (2012) ระบุว่า องค์ประกอบของการวัดและประเมินทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ ประกอบไปด้วย 3 องค์ประกอบ ได้แก่

1.การตั้งประเด็นคำถามที่เปิดโอกาสให้นักเรียนได้อธิบาย ซึ่งประเด็นคำถามจะสอดคล้องกับองค์ประกอบย่อย ๆ ของทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ เพื่อสะท้อนให้เห็นถึงกระบวนการคิดของนักเรียน

2.การออกแบบและมอบหมายภาระงาน โดยครูต้องออกแบบรูปแบบของผลงานที่เปิดโอกาสให้นักเรียนฝึกนำเอาหลักฐานทางประวัติศาสตร์มาใช้ประกอบการทำงาน และเป็นรูปแบบงานที่สะท้อนให้เห็นถึงทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ เพื่อกระตุ้นการคิดของนักเรียน

3.การเปิดโอกาสให้นักเรียนวิเคราะห์และตีความหลักฐานทางประวัติศาสตร์ และมีส่วนร่วมในการอภิปรายความรู้ความเข้าใจที่ได้จากภาระงานที่ครูมอบหมาย

จากแนวทางการวัดและประเมินทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ของ Seixas and Colyer (2012) แสดงให้เห็นว่าการตั้งคำถามถือเป็นแนวทางสำคัญประการหนึ่งในการพัฒนาทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ ซึ่งสอดคล้องกับ Talin (2015) ที่กล่าวว่า การสอดแทรกทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ในการจัดการเรียนการสอน ครูจำเป็นต้องมีแนวทางในการตั้งคำถามที่กระตุ้นให้นักเรียนเกิดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ Wilen (1991) อ้างถึงใน Talin (2015) ได้เสนอแนวคิดที่เป็นพื้นฐานสำหรับการตั้งประเด็นคำถาม ไว้ดังนี้

1. การตั้งคำถามควรชัดเจนและสอดคล้องกับระดับความสามารถของนักเรียน
2. การตั้งคำถามต้องมีเหตุมีผลและส่งเสริมกระบวนการคิดของนักเรียน
3. การตั้งคำถามต้องมีหลากหลาย ต้องมีคำถามที่สามารถวัดความรู้ความเข้าใจของนักเรียน และคำถามที่กระตุ้นให้นักเรียนต้องใช้ความคิดอย่างมีวิจารณญาณเพื่อให้ได้มาซึ่งคำตอบ
4. การตั้งคำถามควรกระตุ้นให้นักเรียนตอบสนองโดยใช้กระบวนการคิด และแนวทางในการอธิบายคำตอบที่มาจากความคิดของนักเรียนเอง

Collegeboard (2015) กล่าวถึง เกณฑ์การวัดและประเมินทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ไว้ว่า สามารถพิจารณาได้จากชิ้นงานหรือผลงานที่ครูมอบหมายให้นักเรียน โดยมีแนวทางในการประเมินทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ของนักเรียน ดังนี้

1. พิจารณาจากการเลือกใช้หลักฐาน จำนวนของหลักฐานที่นำมาใช้ หรือการประเมินความเชื่อถือได้ของแหล่งข้อมูลที่นำมาใช้ในการศึกษา
2. พิจารณาจากความสามารถในการอธิบายที่แสดงให้เห็นถึงการวิเคราะห์ตีความ หลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่นำมาใช้ในการศึกษา และจุดประสงค์ของการแต่งหลักฐาน
3. พิจารณาจากความสามารถในการบรรยายสาเหตุ และผลกระทบของเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ต่างๆ

จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการวัดและประเมินทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ เห็นได้ว่าการประเมินทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ควรใช้แนวทางการวัดและประเมินผลที่มีความหลากหลาย อาทิเช่น การวัดประเมินผลความรู้เกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจในเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ การเลือกใช้หลักฐานทางประวัติศาสตร์ ความน่าเชื่อถือของข้อมูลทางประวัติศาสตร์ ซึ่งสอดคล้องกับ Lund (2012) ศุภณัฐ พานา (2560) และ หริณวิทย์ กนกศิลป์

ธรรม (2563) ที่กล่าวว่า การวัดและประเมินทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์สามารถใช้วิธีการต่างๆ ที่แตกต่างกันหลายโดยสามารถพิจารณาได้จากเนื้อหาการสอนและบริบทของนักเรียน

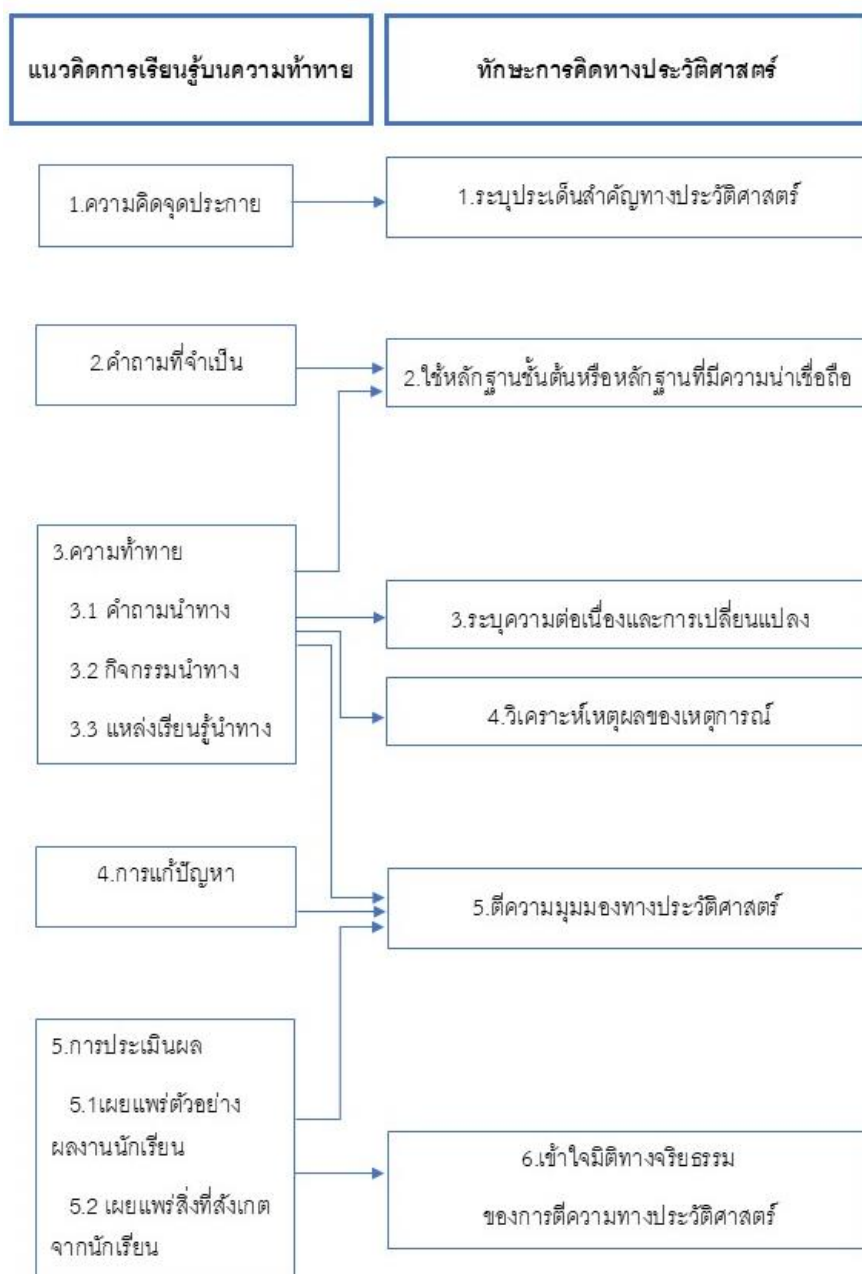
งานวิจัยนี้ผู้วิจัยได้เลือกแนวทางการวัดและประเมินการคิดทางประวัติศาสตร์ของ Seixas and Colyer (2012) มาใช้เป็นแนวทางหลักในการวัดและประเมินทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ เนื่องจากแนวทางการวัดและประเมินผลของ Seixas and Colyer (2012) เป็นแนวทางการวัดและประเมินทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ที่มีความครอบคลุมทั้งความรู้ความเข้าใจในเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ และกระบวนการที่แสดงให้เห็นถึงการพัฒนาทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ เห็นได้จากองค์ประกอบของการวัดและประเมินทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ตามแนวทางดังกล่าวที่มีทั้งการใช้คำถามเพื่อแสดงให้เห็นถึงทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียน การกระตุ้นการคิดของนักเรียน และการเปิดโอกาสให้นักเรียนวิเคราะห์และตีความหลักฐานทางประวัติศาสตร์ และมีส่วนร่วมในการอภิปรายความรู้ความเข้าใจ โดยผู้วิจัยได้นำแนวทางการวัดและประเมินผลดังกล่าวมาออกแบบเป็นแบบทดสอบแบบอัตนัย และใช้เกณฑ์การให้คะแนน (Scoring Rubric) โดยผู้วิจัยดำเนินการสร้างแบบวัดทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์และเกณฑ์การให้คะแนนขึ้นเอง จากนั้นนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญประเมินคุณภาพก่อนที่จะนำมาใช้ รวมถึงการใช้แบบประเมินชิ้นงาน และแบบสังเกตพฤติกรรม

3.4 ความสอดคล้องของแนวคิดการเรียนรู้บนความท้าทายกับทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์

Talin (2015) ระบุว่า การจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ที่มีประสิทธิภาพคือ การใช้เทคนิคการตั้งคำถาม เพราะการตั้งคำถามจะกระตุ้นให้เกิดปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนและครู และระหว่างนักเรียนกับสมาชิกในชั้นเรียน ในระหว่างการระดมความคิดและอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ซึ่งนักเรียนจะเกิดการพัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์ สอดคล้องกับ Seixas and Colyer (2012) ที่กล่าวว่า การตั้งประเด็นคำถามที่เปิดโอกาสให้นักเรียนได้อธิบาย สามารถสะท้อนให้เห็นถึงกระบวนการคิดของนักเรียน

จากแนวทางการสอนเพื่อพัฒนาทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ข้างต้นแสดงให้เห็นว่าการสอนเพื่อพัฒนาทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์นั้น ต้องอาศัยการตั้งคำถาม หรือประเด็นปัญหาเพื่อฝึกฝนให้นักเรียนเกิดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ซึ่งมีความสอดคล้องกับแนวทางการจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดการเรียนรู้บนความท้าทาย เนื่องจากเมื่อพิจารณาถึงขั้นตอนของแนวคิดการเรียนรู้ดังกล่าว พบว่าในขั้นตอนการจัดการเรียนรู้มีการสนับสนุนให้ครูตั้งประเด็นคำถามสำคัญ เพื่อท้าทายนักเรียนให้เกิดการเรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติจริง เช่น การระดมความคิด การฝึกการคิดวิเคราะห์ การอภิปราย และการทำงานร่วมกันเป็นทีม โดยความ

สอดคล้องของแนวคิดการเรียนรู้บนความท้าทายกับทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ สามารถนำมาสรุปและจัดทำเป็นแผนภาพ ที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่างแนวคิดการเรียนรู้บนความท้าทายกับทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ ดังภาพประกอบที่ 2

ภาพประกอบ 2 ความสัมพันธ์ระหว่างแนวคิดการเรียนรู้บนความท้าทายกับทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์

4.งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องตามหัวข้อที่ดำเนินการวิจัย โดยแบ่งออกเป็นประเด็นต่างๆ ได้แก่ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดการเรียนรู้บนความท้าทาย ดังนี้

4.1 งานวิจัยเกี่ยวกับการส่งเสริมทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์

4.1.1 งานวิจัยในประเทศไทย

ชัยรัตน์ ไตศิลา (2555) วิจัยเรื่อง การพัฒนาระบวนการเรียนการสอนโดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 2 การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพัฒนา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาระบวนการจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ของนักเรียน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศิลปากร จังหวัดนครปฐม จำนวน 80 คน แบ่งออกเป็นสองกลุ่ม ได้แก่ กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 40 คน โดยกลุ่มทดลองได้รับการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางที่พัฒนาขึ้น ส่วนกลุ่มควบคุมได้รับการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบปกติ ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนในกลุ่มทดลองมีคะแนนทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์สูงกว่านักเรียนในกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงให้เห็นว่ากระบวนการจัดการเรียนการสอนที่ได้รับการพัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพในการส่งเสริมทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ของนักเรียนได้อย่างมีนัยสำคัญ

ศุภณัฐ พานา (2560) วิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนประวัติศาสตร์ตามแนวคิดกระบวนการสืบสอบแสวงหาความรู้เป็นกลุ่มร่วมกับแนวคิด Magic If เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์และการรับรู้ความรู้สึกทางประวัติศาสตร์ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย การวิจัยครั้งนี้เป็นงานวิจัยและพัฒนาที่มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลของการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้บนความท้าทายต่อทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์และการรับรู้ความรู้สึกทางประวัติศาสตร์ของนักเรียน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 31 คน ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดการเรียนรู้บนความท้าทาย มีระดับทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์และการรับรู้ความรู้สึกทางประวัติศาสตร์หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกจากนี้ยังพบว่าทักษะทั้งสองด้านดังกล่าวมีแนวโน้มพัฒนาไปในทางที่ดีขึ้นอย่างชัดเจน สะท้อนให้เห็นถึงประสิทธิผลของรูปแบบการเรียนการสอนที่เน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลางและส่งเสริมการมีส่วนร่วมอย่างกระตือรือร้นในการเรียนรู้

หรินวิทย์ กนกศิลปธรรม (2563) วิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการโค้ชที่เสริมสร้างการคิดทางประวัติศาสตร์ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย การวิจัยครั้งนี้เป็นงานวิจัยและพัฒนา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนารูปแบบการโค้ช (Coaching Model) และนำไปทดลองใช้กับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดลองประกอบด้วยกลุ่มทดลอง 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มทดลองที่ 1 จำนวน 38 คน และกลุ่มทดลองที่ 2 จำนวน 30 คน รวมทั้งสิ้น 68 คน ดำเนินการทดลองเป็นระยะเวลา 16 สัปดาห์ ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการโค้ชที่นำมาใช้ส่งผลต่อการพัฒนาทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ของนักเรียนอย่างมีนัยสำคัญ โดยคะแนนการคิดทางประวัติศาสตร์ของนักเรียนทั้งสองกลุ่มทดลองมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่องทั้งในช่วงก่อน ระหว่าง และหลังการทดลอง และผลการเปรียบเทียบคะแนนในแต่ละช่วงพบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สะท้อนให้เห็นว่ารูปแบบการโค้ชที่พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพในการส่งเสริมทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ของนักเรียน

4.1.2 งานวิจัยในต่างประเทศ

Colby (2007) วิจัยเรื่อง ผลของการใช้รูปแบบการสอนแบบสืบสอบเชิงประวัติศาสตร์ต่อการคิดเชิงประวัติศาสตร์และความเข้าใจทางประวัติศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 วัตถุประสงค์ของการวิจัย ได้แก่ (1) สอนความรู้เชิงกระบวนการให้แก่นักเรียน (2) การเสริมทักษะการตีความ ให้แก่นักเรียน (3) ปลูกฝังมุมมองทางประวัติศาสตร์โดยอาศัยการศึกษาลักษณะทางประวัติศาสตร์ และ (4) สนับสนุนให้นักเรียนเขียนบรรยายเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ กลุ่มตัวอย่างคือนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 25 คน ผลการวิจัยพบว่า วิธีสอนแบบสืบสอบเชิงประวัติศาสตร์เป็นรูปแบบการสอนที่มีประสิทธิภาพ และสามารถพัฒนาทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ของนักเรียนได้

Miller and Cinnamon (2013) ศึกษาแนวทางการสอนเพื่อส่งเสริมทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์โดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัล โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวทางในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลที่เป็นประโยชน์ต่อการเรียนรู้ของนักเรียน เพื่อสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่ให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติ และค้นคว้าข้อมูลจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ ซึ่งสรุปได้ว่าการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการสอนช่วยให้นักเรียนสร้างองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์ได้มากกว่าการเรียนรู้ในรูปแบบปกติ

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์พบว่า การส่งเสริมทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์มีความสำคัญและเป็นแนวทางในการทำความเข้าใจเรื่องราวหรือเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ต่างๆ การวิเคราะห์ ตีความหลักฐานทาง

ประวัติศาสตร์ได้อย่างเป็นระบบ รวมถึงการพัฒนามโนทัศน์ทางประวัติศาสตร์ที่สำคัญต่างๆ เช่น เหตุปัจจัย การเปลี่ยนแปลง การจัดการความขัดแย้ง วิฤตการณ์ ลัทธิชาตินิยม อคติทางประวัติศาสตร์ เป็นต้น ซึ่งการสอนของครูส่วนใหญ่เป็นการสอนแบบบรรยายที่นักเรียนขาดการฝึกฝนการคิด วิเคราะห์ และลงมือปฏิบัติจริงจากการเรียนรู้ จึงทำให้นักเรียนไม่ได้รับการส่งเสริมทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์เท่าที่ควร สอดคล้องกับ Grant Wiggins (2015) อ้างถึงใน กิตติศักดิ์ ลักษณะ (2559) ที่กล่าวว่า ครูในวิชาประวัติศาสตร์ใช้วิธีการบรรยายมากกว่าครูในรายวิชาอื่นๆ ดังนั้น ครูควรเลือกใช้เทคนิควิธีการสอนที่กระตุ้นให้นักเรียนเกิดการพัฒนาทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ โดยเฉพาะเทคนิคการสอนที่เป็นการสอนเชิงรุก (Active Learning) ที่ส่งเสริมให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ นักเรียนจึงจะสามารถพัฒนาทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4.2 งานวิจัยที่เกี่ยวกับแนวทางการเรียนรู้บนความท้าทาย

4.2.1 งานวิจัยในประเทศไทย

ภทรี สุรโรจน์ประจักษ์ (2558) วิจัยเรื่อง การพัฒนากระบวนการแก้ปัญหาตามแนวทางการเรียนรู้บนความท้าทายผสมผสานแนวคิดกระบวนการวางแผนกลยุทธ์ เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา การวิจัยครั้งนี้เป็นงานวิจัยและพัฒนาที่มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อพัฒนากระบวนการแก้ปัญหาตามแนวทางการเรียนรู้บนความท้าทาย โดยผสมผสานกับแนวคิดกระบวนการวางแผนกลยุทธ์ เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา อีกทั้งยังมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประสิทธิผลของกระบวนการดังกล่าว กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จากโรงเรียนเอกชนแห่งหนึ่ง จำนวน 35 คน ซึ่งได้เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ตามกระบวนการที่พัฒนาขึ้น โดยกระบวนการนี้มีลักษณะโดดเด่นคือการมุ่งเน้นการลงมือปฏิบัติจริงในการแก้ปัญหา โดยเชื่อมโยงกับบริบทชีวิตจริงของนักเรียน และส่งเสริมการคิดวิเคราะห์อย่างเป็นระบบผ่านการวางแผนกลยุทธ์ ผลการวิจัยพบว่า กระบวนการแก้ปัญหาที่พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพในการส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของนักเรียน โดยคะแนนเฉลี่ยความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของนักเรียนเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่องในแต่ละระยะของการทดลอง และในระยะที่ 3 หลังการทดลอง พบว่าคะแนนเฉลี่ยของนักเรียนสูงกว่าร้อยละ 80 ซึ่งอยู่ในระดับที่ผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้ แสดงให้เห็นว่ากระบวนการดังกล่าวสามารถพัฒนาทักษะการคิดและการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4.2.2 งานวิจัยในต่างประเทศ

L. F. Johnson et al. (2009) ทำการวิจัยเกี่ยวกับการนำการเรียนรู้บนความท้าทาย ไปใช้กับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และมัธยมศึกษาปีที่ 4 ในประเทศสหรัฐอเมริกา จำนวน 6 โรงเรียน ประกอบด้วย ครู 29 คน บุคลากร 7 คน และนักเรียนจำนวน 321 คน ผลการวิจัยพบว่า การเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้บนความท้าทาย เป็นแนวคิดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ ทำให้ครูและนักเรียนต่างมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนการสอน โดยนักเรียนร้อยละ 97 มองว่าประสบการณ์ในครั้งนี้คุ้มค่า และนักเรียนร้อยละ 100 มีความพึงพอใจในการเรียนรู้

Swiden (2013) วิจัยเรื่องผลของการเรียนรู้บนความท้าทายต่อแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน โดยนำการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้บนความท้าทาย ไปทดลองใช้กับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายที่เรียนในสาขาวิทยาศาสตร์กายภาพ ซึ่งครูได้มอบหมายให้นักเรียนออกแบบและทำโครงการด้านสิ่งแวดล้อมให้สำเร็จ วัตถุประสงค์ของการวิจัย เพื่อประเมินผลของรูปแบบการสอนตามแนวคิดการเรียนรู้บนความท้าทาย ที่มีต่อแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ผลการวิจัยพบว่าการสอนตามแนวคิดการเรียนรู้บนความท้าทาย สามารถเพิ่มแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของนักเรียนให้สูงขึ้น ครูระบุว่านักเรียนสามารถเชื่อมโยงเนื้อหาบทเรียนไปสู่การลงมือปฏิบัติได้ดี และนักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ และมีความสนใจในงานที่ได้รับมอบหมาย

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดการเรียนรู้บนความท้าทาย พบว่าแนวคิดการเรียนรู้บนความท้าทาย เป็นแนวคิดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 (21st Century Skill) จัดเป็นแนวทางการเรียนรู้เชิงรุกที่ยึดนักเรียนเป็นสำคัญ ผ่านทางการมุ่งเน้นให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ผ่านการลงมือปฏิบัติจริง เช่น การระดมความคิด การวิเคราะห์ การอภิปราย และการทำงานร่วมกันเป็นทีม การดำเนินการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงนำแนวคิดการเรียนรู้บนความท้าทาย มาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาหน่วยการเรียนรู้รายวิชาประวัติศาสตร์เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ให้แก่ นักเรียน เนื่องจากการที่นักเรียนจะเกิดการพัฒนาทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ได้นั้น จำเป็นต้องอาศัยการฝึกฝนในการคิด วิเคราะห์ ตีความ การประเมินความน่าเชื่อถือของหลักฐาน สอดคล้องกับ เสกสรรค์ สุขเสนา and วสวัตต์ วงศ์พันธุ์เศรษฐี (2563) และสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษากระทรวงศึกษาธิการ (2564) ที่กล่าวว่า การพัฒนาให้นักเรียนให้มีความรู้และทักษะที่จำเป็นเป็นสิ่งสำคัญ ครูควรออกแบบหน่วยการเรียนรู้อย่างมีเป้าหมาย นักเรียนควรได้รับความช่วยเหลือและการฝึกฝนเพื่อให้เข้าใจเป้าหมายของสิ่งที่เรียน ผ่านการวางกรอบการเรียนรู้ด้วยคำถามที่เกี่ยวข้อง ความท้าทายที่สำคัญ และการประยุกต์ใช้องค์

ความรู้อย่างแท้จริง ซึ่งการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้บนความท้าทาย เป็นแนวทางในการส่งเสริมทักษะที่สำคัญ โดยเฉพาะทักษะที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการคิด

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัย เรื่อง การพัฒนาหน่วยการเรียนรู้รายวิชาประวัติศาสตร์ตามแนวคิดการเรียนรู้บนความท้าทายเพื่อส่งเสริมทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ ผู้วิจัยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบการวิจัยและพัฒนา โดยใช้แนวคิดการเรียนรู้บนความท้าทาย เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนเกิดทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ ขั้นตอนการดำเนินการวิจัยผู้วิจัย ผู้วิจัยได้แบ่งการวิจัยออกเป็น 2 ขั้นตอน ดังนี้

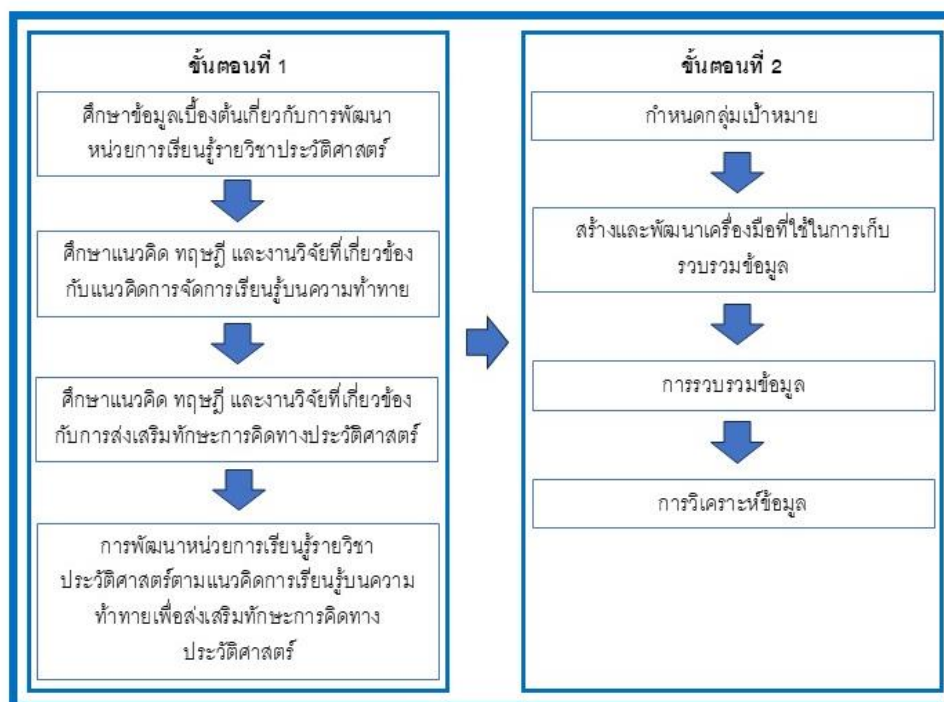
ขั้นตอนที่ 1 การพัฒนาหน่วยการเรียนรู้รายวิชาประวัติศาสตร์ตามแนวคิดการเรียนรู้บนความท้าทายเพื่อส่งเสริมทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์

1. ศึกษาข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับการพัฒนาหน่วยการเรียนรู้รายวิชาประวัติศาสตร์
2. ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดการจัดการเรียนรู้บนความท้าทาย
3. ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์
4. การพัฒนาหน่วยการเรียนรู้รายวิชาประวัติศาสตร์ตามแนวคิดการเรียนรู้บนความท้าทายเพื่อส่งเสริมทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์

ขั้นตอนที่ 2 การเปรียบเทียบทักษะการคิดทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้บนความท้าทาย

1. กำหนดกลุ่มเป้าหมาย
2. สร้างและพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
3. การรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ทั้งนี้วิธีดำเนินการวิจัยสามารถสรุปได้ดังภาพประกอบ 3 ดังนี้

ภาพประกอบ 3 สรุปวิธีการดำเนินการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 การพัฒนาหน่วยการเรียนรู้รายวิชาประวัติศาสตร์ตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้บนความท้าทายเพื่อส่งเสริมทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์

ผู้วิจัยศึกษาข้อมูลด้านต่างๆ เพื่อนำไปสู่การพัฒนาหน่วยการเรียนรู้รายวิชาประวัติศาสตร์ตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้บนความท้าทายเพื่อส่งเสริมทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ ดังนี้

1. ศึกษาข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับการพัฒนาหน่วยการเรียนรู้รายวิชาประวัติศาสตร์

1.1 ศึกษาสภาพปัญหาของการจัดการเรียนการสอนประวัติศาสตร์ของประเทศไทยในปัจจุบัน เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการพัฒนาหน่วยการเรียนรู้ที่เน้นการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยเน้นให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ โดยพบว่า การจัดการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ในโรงเรียนส่วนใหญ่มุ่งเน้นไปที่การท่องจำ ส่งผลให้รูปแบบการสอนเน้นการบรรยายเป็นหลัก นอกจากนี้ เนื้อหาวิชาประวัติศาสตร์มักถูกมองว่ามีปริมาณมาก ทำให้การจัดการเรียนรู้ขาดการบูรณาการกระบวนการเรียนรู้อื่น เช่น ทักษะกระบวนการคิด การสืบค้นความรู้ และการตั้งคำถาม นอกจากนี้ปัญหาของการจัดการเรียนการสอนประวัติศาสตร์อีกประการหนึ่งคือ ความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนว่าวิชาต่างๆ ในกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม รวมถึงวิชาประวัติศาสตร์นั้น ครูคนใดก็สามารถสอนได้ เพราะเป็นวิชาที่เน้นการท่องจำ (สำนักวิชาการและ

มาตรฐานการศึกษา, 2558) ด้วยเหตุนี้นักเรียนจึงขาดการพัฒนาทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ รวมถึงความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ผู้วิจัยจึงตระหนักถึงความสำคัญในการพัฒนาหน่วยการเรียนรู้รายวิชาประวัติศาสตร์เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ให้นักเรียน ซึ่งถือเป็นทักษะพื้นฐานที่จำเป็นอย่างยิ่งต่อการศึกษาด้านประวัติศาสตร์

1.2 ศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และหลักสูตรสถานศึกษา โดยวิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด ตลอดจนแนวทางการจัดการเรียนการสอนในกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ในสาระประวัติศาสตร์ เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการพัฒนาหน่วยการเรียนรู้รายวิชาประวัติศาสตร์ตามแนวคิดการเรียนรู้บนความท้าทายเพื่อส่งเสริมทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ และนำมาเป็นแนวทางในการออกแบบการวัดและประเมินผลการเรียนรู้

1.3 ศึกษาองค์ประกอบของหน่วยการเรียนรู้ โดยหน่วยการเรียนรู้ที่มีคุณภาพควรประกอบด้วยองค์ประกอบหลักที่เชื่อมโยงกันอย่างเป็นระบบ ได้แก่ ชื่อหน่วยการเรียนรู้ สาระสำคัญ จุดประสงค์การเรียนรู้ คุณลักษณะที่พึงประสงค์ กิจกรรมการเรียนรู้ที่มีลำดับขั้น การเลือกใช้สื่อและแหล่งการเรียนรู้ที่เหมาะสม ตลอดจนการออกแบบการวัดและประเมินผลในรูปแบบที่หลากหลาย ทั้งนี้ องค์ประกอบเหล่านี้ควรอยู่ภายใต้แนวทางที่เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา

2. ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดการจัดการเรียนรู้บนความท้าทาย

2.1 ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดการจัดการเรียนรู้บนความท้าทาย โดยผู้วิจัยได้นำแนวคิดการจัดการเรียนรู้บนความท้าทาย Apple Inc (2009) อ้างถึงใน เสกสรรค์ สุขเสนา และ วสวัตต์ วงศ์พันธุ์เศรษฐ์ (2563) มาใช้เป็นแนวทางในการออกแบบขั้นตอนและกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ โดยประกอบไปด้วยขั้นตอนต่างๆ ดังนี้

- 1.ความคิดจุดประกาย (Big Idea)
- 2.คำถามที่จำเป็น (Essential Question)
- 3.ความท้าทาย (The Challenge) โดยแบ่งออกเป็นขั้นตอนย่อย ๆ ได้แก่
  - 3.1 คำถามนำทาง (Guiding question)
  - 3.2 กิจกรรมนำทาง (Guiding activities)
  - 3.3 แหล่งเรียนรู้ นำทาง (Guiding resources)
- 4.การแก้ปัญหา (Solution)

5.การประเมินผล (Assessment) โดยแบ่งออกเป็นขั้นตอนย่อย ๆ ได้แก่

5.1 เผยแพร่ตัวอย่างผลงานนักเรียน (Publishing: student samples)

5.2 เผยแพร่สิ่งที่สังเกตจากนักเรียน (Publishing: student observation)

3.ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์

ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ โดยการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้นำองค์ประกอบของทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ของ Seixas (2017) มาศึกษาเพื่อหาความสอดคล้องและสังเคราะห์ออกมาเป็นองค์ประกอบของทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ ประกอบด้วย (1) ระบุประเด็นสำคัญทางประวัติศาสตร์ (2) ใช้หลักฐานขั้นต้นหรือหลักฐานที่มีความน่าเชื่อถือ (3) ระบุความต่อเนื่องและการเปลี่ยนแปลง (4) วิเคราะห์เหตุผลของเหตุการณ์ (5) ตีความมุมมองทางประวัติศาสตร์ และ (6) เข้าใจมิติทางจริยธรรมของการตีความทางประวัติศาสตร์ เพื่อนำมาประยุกต์ใช้กับการพัฒนาหน่วยการเรียนรู้รายวิชาประวัติศาสตร์ตามแนวคิดการเรียนรู้บนความท้าทาย โดยผู้วิจัยได้สังเคราะห์องค์ประกอบของทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ออกเป็นองค์ประกอบย่อย ได้ดังนี้

ตาราง 1 องค์ประกอบย่อยของทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ที่ผู้วิจัยสังเคราะห์

องค์ประกอบของทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์	องค์ประกอบย่อยของทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์
1.ระบุประเด็นสำคัญทางประวัติศาสตร์	1.1กำหนดประเด็นทางประวัติศาสตร์ที่ต้องการศึกษา 1.2 อธิบายได้ว่าเพราะเหตุใดจึงเลือกศึกษาเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ต่างๆ
2.ใช้หลักฐานขั้นต้นหรือหลักฐานที่มีความน่าเชื่อถือ	2.1 ระบุแหล่งที่มาของเอกสารทางประวัติศาสตร์ 2.2 ตีความมุมมองหรือเหตุผลในการสร้างหลักฐานทางประวัติศาสตร์ โดยอาศัยการวิเคราะห์หลักฐานทางประวัติศาสตร์ 2.3 สืบค้นข้อมูลทางประวัติศาสตร์ที่น่าเชื่อถือจากแหล่งข้อมูลที่หลากหลาย

ตาราง 1 องค์ประกอบย่อยของทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ที่ผู้วิจัยสังเคราะห์ (ต่อ)

องค์ประกอบของทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์	องค์ประกอบย่อยของทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์
3. ระบุความต่อเนื่องและการเปลี่ยนแปลง	3.1 อ่านและทำความเข้าใจถึงบริบททางประวัติศาสตร์ตามแต่ละช่วงเวลา 3.2 อธิบายความต่อเนื่องและการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์
4. วิเคราะห์เหตุผลของเหตุการณ์	4.1 จัดลำดับความสำคัญเกี่ยวกับสาเหตุ ปัจจัยต่างๆ ที่นำไปสู่การเกิดเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ 4.2 วิเคราะห์และอธิบายสาเหตุ และผลกระทบของเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์
5. ดีความมุงมองทางประวัติศาสตร์	5.1 วิเคราะห์ ดีความ มุมมองของเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ที่หลากหลาย ซึ่งเกิดขึ้นจากเหตุปัจจัยที่แตกต่างกัน 5.2 คำนึงถึงมุมมองทางประวัติศาสตร์ที่มีหลากหลาย
6. เข้าใจมิติทางจริยธรรมของการตีความทางประวัติศาสตร์	6.1 ทำความเข้าใจเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ในมุมมองที่แตกต่างกัน โดยปราศจากอคติ 6.2 วิเคราะห์ผลกระทบของเหตุการณ์ต่างๆ เพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางในการจัดการความขัดแย้งและอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างสันติในฐานะพลเมืองโลก

4. การพัฒนาหน่วยการเรียนรู้รายวิชาประวัติศาสตร์ตามแนวทางการเรียนรู้ บนความท้าทายเพื่อส่งเสริมทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์

4.1 ดำเนินการสร้างหน่วยการเรียนรู้รายวิชาประวัติศาสตร์ โดยมีขั้นตอน ดังนี้

4.1.1 การกำหนดลักษณะของเนื้อหาที่สอดคล้อง โดยพิจารณาเนื้อหาที่ใช้ในการพัฒนาหน่วยการเรียนรู้จากตัวชี้วัดในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 สาระประวัติศาสตร์ ควบคู่กับการพิจารณาบริบททางประวัติศาสตร์เชิงพื้นที่ของจังหวัดตราด โดยมีเกณฑ์การคัดเลือกเนื้อหาประเด็นทางประวัติศาสตร์ที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอน ดังนี้ (1) เนื้อหาต้องเป็นประเด็นที่อยู่ในสาระการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และหลักสูตรสถานศึกษา (2) เนื้อหาต้องเกี่ยวข้องกับนักเรียนและบริบทของชุมชนที่นักเรียนอาศัยอยู่ เพื่อสร้างความเชื่อมโยงระหว่างประวัติศาสตร์กับชีวิตประจำวันของนักเรียน (3) เป็นประเด็นที่เกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์เชิงพื้นที่ ซึ่งส่งเสริมให้นักเรียนเกิดความท้าทายและตั้งคำถามในการศึกษา (4) มีหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่เพียงพอสำหรับการศึกษาและวิเคราะห์อย่างมีหลักเกณฑ์

4.1.2 ผู้วิจัยนำเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับพัฒนาการทางประวัติศาสตร์ในสมัยรัตนโกสินทร์ มาสร้างเป็นหน่วยการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาประวัติศาสตร์เชิงพื้นที่ที่เชื่อมโยงกับบริบทของจังหวัดตราด โดยแบ่งเป็นหน่วยการเรียนรู้ จำนวน 4 หน่วย ครอบคลุมระยะเวลา 18 คาบ ใช้เวลาเรียน 4-5 คาบ ต่อหนึ่งหน่วยการเรียนรู้ และใช้เวลาคาบละ 50 นาที ได้แก่

หน่วยที่ 1 ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศสมัยรัตนโกสินทร์ ศึกษาประเด็นเกี่ยวกับบทบาทของจังหวัดตราดในบริบทความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ได้แก่ เมืองปัจจันตคิริ เขตอิทธิพลของฝรั่งเศสที่แผ่ขยายเข้ามาในเมืองตราด ยุทธนาวีที่เกาะช้าง และพื้นที่ทับซ้อนทางทะเลไทย-กัมพูชา: ปัญหาเขตแดนและแผนพลังงาน (เกาะกูด)

หน่วยที่ 2 สังคมไทยสมัยรัตนโกสินทร์ ศึกษาประเด็นเกี่ยวกับประวัติศาสตร์เชิงพื้นที่ในบริบทของจังหวัดตราด ได้แก่ ชื่อบ้านนามเมืองกับตำนานเรื่องเล่าภายในเมืองตราด พัฒนาการการจัดการศึกษาในพื้นที่จังหวัดตราด ศาสนาและคติความเชื่อในพื้นที่จังหวัดตราด เทศกาลและประเพณีในพื้นที่จังหวัดตราด และการสาธารณสุข

หน่วยที่ 3 การปกครองในสมัยรัตนโกสินทร์ ศึกษาประเด็นเกี่ยวกับประวัติศาสตร์เชิงพื้นที่ในบริบทของจังหวัดตราด ได้แก่ วิวัฒนาการการปกครองเมืองตราด: ศึกษาในบริบทสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น การเสด็จประพาสหัวเมืองตะวันออกกับแนวคิดเรื่องรัฐและกษัตริย์สมัยใหม่ และการปฏิรูปการปกครองเป็นรูปแบบมณฑลเทศาภิบาล

หน่วยที่ 4 เศรษฐกิจไทยสมัยรัตนโกสินทร์ ศึกษาประเด็นเกี่ยวกับประวัติศาสตร์เชิงพื้นที่ในบริบทของจังหวัดตราด ได้แก่ บทบาททางเศรษฐกิจของเมืองตราดในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น การค้าขายกับต่างประเทศในสมัยฝรั่งเศสเข้ายึดครอง การค้าแถบชายฝั่งทะเลตะวันออกกับสภาพเศรษฐกิจของจังหวัดตราด

จากนั้นจึงนำข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์ มาตรฐานและตัวชี้วัด ของกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สาระประวัติศาสตร์ ประกอบกับการพิจารณาสาระการเรียนรู้แกนกลาง ตลอดจนการ สืบค้นหลักฐานทางประวัติศาสตร์เชิงพื้นที่ของจังหวัดตราด มาใช้เป็นแนวทางในการออกแบบและสร้างหน่วยการจัดการเรียนรู้ โดยมุ่งเน้นให้เกิดการเรียนรู้บูรณาการกับประวัติศาสตร์เชิงพื้นที่ในบริบทของจังหวัดตราด ดังภาพประกอบที่ 4-7

ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง	การออกแบบหน่วยการเรียนรู้	หลักฐานที่ใช้
ส 4.1 ม.3/1 วิเคราะห์เชิงราวเหตุการณ์สำคัญทางประวัติศาสตร์ได้อย่างมีเหตุผลตามวิธีการทางประวัติศาสตร์	ขั้นตอนของวิธีการทางประวัติศาสตร์สำหรับการศึกษาเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ที่เกิดขึ้นในท้องถิ่นตนเอง	หน่วยที่ 1 ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศสมัยรัตนโกสินทร์	BBC ไทย. (2567, 5 พฤศจิกายน). สรุปทุกประเด็น MOU 44 จะทำให้ไทยเสียเกาะกูดแก่กัมพูชาหรือไม่. สืบค้นจาก https://www.bbc.com/thai/articles/cx2nqxw9bjqo
ส 4.1 ม.3/2 ใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ในการศึกษาเรื่องราวต่าง ๆ ที่ตนเองสนใจ	วิเคราะห์เหตุการณ์สำคัญในสมัยรัตนโกสินทร์ โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์	- เมืองปัจจันตคีรีเขตร - อิทธิพลของฝรั่งเศสที่แผ่ขยายเข้ามาในเมืองตราด - ยุทธนาวีที่เกาะช้าง - พื้นที่ทับซ้อนทางทะเลไทย-กัมพูชา: ปัญหาเขตแดนและแผนพลังงาน (เกาะกูด)	THE STANDARD TEAM. (2567, 18 พฤศจิกายน). ส่าวางเกาะกูด คืนแดนแห่งราชอาณาจักรไทย ในวันที่ตกเป็นเครื่องมือทางการเมือง โยงเข้าชาตินิยม. THE STANDARD. สืบค้นจาก https://thestandard.co/koh-kood-thailand-territory-political-impact/
ส 4.3 ม.3/1 วิเคราะห์พัฒนาการของไทย สมัยรัตนโกสินทร์ในด้านต่างๆ	นำวิธีการทางประวัติศาสตร์มาใช้ในการศึกษาเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับตนเอง ครอบครัว และท้องถิ่นของตนเอง		พิพากษวงศ์ (ข้า บุนนาค), นฤมล ชีววัฒน์, และนิธิ เอียวศรีวงศ์. (2539). พระราชพงศาวดารกรุงรัตนโกสินทร์ รัชกาลที่ 1 ฉบับเจ้าพระยาทิพากรวงศ์ ฉบับตัวเขียน. (พิมพ์ครั้งที่ 1) กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้ง. นวลมณฑล ทวีทอง. (2550). สภาพสังคมของเมืองจันทบุรีและเมืองตราดภายใต้การยึดครองของฝรั่งเศส จนถึงสิ้นสุดการปกครองแบบเทศาภิบาล พ.ศ. 2436-2476 [วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย]. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. สืบค้นจาก http://cuir.car.chula.ac.th/handle/123456789/57124 ปิยนารถ บุนนาค, และพวงเพชร สุรัตน์ภักดิ์. (2527). จันทบุรี และตราด: กรณียพิพาทระหว่างไทยกับฝรั่งเศส (พ.ศ. 2436-2450): รายงานผลการวิจัย. โครงการไทยศึกษา สถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. สืบค้นจาก http://cuir.car.chula.ac.th/handle/123456789/2758 ประโชชน์ โยธาภิรมย์. (2551). ปัตตานีคีรีเขตร เกาะกง เมืองแห่งความหลัง. พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา. สาครศรีเขตต์ (ประทวน), หลวง, 2426-2497 (2495). จดหมายเหตุความทรงจำสมัยฝรั่งเศสยึดจันทบุรี ตั้งแต่ พ.ศ. 2436 ถึง พ.ศ. 2447 จดหมายเหตุบันทึกสมัยฝรั่งเศสปกครองจังหวัดตราด แต่ พ.ศ. 2447 ถึง 2449 สารคดีจันทบุรี สมัยอดีตกาลและปัจจุบัน. จันทบุรี : โรงพิมพ์บรรณกิจพิมพ์. หอจดหมายเหตุแห่งชาติ จันทบุรี. (2472 - 2473). เอกสารกระทรวงมหาดไทย ชุดมณฑลจันทบุรี (13) มท 2.1/186: เรื่อง หลวงนางนารักษ์ เสนีย์มทรามณฑลขอต่ออายุราชการให้ติดต่อกัน (26 กันยายน 2472 - 5 กันยายน 2473). จันทบุรี: หอจดหมายเหตุแห่งชาติ. อภิลักษณ์ เกษมผลกูล. (2556). "พลเมืองเกาะกง" และ "ปัจจันตคีรีเขตร" : วรรณกรรมพุทธศาสนากับการแสดงความเห็นไทยพลัดถิ่น ของชาวเมืองเกาะกง. วารสารสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, ปีที่ 16, (มกราคม - ธันวาคม), 89 - 114. สืบค้นจาก https://ejournals.swu.ac.th/index.php/JOS/article/view/3835

ภาพประกอบ 4 ลักษณะของเนื้อหาที่สอดคล้อง หน่วยที่ 1

ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง	การออกแบบหน่วยการเรียนรู้	หลักฐานที่ใช้
ส.4.1 ม.3/1 วิเคราะห์เรื่องราว เหตุการณ์สำคัญทางประวัติศาสตร์ได้อย่างมีเหตุผลตามวิธีการทางประวัติศาสตร์	ขั้นตอนของวิธีการทางประวัติศาสตร์สำหรับการศึกษาเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ที่เกิดขึ้นในท้องถิ่นตนเอง	หน่วยที่ 2 สังคมไทยสมัยรัตนโกสินทร์ - ชื่อบ้านนามเมืองกับตำนานเรื่องเล่าภายในเมืองตราด - ศาสนาและคติความเชื่อในพื้นที่จังหวัดตราด - เทศกาลและประเพณีในพื้นที่จังหวัดตราด - พัฒนาการจัดการศึกษาตามแบบตะวันตกในพื้นที่จังหวัดตราด	กรมศิลปากร. (2556). <i>ปึกแผ่นศิลปวัฒนธรรม เล่ม 19: จังหวัดตราด</i>. กรุงเทพฯ: สำนักวรรณกรรมและประวัติศาสตร์. คณะกรรมการฝ่ายประมวลเอกสารและจดหมายเหตุในคณะกรรมการอำนวยการจัดงานเฉลิมพระเกียรติ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว. (2542). <i>วัฒนธรรม พัฒนาการทางประวัติศาสตร์ เอกภพคุณและภูมิปัญญา</i>. จังหวัดตราด. กรุงเทพฯ: กระทรวงมหาดไทย, กระทรวงศึกษาธิการ และกรมศิลปากร. นวมกรต ทวีทอง. (2550). <i>สภาพสังคมของเมืองจันทบุรีและเมืองตราดภายใต้การยึดครองของฝรั่งเศส จนถึงสิ้นสุดการปกครองแบบเทศาภิบาล พ.ศ. 2430-2476</i> [วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย]. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. สืบค้นจาก http://uir.car.chula.ac.th/handle/123456789/57124 ปาลเลอควีร์, ฌอง แบปติสต์. (เขียน), สันต์ ท. โนมสบุตร. (แปล). (2549). <i>เล่าเรื่องกรุงสยาม</i> (พิมพ์ครั้งที่ 3). นนทบุรี: ศรีปัญญา. สาครเศรษฐ์ (ประทุม), หลวง. 2426-2497 (2495). จดหมายเหตุความทรงจำสมัยฝรั่งเศสยึดจันทบุรี ตั้งแต่ พ.ศ. 2436 ถึง พ.ศ. 2447 จดหมายบันทึกสมัยฝรั่งเศสปกครองจังหวัดตราด แต่ พ.ศ. 2447 ถึง 2449 สารคดีจันทบุรี สมัยอดีตกาลและปัจจุบัน. จันทบุรี : โรงพิมพ์บรรยงค์การพิมพ์.
ส.4.1 ม.3/2 ใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ในการศึกษาเรื่องราวต่างๆ ที่ตนสนใจ	วิเคราะห์เหตุการณ์สำคัญในสมัยรัตนโกสินทร์ โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์		
ส.4.2 ม.3/2 อิทธิพลของอารยธรรมตะวันตกที่มีผลต่อพัฒนาการและการเปลี่ยนแปลงของสังคมไทย	นำวิธีการทางประวัติศาสตร์มาใช้ในการศึกษาเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับตนเอง ครอบครัว และท้องถิ่นของตน		
ส.4.3 ม.3/1 วิเคราะห์พัฒนาการของไทย สมัยรัตนโกสินทร์ในด้านต่างๆ	พัฒนาการของไทยในสมัยรัตนโกสินทร์ทางด้านการเมือง การปกครอง สังคม เศรษฐกิจ และความสัมพันธ์ระหว่างประเทศตามช่วงสมัยต่างๆ		
ส.4.3 ม.3/3 วิเคราะห์ภูมิปัญญาและวัฒนธรรมไทยสมัยรัตนโกสินทร์ และอิทธิพลต่อการพัฒนาชาติไทย	เหตุการณ์สำคัญสมัยรัตนโกสินทร์ที่มีผลต่อการพัฒนาชาติไทย เช่น การทำสนธิสัญญาเบาริงในสมัยรัชกาลที่ ๔ การปฏิรูปประเทศในสมัยรัชกาลที่ ๕ การเข้าร่วมสงครามโลกครั้งที่ ๑ และครั้งที่ ๒ โดยวิเคราะห์สาเหตุปัจจัย และผลของเหตุการณ์ต่าง ๆ		
ส.4.3 ม.3/4 วิเคราะห์บทบาทของไทยในสมัยประชาธิปไตย			

ภาพประกอบ 5 ลักษณะของเนื้อหาที่สอดคล้อง หน่วยที่ 2

ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง	การออกแบบหน่วยการเรียนรู้	หลักฐานที่ใช้
ส.4.1 ม.3/1 วิเคราะห์เรื่องราว เหตุการณ์สำคัญทางประวัติศาสตร์ได้อย่างมีเหตุผลตามวิธีการทางประวัติศาสตร์	ขั้นตอนของวิธีการทางประวัติศาสตร์สำหรับการศึกษาเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ที่เกิดขึ้นในท้องถิ่นตนเอง	หน่วยที่ 3 การปกครองสมัยรัตนโกสินทร์ - วิวัฒนาการการปกครองเมืองตราด: ศึกษาในบริบทสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น - การเสด็จประพาสหัวเมืองตะวันออกกับแนวคิดเรื่องรัฐและกษัตริย์สมัยใหม่ - การปฏิรูปการปกครองเป็นรูปแบบมณฑลเทศาภิบาล	ดำรงราชานุภาพ, สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยา. (2519). <i>สภาพเมื่อแรกสถาปนากระทรวงมหาดไทย</i>. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ส่วนท้องถิ่น กรมการปกครอง. ดำรงราชานุภาพ, สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยา. (2564). <i>เอกสารเสด็จตรวจราชการสนามที่กระทรวงมหาดไทย ร.ศ. 119-131 (พ.ศ. 2443-2455)</i>. กรุงเทพฯ: สำนักวรรณกรรมและประวัติศาสตร์ กรมศิลปากร. เจ้าพระยาทิพากรวงศ์ (ข้า มุนาน). (2547). <i>พระราชพงศาวดาร กรุงรัตนโกสินทร์ รัชกาลที่ 4 พ.ศ. 2394-2411 (ฉบับเจ้าพระยาทิพากรวงศ์)</i>. กรุงเทพฯ: สำนักหอสมุดแห่งชาติ กรมศิลปากร. ธงชัย วินิจจะกูล เขียน, พงทอง ภวครินทร์, โอภา อรุณวงศ์, และพงษ์เลิศ พงษ์นันท์ แปล. (2556). <i>กำเนิดสยามจากแผนที่: ประวัติศาสตร์ภูมิภาของชาติ</i> (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพฯ: อาน. นวมกรต ทวีทอง. (2550). <i>สภาพสังคมของเมืองจันทบุรีและเมืองตราดภายใต้การยึดครองของฝรั่งเศส จนถึงสิ้นสุดการปกครองแบบเทศาภิบาล พ.ศ. 2436-2476</i> [วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย]. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. สืบค้นจาก http://uir.car.chula.ac.th/handle/123456789/57124 ราชกิจจานุเบกษา. (2449, 8 เมษายน). ประกาศตั้งเมืองจันทบุรีและตั้งเมืองของ. <i>ราชกิจจานุเบกษา</i>, 23(2), 33. สืบค้นจาก https://www.ratchakitcha.soc.go.th/DATA/PDF/2449/002/33_1.PDF อิทธิกร ทองแกมแก้ว. (2562). <i>การตรวจราชการหัวเมืองของกระทรวงมหาดไทยในสมัยสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาดำรงราชานุภาพ พ.ศ. 2435-2458</i>. [วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย]. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยคลังปัญญา. https://digital.car.chula.ac.th/chulaetd/9349
ส.4.1 ม.3/2 ใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ในการศึกษาเรื่องราวต่างๆ ที่ตนสนใจ	วิเคราะห์เหตุการณ์สำคัญในสมัยรัตนโกสินทร์ โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์		
ส.4.3 ม.3/1 วิเคราะห์พัฒนาการของไทย สมัยรัตนโกสินทร์ในด้านต่างๆ	- นำวิธีการทางประวัติศาสตร์มาใช้ในการศึกษาเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับตนเอง ครอบครัว และท้องถิ่นของตน - พัฒนาการของไทยในสมัยรัตนโกสินทร์ทางด้านการเมือง การปกครอง สังคม เศรษฐกิจ และความสัมพันธ์ระหว่างประเทศตามช่วงสมัยต่างๆ - เหตุการณ์สำคัญสมัยรัตนโกสินทร์ที่มีผลต่อการพัฒนาชาติไทย เช่น การทำสนธิสัญญาเบาริงในสมัยรัชกาลที่ ๔ การปฏิรูปประเทศในสมัยรัชกาลที่ ๕ การเข้าร่วมสงครามโลกครั้งที่ ๑ และครั้งที่ ๒ โดยวิเคราะห์สาเหตุปัจจัย และผลของเหตุการณ์ต่าง ๆ		

ภาพประกอบ 6 ลักษณะของเนื้อหาที่สอดคล้อง หน่วยที่ 3

ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง	การออกแบบหน่วยการเรียนรู้	หลักฐานที่ใช้
ต 4.1 ม.3/1 วิเคราะห์เรื่องราวเหตุการณ์สำคัญทางประวัติศาสตร์ได้อย่างมีเหตุผลตามวิธีการทางประวัติศาสตร์	- ขั้นตอนของวิธีการทางประวัติศาสตร์สำหรับการศึกษาเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ที่เกิดขึ้นในท้องถิ่นตนเอง - วิเคราะห์เหตุการณ์สำคัญในสมัยรัตนโกสินทร์ โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ - นำวิธีการทางประวัติศาสตร์มาใช้ในการศึกษาเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับตนเอง ครอบครัว และท้องถิ่นของตน - พัฒนาการของไทยในสมัยรัตนโกสินทร์ทางด้านการเมือง การปกครอง สังคม เศรษฐกิจ และความสัมพันธ์ระหว่างประเทศตามช่วงสมัยต่างๆ - เหตุการณ์สำคัญสมัยรัตนโกสินทร์ที่มีผลต่อการพัฒนาชาติไทย เช่น การทำสนธิสัญญาเบาริงในสมัยรัชกาลที่ ๔ การปฏิรูปประเทศในสมัยรัชกาลที่ ๕ การเข้าร่วมสงครามโลกครั้งที่ ๑ และครั้งที่ ๒ โดยวิเคราะห์สาเหตุปัจจัย และผลของเหตุการณ์ต่างๆ	หน่วยที่ 4 เศรษฐกิจสมัยรัตนโกสินทร์ - บทบาททางเศรษฐกิจของเมืองตราดในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น - การค้าขายกับต่างประเทศในสมัยฝรั่งเศสเข้ายึดครอง - การค้าแถบชายฝั่งทะเลตะวันออกกับสภาพเศรษฐกิจของจังหวัดตราด	กลุ่มเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ กรมศิลปากร. (2563). <i>ประวัติศาสตร์การค้าขายฝั่งทะเลตะวันออก ตอนที่ 1 เมืองตราด</i> . สืบค้นจาก https://www.finearts.go.th/promotion/view/34538 สลักเพชรเขตต์ (ประทุม), หลวง, 2426-2497 (2495). <i>จดหมายเหตุความทรงจำสมัยฝรั่งเศสยึดจันทบุรี ตั้งแต่ พ.ศ. 2436 ถึง พ.ศ. 2447 จดหมายเหตุบันทึกสมัยฝรั่งเศสปกครองจังหวัดตราด ตั้งแต่ พ.ศ. 2447 ถึง 2449 สารคดีจันทบุรี สมัยอดีตกาลและปัจจุบัน</i> . จันทบุรี : โรงพิมพ์บรรณารักษ์การพิมพ์ หอจดหมายเหตุแห่งชาติ. (2453). <i>ม.358: เรื่องเจ้าคุณเทศาภิบาลตรวจการเมืองระยองและเมืองตราด</i> . กรุงเทพฯ: หอจดหมายเหตุแห่งชาติ.

ภาพประกอบ 7 ลักษณะของเนื้อหาที่สอดคล้อง หน่วยที่ 4

เนื้อหาการเรียนการสอนดังกล่าวมุ่งเน้นให้นักเรียนเข้าใจประวัติศาสตร์ผ่านบริบทท้องถิ่นของตนเอง ซึ่งจะช่วยให้เกิดความตระหนักรู้และสามารถเชื่อมโยงอดีตกับปัจจุบันได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยครูผู้สอนต้องศึกษาหลักฐานทางประวัติศาสตร์เพื่อทำความเข้าใจแง่มุมทางประวัติศาสตร์ จุดประสงค์ในการสร้างหลักฐาน ตลอดจนมุมมองและอคติที่อาจแฝงอยู่ในหลักฐานทางประวัติศาสตร์ เพื่อนำไปใช้เป็นแนวทางในการจัดการเรียนรู้ ซึ่งกระบวนการดังกล่าวเป็นขั้นตอนสำคัญในการพัฒนาหน่วยการเรียนรู้รายวิชาประวัติศาสตร์ ตามแนวคิดการเรียนรู้บนความท้าทาย โดยเฉพาะในชั้น “ความคิดจุดประกาย” ซึ่งเป็นกระบวนการที่ครูตั้งคำถามเพื่อกระตุ้นความคิดของนักเรียน และนำเข้าสู่วิธีการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ โดยมุ่งเน้นให้นักเรียนตอบคำถามเพื่อกระตุ้นการคิด และนำไปสู่ชั้น “คำถามที่จำเป็น” ซึ่งช่วยให้นักเรียนเกิดความสงสัย ตั้งคำถาม และกล้าท้าทายความรู้เดิม ซึ่งส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ที่ลึกซึ้งและมีความหมาย

4.2 การตรวจสอบคุณภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ มีขั้นตอน ดังนี้

4.2.1 ผู้วิจัยได้นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้น เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาหลักและอาจารย์ที่ปรึกษาร่วม เพื่อรับการตรวจสอบและข้อเสนอแนะเชิงวิชาการ ทั้งนี้ คณะกรรมการได้เสนอให้ผู้วิจัยปรับปรุงแผนการจัดการเรียนรู้ในสองประเด็นหลัก ได้แก่ (1) การ

ปรับเนื้อหาให้สอดคล้องกับบริบทของผู้เรียนในระดับชั้นและพื้นที่ศึกษา และ (2) การเพิ่มเติมการใช้หลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่หลากหลาย เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์และการตีความทางประวัติศาสตร์ของผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพ

จากข้อเสนอแนะดังกล่าว ผู้วิจัยจึงได้ดำเนินการศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมจากเอกสารและแหล่งข้อมูลทางประวัติศาสตร์ที่เกี่ยวข้อง เพื่อเสริมสร้างความลึกซึ้งของเนื้อหา และคัดเลือกหลักฐานที่เหมาะสมกับเนื้อหาในแต่ละบทเรียน จากนั้นได้นำข้อมูลที่ได้มาประยุกต์ใช้ในการปรับปรุงแผนการจัดการเรียนรู้ โดยคำนึงถึงความเชื่อมโยงกับประสบการณ์ของนักเรียน ความเป็นไปได้ในการนำไปใช้จริงในชั้นเรียน และความสอดคล้องกับตัวชี้วัดตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน

การดำเนินการในขั้นตอนนี้นับเป็นกระบวนการสำคัญในการยกระดับคุณภาพของหน่วยการเรียนรู้แต่ละหน่วย ทั้งในด้านความถูกต้องของเนื้อหา ความเหมาะสมของกิจกรรมการเรียนรู้ และการใช้สื่อการสอนที่หลากหลายและสอดคล้องกับธรรมชาติของวิชาประวัติศาสตร์ ซึ่งเอื้อต่อการพัฒนาทักษะทางประวัติศาสตร์ของผู้เรียนอย่างรอบด้าน

4.2.2 การตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) เพื่อให้แผนการจัดการเรียนรู้มีความถูกต้อง ครบถ้วน และเหมาะสมกับเป้าหมายทางการเรียนรู้ ผู้วิจัยได้นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่านทำการตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) โดยใช้แบบประเมินที่ออกแบบขึ้นเพื่อประเมินความสอดคล้องของเนื้อหา กับจุดประสงค์การเรียนรู้ ความเหมาะสมของกิจกรรมการเรียนรู้ และการใช้สื่อและหลักฐานทางประวัติศาสตร์

ภายหลังการตรวจสอบ ผู้ทรงคุณวุฒิได้ให้ข้อเสนอแนะเชิงวิชาการที่สำคัญเกี่ยวกับการปรับปรุงแผนการจัดการเรียนรู้ โดยมีข้อเสนอแนะว่า เนื้อหาที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้ควรมีความเหมาะสมกับช่วงวัยของผู้เรียน ไม่ควรมีความซับซ้อนหรือยากจนเกินไป จนอาจเป็นอุปสรรคต่อการเรียนรู้ นอกจากนี้ ควรมีการใช้หลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่หลากหลาย เพื่อเปิดโอกาสให้นักเรียนได้พัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ การตีความ และการสังเคราะห์ข้อมูลจากแหล่งที่มาที่แตกต่างกัน

ผู้วิจัยจึงได้นำข้อเสนอแนะดังกล่าวมาพิจารณาอย่างรอบคอบ และดำเนินการปรับปรุงแผนการจัดการเรียนรู้ โดยปรับกรอบของเนื้อหาให้สอดคล้องกับระดับความสามารถและช่วงวัยของผู้เรียน ตลอดจนบริบทของโรงเรียนและชุมชน นอกจากนี้ ได้ทำการค้นคว้าเพิ่มเติมเกี่ยวกับแหล่งข้อมูลและหลักฐานทางประวัติศาสตร์ เพื่อนำมาใช้

ประกอบการจัดการเรียนรู้ให้มีความหลากหลาย ชัดเจน และส่งเสริมการพัฒนาทักษะทางประวัติศาสตร์ของผู้เรียนอย่างรอบด้าน

การตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหาโดยผู้ทรงคุณวุฒิในครั้งนี้มีบทบาทสำคัญในการยกระดับคุณภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ให้มีมาตรฐานทางวิชาการ และสามารถนำไปใช้ในบริบทของห้องเรียนจริงได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4.2.3 การนำหน่วยการจัดการเรียนรู้ไปทดลองใช้กับนักเรียน (Try Out) โดยผู้วิจัยได้นำหน่วยการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นไปทดลองใช้กับนักเรียนกลุ่มทดลองเบื้องต้น (Try out) ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างหลักของการวิจัย เพื่อประเมินความเหมาะสมของกิจกรรมการเรียนรู้ เนื้อหา และวิธีการจัดการเรียนรู้ในสถานการณ์จริง โดยมีเป้าหมายเพื่อค้นหาจุดแข็งและจุดที่ควรปรับปรุงของแผนการจัดการเรียนรู้ก่อนนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างจริง

จากผลการทดลองใช้ พบว่านักเรียนมีความสนใจและมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้เป็นอย่างดี สามารถร่วมกันศึกษาประเด็นทางประวัติศาสตร์ และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับเพื่อนได้อย่างมีเหตุผล อย่างไรก็ตาม ยังพบว่านักเรียนบางส่วนมีข้อจำกัดด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงลึก และยังขาดความมั่นใจในการแสดงออกทางวาจาในลักษณะของการอภิปรายและการนำเสนอความคิดเห็นในที่สาธารณะ

เพื่อยกระดับการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ผู้วิจัยในฐานะครูผู้สอนจึงได้ปรับปรุงกิจกรรมการเรียนรู้ โดยออกแบบกิจกรรมที่เน้นการมีส่วนร่วมของผู้เรียนมากยิ่งขึ้น เช่น การระดมความคิดกลุ่มย่อย การตั้งคำถามเชิงวิเคราะห์เพื่อกระตุ้นการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และกิจกรรมตอบคำถามแบบเปิดที่ส่งเสริมการแสดงความคิดเห็นหลากหลายมุมมอง ทั้งนี้ เพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์เชิงลึกและส่งเสริมความกล้าแสดงออกทางวิชาการของนักเรียนให้ดียิ่งขึ้น

การปรับปรุงกิจกรรมในลักษณะดังกล่าวสะท้อนให้เห็นถึงความสำคัญของกระบวนการทดลองใช้หน่วยการเรียนรู้ในบริบทจริง ซึ่งเอื้อต่อการพัฒนาการเรียนการสอนให้มีคุณภาพ สอดคล้องกับศักยภาพของนักเรียน และตอบสนองต่อเป้าหมายของหลักสูตรได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ขั้นตอนที่ 2 การเปรียบเทียบทักษะการคิดทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ก่อนและหลัง การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้บนความท้าทาย

1.กำหนดกลุ่มเป้าหมาย

1.1 การเลือกโรงเรียน โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยผู้วิจัยเลือกโรงเรียนแห่งหนึ่งที่ตั้งอยู่บริเวณตำบลวังกระแจะ อำเภอเมืองตราด จังหวัดตราด โดยมีหลักเกณฑ์การพิจารณา ดังนี้

1.1.1 พิจารณาตามบริบทของสถานศึกษา ซึ่งพบว่า เป็นโรงเรียนที่มีความเป็นพหุวัฒนธรรม

1.1.2 สถานที่ตั้งของโรงเรียนเป็นพื้นที่ที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์ และสอดคล้องกับช่วงเวลาที่ผู้วิจัยเลือกใช้เป็นประเด็นในการจัดการเรียนการสอน และเมื่อพิจารณาจากบริบทของสถานศึกษาและบริบทของชุมชนโดยรอบโรงเรียนแล้วผู้วิจัยพบว่ามีความสอดคล้องกับขอบเขตด้านเนื้อหาที่ผู้วิจัยดำเนินการวิจัยในครั้งนี้

1.2 การเลือกห้องเรียนสำหรับการศึกษาในครั้งนี้เป็นการเลือกนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ซึ่งกำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567 โดยมีห้องเรียนที่ใช้ในการวิจัยจำนวน 3 ห้องเรียน แต่ละห้องประกอบด้วยนักเรียนจำนวนประมาณ 30-35 คน และมีการจัดห้องเรียนตามลักษณะความสามารถ ผู้วิจัยได้ดำเนินการจับฉลากเพื่อคัดเลือกกลุ่มทดลองโดยเลือกมา 1 ห้อง ซึ่งมีนักเรียนจำนวน 30 คน เพื่อใช้เป็นกลุ่มทดลองในงานวิจัยนี้

2.สร้างและพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างและพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยอาศัยแนวทางจากการศึกษาและวิเคราะห์แนวคิด ทฤษฎี ตลอดจนงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาเป็นกรอบในการกำหนดองค์ประกอบที่สำคัญของเครื่องมือ ตลอดจนพัฒนารูปแบบและเนื้อหาของเครื่องมือให้มีความเหมาะสม สอดคล้องกับความมุ่งหมายของการวิจัย และสามารถวัดหรือประเมินตัวแปรที่ต้องการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนี้

2.1 ดำเนินการสร้างและพัฒนาแบบวัดทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ เป็นแบบทดสอบแบบอัตนัย จำนวน 2 ฉบับ ได้แก่ แบบทดสอบวัดทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ ฉบับที่ 1 และแบบทดสอบวัดทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ ฉบับที่ 2 โดยออกแบบให้รูปแบบของข้อสอบมีความสอดคล้องกัน แต่กำหนดให้เนื้อหาของข้อสอบทั้งสองฉบับเป็นคนละเหตุการณ์ เพื่อใช้เป็นแบบทดสอบคู่ขนาน โดยแบบทดสอบแต่ละชุดมีจำนวน 15 ข้อ มีลักษณะเป็นข้อสอบแบบขยายคำตอบหรือตอบอย่างอิสระ (Extended-response Question) โดยมีขั้นตอนในการสร้าง พัฒนา ตรวจสอบและปรับปรุงเครื่องมือ ดังนี้

2.1.1 กำหนดวัตถุประสงค์ของการสร้างแบบทดสอบ

2.1.2 กำหนดกรอบเนื้อหาของแบบทดสอบซึ่งเป็นเนื้อหาที่สอดคล้องกับองค์ประกอบของทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ และการจัดการเรียนรู้บนความท้าทายเพื่อส่งเสริมทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์

2.1.3 ผู้วิจัยดำเนินการสร้างแบบทดสอบเพื่อวัดทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ จำนวน 2 ฉบับ

2.1.4 ผู้วิจัยได้นำแบบทดสอบเพื่อวัดทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์จำนวน 2 ฉบับ เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาหลักและอาจารย์ที่ปรึกษาร่วมเพื่อพิจารณาความเหมาะสมของเนื้อหา รูปแบบ และคุณภาพของเครื่องมือ ทั้งนี้ได้มีการรับข้อเสนอนี้เกี่ยวกับการปรับปรุงแบบทดสอบ โดยเฉพาะการนำหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่มีความหลากหลายมาใช้ในการสร้างข้อสอบ เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์อย่างรอบด้าน รวมถึงการวิเคราะห์คุณภาพของแบบทดสอบในด้านค่าความยาก-ง่ายของข้อสอบอย่างเป็นระบบ ผู้วิจัยจึงได้นำข้อเสนอดังกล่าวไปดำเนินการปรับปรุงและพัฒนาแบบทดสอบให้มีความเหมาะสม สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย และสามารถวัดทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.1.5 ผู้วิจัยได้นำแบบทดสอบวัดทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ที่พัฒนาขึ้น จำนวน 2 ฉบับ ไปทดลองใช้กับนักเรียนกลุ่มทดลองเบื้องต้น ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างหลักของการวิจัย เพื่อวิเคราะห์คุณภาพของข้อสอบในด้านค่าความยาก-ง่าย ผลการทดลองพบว่าแบบทดสอบทั้งสองฉบับมีค่าความยากง่ายอยู่ในระดับที่ใกล้เคียงกัน โดยอยู่ในช่วงที่เหมาะสมต่อการนำไปใช้ในการวิจัย ทั้งนี้ อาจารย์ที่ปรึกษาร่วมได้ให้ข้อเสนอแนะว่า ควรจัดทำแบบทดสอบทั้ง 2 ฉบับให้เป็นแบบทดสอบคู่ขนาน (Parallel Test) สำหรับใช้วัดผลก่อนเรียนและหลังเรียน เพื่อป้องกันปัญหาการจดจำคำตอบของนักเรียน และเพื่อให้สามารถประเมินผลการเปลี่ยนแปลงของทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ได้อย่างเที่ยงตรงและเชื่อถือได้มากยิ่งขึ้น ผู้วิจัยจึงได้นำข้อเสนอดังกล่าวไปดำเนินการปรับปรุงและพัฒนาแบบทดสอบให้สอดคล้องกับความมุ่งหมายของการวิจัย

2.1.6 ผู้วิจัยนำแบบทดสอบนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบคุณภาพของแบบทดสอบความเหมาะสมและสอดคล้องระหว่างเนื้อหากับจุดประสงค์การเรียนรู้ และนำมาปรับปรุงแบบทดสอบเพื่อวัดทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ โดยกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนคุณภาพด้านความเที่ยงตรงของข้อคำถามและเกณฑ์การแปลความหมายคะแนนโดยพิจารณาจากค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC)

ซึ่งเป็นการเปรียบเทียบระหว่างข้อคำถามกับรายการประเมิน โดยใช้เกณฑ์การประเมินที่กำหนดไว้ เพื่อวัดความสอดคล้องและความถูกต้องในการประเมินผล คือ

ให้ 1 คะแนน เมื่อมั่นใจว่าข้อคำถามมีความเหมาะสมสอดคล้อง และสามารถนำไปใช้ได้

ให้ 0 คะแนน เมื่อไม่มั่นใจว่าข้อคำถามมีความเหมาะสมสอดคล้อง และสามารถนำไปใช้ได้

ให้ -1 คะแนน เมื่อแน่ใจว่าข้อคำถามไม่เหมาะสมสอดคล้อง และไม่สามารถนำไปใช้ได้

การแปลความหมายคะแนนคุณภาพด้านความเที่ยงตรงของแบบทดสอบวัดทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ คือ

ค่าเฉลี่ย 0.50-1.00 แสดงว่าข้อคำถามมีความเหมาะสมสอดคล้อง และสามารถนำไปใช้ได้

ค่าเฉลี่ย -1.00-0.49 แสดงว่าข้อคำถามไม่เหมาะสมสอดคล้อง และไม่สามารถนำไปใช้ได้

จากนั้นคัดเลือกข้อสอบที่มีค่า IOC มากกว่า 0.5 และนำข้อเสนอนี้ที่ได้มาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ ให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

2.2 ดำเนินการสร้างและพัฒนาแบบประเมินแบบวัดทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ เพื่อใช้เป็นเครื่องมือสำหรับการวัดทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ของนักเรียน โดยมีลักษณะเป็นเกณฑ์การให้คะแนนการประเมินแบบรูบริก (Scoring Rubric) โดยมีขั้นตอนในการสร้าง พัฒนา ตรวจสอบและปรับปรุงเครื่องมือ ดังนี้

2.2.1 ศึกษาเอกสารเกี่ยวกับลักษณะเครื่องมือวัดทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ และองค์ประกอบของทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์

2.2.2 กำหนดจุดประสงค์ของการสร้างแบบประเมินการวัดทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์

2.2.3 ออกแบบเกณฑ์การวัดทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ ให้ครอบคลุมองค์ประกอบต่างๆ ของทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ โดยงานวิจัยนี้ได้นำแนวทางการวัดและประเมินการคิดทางประวัติศาสตร์ของ Seixas and Colyer (2012) มาใช้เป็นแนวทางหลัก เนื่องจากเป็นแนวทางที่ครอบคลุมทั้งความเข้าใจเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์และกระบวนการพัฒนาทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ โดยมีองค์ประกอบสำคัญ ได้แก่ การใช้

คำถามเพื่อประเมินทักษะการคิดวิเคราะห์ การกระตุ้นให้นักเรียนเกิดการคิดอย่างมีเหตุผล รวมถึงการเปิดโอกาสให้นักเรียนวิเคราะห์และตีความหลักฐานทางประวัติศาสตร์ ตลอดจนการมีส่วนร่วมในการอภิปรายเพื่อสร้างความเข้าใจที่ลึกซึ้ง ผู้วิจัยจึงนำแนวทางดังกล่าวมาพัฒนาเป็นเกณฑ์การให้คะแนน (Scoring Rubric) เพื่อให้การวัดและประเมินผลมีความชัดเจนและเป็นระบบ ดังตารางที่ 2

2.2.4 นำแบบประเมินการวัดทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก อาจารย์ที่ปรึกษาร่วมตรวจสอบ ให้ข้อเสนอแนะ และดำเนินการปรับปรุงแก้ไข

2.2.5 ผู้วิจัยนำแบบประเมินการวัดทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหา ความสอดคล้องระหว่างเกณฑ์การประเมินกับแบบทดสอบวัดทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ โดยกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนคุณภาพด้านความเที่ยงตรงของแบบประเมิน ซึ่งเกณฑ์การแปลความหมายคะแนน พิจารณาจากค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of item objective congruence: IOC) โดยมีเกณฑ์การประเมินคือ

ให้ 1 คะแนน เมื่อมั่นใจว่าเกณฑ์การประเมินมีความเหมาะสมสอดคล้อง และสามารถนำไปใช้ได้

ให้ 0 คะแนน เมื่อไม่มั่นใจว่าเกณฑ์การประเมินมีความเหมาะสมสอดคล้อง และสามารถนำไปใช้ได้

ให้ -1 คะแนน เมื่อแน่ใจว่าเกณฑ์การประเมินไม่เหมาะสมสอดคล้อง และไม่สามารถนำไปใช้ได้

การแปลความหมายคะแนนคุณภาพด้านความเที่ยงตรงของแบบทดสอบวัดทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ คือ

ค่าเฉลี่ย 0.50-1.00 แสดงว่าเกณฑ์การประเมินมีความเหมาะสมสอดคล้อง และสามารถนำไปใช้ได้

ค่าเฉลี่ย -1.00-0.49 แสดงว่าเกณฑ์การประเมินไม่เหมาะสมสอดคล้อง และไม่สามารถนำไปใช้ได้

จากนั้นคัดเลือกเกณฑ์ที่มีค่า IOC มากกว่า 0.5 และนำข้อเสนอแนะที่ได้มาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ ให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ตาราง 2 การตรวจให้คะแนนแบบทดสอบวัดทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ

องค์ประกอบที่ 1 ระบุประเด็นสำคัญทางประวัติศาสตร์		
องค์ประกอบย่อย	คะแนน	ข้อสอบ
1.1 กำหนดประเด็นทางประวัติศาสตร์ที่ต้องการศึกษา		ข้อที่ 1.1
- นักเรียนกำหนดประเด็นทางประวัติศาสตร์ที่ต้องการศึกษาได้ชัดเจน และครอบคลุมประเด็นทางประวัติศาสตร์	2	
- นักเรียนกำหนดประเด็นทางประวัติศาสตร์ที่ต้องการศึกษาได้ชัดเจน แต่ยังไม่ครอบคลุมประเด็นทางประวัติศาสตร์	1	
- นักเรียนกำหนดประเด็นทางประวัติศาสตร์ที่ต้องการศึกษา ไม่ถูกต้อง ไม่ชัดเจน หรือไม่ครอบคลุมประเด็นทางประวัติศาสตร์	0	
1.2 อธิบายได้ว่าเพราะเหตุใดจึงเลือกศึกษาเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ต่างๆ		ข้อที่ 1.2
- นักเรียนสามารถเขียนอธิบายได้ว่าเพราะเหตุใดจึงเลือกศึกษาเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ต่างๆ ได้อย่างชัดเจน มีเหตุผลประกอบ	2	
- นักเรียนสามารถเขียนอธิบายได้ว่าเพราะเหตุใดจึงเลือกศึกษาเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ต่างๆ ได้ แต่ไม่มีเหตุผลประกอบ	1	
- นักเรียนไม่สามารถเขียนอธิบายได้ว่าเพราะเหตุใดจึงเลือกศึกษาเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ต่างๆ ไม่มีเหตุผลประกอบ หรือเขียนอธิบายในประเด็นที่ไม่เกี่ยวข้อง	0	
รวม องค์ประกอบที่ 1 ระบุประเด็นสำคัญทางประวัติศาสตร์ คะแนนเต็ม 4 คะแนน		

ตาราง 2 การตรวจให้คะแนนแบบทดสอบวัดทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ตามคำแนะนำของ
ผู้ทรงคุณวุฒิ (ต่อ)

องค์ประกอบที่ 2 ใช้หลักฐานขั้นต้นหรือหลักฐานที่มีความน่าเชื่อถือ			
องค์ประกอบย่อย	คะแนน	ข้อสอบ	
2.1 ระบุแหล่งที่มาของเอกสารทางประวัติศาสตร์		ข้อที่ 2	
- นักเรียนระบุแหล่งที่มาของเอกสารทางประวัติศาสตร์ได้ถูกต้อง	1		
- นักเรียนระบุแหล่งที่มาของเอกสารทางประวัติศาสตร์ไม่ถูกต้องหรือไม่ได้ระบุ	0		
2.2 ตีความมุมมองหรือเหตุผลในการสร้างหลักฐานทางประวัติศาสตร์ โดยอาศัยการวิเคราะห์หลักฐานทางประวัติศาสตร์		ข้อที่ 3 , 4	
- นักเรียนเขียนอธิบายสาระสำคัญของหลักฐานทางประวัติศาสตร์ได้ถูกต้อง	1		
- นักเรียนไม่สามารถเขียนอธิบายสาระสำคัญของหลักฐานทางประวัติศาสตร์ได้ หรือเขียนอธิบายไม่ตรงตามประเด็น	0		
- นักเรียนสามารถเขียนอธิบายจุดประสงค์ในการแต่งหลักฐานทางประวัติศาสตร์ได้ และสามารถเขียนอธิบายเหตุผลได้ว่าหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่นักเรียนศึกษามีความน่าเชื่อถือหรือไม่	2	ข้อ 5	
- นักเรียนสามารถเขียนอธิบายจุดประสงค์ในการแต่งหลักฐานทางประวัติศาสตร์ได้ แต่ไม่สามารถเขียนอธิบายเหตุผลได้ว่าหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่นักเรียนศึกษามีความน่าเชื่อถือหรือไม่	1		
- นักเรียนไม่สามารถเขียนอธิบายจุดประสงค์ในการแต่งหลักฐานทางประวัติศาสตร์ได้ และไม่สามารถเขียนอธิบายเหตุผลได้ว่าหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่นักเรียนศึกษามีความน่าเชื่อถือหรือไม่ หรือเขียนอธิบายไม่ตรงตามประเด็น	0		
2.3 สืบค้นข้อมูลทางประวัติศาสตร์ที่น่าเชื่อถือจากแหล่งข้อมูลที่หลากหลาย		ข้อ 6	
- นักเรียนสามารถสืบค้นข้อมูลทางประวัติศาสตร์ที่น่าเชื่อถือจากแหล่งข้อมูลอื่นได้ อย่างน้อย 1 แหล่งขึ้นไป	1		
- นักเรียนไม่สามารถสืบค้นข้อมูลทางประวัติศาสตร์ที่น่าเชื่อถือจากแหล่งข้อมูลอื่นได้	0		
รวม องค์ประกอบที่ 2 ใช้หลักฐานขั้นต้นหรือหลักฐานที่มีความน่าเชื่อถือ คะแนนเต็ม 6 คะแนน			

ตาราง 2 การตรวจให้คะแนนแบบทดสอบวัดทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ (ต่อ)

องค์ประกอบที่ 3 ระบุความต่อเนื่องและการเปลี่ยนแปลง		
องค์ประกอบย่อย	คะแนน	ข้อสอบ
3.1 อ่านและทำความเข้าใจถึงบริบททางประวัติศาสตร์ตามแต่ละช่วงเวลา		ข้อที่ 7
- นักเรียนแปลงข้อมูลที่ศึกษาให้เป็นลักษณะของเส้นเวลา (Timeline) ได้ถูกต้องตามลำดับเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์	1	
- นักเรียนแปลงข้อมูลที่ศึกษาให้เป็นลักษณะของเส้นเวลา (Timeline) ไม่ถูกต้องตามลำดับเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ หรือไม่สามารถแปลงข้อมูลที่ศึกษาให้เป็น ลักษณะของเส้นเวลา (Timeline) ได้	0	
3.2 อธิบายความต่อเนื่องและการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์		ข้อที่ 8, 9
- นักเรียนสามารถระบุได้ว่าหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่นักเรียนศึกษา มีความเกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ระหว่างประเทศของไทยกับชาติใด และมีความเกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ เหตุการณ์ใด	2	
- นักเรียนสามารถระบุได้ว่าหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่นักเรียนศึกษา มีความเกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ระหว่างประเทศของไทยกับชาติใด แต่ไม่สามารถระบุได้ว่ามีความเกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ เหตุการณ์ใด	1	
- นักเรียนไม่สามารถระบุได้ว่าหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่นักเรียนศึกษา มีความเกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ระหว่างประเทศของไทยกับชาติใด และไม่สามารถระบุได้ว่ามีความเกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ ทางประวัติศาสตร์ เหตุการณ์ใด	0	
รวม องค์ประกอบที่ 3 ระบุความต่อเนื่องและการเปลี่ยนแปลง คะแนนเต็ม 5 คะแนน		

ตาราง 2 การตรวจให้คะแนนแบบทดสอบวัดทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ (ต่อ)

องค์ประกอบที่ 4 วิเคราะห์เหตุผลของเหตุการณ์		
องค์ประกอบย่อย	คะแนน	ข้อสอบ
4.1 จัดลำดับความสำคัญเกี่ยวกับสาเหตุ ปัจจัยต่างๆ ที่นำไปสู่การเกิดเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์		ข้อที่ 10
- นักเรียนสามารถเขียนอธิบายสาเหตุที่นำไปสู่การเกิดเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ในสมัยปัจจุบันได้ถูกต้อง	1	
- นักเรียนไม่สามารถเขียนอธิบายสาเหตุที่นำไปสู่การเกิดเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ในสมัยปัจจุบันได้ หรือเขียนอธิบายไม่ถูกต้อง	0	
4.2 วิเคราะห์และอธิบายสาเหตุ และผลกระทบของเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์		ข้อที่ 11
- นักเรียนสามารถเขียนอธิบายสาเหตุ และผลกระทบของเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ได้ถูกต้อง	2	
- นักเรียนสามารถเขียนอธิบายสาเหตุ แต่ไม่สามารถเขียนอธิบายผลกระทบของเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ได้	1	
- นักเรียนไม่สามารถเขียนอธิบายสาเหตุ และผลกระทบของเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ได้ หรือเขียนอธิบายไม่ถูกต้อง	0	
รวม องค์ประกอบที่ 4 วิเคราะห์เหตุผลของเหตุการณ์ คะแนนเต็ม 3 คะแนน		

ตาราง 2 การตรวจให้คะแนนแบบทดสอบวัดทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ (ต่อ)

องค์ประกอบที่ 5 ตีความมุมมองทางประวัติศาสตร์		
องค์ประกอบย่อย	คะแนน	ข้อสอบ
5.1 วิเคราะห์ตีความ มุมมองของเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ที่หลากหลายที่เกิดขึ้นจากเหตุปัจจัยที่แตกต่างกัน		ข้อที่ 12
- นักเรียนเขียนอธิบายสาเหตุหรือปัจจัยที่นำมาสู่การเกิดเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ได้ถูกต้อง	1	
- นักเรียนเขียนอธิบายสาเหตุหรือปัจจัยที่นำมาสู่การเกิดเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ไม่ถูกต้อง หรือไม่สามารถเขียนอธิบายได้	0	
5.2 คำเนืงถึงมุมมองทางประวัติศาสตร์ที่มีหลากหลาย		ข้อที่ 13
- นักเรียนเขียนอธิบายเพื่อแสดงให้เห็นถึงความสำคัญของการคำเนืงถึงมุมมองทางประวัติศาสตร์ที่มีหลากหลายได้ถูกต้อง ชัดเจน	1	
- นักเรียนไม่สามารถเขียนอธิบายเพื่อแสดงให้เห็นถึงความสำคัญของการคำเนืงถึงมุมมองทางประวัติศาสตร์ที่มีหลากหลายได้ หรือไม่สามารถเขียนอธิบายได้	0	
รวม องค์ประกอบที่ 5 ตีความมุมมองทางประวัติศาสตร์ คะแนนเต็ม 2 คะแนน		

ตาราง 2 การตรวจให้คะแนนแบบทดสอบวัดทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ (ต่อ)

องค์ประกอบที่ 6 เข้าใจมิติทางจริยธรรมของการตีความทางประวัติศาสตร์		
องค์ประกอบย่อย	คะแนน	ข้อสอบ
6.1 ทำความเข้าใจเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ในมุมมองที่แตกต่างกันโดยปราศจากอคติ		ข้อที่ 14
- นักเรียนสามารถเขียนอธิบายมุมมองที่มีต่อการเกิดเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ได้ชัดเจน	1	
- นักเรียนไม่สามารถเขียนอธิบายมุมมองที่มีต่อการเกิดเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ได้ หรือไม่สามารถเขียนอธิบายได้	0	
6.2 วิเคราะห์ผลกระทบของเหตุการณ์ต่างๆ เพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางในการจัดการความขัดแย้ง และอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างสันติในฐานะพลเมืองโลก		ข้อที่ 15
- นักเรียนสามารถเขียนอธิบายแนวทางในการจัดการความขัดแย้ง และอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างสันติในฐานะพลเมืองโลกได้ถูกต้อง และเขียนอธิบายเหตุผลประกอบชัดเจน	2	
- นักเรียนสามารถเขียนอธิบายแนวทางในการจัดการความขัดแย้ง และอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างสันติในฐานะพลเมืองโลกได้ถูกต้อง แต่ไม่เขียนเหตุผลประกอบ หรือเขียนเหตุผลประกอบไม่ชัดเจน	1	
- นักเรียนไม่สามารถเขียนอธิบายแนวทางในการจัดการความขัดแย้ง และอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างสันติในฐานะพลเมืองโลกได้	0	
รวม องค์ประกอบที่ 6 เข้าใจมิติทางจริยธรรมของการตีความทางประวัติศาสตร์		
คะแนนเต็ม 3 คะแนน		

3. การรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการจัดกระบวนการเรียนรู้ตามแผนการจัดการเรียนรู้ โดยมีขั้นตอนดังนี้

3.1 ผู้วิจัยได้ดำเนินการให้นักเรียนทำแบบทดสอบก่อนเรียน (Pre-test) โดยใช้แบบทดสอบวัดทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ชุดที่ 1 ที่ออกแบบขึ้นเพื่อวัดทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ จำนวน 15 ข้อ ซึ่งได้รับการพัฒนาขึ้นโดยผู้วิจัยเอง

3.2 ผู้วิจัยได้ดำเนินการจัดการเรียนการสอนตามหน่วยการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นโดยใช้แนวคิดการเรียนรู้บนความท้าทาย เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ โดยดำเนินการเรียนการสอนเป็นระยะเวลา 18 คาบเรียน คาบละ 50 นาที ในระหว่างการจัดกระบวนการเรียนรู้ ผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลที่เกิดขึ้นจากการเรียนการสอนในแต่ละคาบ ได้แก่ ชิ้นงานของนักเรียน การสังเกตพฤติกรรม ปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้น รวมถึงแนวทางการแก้ไขปัญหาที่พบ เพื่อนำข้อมูลเหล่านี้ไปใช้ในการวิเคราะห์ตามความมุ่งหมายของงานวิจัยที่กำหนดไว้ในงานวิจัย

3.3 หลังจากดำเนินการตามแผนการจัดการเรียนรู้เสร็จสิ้น ผู้วิจัยได้ให้นักเรียนทำการทดสอบหลังเรียน (Post-test) โดยใช้แบบทดสอบวัดทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ชุดที่ 2 จำนวน 15 ข้อ ซึ่งได้มีการออกแบบและพัฒนาขึ้นโดยผู้วิจัยเอง จากนั้นผู้วิจัยได้นำผลการทดสอบที่ได้มาทำการวิเคราะห์ทางสถิติต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้กำหนดแนวทางในการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการเก็บข้อมูลจากการเรียนการสอนในแต่ละคาบเรียน เพื่อทำการประเมินผลข้อมูลที่ได้จากการศึกษา ดังตารางที่ 3

ตาราง 3 แนวทางการวิเคราะห์ข้อมูลตามความมุ่งหมายของงานวิจัย

ความมุ่งหมายของงานวิจัย	การวิเคราะห์ข้อมูล	เครื่องมือ
- เพื่อพัฒนาหน่วยการเรียนรู้ รายวิชาประวัติศาสตร์ตาม แนวคิดการเรียนรู้บนความ ท้าทายเพื่อส่งเสริมทักษะการ คิดทางประวัติศาสตร์	- ศึกษาผลของการพัฒนา หน่วยการเรียนรู้รายวิชา ประวัติศาสตร์ตามแนวคิดการ เรียนรู้บนความ ท้าทายเพื่อ ส่งเสริมทักษะการคิดทาง ประวัติศาสตร์ โดยการ วิเคราะห์เนื้อหา	- แบบประเมินชิ้นงาน - แบบสังเกตพฤติกรรม ในชั้นเรียน
- เพื่อเปรียบเทียบทักษะการ คิดทางประวัติศาสตร์ก่อนและ หลังการจัดการเรียนรู้อตาม แนวคิดการเรียนรู้บนความ ท้าทาย	- เปรียบเทียบทักษะการคิด ทางประวัติศาสตร์ของนักเรียน ก่อนและหลังการทดลองโดย ค่า $\bar{x}$, S.D. และ t-test dependent	- แบบทดสอบวัดทักษะการคิด ทางประวัติศาสตร์ ชุดที่ 1 (ก่อนเรียน) - แบบทดสอบวัดทักษะการคิด ทางประวัติศาสตร์ ชุดที่ 2 (หลังเรียน)

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายของงานวิจัย 2 ประการ ได้แก่ (1) เพื่อพัฒนาหน่วยการเรียนรู้รายวิชาประวัติศาสตร์ตามแนวคิดการเรียนรู้บนความท้าทายเพื่อส่งเสริมทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหาเชิงคุณภาพเป็นวิธีการวิเคราะห์ข้อมูล และใช้เครื่องมือ ได้แก่ แบบประเมินชิ้นงาน และแบบสังเกตพฤติกรรมในชั้นเรียน และ (2) เพื่อเปรียบเทียบทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ของนักเรียนก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้อตามแนวคิดดังกล่าว โดยวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean), ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และการทดสอบค่าที (t-test dependent) โดยใช้แบบทดสอบวัดทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ ก่อนเรียนและหลังเรียนเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในบทนี้เป็นการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลให้สอดคล้องกับเป้าหมายของการวิจัย โดยแบ่งการนำเสนอออกเป็น 2 ส่วนหลัก ได้แก่ ตอนที่ 1 ผลการพัฒนาหน่วยการเรียนรู้รายวิชาประวัติศาสตร์ตามแนวคิดการเรียนรู้บนความท้าทายเพื่อส่งเสริมทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ และตอนที่ 2 ผลการเปรียบเทียบทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ก่อนและหลังการจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดการเรียนรู้บนความท้าทาย ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการพัฒนาหน่วยการเรียนรู้รายวิชาประวัติศาสตร์ตามแนวคิดการเรียนรู้บนความท้าทายเพื่อส่งเสริมทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์

การพัฒนาหน่วยการเรียนรู้รายวิชาประวัติศาสตร์ตามแนวคิดการเรียนรู้บนความท้าทายเพื่อส่งเสริมทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ มีรายละเอียดดังนี้

1. หลักการของการพัฒนาหน่วยการเรียนรู้รายวิชาประวัติศาสตร์ตามแนวคิดการเรียนรู้บนความท้าทายเพื่อส่งเสริมทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์

การพัฒนาหน่วยการเรียนรู้รายวิชาประวัติศาสตร์ตามแนวคิด “การเรียนรู้บนความท้าทาย” (Challenge-Based Learning: CBL) มีเป้าหมายเพื่อส่งเสริม ทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ (Historical Thinking Skills) โดยอาศัยความสอดคล้องระหว่างแนวคิดทั้งสองเป็นแนวทางหลักในการออกแบบหลักสูตร กระบวนการนี้ประกอบด้วยการศึกษาทฤษฎี การวิเคราะห์ความเชื่อมโยง และการออกแบบการเรียนการสอนที่เอื้อต่อการพัฒนาทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ของนักเรียน เพื่อนำไปสู่การพัฒนาหน่วยการเรียนรู้รายวิชาประวัติศาสตร์ตามแนวคิดการเรียนรู้บนความท้าทายเพื่อส่งเสริมทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ โดยมีกระบวนการดังนี้

1.1 การออกแบบและพัฒนาหน่วยการเรียนรู้รายวิชาประวัติศาสตร์ตามแนวคิดการเรียนรู้บนความท้าทาย

1.1.1 การออกแบบคำอธิบายรายวิชา โดยเป็นการกำหนดขอบเขตของรายวิชาที่เน้นประเด็นทางประวัติศาสตร์ที่กระตุ้นการคิดเชิงวิเคราะห์ ออกแบบหน่วยการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงกับปัญหาหรือคำถามเชิงท้าทาย ดังรายละเอียดต่อไปนี้

คำอธิบายรายวิชา		
รายวิชาประวัติศาสตร์ (ส23162)	ภาคเรียนที่ 2	จำนวน 0.5 หน่วยกิต
กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม		
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3		เวลาเรียน 20 ชั่วโมง/ภาคเรียน
รายวิชานี้มุ่งเน้นการพัฒนาทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ผ่านการศึกษาพัฒนาการทางประวัติศาสตร์สมัยรัตนโกสินทร์ ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ สังคม การปกครอง และเศรษฐกิจ ที่เชื่อมโยงกับประวัติศาสตร์เชิงพื้นที่ในบริบทของจังหวัดตราด เพื่อให้นักเรียนเข้าใจพลวัตทางประวัติศาสตร์และการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในระดับท้องถิ่นและระหว่างประเทศ นักเรียนจะได้พัฒนา การคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ และใช้หลักฐานทางประวัติศาสตร์ เพื่อประเมินเหตุการณ์สำคัญ พร้อมทั้งส่งเสริมการตั้งคำถาม อภิปรายเชิงเหตุผล และเชื่อมโยงอดีตกับปัจจุบันผ่านแนวคิดการเรียนรู้บนความท้าทาย ทั้งนี้ การเรียนรู้ดังกล่าวช่วยให้ผู้เรียนตระหนักถึงคุณค่าของประวัติศาสตร์ในการทำความเข้าใจสังคมพหุวัฒนธรรม พัฒนา ทักษะการคิดเชิงเหตุผล และเสริมสร้างเจตคติที่เอื้อต่อการอยู่ร่วมกันอย่างสันติในฐานะพลเมืองโลก มาตรฐานและตัวชี้วัด รวม 7 ตัวชี้วัด ส 4.1 ม.3/1 วิเคราะห์เรื่องราวเหตุการณ์สำคัญทางประวัติศาสตร์ได้อย่างมีเหตุผลตามวิธีการทางประวัติศาสตร์ ส 4.1 ม.3/2 ใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ในการศึกษาเรื่องราวต่าง ๆ ที่ตนสนใจ ส 4.2 ม.3/2 อิทธิพลของอารยธรรมตะวันตกที่มีผลต่อพัฒนาการและการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก ส 4.3 ม.3/1 วิเคราะห์พัฒนาการของไทย สมัยรัตนโกสินทร์ในด้านต่างๆ ส 4.3 ม.3/2 วิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความมั่นคงและความเจริญรุ่งเรืองของไทยในสมัยรัตนโกสินทร์ ส 4.3 ม.3/3 วิเคราะห์ภูมิปัญญาและวัฒนธรรมไทยสมัยรัตนโกสินทร์ และอิทธิพลต่อการพัฒนาชาติไทย ส 4.3 ม.3/4 วิเคราะห์บทบาทของไทยในสมัยประชาธิปไตย		

ภาพประกอบ 8 การออกแบบคำอธิบายรายวิชาที่นำไปสู่การพัฒนาหน่วยการเรียนรู้รายวิชา
ประวัติศาสตร์

1.1.2 การออกแบบหน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการในบริบทประวัติศาสตร์เชิงพื้นที่จังหวัดตราด โดยการบูรณาการสาระทางประวัติศาสตร์ไทยสมัยรัตนโกสินทร์เข้ากับบริบทท้องถิ่นของจังหวัดตราด อันเป็นการส่งเสริมการเรียนรู้ประวัติศาสตร์เชิงพื้นที่ การออกแบบหน่วยการเรียนรู้ประกอบด้วยองค์ประกอบสำคัญ ได้แก่ มาตรฐานและตัวชี้วัด สาระสำคัญของหน่วย (Concept) จุดประสงค์การเรียนรู้ คุณลักษณะที่พึงประสงค์ กิจกรรมการเรียนรู้ สื่อและแหล่งการ

เรียนรู้ รวมถึงการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ โดยมีเนื้อหาหลักครอบคลุม 4 หน่วยการเรียนรู้ ได้แก่ หน่วยที่ 1 ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศในสมัยรัตนโกสินทร์ หน่วยที่ 2 สังคมไทยในสมัยรัตนโกสินทร์ หน่วยที่ 3 การปกครองในสมัยรัตนโกสินทร์ และหน่วยที่ 4 เศรษฐกิจไทยในสมัยรัตนโกสินทร์

1.1.3 การออกแบบวิธีการสอน โดยการออกแบบหน่วยการเรียนรู้รายวิชา ประวัติศาสตร์โดยใช้แนวทางการเรียนรู้บนความท้าทายมาเป็นแนวทางหลักในกระบวนการจัดการเรียนการสอน

1.1.4 การออกแบบลักษณะการวัดและประเมินผล โดยผู้วิจัยนำแนวทางการวัดและประเมินการคิดทางประวัติศาสตร์ของ Seixas and Colyer (2012) มาใช้เป็นแนวทางหลักในการวัดและประเมินทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ โดยผู้วิจัยได้นำแนวทางการวัดและประเมินผลดังกล่าวมาออกแบบเป็นแบบทดสอบแบบอัตนัย และใช้เกณฑ์การให้คะแนนแบบรูปรีด

จากแนวทางข้างต้นนำไปสู่การออกแบบและพัฒนาหน่วยการเรียนรู้รายวิชา ประวัติศาสตร์ตามแนวทางการเรียนรู้บนความท้าทาย โดยเชื่อมโยงมาตรฐาน/ตัวชี้วัด สาระสำคัญ จุดประสงค์การเรียนรู้ คุณลักษณะที่พึงประสงค์ กิจกรรมการเรียนรู้ สื่อและแหล่งเรียนรู้ และการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ดังภาพประกอบที่ 9 - 12

ตัวชี้วัด	สาระสำคัญ (Concept ของหน่วย)	จุดประสงค์การเรียนรู้	คุณลักษณะที่พึงประสงค์	กิจกรรมการเรียนรู้	สื่อและแหล่งเรียนรู้	การวัดและประเมินผลการเรียนรู้
ส.4.1 ม.3/1 วิเคราะห์เรื่องราวเหตุการณ์สำคัญทางประวัติศาสตร์ได้อย่างมีเหตุผลตามวิธีการทางประวัติศาสตร์ ส.4.1 ม.3/2 ใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ในการศึกษาเรื่องราวต่างๆ ที่ตนสนใจ ส.4.3 ม.3/1 วิเคราะห์พัฒนาการของไทย สมัยรัตนโกสินทร์ในด้านต่างๆ	หน่วยที่ 1 ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศสมัยรัตนโกสินทร์ - เมืองปัจเจกคิริเขต - อิทธิพลของฝรั่งเศสที่แผ่ขยายเข้ามาในเมืองตราด - ยุทธนาวีที่เกาะช้าง - พื้นที่ที่ทับซ้อนทางทะเลไทย-กัมพูชา: ปัญหาเขตแดนและแผนพลังงาน (เกาะกูด)	<u>ด้านความรู้ ความเข้าใจ (K)</u> 1) สืบค้นหลักฐานทางประวัติศาสตร์ และทำความเข้าใจเกี่ยวกับแง่มุมต่างๆ ทางประวัติศาสตร์ โดยปราศจากอคติ 2) ระบุหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ระหว่างประเทศของจังหวัดตราดกับชาติต่างๆ ในสมัยรัตนโกสินทร์ได้ 3) วิเคราะห์และอธิบายสาเหตุ และผลกระทบของเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ระหว่างประเทศของจังหวัดตราดกับชาติต่างๆ ในสมัยรัตนโกสินทร์ได้ 4) วิเคราะห์แนวทางในการอยู่ร่วมกันอย่างสันติในฐานะพลเมืองโลก <u>ด้านทักษะกระบวนการ (P)</u> 5) มีทักษะในการเชื่อมโยงข้อมูล ให้เหตุผลทางประวัติศาสตร์ และเชื่อมโยงข้อเท็จจริงเพื่อให้เห็นเหตุการณ์ร่วมสมัย	<u>ด้านคุณลักษณะ (A)</u> 6) มีวินัยในการทำงานซื่อตรง 7) มีความมุ่งมั่นในการทำงานร่วมกับผู้อื่นโดยร่วมมือกัน 8) เสนอแนะประเด็นทางประวัติศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ระหว่างประเทศของไทยสมัยรัตนโกสินทร์ในบริบทของจังหวัดตราดกับชาติต่างๆ	กิจกรรมการเรียนรู้ คาบที่ 1 (ขั้นจุดประกายความคิด): นักเรียนสังเกตรูปภาพเหตุการณ์ความขัดแย้งในอดีตและปัจจุบัน แลกเปลี่ยนความคิดเห็นถึงสาเหตุของความขัดแย้ง และตั้งคำถามเกี่ยวกับเนื้อหาที่จะเรียน คาบที่ 2 (ขั้นคำถามที่จำเป็น): แบ่งกลุ่มระดมความคิดและเสนอแนะประเด็นทางประวัติศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ระหว่างประเทศในบริบทจังหวัดตราด คาบที่ 3 (ขั้นความท้าทาย): ศึกษาค้นคว้าและวิเคราะห์หลักฐานทางประวัติศาสตร์ในประเด็นที่สนใจ โดยใช้กรอบคำถามในการวิเคราะห์หลักฐาน คาบที่ 4 (ขั้นการแก้ปัญหา): นำเสนอและอภิปรายผลการศึกษา แลกเปลี่ยนมุมมองและเสนอแนวทางการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ คาบที่ 5 (ขั้นประเมินผล): สรุปแนวทางการอยู่ร่วมกันด้วยสันติ จัดทำใบงานประกอบภาพ และเผยแพร่ผ่านบอร์ดความรู้ในโรงเรียน	สื่อการเรียนรู้ - Power Point เรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศสมัยรัตนโกสินทร์ - ภาพเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องกับความขัดแย้งในประวัติศาสตร์ - หลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ระหว่างประเทศสมัยรัตนโกสินทร์ในบริบทของจังหวัดตราด - แหล่งการเรียนรู้ - เว็บไซต์ https://finearts.go.th/ - สำนักหอจดหมายเหตุแห่งชาติ เว็บไซต์ www.nat.go.th	- ใบงาน เรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศสมัยรัตนโกสินทร์

ภาพประกอบ 9 หน่วยที่ 1 ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศสมัยรัตนโกสินทร์

ตัวชี้วัด	สาระสำคัญ (Concept ของหน่วย)	จุดประสงค์การเรียนรู้	คุณลักษณะที่พึงประสงค์	กิจกรรมการเรียนรู้	สื่อและแหล่งเรียนรู้	การวัดและ ประเมินผลการ เรียนรู้
ส.4.1 ม.3/1 วิเคราะห์เรื่องราวเหตุการณ์สำคัญทางประวัติศาสตร์ได้อย่างมีเหตุผลตามวิธีการทางประวัติศาสตร์ ส.4.1 ม.3/2 ใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ในการศึกษาเรื่องราวต่าง ๆ ที่ตนสนใจ ส.4.2 ม.3/2 อธิบายผลกระทบของวัฒนธรรมตะวันตกที่มีผลต่อพัฒนาการและการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก ส.4.3 ม.3/1 วิเคราะห์พัฒนาการของไทยสมัยรัตนโกสินทร์ในด้านต่างๆ ส.4.3 ม.3/3 วิเคราะห์ภูมิปัญญาและวัฒนธรรมไทยสมัยรัตนโกสินทร์ และอธิบายต่อการพัฒนาชาติไทย ส.4.3 ม.3/4 วิเคราะห์บทบาทของไทยในสมัยประชาธิปไตย	หน่วยที่ 2 สังคมไทยสมัยรัตนโกสินทร์ - ชี้อนามานามเมืองกับตำนานเรื่องเล่าภายในเมืองตราด - ศาสนาและคติความเชื่อในพื้นที่จังหวัดตราด - เทศกาลและประเพณีในพื้นที่จังหวัดตราด - พัฒนาการการจัดการศึกษาตามแบบตะวันตกในพื้นที่จังหวัดตราด	<u>ด้านความรู้: ความเข้าใจ (K)</u> 1) สืบค้นหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับพัฒนาการทางด้านสังคมในพื้นที่จังหวัดตราดได้ 2) วิเคราะห์พัฒนาการที่เกี่ยวข้องกับสังคมไทยสมัยรัตนโกสินทร์ในบริบทของพื้นที่จังหวัดตราดโดยอาศัยการศึกษาข้อมูลจากหลักฐานทางประวัติศาสตร์ต่างๆ ได้ 3) ระบุหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับพัฒนาการทางด้านสังคมในพื้นที่จังหวัดตราดได้ <u>ด้านทักษะกระบวนการ (P)</u> 4) มีทักษะในการวิเคราะห์เรื่องราวเหตุการณ์สำคัญทางประวัติศาสตร์ได้อย่างมีเหตุผลตามวิธีการทางประวัติศาสตร์	<u>ด้านคุณลักษณะ (C)</u> 5) มีวินัยในการทำงานตามข้อตกลง 6) มีความมุ่งมั่นในการทำงานร่วมกับผู้อื่นโดยร่วมกันเสนอแนะประเด็นทางประวัติศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับสังคมไทยสมัยรัตนโกสินทร์ในบริบทของจังหวัดตราด	กิจกรรมการเรียนรู้ คาบที่ 1 (จุดประกายความคิด): นักเรียนสังเกตรูปภาพประวัติศาสตร์ ภูมิปัญญา ศาสนาในอดีตของตราด ตอบคำถาม วิเคราะห์ความเปลี่ยนแปลง และสะท้อนความเชื่อมโยงกับชุมชนตนเอง คาบที่ 2 (คำถามที่จำเป็น): แบ่งกลุ่มระดมความคิด เสนอประเด็นทางประวัติศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับสังคมไทยในสมัยรัตนโกสินทร์ในบริบทของตราด และอธิบายความเกี่ยวข้องนั้น คาบที่ 3 (ความท้าทาย): แต่ละกลุ่มเลือกประเด็นที่สนใจ ศึกษาหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่ส่งจากเอกสาร และบูรณาการวิเคราะห์หา ความน่าเชื่อถือ และผลกระทบต่อนี้ปัจจุบัน คาบที่ 4 (การแก้ปัญหา): นำเสนอผลงานในชั้นเรียน ครูอธิบายเสริมเรื่องศาสนาและความหลากหลายทางวัฒนธรรม เชื่อมโยงการอยู่ร่วมกันอย่างสันติในสังคมพหุวัฒนธรรม (สรุปประเด็นผล): นักเรียนจัดทำโปสเตอร์หัวข้อ "ความรักและสันติภาพ" เพื่อนำเสนอแนวทางการอยู่ร่วมกัน และเผยแพร่ในโรงเรียน	<u>สื่อการเรียนรู้</u> - Power Point เรื่อง พัฒนาการทางสังคมในบริบทพื้นที่จังหวัดตราด - หลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับสังคมไทยสมัยรัตนโกสินทร์ในบริบทของจังหวัดตราด - ภาพเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตของชาวตราดในอดีต <u>แหล่งการเรียนรู้</u> - เว็บไซต์ https://finearts.go.th/ - สำนักหอจดหมายเหตุแห่งชาติ เว็บไซต์ www.nat.go.th	- ท้ายกระดาษแผ่นหนึ่งเขียน "ความรักและสันติภาพ"

ภาพประกอบ 10 หน่วยที่ 2 สังคมไทยสมัยรัตนโกสินทร์

ตัวชี้วัด	สาระสำคัญ (Concept ของหน่วย)	จุดประสงค์การเรียนรู้	คุณลักษณะที่พึงประสงค์	กิจกรรมการเรียนรู้	สื่อและแหล่งเรียนรู้	การวัดและ ประเมินผลการ เรียนรู้
ส.4.1 ม.3/1 วิเคราะห์เรื่องราวเหตุการณ์สำคัญทางประวัติศาสตร์ได้อย่างมีเหตุผลตามวิธีการทางประวัติศาสตร์ ส.4.1 ม.3/2 ใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ในการศึกษาเรื่องราวต่าง ๆ ที่ตนสนใจ ส.4.3 ม.3/1 วิเคราะห์พัฒนาการของไทยสมัยรัตนโกสินทร์ในด้านต่างๆ	หน่วยที่ 3 การปกครองสมัยรัตนโกสินทร์ - วิวัฒนาการการปกครองของเมืองตราด ศึกษาในบริบทสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น - การตั้งประชาคมหัวเมืองตะวันออกกับแนวคิดเรื่องรัฐและกษัตริย์สมัยใหม่ - การปฏิรูปการปกครองเป็นรูปแบบของเทศาภิบาล	<u>ด้านความรู้: ความเข้าใจ (K)</u> 1) สืบค้นหลักฐานทางประวัติศาสตร์ และทำความเข้าใจเกี่ยวกับแง่มุมต่างๆทางประวัติศาสตร์ โดยปราศจากอคติ 2) ระบุหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับพัฒนาการทางด้านเมืองการปกครอง และการปฏิรูปการปกครองเป็นรูปแบบของเทศาภิบาลที่มีความเกี่ยวข้องกับการปกครองพื้นที่จังหวัดตราดได้ 3) วิเคราะห์สาเหตุของการตั้งประชาคมหัวเมืองตะวันออกกับแนวคิดเรื่องรัฐและกษัตริย์สมัยใหม่ <u>ด้านทักษะกระบวนการ (P)</u> 4) มีทักษะการนำความรู้ไปใช้ในการอ่าน ศึกษา สืบค้น และเชื่อมโยง ข้อมูลทางประวัติศาสตร์	<u>ด้านคุณลักษณะ (C)</u> 5) มีวินัยในการทำงานตามข้อตกลง 6) มีความมุ่งมั่นในการทำงานร่วมกับผู้อื่นโดยร่วมกันเสนอแนะประเด็นทางประวัติศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการปกครองของสมัยรัตนโกสินทร์ในบริบทของจังหวัดตราด	กิจกรรมการเรียนรู้ คาบที่ 1 (จุดประกายความคิด): นักเรียนสังเกตรูปภาพการตั้งประชาคมและการตรวจราชการในอดีต วิเคราะห์ความสำคัญ และร่วมเล่นบทบาทเพื่อหาคำเกี่ยวกับแนวคิดเรื่องรัฐและการปกครอง คาบที่ 2 (คำถามที่จำเป็น): แบ่งกลุ่มระดมความคิด เสนอประเด็นทางประวัติศาสตร์เกี่ยวกับการปกครองของไทยในสมัยรัตนโกสินทร์ในบริบทจังหวัดตราด และอธิบายความเกี่ยวข้องของแต่ละประเด็น คาบที่ 3 (ความท้าทาย): ศึกษาค้นคว้าเชิงหลักฐานในหัวข้อที่สนใจ วิเคราะห์สาเหตุ ผลกระทบ ความเชื่อมโยงกับปัจจุบัน และความน่าเชื่อถือของหลักฐาน คาบที่ 4 (การแก้ปัญหา): นักเรียนนำเสนอผลการศึกษา และอภิปรายผลกระทบจากการปฏิรูปการปกครองในสมัย ร.5 ที่มีผลต่อท้องถิ่น คาบที่ 5 (ประเมินผล): นักเรียนจัดทำแผนผังความคิด หัวข้อ "การตั้งประชาคมหัวเมืองตะวันออกกับแนวคิดเรื่องรัฐและกษัตริย์สมัยใหม่" เพื่อสรุปบทเรียนจากการเรียนรู้	<u>สื่อการเรียนรู้</u> - Power Point เรื่อง พัฒนาการทางด้านปกครองสมัยรัตนโกสินทร์ - หลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับพัฒนาการทางด้านปกครองสมัยรัตนโกสินทร์ในบริบทของจังหวัดตราด - ภาพเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการตรวจราชการตามหัวเมืองต่างๆ - แบบทดสอบ เรื่อง พัฒนาการทางด้านปกครองสมัยรัตนโกสินทร์ <u>แหล่งการเรียนรู้</u> - เว็บไซต์ https://finearts.go.th/	- แผนผังความคิด เรื่อง "การตั้งประชาคมหัวเมืองตะวันออกกับแนวคิดเรื่องรัฐและกษัตริย์สมัยใหม่"

ภาพประกอบ 11 หน่วยที่ 3 การปกครองสมัยรัตนโกสินทร์

ตัวชี้วัด	สาระสำคัญ (Concept ของหน่วย)	จุดประสงค์การเรียนรู้	คุณลักษณะที่พึงประสงค์	กิจกรรมการเรียนรู้	สื่อและแหล่งเรียนรู้	การวัดและ ประเมินผลการเรียนรู้
ต 4.1 ม.3/1 วิเคราะห์ เรื่องราวเหตุการณ์สำคัญ ทางประวัติศาสตร์ได้อย่าง มีเหตุผลตามวิธีการทาง ประวัติศาสตร์	หน่วยที่ 4 เศรษฐกิจสมัย รัตนโกสินทร์ - บทบาททางเศรษฐกิจของ เมืองท่าในสมัย รัตนโกสินทร์ตอนต้น - การค้าขายกับต่างประเทศ ในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น - การค้าขายกับต่างประเทศ ในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น เศรษฐกิจของจังหวัดตราด	ด้านความรู้-ความเข้าใจ (K) 1) สืบค้นและอธิบายสาระสำคัญของ หลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับ พัฒนาการทางเศรษฐกิจในบริบทของ พื้นที่จังหวัดตราดในสมัยรัตนโกสินทร์ได้ 2) ระบุด้านที่เกี่ยวข้องกับพัฒนาการ ทางเศรษฐกิจในบริบทของพื้นที่จังหวัด ตราดในสมัยรัตนโกสินทร์ได้ 3) วิเคราะห์และอธิบายพัฒนาการทาง เศรษฐกิจในบริบทของพื้นที่จังหวัดตราด ในสมัยรัตนโกสินทร์ได้ ด้านทักษะกระบวนการ (P) 4) มีทักษะในการสังเกต โดยวิเคราะห์ เหตุการณ์ได้อย่างถูกต้องเป็นเหตุเป็นผล	ด้านคุณลักษณะ (A) 5) มีวินัยในการทำงานตามข้อตกลง 6) มีความมุ่งมั่นในการทำงานร่วมกับ ผู้อื่นโดยร่วมกันเสนอแนะประเด็นทาง ประวัติศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับ เศรษฐกิจไทยสมัยรัตนโกสินทร์ใน บริบทของจังหวัดตราด	กิจกรรมการเรียนรู้ คาบที่ 1 (จุดประกายความคิด): นักเรียนสังเกตภาพวีซีดีและชาวตราด ในอดีต วิเคราะห์ความเปลี่ยนแปลงทาง เศรษฐกิจ สะท้อนสถานการณ์ชุมชน พร้อม ตอบคำถามเชิงวิเคราะห์และจินตนาการถึง บทบาทผู้ประกอบการ คาบที่ 2 (คำถามที่จำเป็น): แบ่งกลุ่มระดมความคิด เสนอประเด็นเกี่ยวกับ เศรษฐกิจไทยสมัยรัตนโกสินทร์ในบริบทจังหวัด ตราด และอธิบายความเกี่ยวข้องของแต่ละ ประเด็น คาบที่ 3 (ความท้าทาย): ค้นคว้าเชิงหลักฐานในหัวข้อที่เลือก วิเคราะห์ เนื้อหา สาเหตุ ผลกระทบ ความเชื่อมโยงกับ ปัจจุบัน และตรวจสอบความน่าเชื่อถือของ หลักฐาน คาบที่ 4 (การแก้ปัญหา): อภิปรายเปรียบเทียบอาชีพและการค้าระหว่าง อดีตกับปัจจุบัน วิเคราะห์ปัจจัยเศรษฐกิจและ ปัญหาความเหลื่อมล้ำ พร้อมเสนอแนวทางทำ ธุรกิจอย่างเป็นธรรม (ชิ้นประเมินผล): จัดทำแผนผังความคิดเรื่อง “ภาพสะท้อนปัญหา ความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจ” พร้อมแนวทาง แก้ไข และนำไปเผยแพร่ในโรงเรียน	สื่อการเรียนรู้ - Power Point เรื่อง พัฒนาการทางเศรษฐกิจ และการค้าในสมัยรัตน โกสินทร์ตอนต้น - หลักฐานทาง ประวัติศาสตร์ที่เกี่ยวข้อง กับพัฒนาการทาง เศรษฐกิจและการค้าใน บริบทของพื้นที่จังหวัด ตราด - ภาพเหตุการณ์ที่ เกี่ยวข้องกับวีซีดีและ การประกอบอาชีพของ ชาวตราด - แบบทดสอบ เรื่อง เศรษฐกิจไทยสมัย รัตนโกสินทร์ แหล่งการเรียนรู้ - เว็บไซต์ https://finearts.go.th/ - สำนักหอจดหมายเหตุ แห่งชาติ เว็บไซต์ www.nat.go.th	- แผนผังความคิด เรื่อง “น้อมถึงความเป็น ศิระเศรษฐกิจจะเป็น อย่างไร”

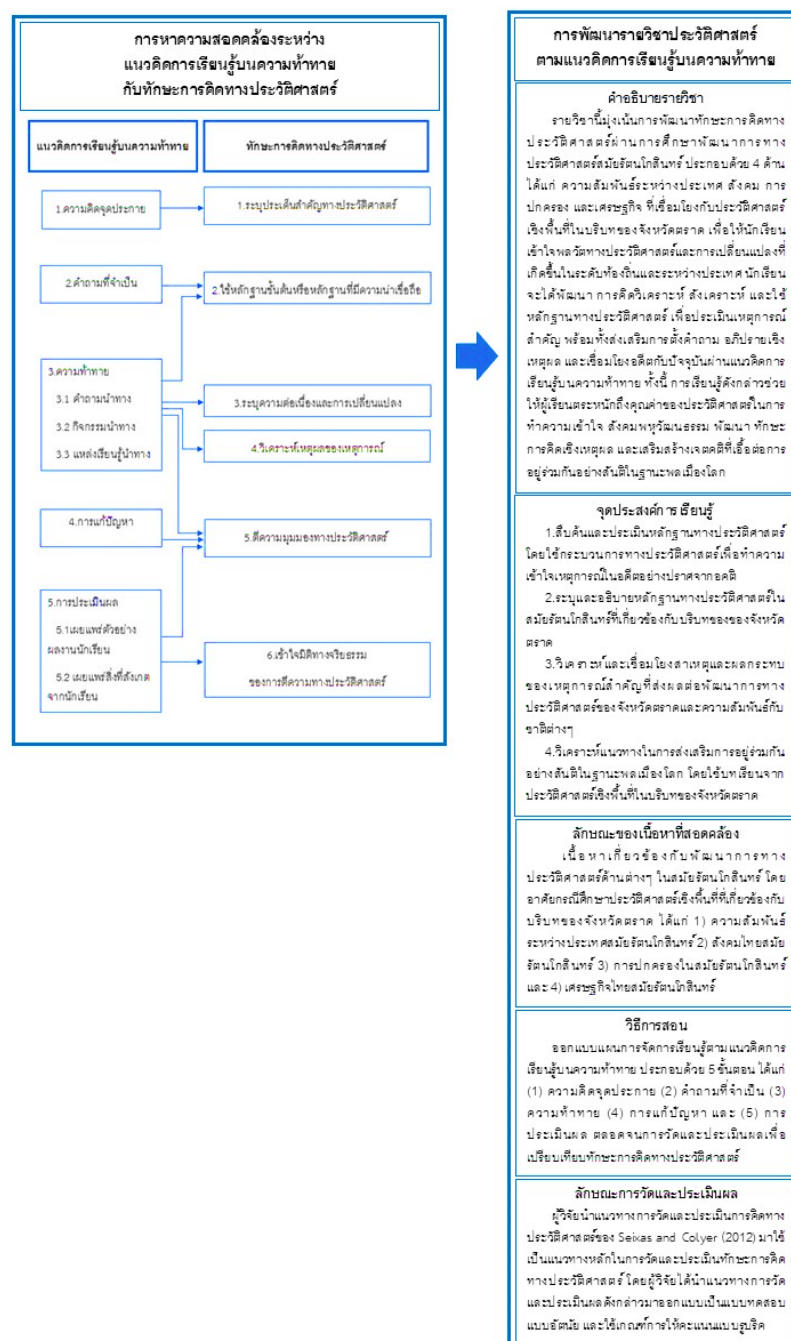
ภาพประกอบ 12 หน่วยที่ 4 เศรษฐกิจไทยสมัยรัตนโกสินทร์

1.2 การศึกษาความสอดคล้องระหว่างแนวคิดการเรียนรู้บนความท้าทายกับทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์

1.2.1 ศึกษาและสังเคราะห์แนวคิด ทฤษฎี และองค์ประกอบหลัก โดยวิเคราะห์เอกสารทางวิชาการที่เกี่ยวข้องกับ แนวคิดการเรียนรู้บนความท้าทาย (CBL) รวมถึงหลักการของการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการตั้งคำถามเชิงวิพากษ์ และศึกษาองค์ประกอบของทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ (Historical Thinking Skills) จากนั้นสังเคราะห์ข้อมูลเพื่อระบุความสอดคล้องระหว่างแนวคิดการเรียนรู้บนความท้าทายกับองค์ประกอบของทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ เพื่อกำหนดแนวทางในการพัฒนาหน่วยการเรียนรู้รายวิชาประวัติศาสตร์

1.2.2 การกำหนดหลักการพัฒนาหน่วยการเรียนรู้รายวิชา โดยใช้แนวคิด “การเรียนรู้บนความท้าทาย” เป็นโครงสร้างหลักในการออกแบบการเรียนรู้ และนำ “ทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์” มาเป็นเป้าหมายหลักของกระบวนการเรียนรู้ เชื่อมโยงการเรียนรู้กับ ประเด็นทางประวัติศาสตร์ที่ท้าทาย กระตุ้นให้นักเรียนตั้งคำถามและคิดวิเคราะห์

จากการหาความสัมพันธ์ระหว่างแนวคิดการเรียนรู้กับความท้าทายกับทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ และดำเนินการพัฒนาหน่วยการเรียนรู้รายวิชาประวัติศาสตร์ตามแนวคิดการเรียนรู้ความท้าทาย เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ ผู้วิจัยสามารถสรุปเป็นแนวคิดที่ใช้ในการวิจัยได้ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ภาพประกอบ 13 การพัฒนาหน่วยการเรียนรู้รายวิชาประวัติศาสตร์ตามแนวคิดการเรียนรู้ความท้าทายเพื่อส่งเสริมทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์

2. แนวทางในการพัฒนาหน่วยการเรียนรู้รายวิชาประวัติศาสตร์

จากการศึกษาความสอดคล้องระหว่าง แนวคิดการเรียนรู้แบบความท้าทาย กับ ทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ และการพัฒนาหน่วยการเรียนรู้รายวิชาประวัติศาสตร์ ผู้วิจัย สามารถสรุปแนวทางสำหรับการจัดการเรียนการสอนที่สำคัญ 3 ประการ ดังนี้

ประการแรก การพัฒนาหน่วยการเรียนรู้รายวิชาประวัติศาสตร์ตามแนวคิดการเรียนรู้แบบความท้าทายที่จะช่วยส่งเสริมทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้น ครูผู้สอนต้องมุ่งเน้นให้นักเรียน ตั้งคำถาม วิเคราะห์หลักฐาน ตีความข้อมูล อย่างมีเหตุผล

ประการที่สอง ควรออกแบบเนื้อหาและกิจกรรมที่เน้น กระตุ้นการคิดของนักเรียน เพื่อช่วยให้นักเรียนเกิดความเข้าใจที่ลึกซึ้ง และสามารถ เชื่อมโยงเหตุการณ์ในอดีตกับ ปัจจุบันได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ประการที่สาม การประเมินผลควรมุ่งเน้น การวิเคราะห์และการใช้เหตุผล มากกว่าการท่องจำเนื้อหา เพื่อพัฒนาทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ ของนักเรียน

แนวทางของการพัฒนาหน่วยการเรียนรู้รายวิชาประวัติศาสตร์ตามแนวคิดการเรียนรู้แบบความท้าทาย มุ่งเน้นให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้ ผ่านการ ตั้งคำถาม วิเคราะห์หลักฐาน การออกแบบหน่วยการเรียนรู้ต้องคำนึงถึง ความสอดคล้องระหว่างทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์และการจัดการเรียนรู้แบบความท้าทาย พร้อมกับการประเมินที่เน้นการคิด วิเคราะห์แทนการท่องจำ ซึ่งจะช่วยพัฒนานักเรียนให้มีความสามารถในการใช้เหตุผลทางประวัติศาสตร์ และสามารถประยุกต์ใช้ทักษะเหล่านี้ในชีวิตจริงได้

3. ขั้นตอนของการพัฒนาหน่วยการเรียนรู้รายวิชาประวัติศาสตร์

ขั้นตอนของการพัฒนาหน่วยการเรียนรู้รายวิชาประวัติศาสตร์ตามแนวคิดการเรียนรู้แบบความท้าทายเพื่อส่งเสริมทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ ได้มาจากการสังเคราะห์ หลักการของรูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดบนความท้าทายกับทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ มี 5 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 ความคิดจุดประกาย (Big Idea)

ขั้นตอนการสอนในขั้นความคิดจุดประกาย ครูเริ่มต้นด้วยการให้นักเรียนร่วมกัน สังเกตภาพเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับหัวข้อการเรียนรู้ จากนั้นครูทำหน้าที่เป็นผู้ตั้งคำถามเพื่อ กระตุ้นการคิด วิเคราะห์ และแลกเปลี่ยนความคิดเห็น เปิดโอกาสให้นักเรียนแสดงมุมมองของตนเองอย่างอิสระ เมื่อนักเรียนได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกันแล้ว ครูทำหน้าที่เชื่อมโยงแนวคิด จากการอภิปรายเข้าสู่บทเรียน พร้อมกระตุ้นการคิดเชิงลึกผ่านคำถามปลายเปิด เพื่อให้นักเรียนได้

พิจารณาประเด็นในมุมมองที่หลากหลาย ทั้งยังเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ร่วมกันอภิปรายและขยายแนวคิดต่อยอด เพื่อสร้างความเข้าใจที่ลึกซึ้งยิ่งขึ้น

โดยขั้นตอนการสอนในชั้นความคิดจุดประกายเชื่อมโยงกับองค์ประกอบย่อยของทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ คือระบุประเด็นสำคัญทางประวัติศาสตร์ ซึ่งครูใช้ภาพเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องกับหัวข้อการเรียนรู้เพื่อกระตุ้นให้นักเรียนพิจารณาความสำคัญของเหตุการณ์เหล่านั้นในบริบททางประวัติศาสตร์และสังคม การตั้งคำถามและกระตุ้นให้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นช่วยให้นักเรียนมองเห็นภาพรวมของเหตุการณ์ที่ศึกษา พร้อมกับเชื่อมโยงเหตุการณ์ในอดีตกับปัจจุบันได้อย่างลึกซึ้ง การอภิปรายที่เกิดขึ้นจะช่วยให้นักเรียนเข้าใจถึงความสำคัญของเหตุการณ์ในประวัติศาสตร์และทำให้สามารถวิเคราะห์เหตุการณ์นั้นๆ จากมุมมองต่างๆ เพื่อสร้างการเรียนรู้ที่หลากหลายและครบถ้วนทั้งในด้านความสำคัญและผลกระทบของเหตุการณ์เหล่านั้นในแง่มุมต่างๆ

ขั้นที่ 2 คำถามที่จำเป็น (Essential Question)

ขั้นตอนการสอนในชั้นคำถามที่จำเป็น ครูเริ่มต้นด้วยการ แบ่งกลุ่มนักเรียน เพื่อให้แต่ละกลุ่มร่วมกัน ระดมความคิดและตั้งประเด็นทางประวัติศาสตร์ จากนั้นนักเรียนแต่ละกลุ่ม นำเสนอประเด็นที่เห็นว่าสำคัญหรือประเด็นที่ควรศึกษา พร้อมทั้งแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับเพื่อนในชั้นเรียน หลังจากการนำเสนอ ครูทำหน้าที่ ชี้แนะและกระตุ้นการคิดวิเคราะห์ โดยให้นักเรียน อภิปรายและเชื่อมโยงประเด็นทางประวัติศาสตร์ที่นำเสนอเข้ากับบริบทหรือเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ที่ลึกซึ้งและรอบด้าน จากนั้นครูเป็นผู้มีบทบาทในการสรุปและเชื่อมโยงแนวคิดสำคัญ จากการอภิปราย เพื่อเสริมสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับเนื้อหาบทเรียน และกระตุ้นให้นักเรียน ตั้งคำถามเพิ่มเติม เพื่อเป็นแนวทางในการเรียนรู้และค้นคว้าต่อยอดในคาบถัดไป

โดยขั้นตอนการสอนในชั้นคำถามที่จำเป็นเชื่อมโยงกับองค์ประกอบย่อยของทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ คือการใช้หลักฐานขั้นต้นหรือหลักฐานที่มีความน่าเชื่อถือ เพื่อให้ นักเรียนได้ฝึกการวิเคราะห์ข้อมูลและตั้งคำถามที่สำคัญเกี่ยวกับเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ที่ศึกษา การให้แต่ละกลุ่มนักเรียนตั้งประเด็นและนำเสนอข้อมูลที่เชื่อถือได้ ช่วยให้นักเรียนสามารถตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลและพิจารณาหลักฐานที่ใช้ในการสืบค้น ความน่าเชื่อถือของหลักฐานจากแหล่งข้อมูลที่หลากหลายจะช่วยฝึกทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ของนักเรียน โดยเฉพาะในการวิเคราะห์สาเหตุและผลกระทบที่เกิดจากเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ และการเชื่อมโยงข้อมูลจากหลายแหล่งเพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ลึกซึ้งเกี่ยวกับเหตุการณ์และบริบทของ

ประวัติศาสตร์ นักเรียนจะได้เรียนรู้วิธีการใช้หลักฐานทางประวัติศาสตร์เพื่อตอบคำถามสำคัญที่เกิดขึ้นในกระบวนการเรียนรู้ พร้อมกับการเชื่อมโยงบทเรียนจากอดีตกับปัจจุบันให้เห็นภาพรวมของเหตุการณ์อย่างครบถ้วน

ขั้นที่ 3 ความท้าทาย (The Challenge)

ขั้นตอนการสอนในขั้นความท้าทาย ครูมุ่งเน้นให้นักเรียนฝึกทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ผ่านการศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากหลักฐานที่หลากหลาย ควบคู่กับการวิเคราะห์และประเมินความน่าเชื่อถือของข้อมูล โดยเริ่มจากการกำหนดหัวข้อศึกษา โดยให้นักเรียนแต่ละกลุ่มเลือกประเด็นทางประวัติศาสตร์ที่ได้เสนอแนะไว้ก่อนหน้านี้ กลุ่มละ 1 ประเด็น และศึกษาจากหลักฐานทางประวัติศาสตร์ในหลายแง่มุมเพื่อให้เข้าใจภาพรวมของเหตุการณ์อย่างรอบด้าน จากนั้นนักเรียนดำเนินการค้นคว้าข้อมูลจากแหล่งต่างๆ เช่น เอกสาร ตำรา บันทึกทางประวัติศาสตร์ แหล่งข้อมูลออนไลน์ หรือแหล่งข้อมูลท้องถิ่น โดยมีแนวทางการศึกษาที่มุ่งเน้นการวิเคราะห์สาระสำคัญของหลักฐานทางประวัติศาสตร์ สาเหตุและผลกระทบของเหตุการณ์ ความเชื่อมโยงกับสังคมไทยในปัจจุบัน การตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูลผ่านมุมมองของผู้สร้างหลักฐาน และการอ้างอิงแหล่งที่มาอย่างถูกต้อง หลังจากการค้นคว้า ครูให้นักเรียนอภิปรายและสังเคราะห์ข้อมูลร่วมกัน พร้อมตั้งคำถามปลายเปิดเพื่อกระตุ้นให้เห็นความเชื่อมโยงระหว่างอดีตกับปัจจุบัน จากนั้นนักเรียนจัดทำสรุปผลการค้นคว้าโดยเน้นการวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ และเตรียมนำเสนอข้อมูลในคาบเรียนถัดไป พร้อมเปิดโอกาสให้อภิปรายร่วมกันเพื่อแลกเปลี่ยนมุมมองเกี่ยวกับเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ที่ศึกษา

โดยขั้นตอนการสอนในขั้นความท้าทายเชื่อมโยงกับองค์ประกอบย่อยของทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ คือการใช้หลักฐานขั้นต้นหรือหลักฐานที่มีความน่าเชื่อถือ ระบุความต่อเนื่องและการเปลี่ยนแปลง วิเคราะห์เหตุผลของเหตุการณ์ และตีความมุมมองทางประวัติศาสตร์ ซึ่งนักเรียนจะได้รับการฝึกฝนให้ใช้หลักฐานจากแหล่งข้อมูลที่เชื่อถือได้ เช่น เอกสารทางประวัติศาสตร์ บันทึก หรือแหล่งข้อมูลท้องถิ่น เพื่อวิเคราะห์และตรวจสอบข้อมูลให้มีความถูกต้อง ซึ่งจะช่วยให้พวกเขาพิจารณาความเชื่อมโยงของเหตุการณ์ในอดีตและตรวจสอบความน่าเชื่อถือของแหล่งข้อมูล การศึกษาหลักฐานที่หลากหลายยังช่วยให้นักเรียนเห็นความต่อเนื่องและการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ และสามารถเชื่อมโยงเหตุการณ์ในอดีตกับการเปลี่ยนแปลงในปัจจุบัน เช่น ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศของไทยในสมัยรัตนโกสินทร์ที่มีผลต่อสังคมไทยในปัจจุบัน นักเรียนจะได้ฝึกการวิเคราะห์สาเหตุและผลกระทบของเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์โดยมุ่งเน้นการศึกษาเชิงลึกเพื่อให้เห็นว่าผลของเหตุการณ์ต่างๆ

ส่งผลต่อสังคมและการเมืองในช่วงเวลาต่อมา เช่น การศึกษาความขัดแย้งระหว่างประเทศและผลกระทบที่ตามมา การอภิปรายและการศึกษาหลักฐานจากหลายแหล่งข้อมูลจะช่วยให้นักเรียนได้ฝึกการพิจารณาข้อมูลที่แตกต่างกันจากผู้สร้างหลักฐาน และทำให้สามารถตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูลได้มากขึ้น โดยเชื่อมโยงมุมมองทางประวัติศาสตร์ในอดีตกับมุมมองในปัจจุบัน เพื่อให้เห็นความสัมพันธ์และบทเรียนจากประวัติศาสตร์

ขั้นที่ 4 การแก้ปัญหา (Solution)

ขั้นตอนการสอนในขั้นการแก้ปัญหา ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนแต่ละกลุ่มอภิปรายและนำเสนอข้อมูลที่ค้นคว้าเกี่ยวกับประเด็นทางประวัติศาสตร์ที่ศึกษา พร้อมทั้งแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับเพื่อนในชั้นเรียน หลังจากนั้น ครูตั้งคำถามกระตุ้นให้นักเรียนวิเคราะห์สาเหตุของปัญหาความขัดแย้งในเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ที่ศึกษา และพิจารณาว่าประเด็นที่นำเสนอมีมุมมองที่แตกต่างกันหรือไม่ ครูส่งเสริมให้นักเรียนสะท้อนแนวคิดที่ได้รับจากการศึกษาดังกล่าว พร้อมทั้งเชื่อมโยงบทเรียนจากอดีตกับปัญหาปัจจุบัน เพื่อให้นักเรียนเห็นว่าความรู้ทางประวัติศาสตร์สามารถนำมาใช้เป็นแนวทางในการแก้ปัญหาหรือปรับปรุงสังคมได้ จากนั้น นักเรียนร่วมกันอภิปรายแนวทางในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมที่มีความแตกต่างอย่างสันติ ครูทำหน้าที่กระตุ้นการคิดเชิงวิพากษ์และส่งเสริมการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นอย่างสร้างสรรค์ ก่อนสรุปแนวคิดสำคัญจากการอภิปราย เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ลึกซึ้งยิ่งขึ้นเกี่ยวกับบทเรียนทางประวัติศาสตร์และการประยุกต์ใช้กับสังคมในปัจจุบัน

โดยขั้นตอนการสอนในขั้นการแก้ปัญหาเชื่อมโยงกับองค์ประกอบย่อยของทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์คือ ๓) ความมุมมองทางประวัติศาสตร์ โดยช่วยให้นักเรียนเห็นว่าเหตุการณ์ในอดีตมีหลายมุมมองที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการแก้ปัญหาหรือปรับปรุงสังคมปัจจุบันได้

ขั้นที่ 5 การประเมินผล (Assessment)

ขั้นตอนการสอนในขั้นประเมินผล ในขั้นการประเมินผล จากการศึกษาประเด็นทางประวัติศาสตร์ในแง่มุมต่าง ๆ ครูให้นักเรียนร่วมกันวิเคราะห์แนวทางในการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ และนำแนวคิดที่ได้มาจัดทำเป็นใบงาน ผลงาน หรือ นิทรรศการ โดยนักเรียนจะได้ประยุกต์ใช้ความรู้ที่ได้เรียนมาในการจัดทำงานที่ครอบคลุมและน่าสนใจ หลังจากนั้น นักเรียนจะเผยแพร่ผลงานของตนโดยการนำไปประดับตามบอร์ดความรู้ในจุดต่าง ๆ ของโรงเรียน เพื่อแบ่งปันความรู้ให้กับเพื่อนร่วมโรงเรียน การทำกิจกรรมนี้จะแสดงให้เห็นถึงความเข้าใจในเนื้อหาทางประวัติศาสตร์ที่ได้เรียนรู้

โดยขั้นตอนการสอนในชั้นประเมินผลเชื่อมโยงกับองค์ประกอบย่อยของทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์คือการตีความมุมมองทางประวัติศาสตร์ และเข้าใจมิติทางจริยธรรมของการตีความทางประวัติศาสตร์ ที่นักเรียนต้องคิดและวิเคราะห์อย่างลึกซึ้งในการแก้ไขสถานการณ์หรือความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในประวัติศาสตร์เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพและนำไปสู่การพัฒนาความสามารถในการอยู่ร่วมกันอย่างสันติในปัจจุบัน

4. การวัดและประเมินผล

ผู้วิจัยได้นำแนวทางการวัดและประเมินทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ จาก Seixas and Colyer (2012) มาใช้ ซึ่งประกอบด้วย 3 องค์ประกอบหลัก ดังนี้

4.1 การตั้งคำถาม

ในการวัดและประเมินผลควรตั้งคำถามที่กระตุ้นการคิดเพื่อให้นักเรียนอธิบายและแสดงกระบวนการคิด ซึ่งสอดคล้องกับองค์ประกอบของทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ในองค์ประกอบต่างๆ ได้แก่ ระบุประเด็นสำคัญทางประวัติศาสตร์ ใช้หลักฐานขั้นต้นหรือหลักฐานที่มีความน่าเชื่อถือ การระบุความต่อเนื่องและการเปลี่ยนแปลง วิเคราะห์เหตุผลของเหตุการณ์ตีความมุมมองทางประวัติศาสตร์ และเข้าใจมิติทางจริยธรรมของการตีความทางประวัติศาสตร์ เนื่องจากการตั้งคำถามที่ดีจะช่วยให้นักเรียนสามารถใช้ทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ในการวิเคราะห์และตีความข้อมูลทางประวัติศาสตร์ได้อย่างลึกซึ้ง คำถามที่กระตุ้นการคิดจะส่งเสริมให้นักเรียนได้พิจารณาองค์ประกอบต่างๆ ของเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์อย่างละเอียด เช่น การระบุประเด็นสำคัญทางประวัติศาสตร์ การเลือกใช้หลักฐานที่มีความน่าเชื่อถือ การระบุความต่อเนื่องและการเปลี่ยนแปลงในเหตุการณ์ รวมถึงการวิเคราะห์เหตุผลของเหตุการณ์

การตั้งคำถามที่กระตุ้นการคิดช่วยให้นักเรียนพิจารณามุมมองต่างๆ ของเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ และทำความเข้าใจมิติทางจริยธรรมในการตีความ การตั้งคำถามเกี่ยวกับมุมมองที่หลากหลายและผลกระทบทางจริยธรรมช่วยพัฒนาความคิดวิจารณ์ญาณในการเข้าใจเหตุการณ์ในอดีตในบริบทปัจจุบัน ดังนั้น คำถามที่กระตุ้นการคิดไม่เพียงแต่ช่วยพัฒนาทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ แต่ยังส่งเสริมให้นักเรียนคิดวิเคราะห์ข้อมูลอย่างมีระบบและมีเหตุผล ซึ่งเป็นทักษะสำคัญในการศึกษาประวัติศาสตร์อย่างลึกซึ้งและครอบคลุม

4.2 การออกแบบภาระงานที่ใช้หลักฐานทางประวัติศาสตร์

ครูควรออกแบบภาระงานที่เปิดโอกาสให้นักเรียนใช้หลักฐานในการวิเคราะห์และแสดงทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ เช่น การเปรียบเทียบข้อมูลจากแหล่งข้อมูลที่แตกต่างกัน การระบุความต่อเนื่องและการเปลี่ยนแปลง เป็นต้น เนื่องจากการออกแบบภาระงานที่ใช้หลักฐานทางประวัติศาสตร์ จะช่วยเสริมสร้างทักษะการคิดวิเคราะห์และการใช้เหตุผลในการประเมินข้อมูล

ทางประวัติศาสตร์ นักเรียนจะได้เรียนรู้วิธีการประมวลข้อมูลจากแหล่งต่างๆ และพิจารณาว่าข้อมูลใดที่มีความน่าเชื่อถือและสามารถนำมาใช้ในการสรุปข้อเท็จจริงหรือความคิดเห็นได้อย่างถูกต้อง

การเปรียบเทียบข้อมูลจากแหล่งที่แตกต่างกัน ช่วยให้นักเรียนมองเห็นมุมมองต่างๆ หลายมุมมอง และทำให้สามารถเข้าใจเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ได้ลึกซึ้งยิ่งขึ้น ขณะเดียวกัน ระบุความต่อเนื่องและการเปลี่ยนแปลงช่วยให้นักเรียนสามารถเชื่อมโยงเหตุการณ์ในอดีตกับปัจจุบันได้ และตระหนักถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงในแต่ละยุคสมัย ทำให้เกิดการคิดอย่างมีวิจารณญาณและสามารถเชื่อมโยงข้อมูลที่ได้รับกับสถานการณ์ในปัจจุบันได้อย่างเหมาะสม

4.3 การอภิปรายและตีความหลักฐาน

การเปิดโอกาสให้นักเรียนวิเคราะห์และอภิปรายเกี่ยวกับหลักฐานทางประวัติศาสตร์ โดยการใช้เหตุผลและหลักฐานที่เชื่อมโยงสนับสนุนความคิดเห็น ช่วยเสริมสร้างทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์อย่างมีวิจารณญาณ และส่งเสริมให้สามารถคิดวิเคราะห์ข้อมูลได้อย่างเป็นระบบ การวิเคราะห์และเชื่อมโยงข้อมูลจากหลายมุมมองทำให้นักเรียนสามารถตัดสินใจได้อย่างมีหลักการ และมั่นใจในการใช้ข้อมูลทางประวัติศาสตร์ที่น่าเชื่อถือเพื่อสนับสนุนการอภิปรายอย่างมีเหตุผล

กระบวนการนี้ยังส่งเสริมการพัฒนาความสามารถในการแยกแยะข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์และเชื่อมโยงข้อมูลเหล่านั้นเพื่อสร้างความเข้าใจที่ชัดเจนและลึกซึ้ง การคิดอย่างเป็นระบบทำให้นักเรียนมองเห็นภาพรวมของเหตุการณ์และผลกระทบในมิติที่หลากหลาย การใช้หลักฐานในการตัดสินใจและการอภิปรายช่วยพัฒนาความสามารถในการเลือกใช้ข้อมูลที่น่าเชื่อถือได้ และการนำเสนอความคิดเห็นที่น่าเชื่อถือ ซึ่งเป็นทักษะสำคัญในการศึกษาประวัติศาสตร์อย่างมีเหตุผล

สรุปได้ว่า การวัดและประเมินผลควรเน้นการตั้งคำถามที่ครอบคลุมองค์ประกอบของทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ การออกแบบภาระงานที่ใช้หลักฐาน และการเปิดโอกาสให้นักเรียนวิเคราะห์และอภิปราย ซึ่งเป็นแนวทางสำคัญในการพัฒนาทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ของนักเรียน

**ตอนที่ 2 ผลการเปรียบเทียบทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ก่อนและหลังการจัดการ
เรียนการรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้บนความท้าทาย**

ตาราง 4 ค่ามัชฌิมเลขคณิต ($\bar{x}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และค่าที (t-test dependent)
ของคะแนนทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ก่อนและหลังการทดลองของนักเรียนกลุ่มทดลอง
(จำนวน 30 คน)

องค์ประกอบของทักษะ การคิดทางประวัติศาสตร์	คะแนนเต็ม แต่ละ องค์ประกอบ	ก่อนทดลอง $\bar{X}$	S.D.	หลังทดลอง $\bar{X}$	S.D.	t	p-value
1.ระบุประเด็นสำคัญทาง ประวัติศาสตร์	4	1.90	0.61	3.50	0.57	14.10*	<0.001
2. ใช้หลักฐานขั้นต้นหรือหลักฐานที่ มีความน่าเชื่อถือ	6	2.47	0.94	4.90	0.76	14.25*	<0.001
3.ระบุความต่อเนื่องและการ เปลี่ยนแปลง	5	1.37	0.72	4.07	0.87	19.73*	<0.001
4. การวิเคราะห์เหตุผลของ เหตุการณ์	3	0.97	0.61	2.50	0.51	16.55*	<0.001
5.ตีความมุมมองทางประวัติศาสตร์	2	0.50	0.51	1.70	0.53	13.57*	<0.001
6. เข้าใจมิติทางจริยธรรมของการ ตีความทางประวัติศาสตร์	3	1.13	0.57	2.37	0.61	13.40*	<0.001
คะแนนรวม	23	8.33	1.63	19.03	1.79	39.99*	<0.001

*P < .05

จากตารางที่ 4 พบว่า ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ของนักเรียนที่เรียนด้วยแนวคิดการเรียนรู้บนความท้าทายในแต่ละองค์ประกอบมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ของทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง และจากการทดสอบค่าที (t-test dependent) พบว่า ทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ของนักเรียนที่เรียนด้วยแนวคิดการเรียนรู้บนความท้าทายหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองในทุกองค์ประกอบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาหน่วยการเรียนรู้รายวิชาประวัติศาสตร์ตามแนวคิดการเรียนรู้บนความท้าทายเพื่อส่งเสริมทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ มีความมุ่งหมายของงานวิจัยคือ (1) เพื่อพัฒนาหน่วยการเรียนรู้รายวิชาประวัติศาสตร์ตามแนวคิดการเรียนรู้บนความท้าทายเพื่อส่งเสริมทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ (2) เพื่อเปรียบเทียบทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ก่อนและหลังการจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดการเรียนรู้บนความท้าทาย ผลการศึกษาพบว่าแนวคิดการเรียนรู้บนความท้าทายสามารถส่งเสริมทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ของนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยพิจารณาจากหลักการเรียนรู้ การเตรียมการสอน และความสอดคล้องของแนวคิดการเรียนรู้บนความท้าทายกับการพัฒนาทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ และจากการเปรียบเทียบทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ของนักเรียนก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้อยู่ตามแนวคิดการเรียนรู้บนความท้าทาย พบว่า ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ของทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองในทุกองค์ประกอบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ตามผลการทดสอบค่าที (t-test dependent) แสดงให้เห็นว่าแนวคิดการเรียนรู้บนความท้าทายส่งผลต่อการส่งเสริมทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ของนักเรียน ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลอย่างเป็นระบบ นำไปสู่การสรุปผลที่สะท้อนสาระสำคัญของการศึกษา พร้อมอภิปรายผลโดยอ้างอิงหลักฐานเชิงประจักษ์ และแนวคิดทางทฤษฎี อันเป็นแนวทางในการประยุกต์ใช้ผลการวิจัย รวมถึงเสนอข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาวิจัยในอนาคต ดังรายละเอียดต่อไปนี้

สรุปผลการศึกษา

ผู้วิจัยสรุปผลการศึกษาตามความมุ่งหมายของงานวิจัย ดังนี้

1. การพัฒนาหน่วยการเรียนรู้รายวิชาประวัติศาสตร์ตามแนวคิดการเรียนรู้บนความท้าทายเพื่อส่งเสริมทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ ผู้วิจัยได้ดำเนินการโดยแบ่งเป็นขั้นตอน 5 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ความคิดจุดประกาย (Big Idea) ในขั้นตอนนี้บทบาทของครูจะเป็นผู้กำหนดประเด็นคำถามที่มีความสัมพันธ์และเชื่อมโยงกับเนื้อหาบทเรียน เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็น และอภิปรายอย่างมีเหตุผล

ขั้นตอนที่ 2 คำถามที่จำเป็น (Essential Question) ในขั้นตอนนี้ให้นักเรียนและครูจะร่วมกันสนทนา และตั้งประเด็นคำถามที่เกิดขึ้นจากแนวความคิดจุดประกาย (Big Idea) ซึ่งนักเรียนจะเป็นผู้ตกผลึกความคิดสำคัญเกี่ยวกับเนื้อหาบทเรียนด้วยตนเอง จากนั้นครูเปิดโอกาสให้นักเรียนระดมความคิด สรุป และอภิปรายความคิดเห็นร่วมกัน

ขั้นตอนที่ 3 ความท้าทาย (The Challenge) ในขั้นตอนนี้ครูจะสนับสนุนและเปิดโอกาสให้นักเรียนระดมความคิด และร่วมกันค้นหาคำตอบจากประเด็นคำถามที่กำหนด ซึ่งครูเป็นผู้คอยกระตุ้นให้นักเรียนเกิดความสนใจและพยายามในการสร้างสรรค์วิธีการแก้ไขปัญหา โดยแบ่งออกเป็นขั้นตอนย่อย ๆ ได้แก่

- คำถามนำทาง (Guiding question) นักเรียนเป็นผู้ตั้งคำถามนำทางเพื่อนำไปสู่การลงมือปฏิบัติเพื่อค้นหาคำตอบ

- กิจกรรมนำทาง (Guiding activities) ครูจะเป็นผู้กำหนดบทเรียน สถานการณ์จำลอง เกม หรือรูปแบบกิจกรรม ที่ช่วยให้นักเรียนสามารถตอบคำถามนำทางได้

- แหล่งเรียนรู้ นำทาง (Guiding resources) นักเรียนจะร่วมกันนำเสนอแหล่งเรียนรู้ที่สามารถเข้าถึงได้และเป็นตัวช่วยในการตอบคำถามของนักเรียน เช่น แหล่งข้อมูลจากหลักฐานทางประวัติศาสตร์ต่างๆ

ขั้นตอนที่ 4 การแก้ปัญหา (Solution) หรือการลงมือปฏิบัติ (Taking Act) ในขั้นตอนนี้ให้นักเรียนจะร่วมกันไตร่ตรองร่วมกันอภิปรายแลกเปลี่ยนข้อมูลความรู้ที่ได้จากการค้นคว้าอย่างรอบคอบ

ขั้นตอนที่ 5 การประเมินผล (Assessment) แบ่งออกเป็นขั้นตอนย่อย ๆ ได้แก่

- เผยแพร่ตัวอย่างผลงานนักเรียน (Publishing: student samples) นักเรียนจะเป็นผู้เผยแพร่ผลงาน ในรูปแบบต่างๆ เช่น สื่อออนไลน์ บ้ายนิเทศ เป็นต้น

- เผยแพร่สิ่งที่สังเกตจากนักเรียน (Publishing: student observation) ครูจะมีบทบาทเป็นผู้เผยแพร่ตัวอย่างผลงานของนักเรียน ในรูปแบบต่างๆ เช่น สื่อออนไลน์ บ้ายนิเทศ เป็นต้น

การพัฒนาหน่วยการเรียนรู้รายวิชาประวัติศาสตร์ตามแนวคิดการเรียนรู้บนความท้าทายเพื่อส่งเสริมทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ ผู้วิจัยพบว่า แนวคิดการเรียนรู้บนความท้าทายเพื่อส่งเสริมทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ ประกอบด้วย หลักการของการเรียนรู้ การเตรียมการสอน และการหาความสอดคล้องระหว่างแนวคิดการเรียนรู้บนความท้าทายกับการส่งเสริมทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ โดยเนื้อหาที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือเนื้อหาในรายวิชา

ประวัติศาสตร์ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เกี่ยวข้องกับพัฒนาการทางประวัติศาสตร์ด้านต่างๆ ในสมัยรัตนโกสินทร์ โดยอาศัยกรณีศึกษาประวัติศาสตร์เชิงพื้นที่ที่เกี่ยวข้องกับบริบทของจังหวัดตราด ประกอบด้วย 4 แผนการจัดการเรียนรู้ รวมระยะเวลา 18 คาบเรียน ได้แก่ 1) ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศสมัยรัตนโกสินทร์ 2) สังคมไทยสมัยรัตนโกสินทร์ 3) การปกครองในสมัยรัตนโกสินทร์ และ 4) เศรษฐกิจไทยสมัยรัตนโกสินทร์ โดยนำเนื้อหาไปออกแบบเป็นแผนการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางการเรียนรู้บนความท้าทาย ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ได้แก่ (1) ความคิดจุดประกาย (2) คำถามที่จำเป็น (3) ความท้าทาย (4) การแก้ปัญหา และ (5) การประเมินผล ตลอดจนการวัดและประเมินผลเพื่อเปรียบเทียบทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์

2. เพื่อเปรียบเทียบทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ก่อนและหลังการจัดการเรียน การรู้ตามแนวทางการเรียนรู้บนความท้าทาย พบว่า ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ของนักเรียนที่เรียนด้วยแนวคิด การเรียนรู้บนความท้าทายในแต่ละองค์ประกอบมีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ของทักษะการคิดทาง ประวัติศาสตร์หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง และจากการทดสอบค่าที (t-test dependent) พบว่าทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ของนักเรียนที่เรียนด้วยแนวทางการเรียนรู้บน ความท้าทายหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองในทุกองค์ประกอบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .05

อภิปรายผล

การวิจัยครั้งนี้พบผลการวิจัยที่สามารถนำมาอภิปรายผล ได้ดังนี้

1. การศึกษาครั้งนี้มุ่งเน้นการส่งเสริมทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ของนักเรียนผ่านการ จัดการเรียนรู้ตามแนวทางการเรียนรู้บนความท้าทาย ซึ่งเป็นแนวคิดที่เน้นการกระตุ้นการคิด วิเคราะห์ การแก้ปัญหา และการอภิปรายเพื่อสร้างองค์ความรู้ของนักเรียน จากผลการศึกษา พบว่าแนวทางการเรียนรู้บนความท้าทายสามารถส่งเสริมทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ของ นักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยพิจารณาจาก โครงสร้างรายวิชาประวัติศาสตร์ตามแนวคิด การเรียนรู้บนความท้าทาย ลักษณะของการวัดและประเมินผลทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ และผลของการพัฒนาหน่วยการเรียนรู้รายวิชาประวัติศาสตร์ตามแนวทางการเรียนรู้บนความ ท้าทายเพื่อส่งเสริมทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ของนักเรียน โดยผู้วิจัยได้นำผลการทดลองมา วิเคราะห์และสรุปผล ได้ดังนี้

1.1 โครงสร้างของการพัฒนาหน่วยการเรียนรู้รายวิชาประวัติศาสตร์ตามแนวคิด การเรียนรู้บนความท้าทายเพื่อส่งเสริมทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์

การพัฒนาหน่วยการเรียนรู้รายวิชาประวัติศาสตร์ตามแนวทางการเรียนรู้บนความท้าทายเพื่อส่งเสริมทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ มีโครงสร้างที่มุ่งเน้นการสร้างกระบวนการเรียนรู้เชิงรุก โดยให้นักเรียนเป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้ ผ่านการกระตุ้นความคิด การตั้งคำถาม และการแก้ปัญหา เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ที่มีความหมาย ซึ่งกระบวนการเรียนรู้ดังกล่าวแบ่งออกเป็นขั้นตอนสำคัญตามแนวทางการเรียนรู้บนความท้าทาย โดยมีรายละเอียดดังนี้

1.1.1 ขั้นความคิดจุดประกาย (Big Idea) ซึ่งเป็นขั้นตอนเริ่มต้นที่มีบทบาทสำคัญในการกระตุ้นความสนใจของนักเรียนและเตรียมความพร้อมทางความคิดสำหรับการศึกษาหัวข้อทางประวัติศาสตร์ ในขั้นความคิดจุดประกาย ครูจะใช้วิธีการนำเสนอภาพเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องกับหัวข้อการเรียนรู้ เพื่อให้นักเรียนร่วมกันสังเกตและตีความเหตุการณ์ดังกล่าว กระบวนการนี้ช่วยกระตุ้นให้นักเรียนเกิดความสงสัยและสนใจที่จะศึกษาเรื่องราวทางประวัติศาสตร์มากขึ้น นอกจากนี้ ครูยังทำหน้าที่เป็นผู้ตั้งคำถามเพื่อกระตุ้นการคิดเชิงวิเคราะห์ ส่งเสริมให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นอย่างอิสระ และเปิดโอกาสให้เกิดการอภิปรายในชั้นเรียน

แนวทางดังกล่าวมีความสอดคล้องกับแนวทางการเรียนรู้บนความท้าทายที่เน้นการพัฒนาทักษะการคิดของนักเรียน ผ่านการตั้งคำถามและการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ซึ่งเป็นกระบวนการที่ส่งเสริมให้นักเรียนพัฒนาทักษะทางปัญญาและมุมมองที่หลากหลาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในบริบทของการเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์ กระบวนการนี้ช่วยให้นักเรียนสามารถเชื่อมโยงเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์กับบริบททางสังคมและวัฒนธรรม ตลอดจนพิจารณาความสำคัญของเหตุการณ์เหล่านั้นในเชิงลึก สอดคล้องกับ กนก จันทร์ทอง (2560) และ วิภาดา พินลา (2560) ที่กล่าวว่า การศึกษาประวัติศาสตร์ในศตวรรษที่ 21 ควรมุ่งเน้นการตั้งคำถามมากกว่าการท่องจำ เพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่ให้กับนักเรียน ครูจึงต้องปรับแนวทางการสอนให้กระตุ้นความสนใจในประวัติศาสตร์ทั้งอดีตและปัจจุบัน รวมถึงออกแบบกิจกรรมที่ส่งเสริมการคิดเชิงวิพากษ์ พร้อมทั้งส่งเสริมให้นักเรียนมีบทบาทเชิงรุกในการเรียนรู้ โดยการกำหนดเป้าหมาย การตั้งคำถาม การสืบค้นข้อมูล และการแสวงหาวิธีการในการแก้ไขปัญหาอย่างหลากหลาย

เมื่อพิจารณาจากองค์ประกอบของทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ ขั้นความคิดจุดประกาย มีความเชื่อมโยงกับองค์ประกอบของทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ คือระบุประเด็นสำคัญทางประวัติศาสตร์ เนื่องจากนักเรียนได้รับการกระตุ้นให้พิจารณาเหตุการณ์ในอดีตว่า เพราะเหตุใดจึงมีความสำคัญ รวมถึงผลกระทบของเหตุการณ์เหล่านั้นต่อบริบททางประวัติศาสตร์ และสังคมในปัจจุบัน ซึ่งกระบวนการดังกล่าวส่งเสริมให้นักเรียนพัฒนามุมมองที่หลากหลาย มีความเข้าใจเชิงลึกเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ และสามารถเชื่อมโยงแนวคิดทางประวัติศาสตร์เข้ากับ

บริบทปัจจุบันได้อย่างมีเหตุผล สอดคล้องกับ Nichols et al. (2016) ที่กล่าวถึง หลักการของการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้บนความท้าทายว่า เป็นแนวทางการสอนที่ลุ่มลึก ช่วยให้ นักเรียนเข้าใจเนื้อหาอย่างลึกซึ้ง โดยเชื่อมโยงเนื้อหาเกี่ยวกับแนวคิดสำคัญผ่านการลงมือปฏิบัติจริง เป็นการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการพัฒนาทักษะสำคัญของศตวรรษที่ 21 อย่างรอบด้าน

กล่าวโดยสรุปคือ การพัฒนาหน่วยการเรียนรู้รายวิชาประวัติศาสตร์ตามแนวคิดการเรียนรู้บนความท้าทายที่ประกอบด้วย ขั้นตอนการคิดจุดประกาย เป็นองค์ประกอบสำคัญที่ช่วย กระตุ้นให้นักเรียนเกิดความสนใจและความตระหนักถึงความสำคัญของเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ ส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์และการอภิปรายเชิงสร้างสรรค์ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดหลักของการเรียนรู้บนความท้าทายที่มุ่งเน้นให้นักเรียนสามารถสร้างองค์ความรู้ผ่านกระบวนการคิด วิเคราะห์ และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นอย่างมีประสิทธิภาพ

1.1.2 ขั้นตอนคำถามที่จำเป็น (Essential Question) ถือเป็นขั้นตอนที่มุ่งเน้นการตั้งคำถามที่สำคัญเกี่ยวกับเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ และกระตุ้นให้นักเรียนสามารถเชื่อมโยงประเด็นต่างๆ กับบริบทที่ลึกซึ้งยิ่งขึ้น ในขั้นคำถามที่จำเป็น ครูจะเริ่มต้นด้วยการแบ่งกลุ่มนักเรียนเพื่อให้นักเรียนแต่ละกลุ่มได้ร่วมกันระดมความคิดและตั้งประเด็นทางประวัติศาสตร์ที่คิดว่าสำคัญหรือควรศึกษา เมื่อแต่ละกลุ่มได้นำเสนอประเด็นของตน ครูจะทำหน้าที่ชี้แนะและกระตุ้นการคิดวิเคราะห์ โดยให้คำถามเพิ่มเติมเพื่อกระตุ้นให้นักเรียนอธิบายและเชื่อมโยงเหตุการณ์หรือประเด็นที่นำเสนอเข้ากับบริบททางประวัติศาสตร์ของจังหวัดตราด ซึ่งนักเรียนจะได้ฝึกฝนการใช้หลักฐานจากแหล่งข้อมูลที่มีความน่าเชื่อถือ เพื่อตรวจสอบข้อมูลและตั้งคำถามเกี่ยวกับเหตุการณ์ที่ศึกษาต่อไป การกระตุ้นให้ตั้งคำถามเพิ่มเติมและการอภิปรายในชั้นเรียนเป็นกระบวนการสำคัญที่จะช่วยให้นักเรียนได้พิจารณาความสำคัญของเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ในแง่มุมที่หลากหลาย สอดคล้องกับ Nichols, Cator, & Torres (2016) อ้างถึงใน เสกสรรค์ สุขเสนา & วสวัตดี วงศ์พันธุ์ เศรษฐ (2563) ที่กล่าวถึง บทบาทของนักเรียนในการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้บนความท้าทาย คือ การมีส่วนร่วมอย่างกระตือรือร้นในการค้นหา และกำหนดปัญหาร่วมกับครู รวมถึงสามารถแสวงหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย นักเรียนต้องแสดงความคิดเห็นต่อประเด็นปัญหา มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีในการทำงานร่วมกับผู้อื่น และมีความสามารถในการสื่อสาร แลกเปลี่ยนความคิดเห็น และทำงานร่วมกับสมาชิกในชั้นเรียนอย่างสร้างสรรค์ เพื่อบรรลุเป้าหมายของการเรียนรู้ร่วมกัน และสอดคล้องกับ Seixas and Colyer (2012) ที่กล่าวว่า การตั้งประเด็นคำถามที่เปิดโอกาสให้นักเรียนได้อธิบาย สามารถสะท้อนให้เห็นถึงกระบวนการคิดของนักเรียน

เมื่อพิจารณาจากองค์ประกอบของทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ ชั้นคำถามที่จำเป็น มีความเชื่อมโยงกับองค์ประกอบของทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ คือการใช้หลักฐานขั้นต้นและการวิเคราะห์ข้อมูลที่มีความน่าเชื่อถือ เพื่อให้นักเรียนได้ฝึกทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ การวิเคราะห์สาเหตุและผลกระทบจากเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ และการเชื่อมโยงข้อมูลจากแหล่งต่างๆ เพื่อตอบคำถามที่สำคัญ ในกระบวนการนี้ และนักเรียนจะได้เรียนรู้วิธีการพัฒนาทักษะการคิดที่มีเหตุผลและสามารถเชื่อมโยงประเด็นในอดีตกับบริบทในปัจจุบันได้อย่างครบถ้วน ซึ่งสอดคล้องกับ Nichols et al. (2016) ที่กล่าวถึง หลักการของการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้บนความท้าทาย ว่าเป็นแนวทางการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นการสร้างกรอบประสบการณ์ที่มีความหมายและกระตุ้นให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีเป้าหมาย เป็นแนวทางที่เปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมอย่างกระตือรือร้นในการแสวงหาความรู้จากแหล่งข้อมูลที่หลากหลาย ผ่านกระบวนการสืบค้น วิเคราะห์ และสังเคราะห์ เพื่อแก้ไขปัญหาหรือประเด็นท้าทาย

การพัฒนาหน่วยการเรียนรู้รายวิชาประวัติศาสตร์ตามแนวทางการเรียนรู้บนความท้าทายจึงเป็นการเรียนการสอนที่ไม่เพียงแต่เน้นการเรียนรู้เนื้อหาผ่านกระบวนการคิดวิเคราะห์ แต่ยังส่งเสริมทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ในการใช้หลักฐานในการศึกษาประวัติศาสตร์ โดยที่นักเรียนจะได้เรียนรู้การพิจารณาหลักฐานและเชื่อมโยงเหตุการณ์ในอดีตกับบริบททางสังคมและในปัจจุบันได้อย่างมีวิจารณญาณ

1.1.3 ชั้นความท้าทาย (The Challenge) ถือเป็นขั้นตอนที่ครูจะมุ่งเน้นให้นักเรียนฝึกฝนทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ผ่านการศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากหลักฐานที่มีความหลากหลาย โดยครูจะมอบหมายให้แต่ละกลุ่มนักเรียนเลือกประเด็นทางประวัติศาสตร์ที่ได้รับการเสนอแนะจากขั้นตอนก่อนหน้า และทำการศึกษาค้นคว้าจากแหล่งข้อมูลต่างๆ โดยครูจะเน้นให้นักเรียนฝึกฝนทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ผ่านกระบวนการศึกษาค้นคว้าอย่างลึกซึ้งจากหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่หลากหลาย ผ่านทางการใช้คำถามนำทาง (Guiding question) ที่เป็นจุดเริ่มต้นในการกระตุ้นการคิดเชิงวิพากษ์และการตั้งคำถามเกี่ยวกับเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ การกำหนดคำถามที่นำทางในการศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญที่ช่วยให้นักเรียนสามารถค้นคว้าหาคำตอบที่มีความเชื่อมโยงกับบริบทในอดีตและปัจจุบันได้อย่างมีเหตุผล ต่อมาครูจะมีบทบาทสำคัญในการใช้กิจกรรมนำทาง (Guiding activities) ซึ่งครูจะมีบทบาทสำคัญในการออกแบบกิจกรรมที่ช่วยเสริมสร้างการคิดเชิงวิเคราะห์ให้นักเรียน เช่น การจัดกิจกรรมกลุ่มเพื่อให้แต่ละกลุ่มศึกษาประเด็นทางประวัติศาสตร์ที่เลือก และทำการอภิปรายร่วมกันเพื่อแลกเปลี่ยนมุมมองและแนวคิดเกี่ยวกับเหตุการณ์ที่ศึกษา นักเรียนจะได้ฝึกการตั้งคำถามที่สำคัญ

เกี่ยวกับเหตุการณ์ในประวัติศาสตร์ การใช้ข้อมูลและหลักฐานที่เชื่อถือได้ในการวิเคราะห์ เหตุการณ์ และการหาความเชื่อมโยงระหว่างเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์กับสถานการณ์ในปัจจุบัน เช่น การแผ่ขยายอิทธิพลของฝรั่งเศสเข้ามาในเมืองตราด การปฏิรูปการปกครองเป็นรูปแบบมณฑลเทศาภิบาล และผลกระทบที่มีต่อสังคมไทยในปัจจุบัน เป็นต้น โดยนักเรียนจะอธิบายประเด็นต่างๆ ภายในกลุ่ม ซึ่งจะช่วยให้ นักเรียนพัฒนาทักษะในการถ่ายทอดความคิด และเรียนรู้จากความคิดเห็นของผู้อื่น จากนั้นครูจะใช้แหล่งเรียนรู้ นำทาง (Guiding resources) เพื่อให้การศึกษาค้นคว้าเป็นไปอย่างมีทิศทางผ่านการใช้แหล่งเรียนรู้ นำทางที่หลากหลาย ครูจะให้ แหล่งข้อมูลต่างๆ ที่มีความน่าเชื่อถือ เช่น เอกสารทางประวัติศาสตร์ ตำราการศึกษา บันทึกทาง ประวัติศาสตร์ หรือแหล่งข้อมูลออนไลน์ที่เป็นฐานข้อมูลทางประวัติศาสตร์ ซึ่งแต่ละแหล่งข้อมูลจะ ช่วยให้นักเรียนสามารถวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลจากหลายแหล่ง เพื่อหาคำตอบหรือวิธีการ อธิบายเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ได้อย่างครบถ้วน โดยการตรวจสอบความน่าเชื่อถือของ แหล่งข้อมูลจะช่วยฝึกทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ของนักเรียน สอดคล้องกับ Seixas (2017) ที่กล่าว ว่า ทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์เป็นกระบวนการที่นักเรียนใช้ในการทำความเข้าใจบริบทของ เหตุการณ์ต่างๆ โดยการวิเคราะห์และตีความเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ในหลายแง่มุม เช่น สังคม เศรษฐกิจ และการเมืองการปกครอง ในแต่ละช่วงเวลา พร้อมทั้งอธิบายถึงความต่อเนื่อง และการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์เหล่านั้น ซึ่งช่วยให้นักเรียนสามารถเข้าใจถึงความสัมพันธ์ ระหว่างเหตุการณ์ต่างๆ และผลกระทบที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงในสังคมและโลกในปัจจุบัน

แนวทางการสอนในชั้นความท้าทายมีความเชื่อมโยงกับหลายองค์ประกอบของ ทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ ซึ่งเป็นการส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ที่มีความลึกซึ้งและมี วิจัยญาณ โดยเริ่มจากการใช้หลักฐานขั้นต้นหรือหลักฐานที่มีความน่าเชื่อถือ ซึ่งเป็นการเปิด โอกาสให้นักเรียนศึกษาประเด็นทางประวัติศาสตร์จากแหล่งข้อมูลที่หลากหลาย เช่น เอกสารทาง ประวัติศาสตร์ ตำรา บันทึกทางประวัติศาสตร์ และแหล่งข้อมูลออนไลน์ โดยการฝึกใช้หลักฐานที่มี ความน่าเชื่อถือช่วยให้นักเรียนสามารถแยกแยะข้อมูลที่มีความน่าเชื่อถือในการศึกษา ประวัติศาสตร์ได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการวิเคราะห์เหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์

นอกจากนี้ นักเรียนจะได้ฝึกการวิเคราะห์ความต่อเนื่องและการเปลี่ยนแปลง โดย นักเรียนจะได้รับการกระตุ้นให้พิจารณาว่าเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นในอดีตนั้นได้มีผลต่อสังคมและ การเมืองในปัจจุบันอย่างไรบ้าง ความต่อเนื่องจะช่วยให้ นักเรียนเห็นว่าเหตุการณ์บางอย่างอาจมี ผลกระทบที่ยาวนานหรือยังคงมีผลในสังคมปัจจุบัน ในขณะที่เดียวกันนักเรียนจะได้ฝึกการวิเคราะห์ เหตุและผลของเหตุการณ์ต่างๆ ซึ่งจะทำให้ นักเรียนสามารถเชื่อมโยงเหตุการณ์ในอดีตกับ

ผลกระทบที่เกิดขึ้นในปัจจุบันได้อย่างชัดเจน การศึกษาหลักฐานจากแหล่งข้อมูลหลากหลายนั้น ช่วยให้นักเรียนสามารถมองเห็นความต่อเนื่องและการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์ ทำให้สามารถเข้าใจผลกระทบของเหตุการณ์ในอดีตที่ส่งผลต่อสังคมและการเมืองในปัจจุบันได้

นอกจากนี้นักเรียนจะได้ฝึกตีความมุมมองทางประวัติศาสตร์จากหลายแหล่งข้อมูล ที่ช่วยให้นักเรียนสามารถมองเห็นทัศนคติที่แตกต่างจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ต่างๆ ซึ่งการศึกษาหลายมุมมองนี้จะช่วยให้นักเรียนมีทักษะในการคิดที่หลากหลายและสามารถเข้าใจเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ในเชิงลึก โดยการเรียนรู้ในชั้นความท้าทายมีความสัมพันธ์กับการเชื่อมโยงอดีตกับปัจจุบัน ซึ่งเป็นการเรียนรู้ที่ไม่เพียงแต่ทำให้เข้าใจเหตุการณ์ในอดีตเท่านั้น แต่ยังสามารถเชื่อมโยงไปถึงเหตุการณ์ในปัจจุบันได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีมุมมองที่หลากหลาย

การเรียนรู้ในชั้นความท้าทายส่งผลให้นักเรียนสามารถพัฒนาทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ ผ่านการวิเคราะห์ข้อมูลจากหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่หลากหลาย การตรวจสอบความน่าเชื่อถือของแหล่งข้อมูลและการเชื่อมโยงเหตุการณ์ในอดีตกับปัจจุบัน นักเรียนจะสามารถวิเคราะห์เหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์จากหลายมุมมองและพิจารณาผลกระทบที่เกิดขึ้นทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง ตลอดจนสามารถแยกแยะความต่อเนื่องและการเปลี่ยนแปลงในประวัติศาสตร์ได้อย่างมีเหตุผลและมีมุมมองที่รอบด้าน

ดังนั้น ชั้นความท้าทายในแนวทางการเรียนรู้บนความท้าทายมีบทบาทสำคัญในการกระตุ้นให้นักเรียนมีการคิดวิเคราะห์ที่มีความลึกซึ้ง ได้แก่ การใช้แหล่งข้อมูลที่หลากหลาย การระบุความต่อเนื่องและการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ เหตุผลของเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ และการพิจารณาข้อมูลจากทางประวัติศาสตร์ในหลายแง่มุม เพื่อสร้างความเข้าใจในบริบทเชิงลึกของเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ และความสัมพันธ์เชื่อมโยงกับสังคมในปัจจุบัน ซึ่งสอดคล้องกับ Nichols et al. (2016) ที่กล่าวถึง แนวทางการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางการเรียนรู้บนความท้าทายว่าเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้นักเรียนได้ระดมความคิดอภิปราย และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกัน โดยใช้คำถามสำคัญเป็นเครื่องมือกระตุ้นการคิดเชิงวิเคราะห์ นอกจากนี้ยังส่งเสริมการมีส่วนร่วมของนักเรียนทุกคนผ่านการทำกิจกรรมกลุ่ม ซึ่งช่วยพัฒนาทักษะทางสังคม การสื่อสาร และการทำงานร่วมกันอย่างสร้างสรรค์ และสอดคล้องกับ Colby (2007) และ Lévesque (2008) ที่กล่าวถึง ทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ว่า เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่ประกอบด้วยทั้งกระบวนการและมโนทัศน์ โดยในแง่ของกระบวนการนั้น ประกอบด้วยการวิเคราะห์ อธิบาย และพิจารณาข้อเท็จจริงทางประวัติศาสตร์จากหลักฐานขั้นต้น

และหลักฐานชั้นรองในมุมมองที่หลากหลาย เพื่อให้เข้าใจเหตุการณ์และกระบวนการต่างๆ ในอดีตอย่างลึกซึ้ง ในแง่ของมโนทัศน์ ทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ยังเกี่ยวข้องกับการพัฒนาความคิดที่สำคัญ เช่น การใช้หลักฐานในการอธิบายความต่อเนื่องและการเปลี่ยนแปลง การวิเคราะห์เหตุและผลที่เกิดขึ้นจากเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ รวมถึงการจัดการกับความขัดแย้งและปัญหาต่างๆ ในอดีต ซึ่งช่วยให้นักเรียนสามารถเข้าใจการเปลี่ยนแปลงในสังคมและประยุคต์ใช้ความรู้เหล่านี้ในการแก้ปัญหาปัจจุบัน

1.1.4 ขั้นการแก้ปัญหา (Solution) ในขั้นตอนนี้ของแนวทางการเรียนรู้บนความท้าทายมีความสำคัญในการช่วยเสริมสร้างทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์และการแก้ปัญหาของนักเรียน โดยในขั้นตอนการแก้ปัญหานี้ ครูจะเปิดโอกาสให้นักเรียนได้อภิปรายและนำเสนอข้อมูลที่ค้นคว้าเกี่ยวกับประเด็นทางประวัติศาสตร์ที่ศึกษา โดยการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นภายในชั้นเรียนจะกระตุ้นให้เกิดการคิดเชิงวิพากษ์ และช่วยให้นักเรียนสามารถพิจารณาหลายมุมมองจากประเด็นที่ศึกษาได้ โดยเฉพาะเมื่อพิจารณาความขัดแย้งและสาเหตุที่เกิดขึ้นจากเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ต่างๆ โดยหัวใจสำคัญในขั้นตอนนี้คือ การวิเคราะห์ข้อมูลทางประวัติศาสตร์ของนักเรียนเพื่อให้เห็นมโนทัศน์ที่หลากหลาย ซึ่งเป็นการฝึกให้เกิดการคิดวิเคราะห์และประเมินข้อมูลจากหลายแง่มุม สอดคล้องกับ Wineburg (1999) Pellegrino (2007) และ Colby (2007) ที่กล่าวว่า ทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์เป็นกระบวนการที่นักเรียนใช้ความรู้ในการวิเคราะห์ อธิบาย และสืบสอบความจริงทางประวัติศาสตร์ โดยอาศัยหลักฐานทางประวัติศาสตร์ พร้อมทั้งใช้ความมีเหตุมีผลในการตีความเนื้อหา โลกทัศน์ และประเด็นมุมมองต่างๆ เพื่อสร้างความเข้าใจที่ลึกซึ้งเกี่ยวกับข้อเท็จจริงทางประวัติศาสตร์ การพัฒนาทักษะนี้ช่วยให้นักเรียนสามารถประเมินและเข้าใจเหตุการณ์ในอดีตจากมุมมองที่หลากหลายและมีวิจารณญาณ

แนวทางการสอนในขั้นการแก้ปัญหายังเชื่อมโยงกับองค์ประกอบของทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ คือ การตีความมุมมองทางประวัติศาสตร์ ซึ่งช่วยให้นักเรียนเห็นว่าเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์สามารถตีความได้หลายมุมมอง ทั้งจากมุมมองของผู้เกี่ยวข้องในเหตุการณ์และมุมมองทางสังคม การศึกษาจากมุมมองทางประวัติศาสตร์ที่หลากหลายทำให้นักเรียนสามารถนำความรู้จากอดีตมาปรับใช้ในการแก้ปัญหาปัจจุบันได้อย่างเหมาะสม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องของการอยู่ร่วมกันในสังคมที่มีความแตกต่าง โดยการสะท้อนแนวคิดจากประสบการณ์ทางประวัติศาสตร์ให้สามารถประยุกต์ใช้ได้กับการแก้ปัญหาสังคมในปัจจุบัน และการฝึกฝนทักษะการคิดและการตีความมุมมองทางประวัติศาสตร์ จะนำไปสู่การแก้ปัญหาในปัจจุบัน โดยการใช้ประสบการณ์จากอดีตเป็นเครื่องมือในการสะท้อนความรู้และพัฒนาแนวคิด

ของการอยู่ร่วมกันในสังคมในฐานะพลเมืองโลกได้ดียิ่งขึ้น สอดคล้องกับ L. F. Johnson et al. (2009) ที่กล่าวว่า แนวคิดการเรียนรู้บนความท้าทาย เป็นแนวทางการเรียนรู้ที่มุ่งส่งเสริมการพัฒนาทักษะการคิดขั้นสูงของนักเรียน ผ่านกระบวนการเรียนรู้แบบร่วมมือที่ผสมผสานการทำงานเป็นกลุ่ม การใช้วิจารณญาณ และการไตร่ตรองอย่างมีเหตุผล เพื่อค้นหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นจริงในสังคม โดยครูและนักเรียนมีบทบาทร่วมกันในการสำรวจและเรียนรู้เกี่ยวกับประเด็นปัญหาสำคัญ ตลอดจนร่วมกันเสนอแนะแนวทางในการแก้ไขปัญหาอย่างเป็นระบบ

ดังนั้น การสอนในชั้นการแก้ปัญหาจึงส่งผลให้เกิดการพัฒนาทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ของนักเรียน ซึ่งนักเรียนจะได้เรียนรู้วิธีการวิเคราะห์เหตุและผลของเหตุการณ์ในประวัติศาสตร์ และพิจารณาความเชื่อมโยงระหว่างอดีตและปัจจุบัน การอภิปรายและการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นจะช่วยให้เด็กนักเรียนมีมุมมองที่กว้างขึ้นและสามารถพิจารณาปัญหาในมิติต่างๆ ได้ดียิ่งขึ้น นอกจากนี้ยังช่วยพัฒนาให้นักเรียนมีความสามารถในการใช้ความรู้ทางประวัติศาสตร์เป็นเครื่องมือในการปรับปรุงสังคมและแก้ไขปัญหาสังคมในปัจจุบันได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.1.5 ขั้นการประเมินผล (Assessment) ในขั้นตอนนี้มุ่งเน้นให้นักเรียนใช้ทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ในการประเมินและประยุกต์ใช้ความรู้ที่ได้เรียนมาในการแก้ปัญหาหรือเสนอแนะแนวทางในการอยู่ร่วมกันอย่างสันติในสังคมปัจจุบัน โครงสร้างรายวิชาในขั้นนี้ส่งเสริมให้นักเรียนสามารถแสดงออกถึงความเข้าใจที่ลึกซึ้งเกี่ยวกับเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์และสามารถนำความรู้มาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างมีประสิทธิภาพ ในขั้นการประเมินผล ครูจะให้นักเรียนร่วมกันวิเคราะห์และอภิปรายแนวทางในการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ โดยการนำความรู้ที่ได้ศึกษามาจัดทำเป็นใบงาน ผลงาน ที่แสดงถึงการเข้าใจเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ในแง่มุมต่าง ๆ นักเรียนจะได้รับการฝึกฝนให้ใช้ความรู้จากการศึกษาในลักษณะเชิงประยุกต์ในการจัดทำใบงาน ผลงานที่มีความน่าสนใจ ซึ่งเป็นการนำเสนอความรู้ในรูปแบบของผลงานหรือใบงาน ต้องเป็นข้อมูลที่สามารถเข้าใจได้ง่ายและเป็นข้อมูลที่เป็นประโยชน์ เพื่อนำไปเผยแพร่ให้ผู้อื่น เช่น การนำไปประดับบอร์ดความรู้ในจุดต่าง ๆ ของโรงเรียนเป็นการสร้างพื้นที่ให้กับนักเรียนในการแบ่งปันความรู้กับเพื่อนร่วมโรงเรียนและสาธารณะ ซึ่งจะช่วยเสริมสร้างความเข้าใจในเนื้อหาทางประวัติศาสตร์และส่งเสริมการเรียนรู้ร่วมกันภายในชุมชนโรงเรียน นักเรียนจะได้เรียนรู้การสร้างสรรค์ผลงานที่แสดงถึงความเข้าใจอย่างลึกซึ้งต่อเหตุการณ์ที่ศึกษา รวมทั้งสามารถวิเคราะห์และสะท้อนการตีความทางประวัติศาสตร์เพื่อเสนอแนะแนวทางในการแก้ไขปัญหาหรือความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในอดีต

แนวทางการสอนในชั้นการประเมินผลเชื่อมโยงกับองค์ประกอบของทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ คือ การตีความมุมมองทางประวัติศาสตร์ ซึ่งเป็นการฝึกให้นักเรียนมองเห็นและเข้าใจหลายมุมมองที่เกิดขึ้นในเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ การวิเคราะห์เหตุการณ์ในแง่มุมต่าง ๆ จะช่วยให้นักเรียนสามารถประยุกต์ใช้ทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์และการตีความอย่างลึกซึ้งเพื่อนำมาซึ่งแนวทางการอยู่ร่วมกันอย่างสันติในฐานะพลเมืองโลก สอดคล้องกับ Apple Inc (2008) ที่กล่าวว่า การเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้บนความท้าทาย เป็นแนวทางการเรียนรู้ที่มุ่งส่งเสริมให้นักเรียนใช้เทคโนโลยีในชีวิตประจำวันอย่างสร้างสรรค์ในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นจริงในสังคม โดยเน้นการทำงานร่วมกันและการลงมือปฏิบัติ ผ่านกระบวนการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้นักเรียนทำงานร่วมกับเพื่อน ครู และผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งส่งผลให้เกิดการพัฒนาความรู้ ความเข้าใจ และทักษะที่ลึกซึ้งยิ่งขึ้น

นอกจากนี้แนวทางการสอนในชั้นการประเมินผลเชื่อมโยงกับองค์ประกอบของทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ คือ เข้าใจมิติทางจริยธรรมของการตีความทางประวัติศาสตร์ ซึ่งนักเรียนจะได้เรียนรู้จากการพิจารณาว่าเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์มีผลกระทบอย่างไรต่อผู้ที่เกี่ยวข้อง และการตีความประวัติศาสตร์ที่อาจแตกต่างกันขึ้นอยู่กับมุมมองของผู้สร้างหลักฐานหรือแหล่งข้อมูลต่างๆ เข้าใจมิติทางจริยธรรมของการตีความทางประวัติศาสตร์ จะช่วยให้นักเรียนสามารถตัดสินใจได้ดีขึ้นเมื่อต้องเผชิญกับความขัดแย้งในสังคมยุคปัจจุบัน และสามารถเสนอแนวทางการแก้ไขปัญหาหรือการจัดการกับสถานการณ์ที่มีความขัดแย้งได้อย่างสร้างสรรค์และเหมาะสม ซึ่งช่วยให้นักเรียนสามารถตัดสินใจและเสนอแนวทางการแก้ไขปัญหาหรือความขัดแย้งในสังคมได้ สอดคล้องกับ สิริวรรณ ศรีพหล (2552) และสำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2554) ที่กล่าวว่า สิ่งที่สำคัญในการจัดการเรียนการสอนประวัติศาสตร์ คือ การมุ่งเน้นให้นักเรียนคิดวิเคราะห์เกี่ยวกับข้อเท็จจริงทางประวัติศาสตร์อย่างเป็นระบบ โดยผ่านกิจกรรมการเรียนการสอนที่กระตุ้นการคิดวิเคราะห์ และการพัฒนามโนทัศน์ (Concept) ที่สำคัญต่างๆ เช่น หลักฐานความต่อเนื่องและการเปลี่ยนแปลง เหตุและผล รวมถึงการตีความมุมมองทางประวัติศาสตร์ ซึ่งช่วยให้นักเรียนสามารถเข้าใจและเชื่อมโยงเหตุการณ์ในอดีตกับปัจจุบันได้อย่างมีความหมายและลึกซึ้ง และนำไปสู่แนวทางของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติในฐานะพลเมืองโลก

ดังนั้น การตีความมุมมองทางประวัติศาสตร์และเข้าใจมิติทางจริยธรรมของการตีความทางประวัติศาสตร์จะช่วยให้นักเรียนสามารถมองเห็นภาพรวมของเหตุการณ์ในอดีตในหลายแง่มุม ทั้งในแง่ของความเข้าใจและความเห็นที่แตกต่าง ซึ่งจะเป็นพื้นฐานในการพัฒนาความสามารถในการคิดทางประวัติศาสตร์และประยุกต์ใช้ความรู้ในสถานการณ์ที่เกิดขึ้นใน

ปัจจุบัน นักเรียนจะได้รับการฝึกฝนให้คิดอย่างรอบคอบ และสามารถนำความรู้จากประวัติศาสตร์มาปรับใช้เพื่อเสนอแนวทางการอยู่ร่วมกันอย่างสันติและเป็นธรรมในสังคมที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรมและความคิดเห็น นอกจากนี้ การสอนในชั้นการประเมินผล ยังช่วยสร้างความสามารถในการพิจารณาและจัดการกับปัญหาทางสังคมและจริยธรรมอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาความเข้าใจและความรับผิดชอบในการมีส่วนร่วมในสังคมที่มีความหลากหลายและยั่งยืนในอนาคต

กล่าวโดยสรุป คือ การพัฒนาหน่วยการเรียนรู้รายวิชาประวัติศาสตร์ตามแนวคิดการเรียนรู้บนความท้าทายเพื่อส่งเสริมทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ มีโครงสร้างที่เน้นการสร้างกระบวนการเรียนรู้ที่กระตุ้นให้นักเรียนเป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้ โดยมีการตั้งคำถามและการแก้ปัญหาผ่านกระบวนการคิด วิเคราะห์ และอภิปราย เชื่อมโยงเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์กับบริบทปัจจุบัน เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ ผ่านทางการใช้หลักฐานที่น่าเชื่อถือในการศึกษา การวิเคราะห์ข้อมูลจากหลายแหล่งข้อมูล เพื่อนำไปสู่การส่งเสริมทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ ซึ่งประกอบด้วยขั้นตอนต่างๆ ได้แก่ ขั้นความคิดจุดประกายที่กระตุ้นความสนใจของนักเรียนโดยการนำเสนอเหตุการณ์ประวัติศาสตร์ ขั้นคำถามที่จำเป็นที่กระตุ้นให้นักเรียนตั้งคำถามและพิจารณาเหตุการณ์จากมุมมองต่างๆ ขั้นความท้าทายที่ให้นักเรียนศึกษาข้อมูลอย่างลึกซึ้งและการทำงานกลุ่มเพื่อพัฒนาความคิดทางประวัติศาสตร์ ขั้นการแก้ปัญหาที่ช่วยให้นักเรียนสามารถนำความรู้ทางประวัติศาสตร์มาประยุกต์ใช้ในการแก้ไขปัญหาปัจจุบัน และขั้นตอนการประเมินผล โดยการจัดทำใบงานหรือผลงานเพื่อเผยแพร่ความรู้ ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความเข้าใจและการเชื่อมโยงเหตุการณ์ในอดีตกับการแก้ปัญหาที่มีความหมายในสังคมปัจจุบัน ทั้งนี้ กระบวนการทั้งหมดส่งเสริมให้นักเรียนมีความสามารถในการเชื่อมโยงความรู้ทางประวัติศาสตร์กับบริบททางสังคมและวัฒนธรรมในปัจจุบัน และพัฒนาทักษะการคิดอย่างรอบด้านเพื่อไปสู่การเข้าใจเหตุการณ์ในอดีต การเรียนรู้ในลักษณะนี้สามารถนำไปใช้ในการพัฒนาสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งยังส่งผลให้นักเรียนสามารถเข้าใจปัญหาทางสังคมในปัจจุบันได้ดียิ่งขึ้น และช่วยส่งเสริมแนวทางในการอยู่ร่วมกันอย่างสันติในฐานะพลเมืองโลกท่ามกลางสังคมที่มีความหลากหลาย

1.2 ลักษณะการวัดและประเมินผลทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์

การวัดและประเมินผลทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์เป็นส่วนสำคัญในการพัฒนาทักษะทางประวัติศาสตร์ของนักเรียน ซึ่งจะช่วยให้ครูสามารถติดตามความก้าวหน้าใน

การคิดเชิงวิพากษ์และวิเคราะห์ของนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีการใช้แนวทางการวัดและประเมินผลจาก Seixas and Colyer (2012) ที่ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ ดังนี้

1.2.1 การตั้งคำถามกระตุ้นการคิด

โดยการตั้งคำถามที่เหมาะสมช่วยให้นักเรียนสามารถแสดงกระบวนการคิดและอธิบายเหตุผลที่เกี่ยวข้องกับประเด็นทางประวัติศาสตร์ที่ศึกษา ซึ่งคำถามที่ครูตั้งไว้ควรเป็นคำถามที่กระตุ้นให้นักเรียนพิจารณาความสำคัญของเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ และใช้หลักฐานที่เชื่อถือได้ในการวิเคราะห์ความต่อเนื่องและการเปลี่ยนแปลง รวมทั้งพิจารณามุมมองและมิติทางจริยธรรมในการตีความประวัติศาสตร์ นอกจากนี้ยังเป็นการเปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงความสามารถในการแยกแยะเหตุและผล รวมถึงวิธีการที่ใช้ในการตีความข้อมูลต่างๆ อย่างมีเหตุผล ซึ่งสอดคล้องกับ Talin (2015) ที่กล่าวว่า การบูรณาการทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ในการจัดการเรียนการสอน จำเป็นอย่างยิ่งที่ครูจะต้องมีแนวทางในการตั้งคำถามที่ส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ของนักเรียน เพื่อกระตุ้นให้เกิดการพิจารณาอย่างลึกซึ้งตามแนวทางของหลักฐานทางประวัติศาสตร์ ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์อย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ

โดยคำถามที่ดีจะช่วยส่งเสริมให้นักเรียนสามารถสะท้อนและแสดงกระบวนการคิดที่เกิดขึ้นในความคิดของนักเรียนได้อย่างชัดเจน คำถามดังกล่าวไม่เพียงแต่ทำให้เกิดการตอบคำถามตามข้อเท็จจริงเท่านั้น แต่ยังทำให้เกิดการคิดวิเคราะห์ที่ลึกซึ้งมากยิ่งขึ้น ซึ่งเป็นการพัฒนาทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ในระดับที่สูงขึ้น

คำถามที่ดีในบริบทของการศึกษาเรื่องประวัติศาสตร์ควรกระตุ้นให้นักเรียนพิจารณาความสำคัญของเหตุการณ์ในประวัติศาสตร์อย่างรอบด้าน โดยการสำรวจปัจจัยที่มีผลต่อเหตุการณ์นั้นๆ การตระหนักถึงความต่อเนื่องและการเปลี่ยนแปลงในกระบวนการทางประวัติศาสตร์ เช่น การถามเกี่ยวกับเหตุผลที่ทำให้เหตุการณ์หนึ่งเกิดขึ้น หรือการสำรวจผลกระทบที่ตามมาจากเหตุการณ์ดังกล่าว จะช่วยให้นักเรียนสามารถเชื่อมโยงความรู้จากอดีตกับบริบทปัจจุบันได้ดีขึ้น

นอกจากนี้ การตั้งคำถามยังต้องกระตุ้นให้นักเรียนใช้หลักฐานที่มีความน่าเชื่อถือในการวิเคราะห์และทำความเข้าใจประเด็นต่างๆ ซึ่งกระบวนการนี้จะช่วยเสริมสร้างความสามารถในการตรวจสอบและประเมินแหล่งข้อมูลทางประวัติศาสตร์อย่างมีวิจารณญาณ คำถามเหล่านี้จึงควรออกแบบให้เป็นการส่งเสริมให้เกิดการใช้หลักฐานในการยืนยันความคิดเห็นหรือข้อสรุปต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการใช้หลักฐานจากแหล่งข้อมูลที่หลากหลายเพื่อให้เกิด

ความเข้าใจที่ถูกต้องและรอบคอบมากขึ้น และกระตุ้นให้นักเรียนตีความมุมมองทางประวัติศาสตร์ที่หลากหลาย ซึ่งรวมถึงเข้าใจมิติทางจริยธรรมของการตีความทางประวัติศาสตร์ นักเรียนควรได้รับโอกาสในการสะท้อนถึงข้อจำกัดหรืออคติที่อาจเกิดขึ้นในกระบวนการบันทึกหรือการตีความเหตุการณ์ต่างๆ และสามารถนำเสนอความคิดเห็นที่มีเหตุผลเกี่ยวกับผลกระทบที่เกิดจากการตีความเหล่านั้นได้อย่างมีเหตุผลและเป็นระบบ

1.2.2 การออกแบบภาระงานที่เน้นการใช้หลักฐานทางประวัติศาสตร์

การออกแบบภาระงานที่เน้นการใช้หลักฐานทางประวัติศาสตร์ถือเป็นกระบวนการที่สำคัญในการพัฒนาทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ของนักเรียน ภาระงานควรมีการออกแบบเพื่อเปิดโอกาสให้นักเรียนในการใช้หลักฐานจากแหล่งข้อมูลที่หลากหลาย ทั้งแหล่งข้อมูลจากหลักฐานขั้นต้นและแหล่งข้อมูลจากหลักฐานรอง เพื่อนำมาวิเคราะห์และเปรียบเทียบข้อมูลจากมุมมองที่หลากหลาย โดยการใช้หลักฐานที่มาจากแหล่งที่น่าเชื่อถือช่วยเสริมสร้างทักษะในการประเมินและตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลที่ได้รับการเสนอ ซึ่งเป็นการฝึกฝนให้นักเรียนสามารถสร้างข้อสรุปได้อย่างมีเหตุผล สอดคล้องกับ Collegeboard (2015) ที่กล่าวถึง เกณฑ์การวัดและประเมินทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ไว้ว่า สามารถพิจารณาได้จากชิ้นงานหรือผลงานที่ครูมอบหมายให้นักเรียน โดยมีแนวทางในการประเมินทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ คือ 1) การเลือกใช้หลักฐาน จำนวนของหลักฐานที่นำมาใช้ หรือความน่าเชื่อถือของแหล่งข้อมูลที่ใช้ในการศึกษา ซึ่งช่วยสะท้อนถึงความสามารถในการเลือกแหล่งข้อมูลที่เหมาะสมและมีความน่าเชื่อถือ 2) ความสามารถในการอธิบายที่แสดงให้เห็นถึงการวิเคราะห์และตีความหลักฐานทางประวัติศาสตร์ รวมถึงการพิจารณาจุดประสงค์ของการแต่งหลักฐาน ซึ่งช่วยให้นักเรียนสามารถตีความเหตุการณ์ได้ลึกซึ้งและมีมิติ 3) ความสามารถในการบรรยายสาเหตุและผลกระทบของเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ต่างๆ ซึ่งเป็นการแสดงให้เห็นถึงความเข้าใจในกระบวนการและความสัมพันธ์ระหว่างเหตุการณ์ในอดีต

นอกจากนี้ ภาระงานที่ออกแบบอย่างเหมาะสมจะช่วยกระตุ้นให้นักเรียนเกิดการค้นคว้าและสืบค้นข้อมูลจากแหล่งข้อมูลที่หลากหลายและมีความน่าเชื่อถือ ซึ่งการค้นคว้าดังกล่าวจะช่วยพัฒนาทักษะในการหาข้อมูลที่เชื่อมโยงกับประเด็นที่ศึกษาและสามารถประยุกต์ใช้ในกระบวนการคิดและการอธิบายได้อย่างมีประสิทธิภาพ นักเรียนจะได้เรียนรู้วิธีการคัดเลือกแหล่งข้อมูลที่มีคุณภาพและน่าเชื่อถือ การใช้หลักฐานจากแหล่งข้อมูลต่างๆ เพื่อสนับสนุนความคิดเห็นของตนเองถือเป็นการฝึกฝนในการคิดอย่างมีเหตุผลและเป็นระบบ ซึ่งการเปิดโอกาสให้นักเรียนวิเคราะห์และใช้หลักฐานเพื่อสนับสนุนความคิดเห็นของตนเอง จะทำให้นักเรียน

ได้ฝึกฝนการคิดอย่างรอบคอบและมีวิจารณญาณ ซึ่งเป็นทักษะที่สำคัญในการศึกษาเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์

1.2.3 การอภิปรายและตีความหลักฐาน

การเปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการอภิปรายและวิเคราะห์หลักฐานทางประวัติศาสตร์เป็นแนวทางที่สำคัญในการพัฒนาทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ โดยจะเป็นการเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ใช้เหตุผลในการสนับสนุนความคิดเห็นของตนเอง โดยต้องอ้างอิงจากหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่เกี่ยวข้อง การใช้หลักฐานเหล่านี้ในการสนับสนุนความคิดเห็นและข้อสรุปจะช่วยเสริมสร้างทักษะในการคิดอย่างมีระเบียบและเป็นระบบ ซึ่งเป็นการพัฒนาทักษะการคิดที่จำเป็นในการศึกษาและตีความข้อมูลประวัติศาสตร์อย่างมีเหตุผล สอดคล้องกับ กนก จันทร์ทอง (2560) และ วิภาดา พินลา (2560) ที่กล่าวว่า ครูในศตวรรษที่ 21 จำเป็นต้องปรับเปลี่ยนแนวทางการสอนเพื่อกระตุ้นให้นักเรียนมีความสนใจในการศึกษาเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ทั้งในอดีตและปัจจุบัน โดยการออกแบบกิจกรรมการสอนที่ส่งเสริมการคิดเชิงวิพากษ์ และช่วยให้นักเรียนสามารถกำหนดเป้าหมาย ตั้งคำถาม และคิดหาคำตอบหรือแนวทางการแก้ไขปัญหาด้วยวิธีการต่างๆ ครูควรส่งเสริมให้นักเรียนมีบทบาทในการเรียนรู้ ผ่านกระบวนการที่เปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ โดยการลงมือปฏิบัติจริง การสอนประวัติศาสตร์ควรมุ่งเน้นที่การพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์เป็นขั้นตอน ซึ่งจะช่วยให้นักเรียนทำความเข้าใจการเปลี่ยนแปลงในสังคมโลกและสามารถปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ในปัจจุบันได้ นอกจากนี้ยังควรส่งเสริมให้นักเรียนมีจิตสำนึกและความรับผิดชอบในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคมในฐานะพลเมืองโลก

กระบวนการอภิปรายเป็นโอกาสที่นักเรียนสามารถแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและมุมมองเกี่ยวกับเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ ซึ่งไม่เพียงแต่การนำเสนอข้อมูลที่ได้จากแหล่งหลักฐานต่างๆ แต่ยังเกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์และการพิจารณาความน่าเชื่อถือของข้อมูลที่ได้รับ รวมถึงการตีความข้อมูลนั้นในบริบทที่หลากหลาย ทั้งในแง่มุมมองของเหตุการณ์ สถานการณ์ที่เกิดขึ้นในขณะนั้น และมุมมองที่ต่างกันจากแหล่งข้อมูลที่หลากหลาย การวิเคราะห์ความน่าเชื่อถือของข้อมูลเป็นทักษะที่สำคัญในการพัฒนาการคิดทางประวัติศาสตร์ เนื่องจากข้อมูลทางประวัติศาสตร์ที่เราใช้มักจะมีหลายมุมมอง และหลากหลายแหล่งที่มา ซึ่งการตรวจสอบและตีความข้อมูลเหล่านั้นอย่างมีวิจารณญาณจะช่วยให้นักเรียนสามารถแยกแยะความแตกต่างระหว่างข้อเท็จจริงที่มีความน่าเชื่อถือและข้อมูลที่อาจจะมีการบิดเบือนหรือขาดความชัดเจน

นอกจากนี้ การอภิปรายยังช่วยเสริมทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ในวิเคราะห์เหตุผลของเหตุการณ์ และการตีความมุมมองทางประวัติศาสตร์อย่างมีวิจารณญาณ ซึ่งเป็นการฝึกฝนให้นักเรียนสามารถคิดอย่างรอบคอบ โดยสามารถประเมินได้ว่าเหตุการณ์หนึ่งมีความสำคัญอย่างไร ผลกระทบจากเหตุการณ์นั้นเป็นอย่างไร และจะมีการเปลี่ยนแปลงอะไรบ้างในมุมมองของบุคคลหรือกลุ่มที่เกี่ยวข้อง การอภิปรายและตีความหลักฐานดังกล่าวช่วยเพิ่มพูนทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ และทำให้นักเรียนสามารถแสดงความเข้าใจที่ลึกซึ้งและมีการแสดงเหตุผลที่สมเหตุสมผลในการตีความเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ต่างๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

1.3 ผลของการพัฒนาหน่วยการเรียนรู้รายวิชาประวัติศาสตร์ตามแนวคิดการเรียนรู้บนความท้าทายเพื่อส่งเสริมทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ของนักเรียน

1.3.1 การพัฒนาหน่วยการเรียนรู้รายวิชาประวัติศาสตร์ตามแนวคิดการเรียนรู้บนความท้าทายเพื่อส่งเสริมทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ ส่งผลดีต่อนักเรียนทั้งในด้านความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะ นักเรียนมีความกระตือรือร้นในการศึกษาประเด็นทางประวัติศาสตร์ และสามารถแสดงความเข้าใจในหัวข้อที่ศึกษาได้ดี อีกทั้งการเรียนรู้บนความท้าทายยังช่วยส่งเสริมทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ที่สำคัญ ได้แก่ ความสามารถในการกำหนดประเด็นศึกษาทางประวัติศาสตร์ ความสามารถในการอธิบายเหตุผลในการเลือกศึกษาประเด็นทางประวัติศาสตร์ต่างๆ ความสามารถในการระบุแหล่งที่มาของเอกสารทางประวัติศาสตร์ ความสามารถในการอธิบายสาระสำคัญ จุดประสงค์ในการแต่งหลักฐาน และประเมินความน่าเชื่อถือของหลักฐานที่ศึกษาได้อย่างมีเหตุผล รวมถึงสามารถสืบค้นข้อมูลเพิ่มเติมจากแหล่งข้อมูลอื่นๆ ที่มีความน่าเชื่อถือ สอดคล้องกับ Wineburg (1999) Pellegrino (2007) และ Colby (2007) ที่กล่าวว่า ทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ไว้ว่า เป็นแนวทางที่มีลักษณะเฉพาะทางที่ไม่ได้เป็นเพียงแค่การนำเสนอเรื่องราวจากอดีต แต่เป็นกระบวนการซึ่งนักเรียนใช้ความรู้ในการวิเคราะห์และตรวจสอบเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ โดยอาศัยหลักฐานทางประวัติศาสตร์ โดยใช้ความมีเหตุมีผลเพื่อตีความเนื้อหา ประเด็นมุมมอง โลกทัศน์ และการรับรู้ข้อเท็จจริงของประวัติศาสตร์

1.3.2 นักเรียนสามารถจัดเรียงเหตุการณ์ในรูปแบบเส้นเวลา (Timeline) และเชื่อมโยงหลักฐานทางประวัติศาสตร์กับความสัมพันธ์ระหว่างประเทศและเหตุการณ์สำคัญทางประวัติศาสตร์ต่างๆ ได้อย่างถูกต้อง สามารถอธิบายสาเหตุ ปัจจัย และผลกระทบของเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ มีความตระหนักถึงมุมมองที่หลากหลายในการวิเคราะห์

ประวัติศาสตร์ และสามารถเสนอแนวทางในการจัดการความขัดแย้งและการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ ในฐานะพลเมืองโลก พร้อมทั้งแสดงเหตุผลประกอบอย่างชัดเจน ตลอดจนสามารถตรวจสอบ วิเคราะห์ และอภิปรายประวัติศาสตร์ในบริบทของจังหวัดตราดได้อย่างมีวิจารณญาณ สอดคล้อง กับ งานวิจัยของ (ชัยรัตน์ ไตศิลา, 2555) และศุภณัฐ พานา (2560) ที่ให้ข้อสรุปเกี่ยวกับทักษะการ คิดทางประวัติศาสตร์ว่าเป็นทักษะทางปัญญาที่โดดเด่น ที่เกี่ยวข้องกับการใช้ทักษะทางการคิด อย่างมีเหตุผล เพื่ออธิบาย วิเคราะห์ วิพากษ์ เหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ จากการค้นคว้าและ ประเมินความน่าเชื่อถือของหลักฐานทางประวัติศาสตร์ ผ่านทางแหล่งข้อมูลทางประวัติศาสตร์ ต่างๆ ที่มีความน่าเชื่อถือ และมีความเกี่ยวเนื่องกับความสามารถในการปฏิบัติกิจกรรมที่เต็มไปด้วย การคิด และการมีส่วนร่วมอย่างมีวิจารณญาณจากแหล่งข้อมูลทางประวัติศาสตร์ โดยทักษะ ทางประวัติศาสตร์ที่กล่าวมาข้างต้นนี้ถือเป็นทักษะพื้นฐานที่ช่วยส่งเสริมให้นักเรียนมี ความสามารถในการคิดอย่างเป็นระบบเกี่ยวกับการศึกษาเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ และสามารถ นำความรู้ที่ได้ไปใช้ในการทำความเข้าใจสังคมและโลกปัจจุบันได้ดียิ่งขึ้น สอดคล้องกับ วงเดือน นาราสัจจ์ (2549) ที่กล่าวว่า ทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ถือเป็นทักษะเบื้องต้นสำหรับการทำ ความเข้าใจในประวัติศาสตร์ อย่างไรก็ตามจากการจัดการเรียนการสอนตามแผนการเรียนรู้โดยใช้ แนวคิดการเรียนรู้บนความท้าทาย (Challenge-Based Learning) พบว่านักเรียนส่วนใหญ่ สามารถทำความเข้าใจเนื้อหาได้ดี และมีทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์เป็นไปในทิศทางที่ดีขึ้น แต่นักเรียนบางส่วนต้องได้รับการพัฒนาในเรื่องของการคิดวิเคราะห์เชิงลึกที่มีความซับซ้อน และ ความมั่นใจในการนำเสนอข้อมูล รวมถึงการมีบทบาทของครูในการกระตุ้นและเสริมแรงให้ นักเรียนเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการเรียนรู้ให้ลึกซึ้งยิ่งขึ้น สอดคล้องกับ Talin (2015) ที่กล่าวว่า การใช้ทักษะทางประวัติศาสตร์จะช่วยแยกแยะสาระสำคัญทางประวัติศาสตร์ออกจากข้อเท็จจริงที่ ไม่มีนัยสำคัญ ซึ่งกระบวนการนี้ไม่สามารถมองเห็นได้ แต่สามารถรู้สึกได้เมื่อมีอยู่ โดยปกติ หลักฐานหรือข้อมูลทางประวัติศาสตร์ที่เก็บรวบรวมมาจะมีความสลับซับซ้อน จำเป็นต้องใช้การ วิเคราะห์ ตีความ เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อเท็จจริงทางประวัติศาสตร์

1.3.3 การใช้แนวคิดการเรียนรู้บนความท้าทาย ในการจัดการเรียนรู้ช่วย ส่งเสริมให้นักเรียนสามารถพัฒนาทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ นักเรียน ได้รับโอกาสให้เผชิญกับคำถามหรือปัญหาที่ท้าทาย ซึ่งถือเป็นการเรียนรู้เชิงรุกเนื่องจาก กระบวนการจัดการเรียนรู้กระตุ้นให้นักเรียนสืบค้นข้อมูล วิเคราะห์หลักฐานทางประวัติศาสตร์ และเชื่อมโยงเหตุการณ์ในอดีตกับปัจจุบันผ่านกระบวนการคิดอย่างมีเหตุผล สอดคล้องกับ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษากระทรวงศึกษาธิการ (2564) ที่กล่าวว่า การเรียนการสอนใน

ยุคปัจจุบันควรมีเป้าหมายและบริบท นักเรียนควรได้รับคำแนะนำเพื่อให้เข้าใจเป้าหมายของสิ่งที่เรียน ผ่านการวางกรอบการเรียนรู้ด้วยคำถามที่เกี่ยวข้อง ความท้าทายที่สำคัญ และการประยุกต์ใช้องค์ความรู้อย่างแท้จริง นอกจากนี้ แนวคิดการเรียนรู้บนความท้าทายเป็นการเรียนรู้เชิงรุกที่สนับสนุนให้นักเรียนลงมือปฏิบัติโดยการตั้งประเด็นคำถาม และการประเมินความน่าเชื่อถือของแหล่งข้อมูล สอดคล้องกับ เสกสรรค์ สุขเสนา และสวัสดิ์ วงศ์พันธุ์เศรษฐ์ (2563) ที่กล่าวว่า แนวคิดการเรียนรู้บนความท้าทาย เป็นการสอนที่ส่งเสริมให้นักเรียนเกิดกระบวนการคิดวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ ผ่านทางการลงมือปฏิบัติภายใต้สถานการณ์ความท้าทายที่ถูกสอดแทรกลงในการจัดการเรียนรู้ และสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ที่มีความสอดคล้องกับสภาพจริง ทำให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างนักเรียนและครูผ่านทางการลงมือปฏิบัติ ซึ่งถือว่าการส่งเสริมให้นักเรียนมีทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ ซึ่งนำไปต่อยอดและใช้กับการศึกษาประวัติศาสตร์ในประเด็นอื่นๆ ได้ต่อไป

1.3.4 แนวคิดการเรียนรู้บนความท้าทายช่วยพัฒนาเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ ทำให้นักเรียนเห็นคุณค่าและความเกี่ยวข้องของประวัติศาสตร์กับสังคมปัจจุบัน และได้รับการพัฒนามโนทัศน์ทางประวัติศาสตร์ที่สำคัญต่างๆ เช่น 1) หลักฐานทางประวัติศาสตร์ ซึ่งนักเรียนได้ฝึกวิเคราะห์และตีความข้อมูลจากแหล่งหลักฐานที่หลากหลาย ทำให้สามารถประเมินความน่าเชื่อถือของข้อมูลและเข้าใจบริบทของเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ได้ดียิ่งขึ้น 2) อคติทางประวัติศาสตร์ การเรียนรู้ในลักษณะนี้ช่วยให้นักเรียนตระหนักถึงอิทธิพลของมุมมอง ความเชื่อ และอคติที่อาจมีผลต่อการบันทึกและการนำเสนอเหตุการณ์ในอดีต ทำให้นักเรียนสามารถพิจารณาประวัติศาสตร์อย่างรอบด้านและตั้งคำถามอย่างมีเหตุผล 3) พหุวัฒนธรรม นักเรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับความหลากหลายของกลุ่มชาติพันธุ์ วัฒนธรรม และความเชื่อในจังหวัดตราด ซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีความสัมพันธ์ทางประวัติศาสตร์กับกลุ่มชนหลากหลาย การตระหนักถึงพหุวัฒนธรรมช่วยส่งเสริมทัศนคติที่เปิดกว้างและการเข้าใจความเชื่อมโยงของกลุ่มคนในสังคม และการอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างสันติในฐานะพลเมืองโลก สอดคล้องกับ สิริวรรณ ศรีพหล (2552) และสำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2554) ที่กล่าวว่า สิ่งที่สำคัญในการจัดการเรียนการสอนประวัติศาสตร์คือการมุ่งเน้นให้นักเรียนคิดวิเคราะห์เกี่ยวกับข้อเท็จจริงทางประวัติศาสตร์ที่เกิดขึ้นในอดีตอย่างเป็นระบบ การเรียนการสอนควรใช้กิจกรรมที่ส่งเสริมการคิดวิเคราะห์และช่วยพัฒนามโนทัศน์ (Concept) ที่สำคัญต่างๆ โดยให้นักเรียนได้มีโอกาสศึกษาหลักฐานทางประวัติศาสตร์ วิเคราะห์เหตุการณ์ และทำความเข้าใจในแง่มุมที่หลากหลาย การ

พัฒนาทักษะการคิดที่ลึกซึ้งซึ่งจะช่วยให้นักเรียนสามารถเชื่อมโยงอดีตกับปัจจุบันและเข้าใจการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในสังคมโลก

2. นักเรียนที่เรียนด้วยแนวคิดการเรียนรู้บนความท้าทายมีทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยนักเรียนสามารถตั้งประเด็นคำถาม สืบค้นข้อมูล การตรวจสอบความน่าเชื่อถือของแหล่งข้อมูล วิเคราะห์เหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ ซึ่งแสดงให้เห็นถึงทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ของนักเรียนที่เป็นไปในแนวทางที่ดีขึ้น โดยผู้วิจัยได้นำผลการทดลองมาวิเคราะห์และสรุปผล ได้ดังนี้

2.1 ระบุประเด็นสำคัญทางประวัติศาสตร์ สัมพันธ์กับแนวคิดการเรียนรู้บนความท้าทายในขั้นการสร้างความคิดจุดประกาย (Big Idea) โดยครูจะเป็นผู้กำหนดประเด็นคำถามที่มีความสัมพันธ์และเชื่อมโยงกับเนื้อหาบทเรียน เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็น อภิปราย อย่างมีเหตุมีผล ซึ่งนำไปสู่การส่งเสริมทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ ผลการทดลองพบว่า นักเรียนมีทักษะการอธิบายเกี่ยวกับประเด็นสำคัญทางประวัติศาสตร์ โดยการกำหนดประเด็นทางประวัติศาสตร์ที่ต้องการศึกษา และอธิบายได้ว่าเหตุใดจึงเลือกศึกษาเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ต่างๆ หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับ กนก จันทรทอง (2560) และ วิภาดา พินลา (2560) ที่กล่าวว่า การศึกษาประวัติศาสตร์ไม่ใช่เรื่องของท่องจำ แต่การศึกษาประวัติศาสตร์เป็นเรื่องของการตั้งคำถาม ซึ่งนำไปสู่การสร้างองค์ความรู้ใหม่ให้กับนักเรียน

2.2 ใช้หลักฐานขั้นต้นหรือหลักฐานที่มีความน่าเชื่อถือ สัมพันธ์กับแนวคิดการเรียนรู้บนความท้าทายในขั้นคำถามที่จำเป็น (Essential Question) และขั้นความท้าทาย (The Challenge) ซึ่งเป็นขั้นตอนที่เน้นให้นักเรียนและครูร่วมกันพูดคุย และตั้งประเด็นคำถามที่เกิดขึ้นจากแนวความคิดจุดประกาย (Big Idea) ซึ่งนักเรียนจะเป็นผู้ตกผลึกความคิดสำคัญเกี่ยวกับเนื้อหาบทเรียนด้วยตนเอง จากนั้นครูเปิดโอกาสให้นักเรียนระดมความคิด สรุป และอภิปรายร่วมกัน ซึ่งนำไปสู่การส่งเสริมทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ ผลการทดลองพบว่า นักเรียนสามารถใช้หลักฐานขั้นต้นหรือหลักฐานที่มีความน่าเชื่อถือในการศึกษาประวัติศาสตร์ โดยการระบุแหล่งที่มาของเอกสารทางประวัติศาสตร์ การตีความมุมมองหรือเหตุผลในการสร้างหลักฐานทางประวัติศาสตร์ โดยอาศัยการวิเคราะห์หลักฐานทางประวัติศาสตร์ และการสืบค้นข้อมูลทางประวัติศาสตร์ที่น่าเชื่อถือจากแหล่งข้อมูลที่หลากหลาย หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับ สิริวรรณ ศรีพหล (2552) และสำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2554) กล่าวว่า สิ่งที่สำคัญในการจัดการเรียนการสอนประวัติศาสตร์

คือ การมุ่งเน้นให้นักเรียนคิดวิเคราะห์ เกี่ยวกับข้อเท็จจริงทางประวัติศาสตร์ที่เกิดขึ้นในอดีตอย่างเป็นระบบ

2.3 ระบุความต่อเนื่องและการเปลี่ยนแปลง สัมพันธ์กับแนวคิดการเรียนรู้บนความท้าทายในชั้นความท้าทาย (The Challenge) ซึ่งเป็นขั้นตอนที่เปิดโอกาสให้นักเรียนระดมความคิด และ ร่วมกันค้นหาคำตอบจากประเด็นคำถามที่กำหนด ซึ่งครูจะเป็นผู้กระตุ้นให้นักเรียนเกิดความสนใจและพยายามในการสร้างสรรค์วิธีการแก้ไขปัญหา โดยแบ่งออกเป็นขั้นตอนย่อย ๆ ได้แก่ คำถามนำทาง (Guiding question) นักเรียนตั้งคำถามนำทาง เพื่อนำไปสู่การลงมือปฏิบัติ เพื่อค้นหาคำตอบ กิจกรรมนำทาง (Guiding activities) ครูกำหนดบทเรียน ที่ช่วยให้นักเรียนสามารถตอบคำถามนำทางได้ และแหล่งเรียนรู้ นำทาง (Guiding resources) นักเรียนจะเป็นผู้นำเสนอแหล่งเรียนรู้ที่สามารถเข้าถึงได้และเป็นตัวช่วยในการตอบคำถามของนักเรียน เช่น แหล่งข้อมูลจากหลักฐานทางประวัติศาสตร์ต่างๆ ซึ่งนำไปสู่การส่งเสริมทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ ผลการทดลองพบว่า นักเรียนสามารถระบุความต่อเนื่องและการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ โดยการอ่านและทำความเข้าใจถึงบริบททางประวัติศาสตร์ตามแต่ละช่วงเวลา และอธิบายความต่อเนื่องและการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับ Seixas (2017) กล่าวว่า ทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์เป็นการทำความเข้าใจบริบทของเหตุการณ์ต่างๆ เพื่ออธิบายเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทางประวัติศาสตร์ในแง่มุมต่างๆ เช่น สังคม เศรษฐกิจ การเมืองการปกครอง ตามแต่ละช่วงเวลา และอธิบายถึงความต่อเนื่องของเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ที่มีความเปลี่ยนแปลงไป

2.4 วิเคราะห์เหตุผลของเหตุการณ์ สัมพันธ์กับแนวคิดการเรียนรู้บนความท้าทายในชั้นความท้าทาย ซึ่งครูเน้นให้นักเรียนจัดลำดับความสำคัญเกี่ยวกับสาเหตุ ปัจจัยต่างๆ ที่นำไปสู่การเกิดเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ วิเคราะห์และอธิบายสาเหตุ และผลกระทบของเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ ซึ่งนำไปสู่การส่งเสริมทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ ผลการทดลองพบว่า นักเรียนสามารถวิเคราะห์เหตุผลที่เกี่ยวกับเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ โดยการจัดลำดับความสำคัญเกี่ยวกับสาเหตุ ปัจจัยต่างๆ ที่นำไปสู่การเกิดเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ และวิเคราะห์ อธิบายสาเหตุ และผลกระทบของเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับ Wineburg (1999) Pellegrino (2007) และ Colby (2007) ที่กล่าวว่า ทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ไว้ว่า เป็นแนวทางที่มีลักษณะเฉพาะทางที่ไม่ได้เป็นเพียงแค่การนำเสนอเรื่องราวจากอดีต แต่เป็น

กระบวนการซึ่งนักเรียนใช้ความรู้ในการวิเคราะห์และตรวจสอบเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ โดยอาศัยหลักฐานทางประวัติศาสตร์ โดยใช้ความมีเหตุมีผลเพื่อตีความเนื้อหา ประเด็นมุมมอง โลกทัศน์ และการรับรู้ข้อเท็จจริงของประวัติศาสตร์

2.5 การตีความมุมมองทางประวัติศาสตร์ สัมพันธ์กับแนวทางการเรียนรู้บนความท้าทายในชั้นความท้าทายในชั้นการแก้ปัญหา (Solution) โดยนักเรียนร่วมกันไตร่ตรอง อภิปราย แลกเปลี่ยนข้อมูลความรู้ที่ได้จากการค้นคว้า อย่างรอบคอบ เป็นรูปธรรม และมีความชัดเจน ซึ่งนำไปสู่การส่งเสริมทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ ผลการทดลองพบว่า นักเรียนสามารถตีความมุมมองทางประวัติศาสตร์วิเคราะห์ โดยการตีความมุมมองของเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ที่หลากหลาย ซึ่งเกิดขึ้นจากเหตุปัจจัยที่แตกต่างกัน และคำนึงถึงมุมมองทางประวัติศาสตร์ที่มีหลากหลาย หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับ Colby (2007) และ Lévesque (2008) ที่กล่าวถึง ทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ไว้ว่า เป็นทักษะการเรียนรู้ที่ประกอบด้วยกระบวนการและมโนทัศน์ ในแง่ของกระบวนการจะมีการวิเคราะห์ อธิบาย และตรวจสอบข้อเท็จจริงของประวัติศาสตร์ผ่านการวิเคราะห์หลักฐาน ส่วนในแง่ของมโนทัศน์จะเกี่ยวข้องกับการพัฒนาการคิดที่สำคัญต่าง ๆ เช่น หลักฐาน ความต่อเนื่อง ความเปลี่ยนแปลง วิเคราะห์เหตุผลของเหตุการณ์ การจัดการความขัดแย้ง เป็นต้น

2.6 เข้าใจมิติทางจริยธรรมของการตีความทางประวัติศาสตร์ สัมพันธ์กับแนวทางการเรียนรู้บนความท้าทายในชั้นการประเมินผล (Assessment) แบ่งออกเป็นขั้นตอนย่อย ๆ ได้แก่ การเผยแพร่ตัวอย่างผลงานนักเรียน (Publishing: student samples) นักเรียนเผยแพร่ผลงาน ในรูปแบบต่างๆ เช่น สื่อออนไลน์ บ้ายนิเทศ การเผยแพร่สิ่งที่สังเกตจากนักเรียน (Publishing: student observation) ครูเผยแพร่ตัวอย่างผลงานของนักเรียน ในรูปแบบต่างๆ เช่น สื่อออนไลน์ บ้ายนิเทศ ซึ่งนำไปสู่การส่งเสริมทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ ผลการทดลองพบว่า เข้าใจมิติทางจริยธรรมของการตีความทางประวัติศาสตร์ โดยการทำความเข้าใจเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ในมุมมองที่แตกต่างกัน โดยปราศจากอคติ และการวิเคราะห์ผลกระทบของเหตุการณ์ต่างๆ เพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางในการจัดการความขัดแย้ง และอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างสันติ ในฐานะพลเมืองโลก หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับ กระทรวงศึกษาธิการ (2551) กล่าวว่า ในการสอนประวัติศาสตร์ต้องมุ่งเน้นให้นักเรียนรู้ความเป็นไปของโลก โดยการศึกษาประเทศไทยเปรียบเทียบกับประเทศในภูมิภาคต่างๆ ในโลก เพื่อพัฒนาแนวคิดการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ข้อเสนอแนะสำหรับการพัฒนาการเรียนการสอน ครูผู้สอนสามารถออกแบบกิจกรรมที่มีลักษณะที่แตกต่างกันได้หลายรูปแบบ เพื่อช่วยกระตุ้นให้นักเรียนฝึกตั้งคำถามทางประวัติศาสตร์ คิดเชิงวิพากษ์ และอภิปรายอย่างเป็นเหตุเป็นผล

1.2 ข้อเสนอแนะสำหรับครูผู้สอน ครูผู้สอนสามารถนำการพัฒนาหน่วยการเรียนรู้รายวิชาประวัติศาสตร์ตามแนวทางการเรียนรู้บนความท้าทายเพื่อส่งเสริมทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ไปใช้ได้ แต่ควรเชื่อมโยงแนวทางการเรียนรู้บนความท้าทายการเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์เข้ากับการศึกษาประวัติศาสตร์ในประเด็นอื่นๆ หรือตามบริบทของแต่ละท้องถิ่น เพื่อให้นักเรียนมีความเข้าใจและเห็นความสำคัญของประวัติศาสตร์เชิงพื้นที่ในบริบทที่เกี่ยวข้องกับท้องถิ่นของตนเอง

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรพิจารณาศึกษาตัวแปรเพิ่มเติม เช่น ทักษะการอภิปราย และทักษะการคิดวิเคราะห์เชิงลึก เพื่อให้การวิจัยมีความครอบคลุมมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ ควรขยายขอบเขตของการศึกษาให้ครอบคลุมกลุ่มตัวอย่างที่มีความหลากหลายมากขึ้น เพื่อเพิ่มความน่าเชื่อถือและศักยภาพในการนำผลการวิจัยไปใช้เป็นข้อมูลอ้างอิง

2.2 ควรพิจารณาแนวคิดหรือกระบวนการจัดการเรียนการสอนทางเลือกอื่น ที่อาจมีประสิทธิภาพในการส่งเสริมทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์เพิ่มเติม เช่น วิธีการเรียนรู้เชิงสืบสอบ การเรียนรู้ผ่านปัญหา เพื่อเปรียบเทียบผลลัพธ์และพัฒนากลยุทธ์การสอนที่เหมาะสมยิ่งขึ้นสำหรับนักเรียน

บรรณานุกรม

Apple Inc. (2008). Challenge based learning: Take action and make a difference.

Retrieved from Retrieved from <https://www.challengebasedlearning.org/>

Colby, Sherri Rae. (2007). *Students as historians: The historical narrative inquiry model's impact on historical thinking and historical empathy*. (Doctor of Philosophy),

University of North Texas, Retrieved from Retrieved form

<https://www.proquest.com/openview/b61732c5f127c41f94a3b371a09300f6/1?pq-origsite=gscholar&cbl=18750>

Collegeboard. (2015). Rubrics for AP Histories + Historical Thinking Skills Effective Fall 2015. Retrieved from Retrieved form

https://www.academia.edu/29577541/Rubrics_for_AP_Histories_Historical_Thinking_Skills_Effective_Fall_2015

Daniels, Robert Vincent. (1972). *Studying history : how and why* (2nd ed.. ed.): Englewood Cliffs, N.J., : Prentice-Hall.

Johnson, Larry, & Adams, Samantha. (2011). *Challenge based learning: The report from the implementation project*: The New Media Consortium.

Johnson, Laurence F, Smith, Rachel S, Smythe, J Troy, & Varon, Rachel K. (2009). *Challenge-based learning: An approach for our time*. Retrieved from

Kaya Yilmaz. (2008). Social Studies Teachers' Conceptions of History: Calling on Historiography. *The Journal of Educational Research*, 3(101), 158-175.

Lévesque, Stéphane. (2008). Thinking historically: Educating students for the twenty-first century. Retrieved from Retrieved from

https://books.google.co.th/books?hl=th&lr=&id=VCad8i4Q0R8C&oi=fnd&pg=PP1&dq=Thinking+historically&ots=iV8dZgdH6z&sig=IHglO20y2_TGPAeKWwYxVhV2m7A&redir_esc=y#v=onepage&q=Thinking%20historically&f=false

Lund, Alisa Kesler. (2012). *Third-grade Students' Historical Thinking and the BIG History Lesson*: Michigan State University, Curriculum, Instruction and Teacher Education.

Miller, Grant Rodwell, & Cinnamon, Serinna. (2013). The pad-agogy of historical thinking:

- Using digital tablets in a social studies teaching methods course. *Journal of the Research Center for Educational Technology*, 9(1), 112-130.
- Nichols, M, & Cator, Karen. (2008). Challenge Based Learning White Paper. Cupertino, California: Apple. Inc. *Recuperado de*.
- Nichols, M, Cator, Karen, & Torres, Marco. (2016). Challenge Based Learner User Guide. Redwood City, CA: Digital Promise. Retrieved from Retrieved form https://www.challengebasedlearning.org/wp-content/uploads/2019/02/CBL_Guide2016.pdf
- Pellecchia, Susan. (2015). Teaching with primary sources: The overlap between historical thinking and critical literacy.
- Pellegrino, Anthony Michael (2007). The Manifestation of Critical Thinking and Metacognition in Secondary American History Students Through the Implementation of Lesson Plans and Activities Consistent with Historical Thinking Skills. Retrieved from http://purl.flvc.org/fsu/fd/FSU_migr_etd-2047
- Puteh, Sharifah Nor Maarof, Nooreiny Tak, Elisabeth. (2010). Students' perception of the teaching of historical thinking skills. *Pertanika Journal of Social Sciences and Humanities*, 18, 87-95.
- Seixas, Peter. (2017). A Model of Historical Thinking. *Educational Philosophy and Theory*, 49(6), 593-605. doi:10.1080/00131857.2015.1101363
- Seixas, Peter, & Colyer, Jill. (2012). Assessment of historical thinking. *New possibilities for the past. Shaping history education in Canada*. Retrieved from Retrieved form http://historereperes.ca/sites/default/files/files/docs/2012Report_EN.pdf
- Seixas, Peter, & Peck, Carla. (2004). Teaching historical thinking. *Challenges and prospects for Canadian social studies*, 109-117.
- Swiden, Chris L. (2013). Effects of challenge based learning on student motivation and achievement.
- Talin, Rosy. (2015). Historical Thinking Skills – The Forgotten Skills? *International Journal of Learning and Teaching*, 7(1), 15-23.
- VanSledright, Bruce A. (2004). What Does It Mean to Think Historically ... and How Do You

Teach It? *Social Education*, 68(3), 230-233.

Wineburg, Sam. (1999). Historical thinking and other unnatural acts. *The Phi Delta Kappan*, 80(7), 488-499.

เกษมศรี อัสวศรีพงศ์ธร. (2557). จิตวิทยาสำหรับครู. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม.

เฉลิม มลิลลา นิติเขตต์ปรีชา. (2559). เทคนิควิธีการสอนประวัติศาสตร์ (พิมพ์ครั้งที่ 6 ed.). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

เสกสรร สุขเสนา, & วสวัตติ์ วงศ์พันธุ์เศรษฐ์. (2563). การเรียนรู้โดยใช้ความท้าทายเป็นฐานเพื่อส่งเสริมการแก้ปัญหาที่ถูกต้องท้าทายในปัจจุบันของผู้เรียน. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร*, 18(1), 106-117.

กนก จันทรทอง. (2560). การสอนสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21. *วารสารวิทยบริการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ | Academic Services Journal, Prince of Songkla University*, 28(2), 227-241.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์แห่งประเทศไทย.

กิตติศักดิ์ ลักษณะ. (2559). การพัฒนาการคิดทางประวัติศาสตร์: การคิดเกี่ยวกับความสำคัญทางประวัติศาสตร์. *วารสารศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี*, 12(2), 138-156.

กิตติศักดิ์ ลักษณะ. (2560). สังคมศึกษาในหลักสูตรมัธยมศึกษา 2 = *Social studies in secondary school curriculum* (พิมพ์ครั้งที่ 1 ed.). กรุงเทพฯ: ภาควิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

ชัยรัตน์ โตศิลา. (2555). การพัฒนากระบวนการเรียนการสอนโดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. (วิทยานิพนธ์ปริญญาคุชฎบัณฑิต), Retrieved from http://cuir.car.chula.ac.th/bitstream/123456789/37616/1/chairat_to.pdf

ทิตนา แหมมณี. (2554). ศาสตร์การสอน. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

นิตยา ปิลันธนานนท์. (2546). จากหลักสูตรสู่หน่วยการเรียนรู้. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช จำกัด.

ภัทรี สุรโรจน์ประจักษ์. (2558). การพัฒนากระบวนการแก้ปัญหาตามแนวคิดการเรียนรู้โดยใช้ความท้าทายเป็นฐานผสมผสานแนวคิดกระบวนการวางแผนกลยุทธ์ เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาย่างสร้างสรรค์ ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา. (ปริญญาครุศาสตรดุษฎี

- บัณฑิต ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต), จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ. Retrieved from <https://so02.tci-thaijo.org/index.php/EDUCU/article/view/131858>
- รุจิร ภู่อาระ. (2545). การพัฒนาหลักสูตร : ตามแนวปฏิรูปการศึกษา. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย.
- วงเดือน นาราสะจ. (2549). ประวัติศาสตร์: วิธีการและพัฒนากการ (พิมพ์ครั้งที่ 2 Ed.). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- วิภาดา พินลา. (2560). เทคนิคการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ สำหรับครูสังคมศึกษาใน ยุค คริสต์ศตวรรษที่ 21. *Parichart Journal, Thaksin University*, 30(2), 1-19.
- ศุภณัฐ พานา. (2560). การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนประวัติศาสตร์ตามแนวคิดกระบวนการสืบสอบแสวงหาความรู้เป็นกลุ่มร่วมกับแนวคิด *Magic If* เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์และการรับรู้ความรู้สึกทางประวัติศาสตร์ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย. (ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต), จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ. Retrieved from <http://cuir.car.chula.ac.th/handle/123456789/58169>
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษากระทรวงศึกษาธิการ. (2564). ทักษะที่จำเป็นแห่งอนาคต (*Future Skill*) เพื่อเตรียมการพัฒนาคุณภาพคนไทยทุกช่วงวัย รองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว (*Disruption*) ของโลกศตวรรษที่ 21: ผลการศึกษาและแนวทางการส่งเสริม. กรุงเทพฯ: บริษัท เพชรเกษมพรินติ้ง กรุ๊ป จำกัด.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2553). แนวทางการจัดการเรียนรู้รูปแบบครบวงจร. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). แนวทางการพัฒนาการวัดและประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ: ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2554). เพื่อนคู่คิด มิตรคู่ครู แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ประวัติศาสตร์. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2558). แนวการสอนประวัติศาสตร์: ประวัติศาสตร์ไทย หลากหลายวิธีเรียน. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สิริวรรณ ศรีพหล. (2552). การจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม. นนทบุรี: โครงการส่งเสริมการแต่งตั้งดำรงมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- หรินวิทย์ กนกศิลปธรรม. (2563). การพัฒนารูปแบบการโค้ชที่เสริมสร้างการคิดทางประวัติศาสตร์ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย. (ปริญญานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต ปริญญา

นิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต), Retrieved from <http://ir-thesis.swu.ac.th/dspace/bitstream/123456789/649/1/g581120036.pdf>

ภาคผนวก

ภาคผนวก ข

ตารางค่า IOC ของแบบทดสอบวัดทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์

ตาราง 5 ค่า IOC ของแบบทดสอบวัดทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ ชุดที่ 1

รายการประเมิน การวัดทักษะการคิดทาง ประวัติศาสตร์	ข้อสอบ	ผลการประเมินของ ผู้ทรงคุณวุฒิ			ค่า IOC
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	
1. นักเรียนกำหนดประเด็นทางประวัติศาสตร์ที่ต้องการศึกษา ได้ชัดเจน สอดคล้อง และครอบคลุมประเด็นทางประวัติศาสตร์	1. ในการศึกษาประวัติศาสตร์เกี่ยวกับ “เมืองตราดในการยึดครองของฝรั่งเศส” ควรกำหนดประเด็นสำคัญที่ต้องศึกษาประเด็นใดบ้าง และให้นักเรียนอธิบายว่าเพราะเหตุใดจึงเลือกศึกษาประเด็นทางประวัติศาสตร์ดังกล่าว 1.1 ประเด็นสำคัญที่ศึกษา คือ	+1	+1	+1	1
2. นักเรียนสามารถอธิบายได้ว่าเพราะเหตุใดจึงเลือกศึกษาเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ต่างๆ ได้อย่างชัดเจน	1. ในการศึกษาประวัติศาสตร์เกี่ยวกับ “เมืองตราดในการยึดครองของฝรั่งเศส” ควรกำหนดประเด็นสำคัญที่ต้องศึกษาประเด็นใดบ้าง และให้นักเรียนอธิบายว่าเพราะเหตุใดจึงเลือกศึกษาประเด็นทางประวัติศาสตร์ดังกล่าว 1.2 เพราะเหตุใดจึงเลือกศึกษาประเด็นทางประวัติศาสตร์ดังกล่าว	0	+1	+1	0.6
3. นักเรียนระบุแหล่งที่มาของเอกสารทางประวัติศาสตร์ได้ถูกต้อง	2. “จดหมายเหตุฝรั่งเศสยึดจันทบุรีและปกครองตราด” นักเรียนคิดว่า ใครเป็นผู้แต่ง	+1	+1	+1	1
4. นักเรียนสามารถตีความมุมมองหรืออธิบายเหตุผลในการสร้างหลักฐานทางประวัติศาสตร์โดยอาศัยการวิเคราะห์หลักฐานทางประวัติศาสตร์ได้ชัดเจน	3. หลักฐานทางประวัติศาสตร์ชิ้นที่ 1 มีสาระสำคัญอย่างไร	+1	+1	+1	1
	4. หลักฐานทางประวัติศาสตร์ชิ้นที่ 2 และชิ้นที่ 3 มีสาระสำคัญอย่างไร				
	5. ให้นักเรียนวิเคราะห์ว่าหลักฐานทางประวัติศาสตร์ทั้ง 3 ชิ้น มีจุดประสงค์ในการแต่งเพื่ออะไร และมีความน่าเชื่อถือมากน้อยเพียงใด				
5. นักเรียนสามารถสืบค้นข้อมูลทางประวัติศาสตร์ที่น่าเชื่อถือจากแหล่งข้อมูลที่หลากหลาย	6. ถ้านักเรียนต้องการศึกษาข้อมูลเพิ่มเติมในประเด็นดังกล่าว นักเรียนสามารถสืบค้นข้อมูลได้จากแหล่งใดบ้าง ให้นักเรียนระบุแหล่งอ้างอิงให้ชัดเจน	+1	+1	+1	1

ตาราง 5 ค่า IOC ของแบบทดสอบวัดทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ ชุดที่ 1 (ต่อ)

รายการประเมิน การวัดทักษะการคิดทาง ประวัติศาสตร์	ข้อสอบ	ผลการประเมินของ ผู้ทรงคุณวุฒิ			ค่า IOC
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	
6. นักเรียนสามารถอ่านและทำความเข้าใจถึงบริบททางประวัติศาสตร์ตามแต่ละช่วงเวลาได้อย่างชัดเจน	7. จากข้อมูลในหลักฐานทางประวัติศาสตร์ทั้ง 3 ชิ้น ให้นักเรียนนำข้อมูลดังกล่าวมาจัดเรียง และแปลงข้อมูลให้เป็นลักษณะของเส้นเวลา (Timeline) ให้ถูกต้องตามลำดับเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์	+1	+1	+1	1
7. นักเรียนสามารถอธิบายความต่อเนื่องและการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ได้อย่างชัดเจน	8. จากหลักฐานทางประวัติศาสตร์ชิ้นที่ 1 มีความเกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ระหว่างประเทศของไทยกับชาติใด และมีความเกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ เหตุการณ์ใด	+1	+1	+1	1
	9. จากหลักฐานทางประวัติศาสตร์ชิ้นที่ 2 และชิ้นที่ 3 มีความเกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ระหว่างประเทศของไทยกับชาติใด และมีความเกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ เหตุการณ์ใด	+1	+1	+1	1
8. นักเรียนสามารถจัดลำดับความสำคัญเกี่ยวกับสาเหตุปัจจัยต่างๆ ที่นำไปสู่การเกิดเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ได้อย่างชัดเจน	10. จากหลักฐานทางประวัติศาสตร์ชิ้นที่ 3 ที่กล่าวถึงพื้นที่ “เกาะกูด” นักเรียนคิดว่ามีความเกี่ยวข้องหรือส่งผลกระทบต่อความสัมพันธ์ระหว่างประเทศของไทยกับชาติใดในปัจจุบัน	+1	+1	+1	1
9. นักเรียนสามารถวิเคราะห์และอธิบายสาเหตุ และผลกระทบของเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ได้อย่างชัดเจน	11. จากหลักฐานทางประวัติศาสตร์ชิ้นที่ 3 ที่กล่าวถึงพื้นที่ “เกาะกูด” นักเรียนคิดว่าประเด็นดังกล่าวมีผลกระทบต่อความสัมพันธ์ระหว่างประเทศของไทยในปัจจุบันหรือไม่ อย่างไร	+1	+1	+1	1

ตาราง 5 ค่า IOC ของแบบทดสอบวัดทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ ชุดที่ 1 (ต่อ)

รายการประเมิน การวัดทักษะการคิดทาง ประวัติศาสตร์	ข้อสอบ	ผลการประเมินของ ผู้ทรงคุณวุฒิ			ค่า IOC
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	
10. นักเรียนสามารถวิเคราะห์ ตีความ มุมมองของเหตุการณ์ ทางประวัติศาสตร์ที่หลากหลาย ซึ่งเกิดขึ้นจากเหตุปัจจัยที่ แตกต่างกันได้อย่างชัดเจน	12. เมื่อนักเรียนอ่านและศึกษาหลักฐานทาง ประวัติศาสตร์ทั้ง 3 ชิ้น ให้นักเรียนวิเคราะห์ว่า มี สาเหตุหรือปัจจัยใดบ้างที่นำมาสู่การเกิด เหตุการณ์ดังกล่าว	0	+1	+1	0.6
11. นักเรียนอธิบายเพื่อแสดงให้เห็นถึงความคำนึงถึงมุมมองทาง ประวัติศาสตร์ที่มีหลากหลายได้ อย่างชัดเจน	13. จากการศึกษาหลักฐานทางประวัติศาสตร์ทั้ง 3 ชิ้น การที่จะทำความเข้าใจบริบททาง ประวัติศาสตร์ให้รอบด้านนักเรียนควรศึกษา มุมมองหรือทัศนะทางประวัติศาสตร์ที่แตกต่าง ออกไปจากเอกสารทางประวัติศาสตร์ทั้ง 3 ชิ้น ข้างต้น ที่นักเรียนศึกษาด้วยหรือไม่ เพราะเหตุใด	+1	+1	+1	1
12. นักเรียนสามารถทำความเข้าใจเหตุการณ์ทาง ประวัติศาสตร์ในมุมมองที่ แตกต่างกัน โดยปราศจากอคติ โดยอธิบายในข้อคำถามที่ครู กำหนดให้ได้อย่างชัดเจน	14. ให้นักเรียนวิเคราะห์ว่าการที่ “ฝรั่งเศสยึด จันทบุรีและปกครองตราด” ส่งผลกระทบต่อ สังคมไทยในช่วงเวลานั้น และปัจจุบันอย่างไร ให้นักเรียน เขียนอธิบายมาให้ชัดเจน	+1	+1	+1	1
13. นักเรียนสามารถ วิเคราะห์ผลกระทบของ เหตุการณ์ต่างๆ เพื่อนำมาใช้ เป็นแนวทางในการจัดการ ความขัดแย้ง และอยู่ร่วมกับ ผู้อื่นอย่างสันติในฐานะ พลเมืองโลก โดยอธิบายใน ข้อคำถามที่ครูกำหนดให้ได้ อย่างชัดเจน	15. จากการศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ ระหว่างประเทศไทยกับชาติต่างๆ จะ พบว่าความสัมพันธ์จะเป็นไปในลักษณะ ของความขัดแย้ง นักเรียนจะแนวทางใน การจัดการความขัดแย้ง และอยู่ร่วมกับ ผู้อื่นอย่างสันติในฐานะพลเมืองโลกได้ อย่างไร ให้นักเรียนเขียนอธิบายมาให้ ชัดเจน	+1	+1	+1	1

ตาราง 6 ค่า IOC ของแบบทดสอบวัดทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ ชุดที่ 2

รายการประเมิน การวัดทักษะการคิดทาง ประวัติศาสตร์	ข้อสอบ	ผลการประเมินของ ผู้ทรงคุณวุฒิ			ค่า IOC
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	
1. นักเรียนกำหนดประเด็นทางประวัติศาสตร์ที่ต้องการศึกษา ได้ชัดเจน สอดคล้อง และครอบคลุมประเด็นทางประวัติศาสตร์	1. ใน การ ศึกษา ประวัติ ศาสตร์ เกี่ยว กับ “ความสัมพันธ์ของตราดกับกัมพูชาในอดีต” ควรกำหนดประเด็นสำคัญที่ต้องศึกษาประเด็นใดบ้าง และให้นักเรียนอธิบายว่าเพราะเหตุใดจึงเลือกศึกษาประเด็นทางประวัติศาสตร์ดังกล่าว 1.1 ประเด็นสำคัญที่ศึกษา คือ	+1	+1	+1	1
2. นักเรียนสามารถอธิบายได้ว่าเพราะเหตุใดจึงเลือกศึกษาเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ต่างๆ ได้อย่างชัดเจน	1. ใน การ ศึกษา ประวัติ ศาสตร์ เกี่ยว กับ “ความสัมพันธ์ของตราดกับกัมพูชาในอดีต” ควรกำหนดประเด็นสำคัญที่ต้องศึกษาประเด็นใดบ้าง และให้นักเรียนอธิบายว่าเพราะเหตุใดจึงเลือกศึกษาประเด็นทางประวัติศาสตร์ดังกล่าว 1.2 เพราะเหตุใดจึงเลือกศึกษาประเด็นทางประวัติศาสตร์ดังกล่าว	0	+1	+1	0.6
3. นักเรียนระบุแหล่งที่มาของเอกสารทางประวัติศาสตร์ได้ถูกต้อง	2. จากหลักฐานทางประวัติศาสตร์ชั้นที่ 4 “เล่าเรื่องกรุงสยาม.” นักเรียนคิดว่า ใครคือผู้แต่ง	+1	+1	+1	1
4. นักเรียนสามารถตีความมุมมองหรืออธิบายเหตุผลในการสร้างหลักฐานทางประวัติศาสตร์ โดยอาศัยการวิเคราะห์หลักฐานทางประวัติศาสตร์ได้ชัดเจน	3. หลักฐานทางประวัติศาสตร์ชั้นที่ 1 และชั้นที่ 2 มีสาระสำคัญอย่างไร	+1	+1	+1	1
	4. หลักฐานทางประวัติศาสตร์ชั้นที่ 3 มีสาระสำคัญอย่างไร				
	5. ให้นักเรียนวิเคราะห์ว่าหลักฐานทางประวัติศาสตร์ชั้นที่ 4 มีจุดประสงค์ในการแต่งเพื่ออะไร และมีความน่าเชื่อถือมากน้อยเพียงใด				
5. นักเรียนสามารถสืบค้นข้อมูลทางประวัติศาสตร์ที่น่าเชื่อถือจากแหล่งข้อมูลที่หลากหลาย	6. ถ้านักเรียนต้องการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับเศรษฐกิจการค้าของจังหวัดตราดในอดีต นักเรียนจะเลือกหยิบยกหลักฐานทางประวัติศาสตร์ข้างต้นชิ้นใดมาศึกษา และถ้านักเรียนต้องการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับเศรษฐกิจการค้าของจังหวัดตราดในอดีต เพิ่มเติมในประเด็นดังกล่าว นักเรียนสามารถสืบค้นข้อมูลได้จากแหล่งใดบ้าง ให้นักเรียนระบุแหล่งอ้างอิงให้ชัดเจน	+1	+1	+1	1

ตาราง 6 ค่า IOC ของแบบทดสอบวัดทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ ชุดที่ 2 (ต่อ)

รายการประเมิน การวัดทักษะการคิดทาง ประวัติศาสตร์	ข้อสอบ	ผลการประเมินของ ผู้ทรงคุณวุฒิ			ค่า IOC
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	
6. นักเรียนสามารถอ่านและทำความเข้าใจถึงบริบททางประวัติศาสตร์ตามแต่ละช่วงเวลาได้อย่างชัดเจน	7. จากข้อมูลในหลักฐานทางประวัติศาสตร์ชั้นที่ 1 ชั้นที่ 2 และชั้นที่ 3 ให้นักเรียนนำข้อมูลดังกล่าวมาจัดเรียง และแปลงข้อมูลให้เป็นลักษณะของเส้นเวลา (Timeline) ให้ถูกต้องตามลำดับเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์	+1	+1	+1	1
7. นักเรียนสามารถอธิบายความต่อเนื่องและการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ได้อย่างชัดเจน	8. จากหลักฐานทางประวัติศาสตร์ชั้นที่ 1 มีความเกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ระหว่างประเทศของไทยกับชาติใดบ้าง และมีความเกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ เหตุการณ์ใด	+1	+1	+1	1
	9. จากหลักฐานทางประวัติศาสตร์ชั้นที่ 2 มีความเกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ระหว่างประเทศของไทยกับชาติใดบ้าง และมีความเกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ เหตุการณ์ใด	+1	+1	+1	1
8. นักเรียนสามารถจัดลำดับความสำคัญเกี่ยวกับสาเหตุปัจจัยต่างๆ ที่นำไปสู่การเกิดเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ได้อย่างชัดเจน	10. จากหลักฐานทางประวัติศาสตร์ชั้นที่ 3 ให้นักเรียนวิเคราะห์ว่าการที่สมเด็จพระบรมมหาราชวังทรงเสด็จประพาสชายฝั่งทะเลตะวันออก รวมถึงเมืองตราด มาจากสาเหตุใด หรือแสดงให้เห็นถึงบริบทสำคัญทางประวัติศาสตร์อย่างไร	+1	+1	+1	1
9. นักเรียนสามารถวิเคราะห์และอธิบายสาเหตุ และผลกระทบของเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ได้อย่างชัดเจน	11. จากหลักฐานทางประวัติศาสตร์ข้างต้น ที่กล่าวถึงพื้นที่ “เกาะกูด” นักเรียนคิดว่าประเด็นดังกล่าวมีผลกระทบต่อความสัมพันธ์ระหว่างประเทศของไทยในปัจจุบันอย่างไร	+1	+1	+1	1

ตาราง 6 ค่า IOC ของแบบทดสอบวัดทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ ชุดที่ 2 (ต่อ)

รายการประเมิน การวัดทักษะการคิดทาง ประวัติศาสตร์	ข้อสอบ	ผลการประเมินของ ผู้ทรงคุณวุฒิ			ค่า IOC
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	
10. นักเรียนสามารถวิเคราะห์ ตีความ มุมมองของเหตุการณ์ ทางประวัติศาสตร์ที่หลากหลาย ซึ่งเกิดขึ้นจากเหตุปัจจัยที่ แตกต่างกันได้อย่างชัดเจน	12. เมื่อนักเรียนอ่านและศึกษาหลักฐานทาง ประวัติศาสตร์ข้างต้น ให้นักเรียนวิเคราะห์ว่า มี สาเหตุหรือปัจจัยใดบ้างที่นำมาสู่การเกิด เหตุการณ์ดังกล่าว	0	+1	+1	0.6
11. นักเรียนอธิบายเพื่อแสดงให้เห็นถึงความคำนึงถึงมุมมองทาง ประวัติศาสตร์ที่มีหลากหลายได้ อย่างชัดเจน	13. จากการศึกษาหลักฐานทางประวัติศาสตร์ ข้างต้น การที่จะทำความเข้าใจบริบททาง ประวัติศาสตร์ให้รอบด้านนักเรียนควรศึกษา มุมมองหรือทัศนะทางประวัติศาสตร์ที่แตกต่าง ออกไปจากเอกสารทางประวัติศาสตร์ข้างต้น ที่ นักเรียนศึกษาด้วยหรือไม่ เพราะเหตุใด	+1	+1	+1	1
12. นักเรียนสามารถทำความเข้าใจเหตุการณ์ทาง ประวัติศาสตร์ในมุมมองที่ แตกต่างกัน โดยปราศจากอคติ โดยอธิบายในข้อคำถามที่ครู กำหนดให้ได้อย่างชัดเจน	14. ให้นักเรียนวิเคราะห์ว่าการที่ “ฝรั่งเศสยึด จันทบุรีและปกครองตราด” ส่งผลกระทบต่อ สังคมไทยในเวลานั้น และปัจจุบันอย่างไร นักเรียนคิดว่ามุมมองของชาวตราดและชาว ฝรั่งเศสที่มีต่อเหตุการณ์ดังกล่าวจะมีมุมมอง เหมือนหรือแตกต่างกันหรือไม่ อย่างไร ให้ นักเรียนเขียนอธิบายมาให้ชัดเจน	+1	+1	+1	1
13. นักเรียนสามารถวิเคราะห์ ผลกระทบของเหตุการณ์ต่างๆ เพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางในการ จัดการความขัดแย้ง และอยู่ ร่วมกับผู้อื่นอย่างสันติในฐานะ พลเมืองโลก โดยอธิบายในข้อ คำถามที่ครูกำหนดให้ได้อย่าง ชัดเจน	15. จากการศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่าง ประเทศไทยกับชาติต่างๆ จะพบว่า ความสัมพันธ์จะเป็นไปในลักษณะของความ ขัดแย้ง นักเรียนจะแนวทางในการจัดการความ ขัดแย้ง และอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างสันติในฐานะ พลเมืองโลกได้อย่างไร ให้นักเรียนเขียนอธิบาย พร้อมยกตัวอย่างประกอบ	+1	+1	+1	1

ภาคผนวก ค

ตัวอย่างแบบทดสอบวัดทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์

แบบทดสอบวัดทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ (ชุดที่ 1)

วิชาประวัติศาสตร์

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

ภาคเรียนที่ 2

ปีการศึกษา 2567

คำชี้แจง

1. แบบทดสอบนี้เป็นแบบทดสอบชนิดเขียนตอบ จำนวน 15 ข้อ
2. เวลาที่ใช้ในการทำแบบทดสอบ 90 นาที
3. ให้นักเรียนอ่านคำถามที่กำหนดและเขียนอธิบายคำตอบให้ชัดเจน
4. ให้นักเรียนทำแบบทดสอบให้ครบทุกข้อ

1. ในการศึกษาประวัติศาสตร์เกี่ยวกับ “เมืองตราดในการยึดครองของฝรั่งเศส” ควรกำหนดประเด็นสำคัญที่ต้องศึกษาประเด็นใดบ้าง และให้นักเรียนอธิบายว่าเพราะเหตุใดจึงเลือกศึกษาประเด็นทางประวัติศาสตร์ดังกล่าว

1.1 ประเด็นสำคัญที่ศึกษา คือ

1.2 เพราะเหตุใดจึงเลือกศึกษาประเด็นทางประวัติศาสตร์ดังกล่าว

ให้นักเรียนศึกษาเอกสารทางประวัติศาสตร์ดังต่อไปนี้ และตอบคำถามข้อ 2 – 13 ให้ครบถ้วนชัดเจน

หลักฐานชิ้นที่ 1

“...การมอบหมายจังหวัดตราดแลเกาะกงให้แก่เจ้าพนักงานฝ่ายฝรั่งเศสนั้น พระยามหาอำมาตย์ได้ออกไปที่จังหวัดตราด โดยเรือรบหลวงมกุฎราชกุมาร ในวันเวลาที่มีการมอบหมายส่งดินแดนให้แก่เจ้าพนักงานฝ่ายฝรั่งเศสนั้น ได้กระทำกัน ณ ที่ศาลาว่าการจังหวัดตราด ในวันที่ ๒๒ มกราคม ร.ศ. ๑๒๓ (พ.ศ. ๒๔๔๗) ต่อหน้าพระยาพิพิธวิสัยสุทธรการ ซึ่งเป็นผู้ว่าราชการจังหวัดตราด และพระจรรยาภะการ ซึ่งในขณะนั้นเป็นหลวงรามฤทธิ์รงค์ ตำแหน่งยกกระบัตรเมืองตราด พระยามหาอำมาตย์ได้ทำหนังสือสำคัญ โดยลงชื่อมอบให้เรลิตต์กัปตันผู้เป็นข้าหลวงฝ่ายฝรั่งเศส เสร็จแล้วพระยามหาอำมาตย์ก็พร้อมด้วยข้าราชการประจำเมืองตราดแลเกาะกงบางคน มีพระยาพิพิธวิสัยสุทธรการ พระจรรยาภะการ แลนายวาศ ผู้พิพากษาศาลจังหวัดประจันตคีรีเขตต์ ที่ได้ย้ายครอบครัวจากเกาะกงมารอคอยอยู่ที่จังหวัดตราดเวลานั้นก็พากันออกจากจังหวัดตราด โดยเรือรบหลวงมกุฎราชกุมารกลับเข้าสู่กรุงเทพฯ...”

จดหมายเหตุฝรั่งเศสยึดจันทบุรีและปกครองตราด. หน้า 224

หลักฐานชั้นที่ 2

“...การปันแดนระหว่างรัฐบาลสยามกับฝรั่งเศส เพื่อให้เป็นผลสำเร็จตามข้อตกลงวันที่ ๑๓ กุมภาพันธ์ ร.ศ. ๑๒๒ นั้น ได้กระทำกันอยู่เป็นเวลา ๒ ครั้ง คือครั้งที่ ๑ ได้สำรวจปันแดนกันในปี พ.ศ. ๒๔๔๗ (ร.ศ. ๑๒๓) ครั้งที่ ๒ ในปี พ.ศ. ๒๔๔๙ (ร.ศ. ๑๒๕) ....”

“...ในการสำรวจปันแดนกันในครั้งที่ ๒ นี้ ก็เพื่อจะเป็นผลสำเร็จตามความในหนังสือสัญญา ที่รัฐบาลทั้งสองฝ่ายได้ตกลงทำกันขึ้นใหม่ คือสัญญาลงวันที่ ๒๓ มีนาคม ร.ศ. ๑๒๕ (พ.ศ. ๒๔๔๙) ตามใจความในสัญญานั้น ก็คือฝ่ายไทยเราได้จังหวัดตราดคืน...”

จดหมายเหตุฝรั่งเศสยึดจันทบุรีและปกครองตราด. หน้า 240-242

หลักฐานชั้นที่ 3

“...ส่วนเส้นเขตแดนระหว่างเกาะกงกับจังหวัดตราดนั้นได้ตั้งต้นปันแดนกันโดยเอาสันเขาที่เรียกว่า “โอบยาม” เป็นสันเขาน้ำและตัดตั้งออกไปชายทะเลตรงกับยอดเขาสูงที่สุดของเกาะกูฏเป็นหลัก เส้นเขตแดนตอนนี้มีหลักเขตตั้งอยู่บนสันเขาลูกหนึ่ง ซึ่งมีระยะทางห่างไกลกับที่ว่าการอำเภอคลองใหญ่ประมาณ ๑ ก.ม. และต่อจากหลักนี้แล้วจึงตัดตรงไปถึงหลักเขตที่ชายทะเล ซึ่งเรียกว่าคลองหาดทรายยาวเป็นหลักที่สุด แลจากหลักชายทะเลนี้ไปจึงตัดตั้งตรงไปยังยอดเขาสูงที่สุดของเกาะกูฏอีกต่อหนึ่ง แต่ส่วนเกาะกูฏนั้นยังคงเป็นดินแดนอยู่ในความปกครองฝ่ายของไทยเรา...”

จดหมายเหตุฝรั่งเศสยึดจันทบุรีและปกครองตราด. หน้า 240-244

2. “จดหมายเหตุฝรั่งเศสยึดจันทบุรีและปกครองตราด” นักเรียนคิดว่า ใครคือผู้แต่ง

.....

.....

3. หลักฐานทางประวัติศาสตร์ชั้นที่ 1 มีสาระสำคัญอย่างไร

.....

.....

.....

4. หลักฐานทางประวัติศาสตร์ชั้นที่ 2 และชั้นที่ 3 มีสาระสำคัญอย่างไร

.....

.....

.....

5. ให้นักเรียนวิเคราะห์ว่าหลักฐานทางประวัติศาสตร์ทั้ง 3 ชิ้น มีจุดประสงค์ในการแต่งเพื่ออะไร และมีความน่าเชื่อถือมากน้อยเพียงใด

.....

.....

.....

6. ถ้านักเรียนต้องการศึกษาข้อมูลเพิ่มเติมในประเด็นดังกล่าว นักเรียนสามารถสืบค้นข้อมูลได้จากแหล่งใดบ้าง ให้นักเรียนระบุแหล่งอ้างอิงให้ชัดเจน

.....

.....

.....

7. จากข้อมูลในหลักฐานทางประวัติศาสตร์ทั้ง 3 ชิ้น ให้นักเรียนนำข้อมูลดังกล่าวมาจัดเรียง และแปลงข้อมูลให้เป็นลักษณะของเส้นเวลา (Timeline) ให้ถูกต้องตามลำดับเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์

8. จากหลักฐานทางประวัติศาสตร์ชิ้นที่ 1 มีความเกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ระหว่างประเทศของไทยกับชาติใด และมีความเกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ เหตุการณ์ใด

.....

.....

.....

9. จากหลักฐานทางประวัติศาสตร์ชิ้นที่ 2 และ ชิ้นที่ 3 มีความเกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ระหว่างประเทศของไทยกับชาติใด และมีความเกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ เหตุการณ์ใด

.....

.....

10. ถ้านักเรียนต้องการศึกษาปัญหากรณีพิพาทระหว่างไทยกับกัมพูชาที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ทับซ้อนในปัจจุบัน นักเรียนต้องทำการศึกษาข้อมูลทางประวัติศาสตร์จากหลักฐานทางประวัติศาสตร์ชั้นใด จึงจะมีความเกี่ยวข้องกับประเด็นดังกล่าวมากที่สุด และนักเรียนคิดว่าการกรณีพิพาทระหว่างไทยกับกัมพูชาที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ทับซ้อนในปัจจุบัน มาจากสาเหตุใด

.....

.....

.....

.....

.....

11. จากหลักฐานทางประวัติศาสตร์ชั้นที่ 3 ที่กล่าวถึงพื้นที่ “เกาะกูด” นักเรียนคิดว่าประเด็นดังกล่าวมีผลกระทบต่อความสัมพันธ์ระหว่างประเทศของไทยในปัจจุบันอย่างไร

.....

.....

.....

.....

12. เมื่อนักเรียนอ่านและศึกษาหลักฐานทางประวัติศาสตร์ทั้ง 3 ชั้น ให้นักเรียนวิเคราะห์ว่ามีสาเหตุหรือปัจจัยใดบ้างที่นำมาสู่การเกิดเหตุการณ์ดังกล่าว

.....

.....

.....

13. จากการศึกษาหลักฐานทางประวัติศาสตร์ทั้ง 3 ชั้น การที่จะทำความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ให้รอบด้านนักเรียนควรศึกษามุมมองหรือทัศนะทางประวัติศาสตร์ที่แตกต่างออกไปจากเอกสารทางประวัติศาสตร์ทั้ง 3 ชั้น ข้างต้น ที่นักเรียนศึกษาด้วยหรือไม่ เพราะเหตุใด

.....

.....

.....

14. ให้นักเรียนวิเคราะห์ว่าการที่ “ฝรั่งเศสยึดจันทบุรีและปกครองตราด” ส่งผลกระทบต่อสังคมไทยในช่วงเวลานั้น และปัจจุบันอย่างไร นักเรียนคิดว่ามุมมองของชาวตราดและชาวฝรั่งเศสที่มีต่อเหตุการณ์ดังกล่าวจะมีมุมมองเหมือนหรือแตกต่างกันหรือไม่ อย่างไร ให้นักเรียนเขียนอธิบายมาให้ชัดเจน

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

15. จากการศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างประเทศของไทยกับชาติต่างๆ จะพบว่าความสัมพันธ์จะเป็นไปในลักษณะของความขัดแย้ง นักเรียนจะแนวทางในการจัดการความขัดแย้ง และอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างสันติในฐานะพลเมืองโลกได้อย่างไร ให้นักเรียนเขียนอธิบายพร้อมยกตัวอย่างประกอบ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ภาคผนวก ง
ตารางค่า IOC ของเกณฑ์การประเมินแบบทดสอบวัดทักษะการคิดทาง
ประวัติศาสตร์

ตาราง 7 ค่า IOC ของเกณฑ์การประเมินแบบทดสอบวัดทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์

รายการที่ประเมิน	ผลการประเมินของผู้ทรงคุณวุฒิ			ค่า IOC
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	
1. ระบุประเด็นสำคัญทางประวัติศาสตร์				
1.1 เกณฑ์ที่ใช้สอดคล้องกับทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์	+1	+1	+1	1
1.2 เกณฑ์ที่ใช้มีความชัดเจน เข้าใจง่าย	+1	+1	+1	1
2. ใช้หลักฐานขั้นต้นหรือหลักฐานที่มีความน่าเชื่อถือ				
2.1 เกณฑ์ที่ใช้สอดคล้องกับทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์	0	+1	+1	0.6
2.2 เกณฑ์ที่ใช้มีความชัดเจน เข้าใจง่าย	0	+1	+1	0.6
3. ระบุความต่อเนื่องและการเปลี่ยนแปลง				
3.1 เกณฑ์ที่ใช้สอดคล้องกับทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์	+1	+1	+1	1
3.2 เกณฑ์ที่ใช้มีความชัดเจน เข้าใจง่าย	+1	+1	+1	1
4. การวิเคราะห์เหตุผลของเหตุการณ์				
4.1 เกณฑ์ที่ใช้สอดคล้องกับทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์	0	+1	+1	0.6
4.2 เกณฑ์ที่ใช้มีความชัดเจน เข้าใจง่าย	0	+1	+1	0.6
5. ตีความมุมมองทางประวัติศาสตร์				
5.1 เกณฑ์ที่ใช้สอดคล้องกับทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์	+1	+1	+1	1
5.2 เกณฑ์ที่ใช้มีความชัดเจน เข้าใจง่าย	+1	+1	+1	1
6. เข้าใจมิติทางจริยธรรมของการตีความทางประวัติศาสตร์				
6.1 เกณฑ์ที่ใช้สอดคล้องกับทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์	+1	+1	+1	1
6.2 เกณฑ์ที่ใช้มีความชัดเจน เข้าใจง่าย	+1	+1	+1	1

ภาคผนวก จ
เกณฑ์การประเมินแบบทดสอบวัดทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์

แบบประเมิน
แบบทดสอบวัดทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์

1. ระบุประเด็นสำคัญทางประวัติศาสตร์

1.1 กำหนดประเด็นทางประวัติศาสตร์ที่ต้องการศึกษา

คะแนน/ความหมาย	คำอธิบาย	ข้อสอบข้อที่
2 คะแนน ผ่าน	- นักเรียนกำหนดประเด็นทางประวัติศาสตร์ที่ต้องการศึกษาได้ชัดเจน และครอบคลุมประเด็นทางประวัติศาสตร์	ข้อ 1.1
1 คะแนน พอใช้	- นักเรียนกำหนดประเด็นทางประวัติศาสตร์ที่ต้องการศึกษาได้ชัดเจน แต่ยังไม่ครอบคลุมประเด็นทางประวัติศาสตร์	
0 คะแนน ไม่ผ่าน	- นักเรียนกำหนดประเด็นทางประวัติศาสตร์ที่ต้องการศึกษาไม่ถูกต้อง ไม่ชัดเจน หรือไม่ครอบคลุมประเด็นทางประวัติศาสตร์	

1.2 อธิบายได้ว่าเพราะเหตุใดจึงเลือกศึกษาเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ต่างๆ

คะแนน/ความหมาย	คำอธิบาย	ข้อสอบข้อที่
2 คะแนน ผ่าน	- นักเรียนสามารถเขียนอธิบายได้ว่าเพราะเหตุใดจึงเลือกศึกษาเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ต่างๆ ได้อย่างชัดเจน มีเหตุผลประกอบ	ข้อ 1.2
1 คะแนน พอใช้	- นักเรียนสามารถเขียนอธิบายได้ว่าเพราะเหตุใดจึงเลือกศึกษาเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ต่างๆ ได้ แต่ไม่มีเหตุผลประกอบ	
0 คะแนน ไม่ผ่าน	- นักเรียนไม่สามารถเขียนอธิบายได้ว่าเพราะเหตุใดจึงเลือกศึกษาเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ต่างๆ ไม่มีเหตุผลประกอบหรือเขียนอธิบายในประเด็นที่ไม่เกี่ยวข้อง	

2. ใช้หลักฐานขั้นต้นหรือหลักฐานที่มีความน่าเชื่อถือ

2.1 ระบุแหล่งที่มาของเอกสารทางประวัติศาสตร์

คะแนน/ความหมาย	คำอธิบาย	ข้อสอบข้อที่
1 คะแนน ผ่าน	- นักเรียนระบุแหล่งที่มาของเอกสารทางประวัติศาสตร์ได้ถูกต้อง	ข้อ 2
0 คะแนน ไม่ผ่าน	- นักเรียนระบุแหล่งที่มาของเอกสารทางประวัติศาสตร์ไม่ถูกต้องหรือไม่ได้ระบุ	

2.2 ตีความมุมมองหรือเหตุผลในการสร้างหลักฐานทางประวัติศาสตร์ โดยอาศัยการวิเคราะห์หลักฐานทางประวัติศาสตร์

คะแนน/ความหมาย	คำอธิบาย	ข้อสอบข้อที่
1 คะแนน ผ่าน	- นักเรียนเขียนอธิบายสาระสำคัญของหลักฐานทางประวัติศาสตร์ได้ถูกต้อง	ข้อ 3 ข้อ 4
0 คะแนน ไม่ผ่าน	- นักเรียนไม่สามารถเขียนอธิบายสาระสำคัญของหลักฐานทางประวัติศาสตร์ได้ หรือเขียนอธิบายไม่ตรงตามประเด็น	
คะแนน/ความหมาย	คำอธิบาย	ข้อสอบข้อที่
2 คะแนน ผ่าน	- นักเรียนสามารถเขียนอธิบายจุดประสงค์ในการแต่งหลักฐานทางประวัติศาสตร์ได้ และสามารถเขียนอธิบายเหตุผลได้ว่าหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่นักเรียนศึกษามีความน่าเชื่อถือหรือไม่	ข้อ 5
1 คะแนน พอใช้	- นักเรียนสามารถเขียนอธิบายจุดประสงค์ในการแต่งหลักฐานทางประวัติศาสตร์ได้ แต่ไม่สามารถเขียนอธิบายเหตุผลได้ว่าหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่นักเรียนศึกษามีความน่าเชื่อถือหรือไม่	
0 คะแนน ไม่ผ่าน	- นักเรียนไม่สามารถเขียนอธิบายจุดประสงค์ในการแต่งหลักฐานทางประวัติศาสตร์ได้ และไม่สามารถเขียนอธิบายเหตุผลได้ว่าหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่นักเรียนศึกษามีความน่าเชื่อถือหรือไม่ หรือเขียนอธิบายไม่ตรงตามประเด็น	

2.3 สืบค้นข้อมูลทางประวัติศาสตร์ที่น่าเชื่อถือจากแหล่งข้อมูลที่หลากหลาย

คะแนน/ความหมาย	คำอธิบาย	ข้อสอบข้อที่
1 คะแนน ผ่าน	- นักเรียนสามารถสืบค้นข้อมูลทางประวัติศาสตร์ที่น่าเชื่อถือจากแหล่งข้อมูลอื่นได้อย่างน้อย 1 แหล่งขึ้นไป	ข้อ 6
0 คะแนน ไม่ผ่าน	- นักเรียนไม่สามารถสืบค้นข้อมูลทางประวัติศาสตร์ที่น่าเชื่อถือจากแหล่งข้อมูลอื่นได้	

3. ระบุความต่อเนื่องและการเปลี่ยนแปลง

3.1 อ่านและทำความเข้าใจถึงบริบททางประวัติศาสตร์ตามแต่ละช่วงเวลา

คะแนน/ความหมาย	คำอธิบาย	ข้อสอบข้อที่
1 คะแนน ผ่าน	- นักเรียนแปลงข้อมูลที่ศึกษาให้เป็นลักษณะของเส้นเวลา (Timeline) ได้ถูกต้องตามลำดับเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์	ข้อ 7
0 คะแนน ไม่ผ่าน	- นักเรียนแปลงข้อมูลที่ศึกษาให้เป็นลักษณะของเส้นเวลา (Timeline) ไม่ถูกต้องตามลำดับเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ หรือไม่สามารถแปลงข้อมูลที่ศึกษาให้เป็นลักษณะของเส้นเวลา (Timeline) ได้	

3.2 อธิบายความต่อเนื่องและการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์

คะแนน/ความหมาย	คำอธิบาย	ข้อสอบข้อที่
2 คะแนน ผ่าน	- นักเรียนสามารถระบุได้ว่าหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่นักเรียนศึกษามีความเกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ระหว่างประเทศของไทย กับชาติใด และมีความเกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ เหตุการณ์ใด	ข้อ 8 ข้อ 9
1 คะแนน พอใช้	- นักเรียนสามารถระบุได้ว่าหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่นักเรียนศึกษามีความเกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ระหว่างประเทศของไทย กับชาติใด แต่ไม่สามารถระบุได้ว่ามีความเกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ เหตุการณ์ใด	
0 คะแนน ไม่ผ่าน	- นักเรียนไม่สามารถระบุได้ว่าหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่นักเรียนศึกษามีความเกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ระหว่างประเทศของไทย กับชาติใด และไม่สามารถระบุได้ว่ามีความเกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ เหตุการณ์ใด	

4.วิเคราะห์เหตุผลของเหตุการณ์

4.1 จัดลำดับความสำคัญเกี่ยวกับสาเหตุ ปัจจัยต่างๆ ที่นำไปสู่การเกิดเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์

คะแนน/ความหมาย	คำอธิบาย	ข้อสอบข้อที่
1 คะแนน ผ่าน	- นักเรียนสามารถเขียนอธิบายสาเหตุที่นำไปสู่การเกิดเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ในสมัยปัจจุบันได้ถูกต้อง	ข้อ 10
0 คะแนน ไม่ผ่าน	- นักเรียนไม่สามารถเขียนอธิบายสาเหตุที่นำไปสู่การเกิดเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ในสมัยปัจจุบันได้ หรือเขียนอธิบายไม่ถูกต้อง	

4.2 วิเคราะห์และอธิบายสาเหตุ และผลกระทบของเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์

คะแนน/ความหมาย	คำอธิบาย	ข้อสอบข้อที่
2 คะแนน ผ่าน	- นักเรียนสามารถเขียนอธิบายสาเหตุ และผลกระทบของเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ได้ถูกต้อง	ข้อ 11
1 คะแนน พอใช้	- นักเรียนสามารถเขียนอธิบายสาเหตุ แต่ไม่สามารถเขียนอธิบายผลกระทบของเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ได้	
0 คะแนน ไม่ผ่าน	- นักเรียนไม่สามารถเขียนอธิบายสาเหตุ และผลกระทบของเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ได้ หรือเขียนอธิบายไม่ถูกต้อง	

5. ทัศนคติความเชื่อทางประวัติศาสตร์

5.1 วิเคราะห์ ทัศนคติ ความเชื่อของเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ที่หลากหลาย ซึ่งเกิดขึ้นจากเหตุปัจจัยที่แตกต่างกัน

คะแนน/ความหมาย	คำอธิบาย	ข้อสอบข้อที่
1 คะแนน ผ่าน	- นักเรียนเขียนอธิบายสาเหตุหรือปัจจัยที่นำมาสู่การเกิดเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ได้ถูกต้อง	ข้อ 12
0 คะแนน ไม่ผ่าน	- นักเรียนเขียนอธิบายสาเหตุหรือปัจจัยที่นำมาสู่การเกิดเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ไม่ถูกต้อง หรือไม่สามารถเขียนอธิบายได้	

5.2 คำนึงถึงมุมมองทางประวัติศาสตร์ที่มีหลากหลาย

คะแนน/ความหมาย	คำอธิบาย	ข้อสอบข้อที่
1 คะแนน ผ่าน	- นักเรียนเขียนอธิบายเพื่อแสดงให้เห็นถึงความสำคัญของการคำนึงถึงมุมมองทางประวัติศาสตร์ที่มีหลากหลายได้ถูกต้องชัดเจน	ข้อ 13
0 คะแนน ไม่ผ่าน	- นักเรียนไม่สามารถเขียนอธิบายเพื่อแสดงให้เห็นถึงความสำคัญของการคำนึงถึงมุมมองทางประวัติศาสตร์ที่มีหลากหลายได้ หรือไม่สามารถเขียนอธิบายได้	

6.เข้าใจมิติทางจริยธรรมของการตีความทางประวัติศาสตร์

6.1 ทำความเข้าใจเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ในมุมมองที่แตกต่างกัน โดยปราศจากอคติ

คะแนน/ความหมาย	คำอธิบาย	ข้อสอบข้อที่
1 คะแนน ผ่าน	- นักเรียนสามารถเขียนอธิบายมุมมองที่มีต่อการเกิดเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ได้ชัดเจน	ข้อ 14
0 คะแนน ไม่ผ่าน	- นักเรียนไม่สามารถเขียนอธิบายมุมมองที่มีต่อการเกิดเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ได้ หรือไม่สามารถเขียนอธิบายได้	

6.2 วิเคราะห์ผลกระทบของเหตุการณ์ต่างๆ เพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางในการจัดการความขัดแย้ง และอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างสันติในฐานะพลเมืองโลก

คะแนน/ความหมาย	คำอธิบาย	ข้อสอบข้อที่
2 คะแนน ผ่าน	- นักเรียนสามารถเขียนอธิบายแนวทางในการจัดการความขัดแย้ง และอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างสันติในฐานะพลเมืองโลกได้ถูกต้อง และเขียนอธิบายเหตุผลประกอบชัดเจน	ข้อ 15
1 คะแนน พอใช้	- นักเรียนสามารถเขียนอธิบายแนวทางในการจัดการความขัดแย้ง และอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างสันติในฐานะพลเมืองโลกได้ถูกต้อง แต่ไม่เขียนเหตุผลประกอบ หรือเขียนเหตุผลประกอบไม่ชัดเจน	
0 คะแนน ไม่ผ่าน	- นักเรียนไม่สามารถเขียนอธิบายแนวทางในการจัดการความขัดแย้ง และอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างสันติในฐานะพลเมืองโลกได้	

ตาราง 8 ค่า IOC ของแผนการจัดการเรียนรู้

รายการที่ประเมิน	ผลการประเมินของผู้ทรงคุณวุฒิ			ค่า IOC
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	
แผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศสมัยรัตนโกสินทร์				
1. ความคิดรวบยอดหลัก				
1.1 สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	+1	+1	+1	1
1.2 เหมาะสมกับวัยของนักเรียน	+1	+1	+1	1
1.3 มีความชัดเจน เข้าใจง่าย	+1	+1	+1	1
2. สาระการเรียนรู้				
2.1 สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	+1	+1	+1	1
2.2 มีความชัดเจน เข้าใจง่าย	+1	+1	+1	1
2.3 มีความยากง่ายเหมาะสมกับชั้นเรียน	+1	+1	+1	1
2.4 น่าสนใจและเป็นประโยชน์ต่อนักเรียน	+1	+1	+1	1
3. จุดประสงค์การเรียนรู้				
3.1 สอดคล้องกับสาระการเรียนรู้	+1	+1	+1	1
3.2 ระบุพฤติกรรมที่สามารถวัดและประเมินได้	+1	+1	+1	1
3.3 เหมาะสมกับวัยของนักเรียน	+1	+1	+1	1
4. การจัดกระบวนการเรียนรู้				
4.1 แนวทางในการจัดการเรียนการสอนมีความชัดเจน ตรงตามขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้บนความท้าทาย	+1	+1	+1	1
4.2 รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแสดงถึงการพัฒนาทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ตามแนวคิดการเรียนรู้บนความท้าทาย	+1	+1	+1	1
4.3 เวลาที่ใช้จัดกิจกรรมมีความเหมาะสม	+1	+1	+1	1
4.4 ขั้นตอนการเรียนการสอนมีความเหมาะสมและสอดคล้องกันอย่างต่อเนื่อง	+1	+1	+1	1
4.5 นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรม	+1	+1	+1	1
4.6 กิจกรรมการสอนกระตุ้นให้นักเรียนกระตือรือร้นที่จะเรียนรู้และเข้าร่วมกิจกรรม	+1	+1	+1	1

ตาราง 8 ค่า IOC ของแผนการจัดการเรียนรู้ (ต่อ)

รายการที่ประเมิน	ผลการประเมินของผู้ทรงคุณวุฒิ			ค่า IOC
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	
5. สื่อการเรียนรู้				
5.1 สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	+1	+1	+1	1
5.2 สอดคล้องกับสาระการเรียนรู้และกิจกรรม	+1	+1	+1	1
5.3 กระตุ้นความสนใจของนักเรียน	+1	+1	+1	1
5.4 เหมาะสมกับวัยและความสนใจของนักเรียน	+1	+1	+1	1
6. การวัดและประเมินผล				
6.1 สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	+1	+1	+1	1
6.2 สอดคล้องกับสาระการเรียนรู้	+1	+1	+1	1
6.3 การวัดที่ระบุไว้ สามารถประเมินได้	+1	+1	+1	1
6.4 ใช้เครื่องมือวัดได้เหมาะสม	+1	+1	+1	1
แผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง สังคมไทยสมัยรัตนโกสินทร์				
1. ความคิดรวบยอดหลัก				
1.1 สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	+1	+1	+1	1
1.2 เหมาะสมกับวัยของนักเรียน	+1	+1	+1	1
1.3 มีความชัดเจน เข้าใจง่าย	+1	+1	+1	1
2. สาระการเรียนรู้				
2.1 สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	+1	+1	+1	1
2.2 มีความชัดเจน เข้าใจง่าย	0	+1	+1	0.6
2.3 มีความยากง่ายเหมาะสมกับชั้นเรียน	0	+1	+1	0.6
2.4 น่าสนใจและเป็นประโยชน์ต่อนักเรียน	+1	+1	+1	1
3. จุดประสงค์การเรียนรู้				
3.1 สอดคล้องกับสาระการเรียนรู้	+1	+1	+1	1
3.2 ระบุพฤติกรรมที่สามารถวัดและประเมินได้	+1	+1	+1	1
3.3 เหมาะสมกับวัยของนักเรียน	0	+1	+1	0.6

ตาราง 8 ค่า IOC ของแผนการจัดการเรียนรู้ (ต่อ)

รายการที่ประเมิน	ผลการประเมินของผู้ทรงคุณวุฒิ			ค่า IOC
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	
4. การจัดกระบวนการเรียนรู้				
4.1 แนวทางในการจัดการเรียนการสอนมีความชัดเจน ตรงตามขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้บนความท้าทาย	+1	+1	+1	1
4.2 รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแสดงถึงการพัฒนาทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ตามแนวคิดการเรียนรู้บนความท้าทาย	+1	+1	+1	1
4.3 เวลาที่ใช้จัดกิจกรรมมีความเหมาะสม	+1	+1	+1	1
4.4 ขั้นตอนการเรียนการสอนมีความเหมาะสมและสอดคล้องกันอย่างต่อเนื่อง	+1	+1	+1	1
4.5 นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรม	+1	+1	+1	1
4.6 กิจกรรมการสอนกระตุ้นให้นักเรียนกระตือรือร้นที่จะเรียนรู้และเข้าร่วมกิจกรรม	+1	+1	+1	1
5. สื่อการเรียน				
5.1 สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	+1	+1	+1	1
5.2 สอดคล้องกับสาระการเรียนรู้และกิจกรรม	+1	+1	+1	1
5.3 กระตุ้นความสนใจของนักเรียน	0	+1	+1	0.6
5.4 เหมาะสมกับวัยและความสนใจของนักเรียน	0	+1	+1	0.6
6. การวัดและประเมินผล				
6.1 สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	+1	+1	+1	1
6.2 สอดคล้องกับสาระการเรียนรู้	+1	+1	+1	1
6.3 การวัดที่ระบุไว้ สามารถประเมินได้	+1	+1	+1	1
6.4 ใช้เครื่องมือวัดได้เหมาะสม	+1	+1	+1	1

ตาราง 8 ค่า IOC ของแผนการจัดการเรียนรู้ (ต่อ)

รายการที่ประเมิน	ผลการประเมินของผู้ทรงคุณวุฒิ			ค่า IOC
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	
แผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง การปกครองสมัยรัตนโกสินทร์				
1. ความคิดรวบยอดหลัก				
1.1 สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	+1	+1	+1	1
1.2 เหมาะสมกับวัยของนักเรียน	+1	+1	+1	1
1.3 มีความชัดเจน เข้าใจง่าย	+1	+1	+1	1
2. สาระการเรียนรู้				
2.1 สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	+1	+1	+1	1
2.2 มีความชัดเจน เข้าใจง่าย	+1	+1	+1	1
2.3 มีความยากง่ายเหมาะสมกับชั้นเรียน	0	+1	+1	0.6
2.4 น่าสนใจและเป็นประโยชน์ต่อนักเรียน	+1	+1	+1	1
3. จุดประสงค์การเรียนรู้				
3.1 สอดคล้องกับสาระการเรียนรู้	+1	+1	+1	1
3.2 ระบุพฤติกรรมที่สามารถวัดและประเมินได้	+1	+1	+1	1
3.3 เหมาะสมกับวัยของนักเรียน	0	+1	+1	0.6
4. การจัดกระบวนการเรียนรู้				
4.1 แนวทางในการจัดการเรียนการสอนมีความชัดเจน ตรงตามขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้บนความท้าทาย	+1	+1	+1	1
4.2 รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแสดงถึงการพัฒนาทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ตามแนวคิดการเรียนรู้บนความท้าทาย	+1	+1	+1	1
4.3 เวลาที่ใช้จัดกิจกรรมมีความเหมาะสม	+1	+1	+1	1
4.4 ขั้นตอนการเรียนการสอนมีความเหมาะสมและสอดคล้องกันอย่างต่อเนื่อง	+1	+1	+1	1
4.5 นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรม	+1	+1	+1	1
4.6 กิจกรรมการสอนกระตุ้นให้นักเรียนกระตือรือร้นที่จะเรียนรู้และเข้าร่วมกิจกรรม	+1	+1	+1	1

ตาราง 8 ค่า IOC ของแผนการจัดการเรียนรู้ (ต่อ)

รายการที่ประเมิน	ผลการประเมินของผู้ทรงคุณวุฒิ			ค่า IOC
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	
5. สื่อการเรียนรู้				
5.1 สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	+1	+1	+1	1
5.2 สอดคล้องกับสาระการเรียนรู้และกิจกรรม	+1	+1	+1	1
5.3 กระตุ้นความสนใจของนักเรียน	0	+1	+1	0.6
5.4 เหมาะสมกับวัยและความสนใจของนักเรียน	0	+1	+1	0.6
6. การวัดและประเมินผล				
6.1 สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	+1	+1	+1	1
6.2 สอดคล้องกับสาระการเรียนรู้	+1	+1	+1	1
6.3 การวัดที่ระบุไว้ สามารถประเมินได้	+1	+1	+1	1
6.4 ใช้เครื่องมือวัดได้เหมาะสม	+1	+1	+1	1
แผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง เศรษฐกิจไทยสมัยรัตนโกสินทร์				
1. ความคิดรวบยอดหลัก				
1.1 สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	+1	+1	+1	1
1.2 เหมาะสมกับวัยของนักเรียน	+1	+1	+1	1
1.3 มีความชัดเจน เข้าใจง่าย	+1	+1	+1	1
2. สาระการเรียนรู้				
2.1 สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	+1	+1	+1	1
2.2 มีความชัดเจน เข้าใจง่าย	+1	+1	+1	1
2.3 มีความยากง่ายเหมาะสมกับชั้นเรียน	+1	+1	+1	1
2.4 น่าสนใจและเป็นประโยชน์ต่อนักเรียน	+1	+1	+1	1
3. จุดประสงค์การเรียนรู้				
3.1 สอดคล้องกับสาระการเรียนรู้	+1	+1	+1	1
3.2 ระบุพฤติกรรมที่สามารถวัดและประเมินได้	+1	+1	+1	1
3.3 เหมาะสมกับวัยของนักเรียน	0	+1	+1	0.6

ตาราง 8 ค่า IOC ของแผนการจัดการเรียนรู้ (ต่อ)

รายการที่ประเมิน	ผลการประเมินของผู้ทรงคุณวุฒิ			ค่า IOC
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	
4. การจัดกระบวนการเรียนรู้				
4.1 แนวทางในการจัดการเรียนการสอนมีความชัดเจน ตรงตามขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้บนความท้าทาย	+1	+1	+1	1
4.2 รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแสดงถึงการพัฒนาทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ตามแนวคิดการเรียนรู้บนความท้าทาย	+1	+1	+1	1
4.3 เวลาที่ใช้จัดกิจกรรมมีความเหมาะสม	+1	+1	+1	1
4.4 ขั้นตอนการเรียนการสอนมีความเหมาะสมและสอดคล้องกันอย่างต่อเนื่อง	+1	+1	+1	1
4.5 นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรม	+1	+1	+1	1
4.6 กิจกรรมการสอนกระตุ้นให้นักเรียนกระตือรือร้นที่จะเรียนรู้และเข้าร่วมกิจกรรม	+1	+1	+1	1
5. สื่อการเรียน				
5.1 สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	+1	+1	+1	1
5.2 สอดคล้องกับสาระการเรียนรู้และกิจกรรม	+1	+1	+1	1
5.3 กระตุ้นความสนใจของนักเรียน	+1	+1	+1	1
5.4 เหมาะสมกับวัยและความสนใจของนักเรียน	0	+1	+1	0.6
6. การวัดและประเมินผล				
6.1 สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	+1	+1	+1	1
6.2 สอดคล้องกับสาระการเรียนรู้	+1	+1	+1	1
6.3 การวัดที่ระบุไว้ สามารถประเมินได้	+1	+1	+1	1
6.4 ใช้เครื่องมือวัดได้เหมาะสม	+1	+1	+1	1

ภาคผนวก ช
ตัวอย่างแผนการจัดการเรียนรู้

แผนการจัดการเรียนรู้

ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567

กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

รหัสวิชา ส23104

ชื่อรายวิชา ประวัติศาสตร์

หน่วยใหญ่ / หัวข้อเรื่อง หน่วยที่ 1 ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศสมัยรัตนโกสินทร์

จำนวน 5 คาบ

มาตรฐาน ส 4.1 เข้าใจความหมาย ความสำคัญของเวลาและยุคสมัยทางประวัติศาสตร์

สามารถใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์บนพื้นฐานของความเป็นเหตุเป็นผลมาวิเคราะห์ เหตุการณ์ต่างๆ อย่างเป็นระบบ

ส 4.3 เข้าใจความเป็นมาของชาติไทย วัฒนธรรม ภูมิปัญญา มีความรัก ความภูมิใจและธำรงความเป็นไทย

*****

1. ตัวชี้วัด

ส 4.1 ม.3/1 วิเคราะห์เรื่องราวเหตุการณ์สำคัญทางประวัติศาสตร์ได้อย่างมีเหตุผลตามวิธีการทางประวัติศาสตร์

ส 4.1 ม.3/2 ใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ในการศึกษาเรื่องราวต่าง ๆ ที่ตนสนใจ

ส 4.3 ม.3/1 วิเคราะห์พัฒนาการของไทย สมัยรัตนโกสินทร์ในด้านต่างๆ

2. ความคิดรวบยอดหลัก

การทำความเข้าใจเกี่ยวกับพัฒนาการทางด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศสมัยรัตนโกสินทร์โดยการวิเคราะห์ในประเด็นต่างๆ เช่น สาเหตุของการเกิดยุทธนาวีที่เกาะช้าง รัชกาลที่ 4 กับการตั้งเมืองปัจจันตคีรีเขต (เกาะกง) และตรวาทกับความสัมพันธ์ชายแดนไทย-กัมพูชา จะช่วยให้นักเรียนมีความเข้าใจในพัฒนาการที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธระหว่างประเทศของตรวาทกับชาติต่างๆ ในสมัยรัตนโกสินทร์ เพื่อทำความเข้าใจในความขัดแย้งและนำไปสู่การแก้ปัญหาเพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสันติในฐานะพลเมืองโลก

3. สารการเรียนรู้

- ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศสมัยรัตนโกสินทร์: กรณีศึกษาการเกิดยุทธนาวีที่เกาะช้าง
- ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศสมัยรัตนโกสินทร์: กรณีศึกษาพื้นที่ทับซ้อนทางทะเลไทย-กัมพูชา
- ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศสมัยรัตนโกสินทร์: กรณีศึกษารัชกาลที่ 4 กับการตั้งเมือง

ปัจจุบันศรีเขต (เกาะกง)

- ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศสมัยรัตนโกสินทร์: กรณีศึกษาเมืองตราดในการปกครองของฝรั่งเศส

4. จุดประสงค์การเรียนรู้

ด้านความรู้ ความเข้าใจ (K)

- 1) สืบค้นหลักฐานทางประวัติศาสตร์ และทำความเข้าใจเกี่ยวกับแง่มุมต่างๆ ทางประวัติศาสตร์ โดยปราศจากอคติ
- 2) ระบุหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ระหว่างประเทศของจังหวัดตราดกับชาติต่างๆ ในสมัยรัตนโกสินทร์ได้
- 3) วิเคราะห์และอธิบายสาเหตุ และผลกระทบของเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ระหว่างประเทศของจังหวัดตราดกับชาติต่างๆ ในสมัยรัตนโกสินทร์ได้
- 4) วิเคราะห์แนวทางในการอยู่ร่วมกันอย่างสันติในฐานะพลเมืองโลก

ด้านทักษะกระบวนการ (P)

- 5) มีทักษะในการเชื่อมโยงข้อมูล ให้เหตุผลทางประวัติศาสตร์ และเชื่อมโยงข้อเท็จจริง เพื่อให้เห็นเหตุการณ์ร่วมสมัย

ด้านคุณลักษณะ (A)

- 6) มีวินัยในการทำงานข้อตกลง
- 7) มีความมุ่งมั่นในการทำงานร่วมกับผู้อื่นโดยร่วมกันเสนอแนะประเด็นทางประวัติศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ระหว่างประเทศของไทยสมัยรัตนโกสินทร์ในบริบทของจังหวัดตราดกับชาติต่างๆ

5. สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

ความสามารถในการคิด

- มีความสามารถในการคิดอย่างเป็นเหตุเป็นผล เพื่อสร้างองค์ความรู้ทางด้านประวัติศาสตร์

6. กิจกรรมการเรียนรู้

แนวคิดการเรียนรู้บนความท้าทาย

คาบเรียนที่ 1 ชั้นความคิดจุดประกาย

1. นักเรียนร่วมกันสังเกตรูปภาพที่เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับความขัดแย้งในสังคมทั้งในอดีตและปัจจุบัน ได้แก่ การเกิดยุทธนาวีที่เกาะช้าง เมืองตราดภายใต้การปกครองของฝรั่งเศส และสงครามตามแนวชายแดนระหว่างไทย-กัมพูชา เป็นต้น

2. ครูให้นักเรียนร่วมกันตอบคำถามร่วมกันว่า ภาพที่นักเรียนสังเกตเป็นภาพเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องกับอะไร และนักเรียนคิดว่าความขัดแย้งดังกล่าวมีสาเหตุสืบเนื่องมาจากสาเหตุหรือปัจจัยใด

3. ครูถามนักเรียนว่า จากการสังเกตรูปภาพและตอบคำถามไปข้างต้นนั้น นักเรียนคิดว่าเนื้อหาที่จะเรียนในหน่วยนี้เป็นเรื่องใด หรือมีความเกี่ยวข้องกับอะไร

4. จากนั้นครูมีบทบาทในการตั้งประเด็นคำถามเพื่อจุดประกายความคิดของนักเรียนโดยถามว่า “นักเรียนเคยพบเห็นปัญหาความขัดแย้งต่างๆ ที่เกิดขึ้นในสังคมหรือชุมชนที่นักเรียนอาศัยอยู่หรือไม่ เป็นเหตุการณ์หรือว่าความขัดแย้งเรื่องใด” จากนั้นครูให้นักเรียนร่วมกันตอบคำถาม แสดงความคิดเห็นร่วมกัน

5. นักเรียนรับฟังครูอธิบายว่า สังคมมนุษย์ทุกยุคทุกสมัยล้วนเกิดปัญหาความขัดแย้ง อันสืบเนื่องมาจากหลายสาเหตุปัจจัย แม้แต่เหตุการณ์เดียวกันอาจจะมีมุมมองทางด้านประวัติศาสตร์ที่แตกต่างกัน การเรียนรู้และทำความเข้าใจเกี่ยวกับเหตุการณ์ในอดีตที่ผ่านมาสามารถนำมาเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต และเป็นแนวทางในการลดปัญหาความขัดแย้งได้

6. ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ตอบคำถาม/แสดงความคิดเห็น

คาบเรียนที่ 2 ชั้นคำถามที่จำเป็น

7. ครูให้นักเรียนแบ่งกลุ่ม กลุ่มละ 5-6 คน และร่วมกันระดมความคิดเพื่อเสนอแนะประเด็นทางประวัติศาสตร์ที่มีความเกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ระหว่างประเทศของไทยสมัยรัตนโกสินทร์ในบริบทของจังหวัดตรากับชาติต่างๆ ว่ามีประเด็นใดที่สำคัญบ้าง หรือเป็นประเด็นที่นักเรียนอยากที่จะรู้บ้าง

(จุดประสงค์การเรียนรู้ ด้านคุณลักษณะ (A) ข้อที่ 7)

8. นักเรียนร่วมกันเสนอแนะประเด็นทางประวัติศาสตร์ที่มีความเกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ระหว่างประเทศของไทยสมัยรัตนโกสินทร์ในบริบทของจังหวัดตรากับชาติต่างๆ

9. ครูให้นักเรียนอธิบายว่าประเด็นทางประวัติศาสตร์ดังกล่าวที่นักเรียนยกตัวอย่างมานั้นมีความเกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ระหว่างประเทศของไทยสมัยรัตนโกสินทร์ในบริบทของจังหวัดตรามากน้อยเพียงใด

คาบเรียนที่ 3 ชั้นความท้าทาย

10. ครูให้นักเรียนแต่ละกลุ่มศึกษาค้นคว้าข้อมูลในประเด็นต่างๆ ที่นักเรียนเสนอแนะมา โดยครูกำหนดให้นักเรียนแต่ละกลุ่มเลือกศึกษาในประเด็นที่สนใจ กลุ่มละ 1 ประเด็น จากหลักฐานทางประวัติศาสตร์ในหลายๆ แหล่ง (จุดประสงค์การเรียนรู้ ด้านคุณลักษณะ (A) ข้อที่ 6)

11. นักเรียนแต่ละกลุ่มลงมือค้นคว้าข้อมูลจากแหล่งข้อมูล และหลักฐานทางประวัติศาสตร์ต่าง ๆ โดยครูกำหนดเงื่อนไขว่า นักเรียนต้องศึกษาในหัวข้อต่างๆ ดังนี้

- หลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่นักเรียนศึกษามานั้นมีสาระสำคัญอย่างไร
- สาเหตุ และผลกระทบของเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ในประเด็นที่นักเรียนศึกษา
- เหตุการณ์หรือประเด็นทางประวัติศาสตร์ที่นักเรียนศึกษาเกี่ยวข้องหรือส่งผลต่อสังคมไทยในสมัยปัจจุบันหรือไม่ อย่างไร

- วิเคราะห์มุมมองหรือเหตุผลในการสร้างหลักฐานทางประวัติศาสตร์ว่ามีความน่าเชื่อถือหรือไม่ อย่างไร โดยอาศัยการวิเคราะห์หลักฐานทางประวัติศาสตร์

- ระบุแหล่งที่มาของเอกสารทางประวัติศาสตร์

(จุดประสงค์การเรียนรู้ ด้านความรู้ ความเข้าใจ (K) ข้อที่ 1 และข้อที่ 2)

คาบเรียนที่ 4 ชั้นการแก้ปัญหา

12. นักเรียนแต่ละกลุ่มออกมาอภิปรายที่หน้าชั้นเรียนในประเด็นที่กลุ่มของตนเองศึกษา

13. นักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็นว่าอะไรคือสาเหตุของปัญหาความขัดแย้งระหว่างประเทศ เหตุการณ์หรือประเด็นทางประวัติศาสตร์ที่นักเรียนแต่ละกลุ่มนำเสนอ มีมุมมองทางประวัติศาสตร์ที่แตกต่างกันหรือไม่ อย่างไร นักเรียนได้แก่งคิดใดบ้างจากการศึกษาเรื่องราวดังกล่าว (จุดประสงค์การเรียนรู้ ด้านความรู้ ความเข้าใจ (K) ข้อที่ 3)

14. จากการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศของไทยสมัยรัตนโกสินทร์ ที่มีความเกี่ยวข้องกับบริบทของจังหวัดตราดกับชาติต่างๆ นักเรียนคิดว่าลักษณะของความสัมพันธ์ระหว่างประเทศส่วนใหญ่เป็นไปในทิศทางใด และนักเรียนร่วมกันนำเสนอแนวทางในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมที่มีความแตกต่างอย่างสันติจะต้องทำอย่างไร (จุดประสงค์การเรียนรู้ ด้านทักษะ กระบวนการ (P) ข้อที่ 5)

คาบเรียนที่ 5 ขั้นการประเมินผล

15. นักเรียนร่วมกันวิเคราะห์แนวทางในการอยู่ร่วมกันความรักและความสันติ และนำมาจัดทำเป็นใบงาน เรื่อง “ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศสมัยรัตนโกสินทร์” พร้อมตกแต่งให้สวยงาม และนำไปประดับตามบอร์ดความรู้ในจุดต่าง ๆ ของโรงเรียน (จุดประสงค์การเรียนรู้ ด้านความรู้ ความเข้าใจ (K) ข้อที่ 4)

7. สื่อ / แหล่งการเรียนรู้

7.1 สื่อการเรียนรู้

- Power Point เรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศสมัยรัตนโกสินทร์
- ภาพเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องกับความขัดแย้งในประวัติศาสตร์
- หลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ระหว่างประเทศสมัยรัตนโกสินทร์ในบริบทของจังหวัดตราด

7.2 แหล่งการเรียนรู้

- เว็บไซต์ <https://finearts.go.th/>
- สำนักหอจดหมายเหตุแห่งชาติ เว็บไซต์ www.nat.go.th

8. ภาระงาน/ชิ้นงาน

- ใบงาน เรื่อง “ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศสมัยรัตนโกสินทร์”

9. การวัดและการประเมินผล

จุดประสงค์การเรียนรู้ที่ต้องการวัด	วิธีการวัด	เครื่องมือ	เกณฑ์
ด้านความรู้ ความเข้าใจ (K) 1) สืบค้นหลักฐานทางประวัติศาสตร์ และทำความเข้าใจเกี่ยวกับแง่มุมต่างๆ ทางประวัติศาสตร์โดยปราศจากอคติ 2) ระบุหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ระหว่างประเทศของจังหวัดตราดกับชาติต่างๆ ในสมัยรัตนโกสินทร์ได้ 3) วิเคราะห์และอธิบายสาเหตุ และผลกระทบของเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ระหว่างประเทศของจังหวัดตราดกับชาติต่างๆ ในสมัยรัตนโกสินทร์ได้ 4) วิเคราะห์แนวทางในการอยู่ร่วมกันอย่างสันติในฐานะพลเมืองโลก	- ตรวจใบงาน เรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ สมัยรัตนโกสินทร์	- ใบงาน เรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ สมัยรัตนโกสินทร์	- ร้อยละ 50 ผ่านเกณฑ์
ด้านทักษะกระบวนการ (P) 5) มีทักษะในการเชื่อมโยงข้อมูล ให้เหตุผลทางประวัติศาสตร์ และเชื่อมโยงข้อเท็จจริงเพื่อให้เห็นเหตุการณ์ร่วมสมัย	- สังเกตจากการปฏิบัติ	- แบบสังเกตการปฏิบัติ	- ร้อยละ 50 ผ่านเกณฑ์
ด้านคุณลักษณะ (A) 6) มีวินัยในการทำงานข้อตกลง 7) มีความมุ่งมั่นในการทำงานร่วมกับผู้อื่นโดยร่วมกันเสนอแนะประเด็นทางประวัติศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ระหว่างประเทศของไทยสมัยรัตนโกสินทร์ในบริบทของจังหวัดตราดกับชาติต่างๆ	- ประเมินคุณลักษณะ	- แบบประเมินคุณลักษณะ	- ระดับคุณภาพ 2 ผ่านเกณฑ์

9. การวัดและการประเมินผล (ต่อ)

จุดประสงค์การเรียนรู้ที่ต้องการวัด	วิธีการวัด	เครื่องมือ	เกณฑ์
สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน (C) ความสามารถในการคิด - มีความสามารถในการคิดได้อย่างเป็นเหตุเป็นผล เพื่อสร้างองค์ความรู้ทางประวัติศาสตร์	- ตรวจใบงาน เรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ สมัยรัตนโกสินทร์	- ใบงาน เรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ สมัยรัตนโกสินทร์	- ร้อยละ 50 ผ่านเกณฑ์

ใบงาน เรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศสมัยรัตนโกสินทร์

คำชี้แจง : ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสาเหตุและผลกระทบของเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ตามประเด็นที่กลุ่มของนักเรียนจับฉลากได้ พร้อมทั้งแสดงหลักฐานประกอบการวิเคราะห์ตามประเด็นต่างๆ ดังนี้

ประเด็นที่นักเรียนศึกษา คือ .....

1. หลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่นักเรียนศึกษานั้น มีสาระสำคัญอย่างไร

.....

.....

.....

.....

2. ให้นักเรียนอธิบายสาเหตุ และผลกระทบของเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ในประเด็นที่นักเรียนศึกษา

.....

.....

.....

.....

3. เหตุการณ์หรือประเด็นทางประวัติศาสตร์ที่นักเรียนศึกษา มีความเกี่ยวข้องหรือส่งผลต่อสังคมไทยในสมัยปัจจุบันหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

4. ท่ามกลางสังคมที่มีความขัดแย้ง ในฐานะที่นักเรียนเป็นพลเมืองโลก นักเรียนจะมีแนวทางอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมอย่างสันติอย่างไร

.....

.....

5. ระบุแหล่งที่มาของเอกสารทางประวัติศาสตร์

.....

แบบประเมินใบงาน
เรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศสมัยรัตนโกสินทร์

เลขที่	ชื่อ - สกุล	คะแนน				
		5	4	3	2	1
1.						
2.						
3.						
4.						

เกณฑ์การประเมิน: ใบงาน เรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศสมัยรัตนโกสินทร์

ลักษณะที่ปรากฏ	คะแนน
ค้นคว้าข้อมูลได้ถูกต้อง มีเหตุผลประกอบชัดเจน ครอบคลุมสาระสำคัญ มีแหล่งอ้างอิงของข้อมูลครบถ้วน	5
ค้นคว้าข้อมูลได้ถูกต้อง มีเหตุผลประกอบชัดเจน ครอบคลุมสาระสำคัญ มีแหล่งอ้างอิงแต่ไม่ชัดเจน	4
ค้นคว้าข้อมูลได้ถูกต้อง มีเหตุผลประกอบชัดเจน ครอบคลุมสาระสำคัญแต่ไม่ชัดเจน มีแหล่งอ้างอิงแต่ไม่ชัดเจน	3
ค้นคว้าข้อมูลได้ถูกต้อง มีเหตุผลประกอบแต่ไม่ชัดเจน ครอบคลุมสาระสำคัญแต่ไม่ชัดเจน มีแหล่งอ้างอิงแต่ไม่ชัดเจน	2
ค้นคว้าข้อมูลได้ถูกต้อง มีเหตุผลประกอบแต่ไม่ชัดเจน ครอบคลุมสาระสำคัญแต่ไม่ชัดเจน ไม่ระบุแหล่งอ้างอิง	1

แบบสังเกตการปฏิบัติด้านทักษะ (P)

ทักษะการเชื่อมโยง คือ ส่งเสริมให้นักเรียนมีความสามารถในการอ่าน ศึกษา สืบค้นความรู้ข้อมูล เชื่อมโยงข้อมูลเพื่อ
การนำไปใช้

เกณฑ์การสังเกตการปฏิบัติ	แบบสังเกตการปฏิบัติด้านทักษะ							
	เลขที่	ชื่อ-สกุล	มีการแสวงหาและรวบรวมข้อมูล		มีการเชื่อมโยงข้อมูลไปใช้ในการตอบคำถาม		มีการนำความรู้ไปใช้ในการตอบคำถาม	
			ผ	มผ	ผ	มผ	ผ	มผ
-มีการแสวงหาและรวบรวมข้อมูล -มีการเชื่อมโยงข้อมูล -มีการนำความรู้ไปใช้	1							
	2							
	3							
	4							
	5							

เกณฑ์การให้คะแนนด้านคุณลักษณะ (A)

พฤติกรรมบ่งชี้	ดีเยี่ยม (3)	ดี (2)	ผ่าน/พอใช้ (1)	ไม่ผ่าน/ปรับปรุง (0)
มีวินัย	ปฏิบัติตามข้อตกลง กฎเกณฑ์ ตรงต่อเวลา ในการปฏิบัติงาน รับผิดชอบในการ ทำงาน และไม่ละเมิด สิทธิของผู้อื่น	ปฏิบัติตามข้อตกลง กฎเกณฑ์ ตรงต่อเวลา ในการปฏิบัติงาน รับผิดชอบในการ ทำงาน	ปฏิบัติตามข้อตกลง กฎเกณฑ์ ตรงต่อเวลา ในการปฏิบัติงาน	ไม่ปฏิบัติตาม ข้อตกลง กฎเกณฑ์
มุ่งมั่นในการทำงาน	ตั้งใจและรับผิดชอบใน การปฏิบัติหน้าที่ที่ ได้รับมอบหมายให้ สำเร็จอย่าง กระตือรือร้นภายใน เวลาที่กำหนด	ตั้งใจและรับผิดชอบใน การปฏิบัติหน้าที่ที่ ได้รับมอบหมายให้ สำเร็จ ช้ากว่าเวลาที่ กำหนดแต่ไม่เกิน 1 นาที	ตั้งใจและรับผิดชอบใน การปฏิบัติหน้าที่ที่ ได้รับมอบหมายให้ สำเร็จ ช้ากว่าเวลาที่ กำหนดเกินกว่า 1 นาที	ไม่ตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ ปฏิบัติงานไม่สำเร็จ

แบบบันทึกผลการเรียนรู้ด้านคุณลักษณะ (A)

- จุดประสงค์ :
- 6) มีวินัยในการทำงานข้อตกลง
- 7) มีความมุ่งมั่นในการทำงานร่วมกับผู้อื่นโดยร่วมกันเสนอแนะประเด็นทางประวัติศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทยสมัยรัตนโกสินทร์ในบริบทของจังหวัดตราดกับชาติต่างๆ
- หมายเหตุ : นักเรียนที่ผ่านเกณฑ์จะต้องมีผลการประเมินในระดับคุณภาพดี (2) ขึ้นไป

เลขที่	ชื่อ - นามสกุล	ประเด็นที่ประเมิน		ระดับการประเมิน	ระดับคุณภาพ	ผลการประเมิน
		มีวินัย	มุ่งมั่นในการทำงาน			
1						
2						
3						
4						
5						

ประวัติผู้เขียน

